



СЕРІЯ ТОВАРОЗНАВСТВО

Н. Б. Анненкова
Я. А. Попова
В. І. Бідаш

ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНІ ТОВАРИ



**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
„Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка”**

**Н. Б. Анисенкова
Я. А. Попова
В. І. Бідаш**

ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНІ ТОВАРИ

*Навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів*

**Луганськ
ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”
2013**

УДК 687.5 (075.8)
ББК 35.684я73
А68

Рецензенти:

- Меняйленко О. С.* – доктор технічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.
- Молоканова Л. В.* – кандидат технічних наук, доцент кафедри товарознавства і експертизи товарів ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського.
- Свосволіна Г. В.* – кандидат технічних наук, доцент кафедри технологій харчування ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Анненкова Н. Б.

А68 Парфумерно-косметичні товари : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. Б. Анненкова, Я. А. Попова, В. І. Бідаш ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 244 с.

У навчальному посібнику на основі аналізу літературних джерел та узагальнення передового наукового досвіду провідних фахівців у галузі товарознавства непродовольчих товарів наведено напрямки розвитку парфумерно-косметичної промисловості, сучасний асортимент, споживні властивості, новітні розробки, особливості визначення якості та безпечності, особливості маркування, пакування, зберігання та деякі цікаві відомості щодо історії виникнення і створення цих товарів. Разом з цим розроблено та запропоновано завдання до практичних робіт, до виконання самостійної роботи та тестові – для підготовки до модульних робіт. Глосарій допоможе студентам у визначенні тих чи інших сучасних термінів щодо товарознавства парфумерно-косметичних товарів.

Призначений для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр” напрямів підготовки 6.030510 „Товарознавство та торговельне підприємництво”, 6.010104 „Професійна освіта (товарознавство)”.

*Рекомендовано до друку Навчально-методичною радою
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 2 від 30 жовтня 2013 року)*

УДК 687.5 (075.8)
ББК 35.684я73

©Анненкова Н. Б., Попова Я. А., Бідаш В. І., 2013
© ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА	
ЧАСТИНА 1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНІ ТОВАРИ.....	5
Тема 1.1. Споживні властивості парфумерно-косметичних товарів.....	5
Тема 1.2. Історія виникнення парфумів та косметики	9
Тема 1.3. Перспективи розвитку парфумерно-косметичної промисловості	22
ЧАСТИНА 2. ПАРФУМЕРНІ ТОВАРИ	43
Тема 2.1. Фактори, які формують якість парфумерних товарів	43
Тема 2.2. Класифікація, асортимент, вимоги до якості, транспортування та зберігання парфумерних товарів	59
ЧАСТИНА 3. КОСМЕТИЧНІ ТОВАРИ	85
Тема 3.1. Фактори, які впливають на якість косметичних товарів та технологія їх виробництва	85
Тема 3.2. Класифікація та асортимент косметичних товарів	110
Тема 3.3. Класифікація та асортимент декоративної косметики	148
Тема 3.4. Вимоги до якості косметичних товарів, дефекти, транспортування, зберігання.....	163
ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА	170
Завдання до практичних робіт № 1.....	170
ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	179
Завдання до практичних робіт № 2.....	184
ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	186
ГЛОСАРІЙ.....	193
ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА.....	218
ДОДАТКИ.....	223

ВСТУП

Парфумерія і косметика складають особливу групу непродовольчих товарів без яких важко уявити повноцінне життя сучасної людини. На споживчому ринку України за обсягами продажу парфумерія і косметика, на сьогодні, посідають четверте місце. Вони є предметами повсякденного користування, і мають стійкий попит.

Без професійних знань щодо споживних властивостей, асортименту, особливостей визначення якості, безпечності, зберігання, розпізнання маркування, парфумерно-косметичних товарів неможливо забезпечити процес їх просування, збуту, прогнозувати формування попиту; проводити маркетингові дослідження в пошуках якісних, конкурентоспроможних товарів, здійснювати їх розподіл за логістичними каналами. Проблема всебічного вивчення товару з оцінкою його видових, кількісних та якісних характеристик була і буде актуальною незалежно від суспільних формацій.

У запропонованому навчальному посібнику розглянуто найважливіші питання з товарознавства цієї групи товарів, а саме: споживні властивості, класифікацію, сучасний асортимент, вимоги до якості, основні дефекти парфумерно-косметичних товарів, особливості пакування, маркування, зберігання та транспортування. Розширити кругозір сучасного товарознавця допоможуть наведені відомості щодо нових розробок, напрямків виробництва сучасних парфумерно-косметичних підприємств, дещо із історії створення.

Новизна розкриття тем полягає у тому, що розглянуто сучасний асортимент та новітні розробки парфумерно-косметичних товарів, надано товарознавчу характеристику, розроблено та запропоновано завдання до практичних робіт, до виконання самостійної роботи та тестові – для підготовки до модульних робіт. Наведений у кінці посібника глосарій допоможе студентам у визначенні тих чи інших сучасних термінів щодо товарознавства парфумерно-косметичних товарів, а розроблені рекомендації споживачам, щодо придбання останніх допоможуть у маркетинговій роботі сучасного фахівця з підприємницької та комерційної діяльності.

Теоретична частина

ЧАСТИНА 1

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНІ ТОВАРИ

Тема 1.1. Споживні властивості парфумерно-косметичних товарів

План

1. Загальні поняття про споживні властивості товарів.
2. Споживні властивості парфумерно-косметичних товарів.

1. Загальні поняття про споживні властивості товарів.

Термін „товарознавство” походить від двох слів – „товар” і „відати” (вивчати, знати) і в прямому понятті означає „знання про товар”. Товарознавство – це наукова дисципліна, що вивчає споживні властивості і асортимент товарів [1].

Державний стандарт України дає таке визначення товарознавства як наукової дисципліни: *Товарознавство – наукова дисципліна, яка системно вивчає товари на всіх етапах життєвого циклу, методи пізнання їхньої споживної вартості (цінності), закономірності формування асортименту та вимог до якості для забезпечення ефективності їх виробництва, обігу та споживання* [2].

Будь-якому товару притаманні дві економічні властивості: споживна цінність і вартість. Товарознавство вивчає переважно споживні цінності товарів, що задовольняють особисті і суспільні потреби людей. Споживна вартість і споживні властивості – досить близькі поняття, але перше з них ширше, оскільки характеризує об'єкт, а інші відображають лише окремі сторони цього об'єкта. Споживні властивості товару необхідні для конкретизації його споживної вартості. Споживну вартість мають усі про-

дукти праці незалежно від того, є вони засобами виробництва чи предметами особистого споживання [1].

Предметом товарознавства є вивчення споживних властивостей товарів певної якості і асортименту, що задовольняють потреби людей [1].

2. Споживні властивості парфумерно-косметичних товарів.

Споживні властивості парфумерно-косметичних засобів у цілому можна поділити на такі основні групи: функціональні, ергономічні, естетичні, надійність, безпечність [3].

Функціональні властивості визначають ефективність дії засобу, і виконання функцій найбільш важливих для споживача. Залежно від призначення косметичних засобів, функції, що виконуються ними, мають свої особливості, наприклад: для шампунів – це миюча, пінотворна здатність, для дезодорантів – усунення поту, для лаку для нігтів – висихання, для декоративної косметики – стійкість, для косметичних кремів – омолодження шкіри, усування дефектів, для парфумерії – стійкість запаху, антисептичні властивості, та ін. Тобто до *функціональних властивостей парфумерно-косметичних засобів* можна віднести: парфумерні, косметичні, захисні, лікувально-профілактичні, спеціальні властивості; очищаючу, тонізуючу дію; здатність відлущувати та ін.

Парфумерні властивості – це здатність ароматизувати шкіру, волосся, руки, одягу та ін. і довготривалого утримання цього аромату.

Косметичні властивості проявляються через зовнішній видимий ефект покращення стану шкіри і волосся, завдяки зволоженню, живленню, регенерації, поліпшенню обмінних процесів у шкірі, внаслідок чого підвищується пружність і еластичність шкіри, покращується її колір, розгладжуються зморшки.

Захисні властивості, наприклад, засобів для засмаги забезпечуються завдяки сонцезахисним добавкам, що захищають шкіру від старіння; захист від низьких температур забезпечують спеціальні добавки на жировій основі призначені для застосування в холодну пору року.

У засобів для догляду за ногами, антиперспірантів, лікувальних шампунів для волосся, лікувальних засобів для догляду за порожниною рота функціональні властивості проявляються у лікувально-профілактичній дії, а саме – антисептичній, антисеборійній, антипарадантазній тощо.

Спеціальні властивості полягають у вибілюванні шкіри (креми зі спеціальними відбілювальними добавками – кислотами, вітаміном С, соком лимону та ін.), здатності стискування порів (дезодоранти-перспіранти), депіляції (видалення волосся за допомогою спеціальних кремів).

Не менш важливими функціональними властивостями косметичних засобів є: очищуюча здатність, яка характеризується миючою здатністю (для мила і гелів), очищаючою дією (для молочка, лосьйонів), тонізуючою здатністю (для тоніку), здатністю відлущувати (скраби, які видаляють з поверхні шкіри ороговілі лусочки і сприяють глибшому очищенню) та ін.

Ергономічні властивості задовольняють фізіологічні і психологічні потреби відповідно до певних характеристик споживачів. Вони характеризують здатність товару створювати відчуття зручності і комфортності. Ергономічні властивості косметичних товарів визначаються консистенцією, упаковкою, засобами, що полегшують користування косметичними товарами та ін.

Надійність парфумерно-косметичних товарів пов'язана передусім з їх збереженістю, тобто здатністю протягом тривалого терміну утримувати якість і функціональні властивості та визначається терміном придатності, який може бути від декількох місяців до 3 років. Триваліший термін придатності цієї групи товарів повинен викликати уважне відношення до її складу, і передусім до виду і кількості консервантів. Останнім часом у виробництві косметичних засобів склалася практика встановлення терміну придатності самим виробником, який базується на рецептурі засобу.

Естетичні властивості парфумерно-косметичних товарів покликані задовольняти естетичні потреби людини. Показниками цих властивостей є зовнішній вигляд, колір, запах, дизайн упаковки, інформативність упаковки, стильова спрямованість. Стиль косметичних товарів відбиває взаємозв'язок вмісту і зов-

нішнього оформлення товарів. Фірмовий стиль, який визначає імідж фірми і товарів, що випускаються нею, особливо проявляється в художньому оздобленні упаковки [3].

Виробники приділяють велику увагу створенню свого фірмового стилю і досягли в цьому напрямку великих успіхів, наприклад, вироби «Невської косметики», концерну «Калина», «Грін Мама», «Свободи» легко впізнати за єдиним дизайном, властивим тільки йому.

Безпечність парфумерно-косметичних товарів залежить від складу, якості початкових компонентів, технологічного процесу, умов зберігання і продажу, умов споживання. На кожному етапі життєвого циклу в косметичних товарах можуть протікати ті або інші процеси, які викликають зміни, небезпечні для здоров'я людини. Тому для перевірки безпечності косметичних товарів проводять комплекс випробувань, а саме: визначають індекс гострої та хронічної чутливості, індекс шкірно-подразнювальної дії, індекс подразнювальної дії на слизову оболонку очей, суб'єктивні та об'єктивні показники; вміст токсичних елементів, кислотне число, вміст лугів та ін.

Безпечність – один із найважливіших показників косметичних засобів. Адже ця продукція, попадаючи на волосся, шкіру людини, у порожнину рота може визвати низку захворювань. Тому з метою забезпечення випуску високоякісної продукції, безпечної для споживача проводиться не тільки органолептична оцінка якості та визначення фізико-хімічних показників, а й токсикологічна експертиза. Токсикологія вивчає дію хімічних речовин на організм тварин, встановлює безпечні рівні дії, дозволяє регламентувати вміст інгредієнтів у рецептурах готових виробів. У програму токсикологічних досліджень входить дослідження як інгредієнтів косметичних засобів, так і готової продукції з урахуванням її призначення і умов застосування. Для проведення токсикологічної експертизи косметичні вироби досліджують у лабораторіях, шляхом нанесення на шкіру мишок чи морських свинок косметичного засобу у кількості 0,5 г протягом місяця на визначену ділянку тіла. При цьому спостерігають не тільки наявність гіперемії, подразнення, лущення, набрякання, а й загальну поведінку ссавців, приріст маси, апетит. Наприкінці досліджень беруть біопати шкіри для гістохімічного дослідження.

Клінічні випробування проводять, також, на людях добровольцях-апробантах, тільки при позитивних результатах хімічних, мікробіологічних і токсикологічних випробувань вирішується питання. про безпечність косметичного засобу для широкого застосування.



Питання для самоперевірки

1. Надайте визначення товарознавства, як наукової дисципліни, згідно Державного стандарту України.
2. Назвіть основні споживні властивості парфумерно-косметичних товарів.
3. У чому сутність функціональних властивостей парфумерно-косметичних товарів? Наведіть приклади.
4. Охарактеризуйте такий показник споживних властивостей парфумерно-косметичних товарів як безпечність. Як визначають безпечність парфумерно-косметичних товарів?



Література

1. Теоретичні основи товарознавства: Конспект лекцій з елементами розв'язання практичних ситуацій / О. В. Кузьменко, О. Р. Сергєєва – Дніпропетровськ: Видавництво ДУЕП, 2008. – 107 с.
2. Товарознавство. Терміни та визначення: ДСТУ 3993-2000 [Уведено 2001-01-01] – К. : Держспоживстандарт України, 2000. – 28 с. – (Національний стандарт України).
3. Барченкова В.І. – Основи товарознавства непродовольчих товарів / В.І. Барченкова. – К. : Дніпро, 2003. – С. 87, 131, 163, 180-183.

Тема 1.2. Історія виникнення парфумів та косметики

План

1. Історія виникнення парфумів.
2. Історія виникнення косметики.

1. Історія виникнення парфумів.

Мистецтво парфумерії прекрасне і дивне. Таємничий, солодкий світ запахів нестримно вабить до себе. У цього загадкового світу є своя історія, свої закони і свої традиції. Історія парфумерії нерозривно пов'язана з історією людства. Історія парфумерії, ймовірно, почалася ще того дня, коли первісні люди помітили незвичайний смак і приємний аромат, який надавали їжі ті або інші дерева і трави, закинуті у вогнище.



Невідомо, в якому столітті виникла релігія, але перші більш менш цивілізовані вірування виявили у собі бажання людини наблизитися до божественного. Люди приносили в дар богам найсмачнішу їжу, найкрасивіші вироби, найпрекрасніші пахощі [5]. Перш, ніж аромати стали виконувати естетичну функцію, вони повинні були піднести до небес хвалу Богам і утихомирити

їх гнів. Також ароматичні речовини виконували лікувальну функцію. Травами обкурювали хворих, ароматичні олії використовувалися як захист від різних інфекційних хвороб, у тому числі і від чуми.

Але дуже скоро люди зрозуміли, що царство ароматів здатне слугувати не тільки медичним і храмовим цілям. Саме тоді народилася парфумерія – наука, яка почала створювати духи – як засоби ароматизації, зваблення і спокуси людського тіла.

Жерці були першими творцями рецептів парфумерії. Ці рецепти ховалися в таємних закутках храмів, у стінах, і захищалися від чужого ока.

Коли в Єгипті правила династія Птолемеїв, виробництво парфумерії було зосереджено в Александрії. Аравія, Персія, Китай і Індія були постачальниками сировини для єгипетської парфумерії.

Головну роль у виробництві парфумерії від народження Єгипту і до кінця Середньовіччя відігравали пахощі нард – екс-

тракт запашної трав'янистої рослини. Також до складу єгипетських духів входили аніс, перцева м'ята, розмарин, кора касії, лимон, кипарис, як закріплювач – бальзами з Мекки, гальбанум, стиракс і ладан. Такою парфумерією користувалися аристократи і принци крові Стародавнього Єгипту. Звичайні ж селянки використовували духи на простішій основі, обмежуючись додаванням в касторову олію екстрактів материнки, м'яти або чебрецю.

Перша у світовій історії туалетна вода – курхі – з'явилася на світ саме в цю епоху. До її складу входили виноград, мед, вино, шафран, ялівець і мірра [5].

Тонкощі парфумерної традиції у єгиптян перейняли їх раби євреї. Суміші, використання яких викладено священними текстами єгиптян, пішли з тайників Єгипту разом з рабами. Вони забрали з собою рецептуру стародавньої парфумерії у Великий похід з Мойсеєм. У книзі Старого Завіту «Исход» сказано: «И сказал Господь Моисею: возьми себе благовонных веществ и искусством составляющего масти сделай из них курительный состав: стертый, чистый, святой. Курения, сделанного по сему составу, не делай себе святынею да будет оно у тебя для Господа».

Саме в цей час з'являються рідкісні і дорогі духи, які починають слугувати не богам і не лікарям, а жінкам. Юдіфь душиється для Олоферна, Рут – для Воза, жінки успішно використовують духи як засіб завоювання чоловічого серця.

Перша скринька з парфумерією, про яку є документальні відомості (Пліній), належала Дарію – цареві Персії, який потрапив у полон до Олександра після битви біля Ербіле.

У 7 ст. до н.е. Карфаген, Вавілон і Ніневія стали основними центрами у виробництві сировини для парфумерії. Торгівля запашними аравійськими смолами, індійською корицею і китайською камфорою приносила великий прибуток. Пальміра, Персеполь і інші цивілізації Малої Азії у цей час перейшли на тонші аромати: кедр, жасмин, троянда, мімоза, лілія. І до народження Бога-Сина мудреці Сходу приносять найдорожче – золото, ладан і мірру – шануючи свого Господа найдорожчим і прекрасним дивом Землі [6].

Близький Схід та Індія свого часу також «закохалися» в парфумерію. Індія стала новим «царством ароматів». Аромати-

зовані ванни, натирання, запальнички для пахощів – у се це стало мистецтвом не тільки для обраних, а й майже для кожного. Парфумерія знайшла своє віддзеркалення навіть в Камасутрі. Статуї богів обливали надушеною водою. Жінки Індії пахли, адже вони годинами ніжилися у ваннах з пахощами. Подібно трауру для жінки-індійки було позбутися духів, на той час.

Китайський імператор Фу Сі за 2000 років до н.е. написав книгу, в якій описав улюблені китайськими жінками ароматичні засоби. Кращими серед них вважалися екстракти гліцинії, фіалки і жасмину.

Традиції Японії не дозволяли наносити парфумерію на тіло, тому ароматизація досягалася за допомогою безлічі пакетиків з пахощами, підвішених до одягу. Також ароматичну пасту вкладали в дорогоцінні, інкрустовані перламутром коробочки «инро», які носили на поясі, а одяг – кімоно – перед одяганням обкурювали пахощами.

Хоча основи парфумерної традиції прийшли в Грецію з Єгипту, але саме греки внесли в неї перші істотні зміни. До рослинних смол, бальзамів і прянощів почали додавати квіткові екстракти – запашні квіткові олії. Для того, щоб витягнути квіткові аромати, квіткову сировину вимочували в олії або жирі, для цього використовувалися найчастіше квіти лілії, фіалки і троянди, але з часом – і інші квіти та трави. І хоча ароматичні речовини за традицією продовжували спалюватися на честь богів або полеглих в бою героїв, все ж це не змінило те, що віднині парфумерія у Стародавній Греції стала джерелом задоволень. На будь-якому святі або бенкеті засилля квітів, різномаїття ароматів духів, куріння пахощів вважалося обов'язковим. Саме Греція внесла величезний внесок у використання парфумів з лікувальною метою.

Чарівні римлянки високо цінували складні аромати. *Rhodion* – духи з трояндою, *melinum* – з ароматом айви, *metorium* – спокусливий аромат гіркої мигдалю, *narcissium* – духи, що пахнуть нарцисами і особливо усім відомий *crocinus* з ароматом шафрану завоювали серця римських жінок. У Римі приємно пахнути вважалося ознакою хорошого тону. Чоловіки душилися не менше жінок. Нерон обливався ароматною водою повністю, його раби розбризкували духи над головами гостей на

бенкетах. Коли померла його дружина Поппея, Нерон наказав в її честь спалити більше ладану, ніж за 10 років могла виготовити Аравія [7].

Елегебал на своїх бенкетах наказував своїм рабам обсіпати голови гостей трояндами.

Клеопатра, покидаючи Марка Антонія, наказала обливи духами вітрила її корабля, щоб надовго залишитися в його пам'яті їх ніжним ароматом.

Чим аристократичніше стає цивілізація, тим більше в ній розвивається лінь. Тим більше ця цивілізація приділяє уваги задоволенням, адже вона нудьгує в неробстві. Духи – це одне із задоволень «для душі», тому найбільший розквіт парфумерії в Римі припав саме на час його занепаду. Духами обливали пороги будинків, прапори військ, але усе це перетворилося на пил, коли загинула колись Велика, а тепер Стародавня Римська імперія.

Араби і народи Близького Сходу також мали величезний вплив на розвиток парфумерії. У той час, коли Європа канула в п'ятому Середніх Віків і заборонила постачання парфумерії, усе виробництво перемістилося на Близький Схід, де і продовжувало розвиватися. Саме араби винайшли метод дистиляції, чим істотно полегшили і поліпшили процес виробництва парфумерії. І оскільки в ті віки парфумерія на Сході цінувалася так же високо, як і коштовні камені, то виробництво її не лише не згасло, але навіть зросло. У результаті, на початок Відродження і повернення парфумерії в Європу людям стали доступні абсолютно нові можливості. Зокрема, стало можливим створення духів на спирту, за рахунок якого істотно підвищилась їх стійкість і термін зберігання [7].

Першим містом, яке прийняло до себе парфумерів, став Грас у Франції. Досі це місце вважається легендарною батьківщиною сучасної парфумерії. Найпоширенішим ароматом на той час був жасмин, який, до речі, ввезли у Францію саме араби.

По закінченню Середньовіччя, використання парфумерії в релігійних цілях відроджується, і ось вже завдяки хрестовим походам східні пахощі і прянощі стають популярні по усій Європі.

Тоді, як на Сході ароматичні засоби використовувалися в комплексі з метою гігієни, Європа теж піклувалася про свою чистоту. Лазні, парильні, обмивання були загальноприйнятою нормою. Незабаром до моди увійшли ароматизовані чотки, надушені комірці, подушки, набиті запашними травами, а також маленькі «яблучка», наповнені запашними речовинами. Ці флакончики носилися на ланцюжку або браслеті і слугували не лише як духи, але і як чарівна прикраса. Також ароматні засоби по колишньому продовжували використовуватися з лікувальною метою (в основному – для дезінфекції). Так, для боротьби з чумою в Середньовіччі будинки обкурювали ягодами ялівцю і розмарином, не менш ефективним, з метою дезінфекції, вважався і ароматизований оцет або т.з. стрічки Брюгге (які розчинялися в чашах з водою). Монополія на торгівлю з арабськими країнами належала Венеції, яка, у свою чергу, забезпечувала усю Європу прянощами, ароматичними смолами і бальзамами, екзотичними фруктами і іншими рідкісними парфумерними елементами. Король Карл V вирощував у власних садах лаванду і шавлію з метою виробництва ароматної води [5].

Завдяки тому, що Франція стала центром парфумерної торгівлі, саме тут були створені перші ароматизуючі вироби. Зокрема, до 1370 року була створена знаменита «Eau de Hongrie», яка тримала першість на парфумерному ринку упродовж століть.

Значну кількість сировини постачала в Європу Іспанія, щоправда значно нижчої якості аніж Венеція. Один лікар з Севільї, свого часу, склав детальний перелік нових ароматичних субстанцій, які поступали з Нового Світу в Іспанію. Серед них – і перуанський бальзам, бакаутове дерево, і кастореум (бобровий струмінь). Саме в цей час була створена знаменита «іспанська шкіра». Вона виготовлялася з щонайтоншої верблюжої шкіри, яку потім напивували ароматною водою з лаванди, троянди або кориці з додаванням мускусу та амбри. Звідси – мода на ароматизовані рукавички. Саме у вищезгаданому Грасі виробництво рукавичок стало однією з найважливіших галузей парфумерної торгівлі.

Саме парфумерія була одним з найприбутковіших занять. Купці, які мали власні судна, купалися в золоті, доставляючи

амбру, мускус, дорогоцінні фрукти і прянощі з далеких країн у Францію. Коштовності, наповнені ароматичними есенціями, входять в моду. Саме тоді у Франції винаходять есенцію неролі (з квітів апельсинового дерева) і франжипані (на основі гіркої мигдалю) [5,6].

У Англії в цей час знатні пані виготовляли для себе духи самостійно. Великою популярністю користувалися так звані stillrooms, для виготовлення яких леді дистилювали ароматичні есенції і виготовляли для себе ароматизовані яблучка, суміші духів та пакетики з різноманітними ароматизованими сумішами для інтер'єру будинків.

У XVII столітті епоха Відродження повільно переростає в епоху Бароко, великого мистецтва, високої аристократії, а також бруду і смороду. У величезних і величних замках графів, баронів і королів не вистачало одного: каналізації. Доставка ж чистої води обходилася дуже дорого, тим паче, що її доводилося добувати з джерел.

Річки були брудними. У них не можна було купатися, а риба з річок смерділа гірше, ніж тухла. Найбрудніше покоління історії людства знайшло свою гігієну саме в засобах парфумерії. Важкі, насичені аромати стали використовуватися буквально всюди. І оскільки брудне тіло не можна було вимити водою, запах намагалися маскувати за допомогою духів. Постійна загроза епідемій через жакливу антисанітарію навіть в палацах Лувру вимагала стійких і сильних парфумів. Крім того, мода бароко, продиктована важкими архітектурними будовами і пишномовними витворами мистецтва, провокувала жінок на оксамит, важку парчу, багатоповерхові сукні з мережив і спідниць, і усе це повинно було обливатися духами, щоб приховати запах поту, що пробивався з-під чарівного одягу. Парфумерія посилюється за допомогою ароматів туберози, жасмину, флердоранжу і амбри. У часи Короля-Сонце придворні пані використовують ірисові мазі, жасминовий віск, а також улюблену при дворі туалетну воду «Шипр», до складу якої входять амбра, ваніль, плоди кумарину, мускус та ірис. Стають популярними як «смарагдова вода», так і «вода тисячі кольорів» (до складу якої входить більше 15 ароматів). У цю епоху пахне усе, починаючи від людей і будинків, закінчуючи папером для листів, віялами, подушками,

медальйонами і навіть попелом, яким посипали голову в перший день поста. В цю епоху саме парфумерія замінила собою чистоту [7].

Французькі королі і після Людовика XIV продовжують із задоволенням використовувати парфумерну продукцію. Хоча в цей час сильні і насичені аромати починають поступатися місцем ніжнішій, виражено квітковій парфумерії. Людовик XV і його коханка мадам де Помпадур залюбки користуються духами, при чому остання використовує «португальську воду» (апельсин, бергамот, лимон, троянда) і «олію Венери» (троянда, сандал, ірис). Наступний король Людовик XVI ще більше зацікавлює двір до парфумерії. Саме в цей час парфумерія стає привілеєм для косметичних засобів: коробочки для рум'ян, пудрениці, флакони для духів виробляють як справжні шедеври мистецтва, і аромати, що «живуть» в них, не поступаються за ціною і красою своїм «будинкам» [5,6].

Марія Антуанета користується легкою квітковою парфумерією.

Саме у цьому столітті з'являються перші знаменитості у світі парфумерії. Серед них Фаржон, Любен, Убіган, справа яких продовжується досі.

У середині XVIII століття на основі квіткових парфумів створюється шедевр, названий «одеколон» (eau de cologne).

У 1789 році Велика Французька революція серйозно ударила по заможних торговцях-буржуа, і торкнулося це самих різних виробництв у тому числі і парфумерії. Виробництво духів пішло на спад. Але ненадовго. За часів Директорії самі екзотичні парфуми повернулися в моду. Мадам Тальєн ніжилася у ваннах, ароматизованих за допомогою витончених квітково-фруктових парфумів. Жозефіна вводила в моду абсолютно особливі аромати з корицею, ваніллю, гвоздикою. Особи чоловічої статі щосили користувалися парфумерією з цибецином і мускусом, а імператор Наполеон душився одеколоном. Саме він, до речі, наказав своїм солдатам пахнути тільки простим милом, і з того часу парфумерія уперше почала ділитися на чоловічу і жіночу.

Надалі історія увійшла до епохи Романтизму, і мода послідувала за нею, розвиваючи у жінок любов до тонких і ніжних

ароматів, витончених флаконів. Необхідним аксесуаром чоловічого і жіночого одягу стає надушена хусточка. Саме любов до хусточок, що збереглася в моді ще і до початку ХХ століття, наштовхнула Жан-Поля Герлена на думку про створення *Voilette de Madame* (дамська вуалетка) і *Mouchoir de Monsieur* (чоловіча хустка).

Серед численних шедеврів Оноре де Бальзака є і твір «Цезарь Биротто», у якому розповідається, як у період Реставрації парфумер нажив скарб, купивши крамницю «Королева троянд» на вулиці Сент-Оноре. У царювання Наполеона III імперія немов би в помсту ніжним квітковим ароматам Романтизму вдалася до справжньої парфумерної розпусти, скуповуючи духи в стилі Бодлера – п'янки, розпусні, досить спокусливі аромати. Східні компоненти мускус і амбра, цибет, сандал, геліотроп і пачулі надають цим парфумам важкість і солодкість.

У цей час народжуються такі генії парфумерії, як Легран, Любен, Віолле, Герлен, які стають першою у світі парфумерною елітою. Проте, вже на початку ХХ століття сучасні технології дають про себе знати, і парфумерія переходить на новий рівень.

Це століття змінило парфумерію в корені. Панування натуральних компонентів уперше поступається перевагою синтетичному виробництву. Причому навіть натуральні ефірні олії і екстракти витягаються з рослин вже за допомогою хімії. Крім того, розвиток хімії сприяє створенню нових компонентів для парфумерії, за рахунок чого істотно збільшується палітра парфумера [5,7].

Штучні компоненти стають навіть ключовими нотами для духів (наприклад, Убіган створив *Fougere Royale* – «Королівська папороть» завдяки кумарину, геліотропін став основою для амбрової парфумерії, хінолін з анісом і глором відтворює запах шкіри, та ін.).

Прототипом парфумерії на основі штучних складових (альдегідів) стали духи-легенда «Шанель №5» (рис. 1.1). Духи Chanel стали таким же символом стильної жінки, як і чорна сукня, яку також було придумано знаменитою жінкою що змогла перевернути з ніг на голову не лише світ моди, але і світ парфумерії. Духи «Шанель №5» продовжують еволюцію.



Рис. 1.1. Парфуми "Chanel N5 **Рис. 1.2. Габріель Шанель**

Представники французької парфумерії об'єднуються з відомими кутюр'є. Таким шляхом пішли Герлен, Молінар, Коті, Буржуа, Ланком. Але першою на цій дорозі все ж залишається незрівнянна Коко Шанель, жінка, яка краще за усіх на світі знала, як повинна виглядати і пахнути краса (рис. 1.2).

У 50-х роках французька парфумерія досягла найвищого свого підйому. У Франції працювали найталановитіші створювачі парфумів – парфумери. Переживають зліт духи для чоловіків. У той же час з приходом духів із Атлантики загострюється міжнародна конкуренція. На початок 60-х доводиться великий «бум» ароматів для чоловіків [6].

У 70-і роки прийшла мода на колекції «pret-a-porter». Так виникла нова парфумерія «Pret-a-porter de lux», що не втратила високої якості і вишуканості «Haute couture», але стала доступнішою. 80-і роки запам'яталися експериментами у галузі флаконів, з'явилася також мода на густі, важкі, «амброві» аромати.

Під кінець 80-х у парфумерних лабораторіях створюються абсолютно нові букети. Це так звані свіжі озонові і морські мотиви, що нагадують про океан і водорості. У 90-і роки «егоїстичні» запахи минулого десятиліття змінилися природними, легшими ароматами. Морські ноти кінця 80-х трансформуються у так звані водяні мотиви, що викликають асоціації з лотосом і лататтям. Нова технологія «Живі квіти» («Living-Flower Technology») дозволяє тепер «збирати» запах незірваних квітів і рослин. Для цього їх поміщають під скляний ковпак і через спеціальне відгалуження «витагують» аромат.

Величезною популярністю впродовж останніх років користуються фруктові запахи. На думку фахівців, духи початку двадцять першого століття увібрали в себе аромати лимона, апельсина, смородини, ананаса, манго та ін.

Духам модного напрямку властиві витонченість, максимальна лаконічність запахів, ніжність. У них чудово уживаються легкість і багатство, вони добре поєднуються із природним запахом шкіри, прозорі, відчутні і невловимі. З тих пір, як люди навчилися використовувати магічну силу аромату, пройшло багато століть. З часом парфумерія відокремилася від своїх «прародичів» і зайняла гідне місце серед інших мистецтв [6].

1.2. Історія виникнення косметики.

Історія косметології походить з найдавніших часів. Вже первісні люди прагнули пом'якшувати шкіру, захищати її від сонячних променів, вітру, намагалися прикрашати свою зовнішність. Батьківщиною косметики вважають Стародавній Схід. Ідеалом жіночої краси Стародавнього Єгипту є знаменита Нефертіті – дружина фараона Ехнатона [8].

Природну красу довершеної особи і чарівної статі Нефертіті підтримувала косметика: очевидний догляд за шкірою, грим, прикраси. Контури рота, брів, очей підкреслювались гримом, щоки і нігті також підфарбовувались. Вважається, що вона досконало володіла мистецтвом макіяжу. Є і інші свідчення, підтверджуючі, що в Єгипті того часу не тільки були знайомі з правилами гігієнічного догляду за волоссям і шкірою, але і виявляли зацікавленість до фарбування нігтів, волосся, бороди. Вже тоді існували бритви і щипчики для видалення волосся на обличчі і на тілі, гребені, фарба для нігтів, креми.

Волосся єгиптяни фарбували хною, змішаною з брудом. При цьому вони добивалися отримання різних відтінків. Шкіру очищували і живили кунжутною та маслиною олією.

Особливе місце в історії косметології належить косметиці Стародавньої Індії та Стародавнього Китаю. У цих країнах існував справжній культ жіночої краси, для підтримки і вдосконалення якої застосовували бальзами, екстракти рослин. Використовували також туш, білила для обличчя, лак для нігтів та ін.

Косметика згадується і у Біблії – в Стародавній Іудеї використовували бальзами та пахощі. До складу бальзаму Марії

Магдалини, про яку йдеться у Біблії, входив нард – запашна речовина, здобута з кореневищ чагарника Нарду, що росте в Гімалаях. У старогрецькому суспільстві був культ тіла, чистоти, гігієни і здоров'я. Після тривалих і ретельних обмивань обличчя і тіла в шкіру втирали креми, ароматичні олії, засоби [10].

Послідовником в розвитку і вдосконаленні косметології став Стародавній Рим. У період розквіту Римської імперії особливою популярністю користувалися знамениті лазні, де широко застосовували після купання різні види масажу для збереження стрункості фігури, сили м'язів і еластичності шкіри. Римляни знали косметичні засоби від мозолів, вугрів, користувалися фарбою для вій і брів. Зможні жінки могли дозволити собі мати безліч зілля, духів, косметичних препаратів. Послідовники моди того часу, жінки прагнули мати світлу блискучу шкіру. З цією метою вони умивалися молоком і застосовували креми із суміші хлібного м'якуша, молока, жиру кіз, женьшеню [8].

Великий вплив на косметичну культуру Стародавнього Риму мала єгипетська цариця Клеопатра. Прославлена красуня, що полонила римських полководців – диктатора Юлія Цезаря і Марка Антонія, була знавцем косметики. Існує думка істориків-косметологів, що чарівною її робила не тільки природна краса, але і знаменита косметична мазь, виготовлена за рецептом самої Клеопатри з ведмедячого жиру, яка сприяла тому, що її шкіра була блискучою і сяючою. Клеопатра приймала ванни з осяячого молока з медом диких бджіл, у шкіру втирала бальзам з дерева тика і акації.

У Стародавній Русі косметика розвивалася в основному в гігієнічному напрямі. Піклуючись про красу шкіри обличчя та тіла, жінки з успіхом використовували харчові продукти (молоко, кисле молоко, сметану, житній хліб, хлібний квас, мед, рослину олію і вершкове масло, огірки, яйця тощо) та цілющі властивості багатьох рослин. В народній косметиці найбільш поширені були ромашка, звіробій, подорожник, чистотіл, лопух, кропива тощо. Настої рослин застосовували для умивання. На Русі щотижневе купання в лазні – звичай. Перед купанням в шкіру і волосся втирали реп'яхову олію, робили масаж тіла з тваринними та рослинними мазями.

У XI столітті в Італії і Франції розвивається косметична промисловість. Починається випуск кремів.

У 1806 р. в Парижі вийшла перша книга – «Енциклопедія краси». Вона містила поради, як зберегти молодість шкіри, позбавитися від зморшок.

Трохи пізніше паризьким парфумером на Всесвітній виставці в Амстердамі була представлена перша губна помада. Це був маленький, крихкий стрижень, обгорнутий шовковистим папірцем. Помада в пеналі, який обертається, з'явилася в Америці в 40-х роках XX століття [8].

Кінець XIX – початок XX століття характеризується інтенсивним розвитком косметичного виробництва. Разом із природними матеріалами починається застосування речовин, отриманих хімічним способом, змінюються вимоги до косметики, розширюється її асортимент.

У наші дні асортимент косметичних засобів досить широкий і різноманітний. Це різні засоби, призначені для очищення, захисту, омолодження і надання привабливого зовнішнього вигляду. Основне правило при виробництві косметики – застосування високоякісної сировини, нешкідливої для шкіри і організму людини.



Питання для самоперевірки

1. Як зароджувалась парфумерія у стародавньому Єгипті?
2. Як використовували пахощі старосврейські та індійські народи?
3. Який вплив на розвиток парфумерії мали араби?
4. Який вклад внесли в розвиток парфумерії європейські країни?
5. Назвіть геніїв парфумерії XX століття. Чому у цей час парфумерія виходить на новий рівень?
6. Які бренди парфумерно-косметичних товарів зародились на початку XX століття і досі не втратили популярність?
7. Назвіть джерела та стадії розвитку косметичних товарів.



Література

1. История зарождения и развития парфюмерии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ru.lambre.eu/beauty_school/detail.php?ID=110247
2. Духи // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона: В 86 томах (82 т. и 4 доп.). – СПб., 1890—1907.
3. Райт Р.Х. Наука о запахах / Р.Х. Райт. – М. : Мир, 1966. – 223с.

Тема 1.3. Перспективи розвитку парфумерно-косметичної промисловості

План

1. Ринок парфумерно-косметичних товарів в Україні.
2. Новітні розробки та перспективи розвитку парфумерно-косметичної промисловості.

1. Ринок парфумерно-косметичних товарів в Україні.

Ринок парфумерно-косметичних товарів останніми роками динамічно зростає і вже сьогодні займає значну частку на товарному ринку України [11].

Науковці виділяють такі основні тенденції та напрямки розвитку парфумерно-косметичних товарів: зростання частки синтетичної сировини у виробництві; нові інгредієнти, тара та упаковка товарів, вирішення екологічних проблем; інформаційні технології та комунікації – мобільність суспільства та мережі Інтернет; глобалізація конкурентності та зростаюча конкуренція в торгівлі та виробництві [16].

Проблеми дослідження асортименту і якості парфумерно-косметичних товарів вивчали такі російські та українські вчені: С.А. Вілкова, Н.В. Луців, О.В. Вотченікова, Л.В. Пешук, Л.І. Бавіка, І.М. Демідов, Т.П. Писаренко, А.О. Реміга, І.І. Васильєва, Л.А. Яковлева, та ін. [4,12,15-17,35]

Український парфумерно-косметичний ринок є третім за величиною серед ринків Східної Європи, після Польщі і Росії

[11,17]. Разом з тим український ринок є і ненасиченим. За останні декілька років ринок парфумерії і косметики демонстрував стабільний ріст: у кількісному вираженні в середньому близько 20 %, в грошовому – не менше 25 % щорічно. Цю тенденцію відображено на рис. 1.3.

На ринку парфумерних товарів України питома вага продукції вітчизняного виробника досить низька. Стан економіки істотно позначився на цій галузі. Зарубіжна парфумерія посідає провідні позиції як за кількістю, так і за якістю.

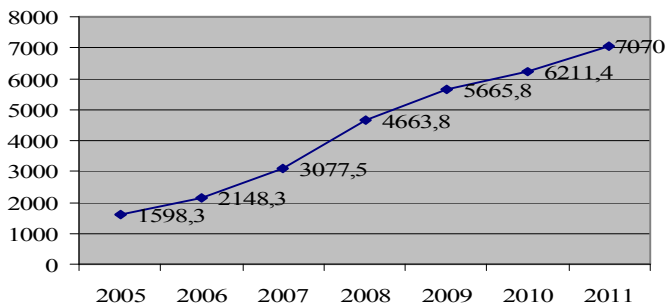


Рис. 1.3. Динаміка роздрібного товарообігу парфумерно-косметичних товарів в Україні у 2005-2011 рр., млн. грн.

Частка вітчизняних виробників на ринку парфумерії продовжує скорочуватися – в 2011 р. вона становила 13 % у кількісному вираженні і 15 % – у вартісному. В 2004 р. в Україні діяли 14 ліцензій на виробництво парфумерії, в 2006 р. – 8, а до початку 2010 р. їх залишилося 6 [12, 19 с. 11]. Вітчизняні виробники, зважаючи на застарілі технології, поки що не можуть становити конкуренції всесвітньовідомим брендам. Крім цього, цей бізнес не вигідний через зростання акцизів на спирт, частка якого у виробництві продукції складає 80 %. З урахуванням витрат на денатурацію і доставку спирту, купівлю парфумерної композиції, флакона тощо роздрібна ціна парфумерії вітчизняного виробництва становить 100-150 грн. за 100 мл. Виробництво продукції "низького" масмаркету стає нерентабельним, а виходити на

більш високий рівень виробникам не дає змоги низька купівельна спроможність українських споживачів.

Зниження внутрішнього виробництва парфумерних виробів, що відзначається з 2008 р., зберігається дотепер. Вихід із ситуації виробники бачать або у виробництві високовартісної продукції (наприклад, парфумів), або у використанні безакцизної сировини, оскільки на світовому ринку розвивають технології без спиртового виробництва парфумерії. Втім, для запуску їх у виробництво потрібні зацікавлені інвестори, яких, за рідкісним винятком, немає.

На рис. 1.4. наведено динаміку виробництва парфумерно-косметичних виробів в Україні у 2007-2012 рр.

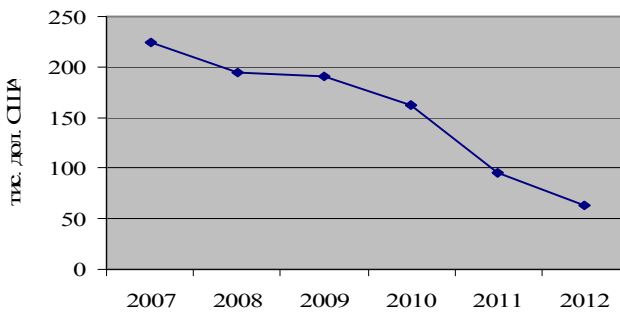


Рис. 1.4. Виробництво парфумерно-косметичних товарів в Україні у 2007-2012 рр., тис. дол. США

Якщо аналізувати дані Держкомстату України про виробництво парфумерних виробів в Україні, то побачимо невтішну для вітчизняних виробників тенденцію. За період 2007-2012 рр. щороку спостерігалось зменшення обсягів випуску парфумерних товарів, причому це зменшення становило від 1,5 % (у 2009 р., порівняно з 2008 р.) до 41,4 % (в 2011 р. порівняно з 2010 р.). Якщо в 2007 р. в Україні було вироблено на суму 224 тис. дол. парфумерних товарів, то в 2012 р. ця сума становила 63 тис. дол., тобто в 3,56 разу менше. На сьогодні серед провідних вітчизняних гравців парфумерного ринку експерти виділяють таких виробників: ТЗОВ ПВК «Авалон» (м. Сімферополь), ТЗОВ «Аромат» і ПрАТ «Ефект» (обидва – м. Харків), ТЗОВ «Галтер-

ра» і ТзОВ «Європарфум» (обидва – Львівська обл.), ПП «Вексхолд» (м. Київ).

Найбільше парфумерних товарів виробляється в Західній Україні – 51,1 % від загального обсягу виробництва. У Центральній Україні випускається 21,6 %, в Східній Україні – 21,1 % всієї вітчизняної парфумерної продукції. На інші регіони припадає 6,2 % обсягів виробництва парфумерії [12,19 с.26]. Львівське ТзОВ «Галтерра» – невелика парфумерна фірма, на якій працює 34 працівники. Вона випускає досить обмежений традиційний асортимент одеколонів для чоловіків – «Тройной», «Саша», «Шипр», «Дипломат» та ін. – всього 16 найменувань у скляних флаконах місткістю 90 та 190 мл. Крім цього, до асортименту цього підприємства входить три одеколони «Мас-маркет» у скляних флаконах місткістю 100 мл з пульверизаторним розпилюванням – «Тобассо», «El Paso», «Black Dragon». Свою продукцію підприємство експортує до Естонії та Латвії.

ТзОВ «Європарфум» засноване в 1992 р., сьогодні на підприємстві працює 96 працівників. Виробничі потужності підприємства дають змогу випускати 3-4 млн. шт. одеколонів на місяць. Більша частина продукції реалізується на внутрішньому ринку. Парфумерна продукція ТМ Росо виробництва ТзОВ «Європарфум» за час існування підприємства експортувалася також у Росію, Литву, Естонію, Білорусь, Молдову, Грузію, Грецію. Компанія випускає 18 різновидів одеколонів для чоловіків («Тройной», «Саша», «Русский лес», «Дипломат», «Шипр», «Консул», «Росо», «Ратуша» тощо у скляних флаконах місткістю 80, 100 та 190 мл) та 20 різновидів парфумів для жінок («Зодіак», «Тет-а-тет», «Весняна ніч», «Ольга», «Для тебе», «Білий бузок», «Конвалія», «Пармська фіалка» тощо). Як бачимо, асортимент ТзОВ «Європарфум» також переважно традиційний, тільки кілька різновидів парфумерних виробів є оригінальними. Для виробництва парфумерної продукції підприємство використовує скляні флакони власного виробництва та парфумерні композиції, імпортовані з Франції. Одеколони постачаються на ринок у картонних футлярах та без них, парфуми – в картонних футлярах. Кримське ТзОВ ПВК «Авалон» засноване в 1995 р., сьогодні на підприємстві працює 106 працівників. На продукцію ТзОВ ПВК «Авалон» припадає понад 20 % всіх обсягів роздріб-

ного продажу парфумерної продукції в класі мас- та мідл-маркет в Україні. Продукція цього підприємства експортується також в країни СНД, Близького Сходу та Східної Європи. У виробничому процесі компанія використовує парфумерні композиції з Франції, Іспанії, Італії, Австрії та Німеччини. Сьогодні ТзОВ ПВК «Авалон» випускає більше 250 найменувань парфумерної продукції і щорічно розробляє більше 20 нових позицій. Це – одеколони, туалетні води та парфумерні набори для чоловіків, туалетні води та парфумерні набори для жінок. Серед них є традиційні назви, такі як «Красная Москва», «Быть может», «Серебристый ландыш», «Саша», «Консул», «Для мужчин», «Тет-а-тет», «Дипломат», але переважну більшість асортименту становлять парфумерні вироби з новими оригінальними назвами. Більшою різноманітністю, ніж у попередніх виробників, характеризується і фасування парфумерних виробів – у флакони місткістю від 8 до 120 мл. Переважна більшість парфумерних виробів ТзОВ ПВК «Авалон» постачається в картонних футлярах [20].

Харківська парфумерно-косметична фабрика ТзОВ «Аромат» (кількість працівників – 115) заснована в 1998 р. і спеціалізується переважно на виробництві косметичних виробів, але випускає і широкий асортимент одеколонів та туалетних вод. Компанія експортує свою продукцію в Білорусь, Чехію, Естонію, Грузію, Німеччину, Казахстан, Киргизстан, Латвію, Молдову, Росію. Технологічний процес виготовлення парфумерних виробів у ТзОВ «Аромат» побудований за класичними законами парфумерного виробництва.

До складу виробів входять парфумерні композиції, які постачають провідні компанії з Франції, Швейцарії, Англії, Іспанії, Німеччини та Японії.

Одеколони виробництва ТзОВ «Аромат» – це переважно одеколони традиційного асортименту, що значною мірою подібний до асортименту інших виробників – «Трійний», «Саша», «Шипр», «Дипломат», «Бузок», «Містер Х» тощо. Їх постачають на ринок у скляних флаконах місткістю 85 мл («Тройной» – місткістю 100 та 185 мл) в картонних футлярах або без них. Туалетні води ТзОВ «Аромат» випускаються для чоловіків та жінок в оригінальних скляних флаконах місткістю 80, 95, 100, 110 мл (чоловічі) та 30, 50, 95 мл (жіночі) і в картонних футлярах і ха-

рактизуються різними напрямками ароматів – квіткові, фруктові, пряні, східні, фужерні тощо.

Чоловічі туалетні води випускаються серій «Для любителів футболу» («Gold goal», «Final game», «Your club»), «OdorMan» («Provocative», «Deluxe», «Brave»), «3D» («Desire», «Delight», «Decide»), «Ексклюзив» («Pride», «Adventur», «Courage», «Enjoy» тощо), «Due To Men» («L'Anven 9», «Brastolini», «Carl Aurele»). Крім цього, випускається елітна серія чоловічих туалетних вод у широкому асортименті – «DonGuan», «Dakar Rally», «Man in Black», «Gin Aqua», «21&21» тощо, які за ароматом та зовнішнім оформленням не поступаються відомій європейській парфумерії, а часто і імітують її [12].

Жіночі туалетні води у ТзОВ «Аромат» випускають 45 найменувань. Їх поділено на окремі лінійки, призначені для жінок з різним характером, стилем життя, уподобаннями. Так, лінійка туалетних вод «Edmond Duregu» призначена для ніжних, витончених, загадкових жінок. Це туалетні води «AreVeug», «Vie», «Un charme femelle», «Un desir femelle» тощо переважно з квітковими та фруктовими ароматами. Серія «Precious» («Дорогоцінні камені») створена для романтичних і вишуканих жінок. До цієї серії входять туалетні води «Precious Sapphire» (аромат квітковий, фруктовий), «Precious Emerald» (аромат квітковий, пудровий), «Precious Pearl» (аромат квітковий, водний), «Precious Diamond» (аромат квітковий, свіжий), «Precious Ruby» (аромат квітковий, східний) та інші. Елітна серія жіночих туалетних вод випускається в найширшому асортименті – 32 найменування з різними відтінками аромату, переважно квітково-фруктові. Серед них можна виділити «Neon Rose», «Lady in red», «Business Lady», «Feeria color», «Sweet Cherry», «J'astly», «Miramax», «Modeleine Cote», зовнішнє оформлення (дизайн, форма флакона, колір) яких нагадує оформлення парфумерних виробів відомих світових парфумерних брендів.

ПрАТ «Ефект» (м. Харків) – одне з найдавніших парфумерно-косметичних підприємств України, на якому випуск перших парфумерних виробів розпочався ще в 1934 р. Сьогодні на підприємстві працює 262 працівники.

Асортимент парфумерних виробів ПрАТ «Ефект» включає запашні води та одеколони без футлярів та у футлярах. Підприємство випускає 5 видів запашних вод – «Лимон», «Свежесть», «Утро», «Жемчужная улыбка» та «Огуречная» в скляних флаконах місткістю 100 та 195 мл.

Асортимент одеколонів ПрАТ «Ефект» досить традиційний і значною мірою повторює асортимент інших виробників – «Тройной», «Саша», «Шипр», «Дипломат», «Сирень», «Містер Х», «Гвоздика», «Русский лес» тощо – всього 22 найменування. Всі 22 найменування одеколонів випускаються без футлярів у скляних флаконах місткістю 87 мл, «Тройной» – місткістю 100 та 190 мл. 12 найменувань одеколонів з 22 випускаються ще й в картонних футлярах – «Гавана», «Дипломат», «Для мужчин», «ДМБ», «Комфорт», «Консул», «Красная Москва», «Мистер Х», «Сафари», «Саша», «Спортклуб», «Тет-а-тет». ПП «Вексхолд» було створене в 1994 р. в Києві як виробник парфумерної та ароматичної продукції. Сьогодні компанія випускає парфумовані води та парфуми для жінок та парфумовані води для чоловіків європейської якості. Вся парфумерія випускається у картонних футлярах. До виробничого асортименту ПП «Вексхолд» входить 8 найменувань парфумованих вод для чоловіків, які розфасовані в скляні флакони місткістю 60 та 100 мл – «Argument», «Le Demon de la nuit», «JetSet», «Active Volcano», «Drift Ice», «Had Better Paris», «Had Better new», «Epicentre». Для жінок підприємство випускає парфумовані води «Fete», «Fete en Vert», «Fete en Rouge», «Principe de la beaute», «Margaritte Duras», «Infinity», «Imagine» в скляних флаконах місткістю 40, 55, 60 та 100 мл, концентровані парфуми «Perfi» у скляних флаконах місткістю 50 мл та 9 різновидів парфумів «Naturellement» у флаконах місткістю 19 мл. Вся парфумерна продукція виробляється на основі французьких парфумерних композицій і фасується в австрійські скляні флакони [12-20].

Отже, переважна більшість провідних вітчизняних виробників парфумерних товарів випускають традиційний асортимент одеколонів, асортимент парфумів, туалетних та парфумованих вод відрізняється більшою різноманітністю та оригінальністю. Пахучі води випускає тільки один виробник – ПрАТ «Ефект». Найменування практично всіх парфумерних товарів, що вироб-

ляються в Україні – російськомовні або англкомовні. Складається враження, що ці українські виробники орієнтуються виключно на експорт своєї продукції [12].

Великою проблемою є і те, що аромат або дизайн багатьох упаковок парфумерних виробів дуже нагадує відомі світові бренди, тобто є їх імітацією або версією – легальними різновидами підробки парфумерних виробів. Версія парфумерії імітує тільки аромат оригінальних парфумів, але розливається у флакони, не схожі на фірмові. Імітація парфумерії дуже схожа на фірмовий продукт. Зовнішній вигляд, дизайн, упакування – такі ж. Тільки в назві змінюється одна або дві букви. Виробники версії або імітації чесно (хоча найчастіше й малопомітним чином, наприклад дрібним шрифтом) зізнаються, що це не фірмові парфуми, а їх інтерпретація для тих, кому оригінал не по кишені. Така парфумерія дуже поширена й у нашій країні. Міжнародна торговельна палата встановила, що за обсягом постачань підробленої парфумерії на європейський ринок (19 %) Україна поступається лише Китаю (37 %) [12, 17 с. 262-263].

Однак, у 2010 р. європейські країни (за винятком країн Балтії, а також Німеччини) практично перестали закуповувати український товар. Адже з урахуванням витрат на доставку вартість української продукції порівняна з вартістю продукції місцевих і відоміших європейських виробників. Хоча ціни на український і імпортований товар в середньому одного порядку, українські парфумерні товари не здатні замінити хоч б польську і російську продукцію на внутрішньому ринку. Введення в 2004 р. акцизного збору на спирт для парфумерів прирвало виробників на повільне вимирання, спричинивши зниження обсягів експорту парфумерних товарів. Обсяги експорту та імпорту парфумерних товарів в 2008-2010 рр. наведено в табл. 1.1.

У загальних обсягах експорту парфумерної продукції практично половину постачань займав реекспорт продукції компаній ДП «Ейвон Косметікс Юкрейн» і ТЗОВ «Лореаль Україна». Постачання здійснювалися в Грузію, Казахстан, Білорусь, Узбекистан, Азербайджан тощо.

Таблиця 1.1.

**Зовнішня торгівля парфумерними товарами в Україні
в 2008-2010 рр. [8, с. 70-73]**

роки	Експорт		Імпорт	
	у натураль- ному ви- раженні, т	у вартіс- ному вира- женні, \$	у натураль- ному ви- раженні, т	у вартіс- ному ви- раженні, \$
2008	1236,4	7950,7	8226,2	172843,0
2009	1262,8	7092,0	6040,8	117104,0
2010	957,3	6444,0	7137,4	121942,0

Серед найбільших українських виробників-експортерів парфумерних виробів варто відзначити ТзОВ ПВК «Авалон», ТзОВ «Аромат» ТзОВ «Галтерра», ТзОВ «Перша Парфумерна компанія», ПрАТ «Ефект». Основними країнами-імпортерами української парфумерії в 2010 р. стали Естонія (30 % від загального обсягу експорту), Латвія (25,6 %), Білорусь – (23 %) і Грузія (21,4 % обсягу українського експорту) [12,18 с. 75]. У невеликих обсягах продукція поставлялася до Німеччини, що є великим проривом для вітчизняних парфумерів, оскільки це відкриває можливості експорту для нашої продукції через німецьких представників ще й в інші країни Євросоюзу.

Найбільшими імпортерами парфумерної продукції до України, як уже було сказано вище, є Польща, Російська Федерація, Німеччина, Франція та Китай. В імпорті парфумерії на український ринок, як і в національному виробництві, найбільш сприятливі умови в останні роки склалися для продукції класу «мас-маркет». Одним з чинників зростання продажів парфумерії в цьому сегменті є те, що до нього повернувся споживач, який раніше користувався продукцією «міддл-класу» і навіть селективною парфумерією (класу «люкс»).

У структурі імпорту туалетної води збільшення частки продукції масового попиту було характерним практично для усіх постачальників. Основні постачання цієї продукції здійснювалися з ОАЕ і Китаю. Досить великі об'єми туалетної води класу «мас-маркет» імпортувалися з Польщі і Росії. У структурі постачань туалетної води з цих двох країн домінувала продукція

торгової марки AVON, виготовлена на дочірніх підприємствах однойменної транснаціональної компанії (Avon Operations Polska і Ейвон Бьюти Продактс Компані) [12, 20]. Збільшилася активність імпорту з боку компаній direct selling (прямий продаж). Максимальна активність у запуску ароматів так званими компаніями прямих продажів спостерігалася в 2010 р. Вони почали випускати «зоряні» аромати і рекламуватися із залученням знаменитостей, зокрема і на телебаченні.

З початком кризи на парфумерному ринку збільшилися обсяги контрафакту і «сірого» імпорту. Засилля контрафактного товару на ринках, в невеликих магазинах становить відчутну конкуренцію вітчизняним виробникам, продукція яких реалізується виключно в класі «мас-маркет». Імпортери селективної парфумерії також відзначають збільшення частки фальсифікату в їх сегменті. Контрафакт проникає навіть на прилавки супермаркетів, торгових центрів. Підроблена селективна парфумерія реалізується і через Інтернет-магазини, експерти вважають, що цей показник сягає 60 % внутрішнього ринку цих товарів.

Не зовсім давно на Українському ринку з'явилась своя високо якісна продукція, яку поки що не підробляють і вона не поступається зарубіжним аналогам. Реалізує свою особливу парфумерно-косметичну продукцію НВО «БИОКОН» (м. Донецьк, сумісне підприємство – Росія, Україна, Франція). На відміну від зарубіжної, ця косметика має свої вирашні якості, завдяки яким вона користується заслуженою репутацією серед вітчизняних і зарубіжних споживачів. Її з успіхом експортують у 25 країн світу [22]. Історія Медичного науково-виробничого об'єднання «БИОКОН» почалася у 1991 році з відкриття центру по наданню медичних послуг. Лікарі, що працюють в центрі, впроваджували нові методи лікування багатьох захворювань і використовували у своїй практиці *Hirudo Medicinalis* – медичну п'явку.

Незабаром при медичному центрі була організована унікальна біофабрика по вирощуванню медичної п'явки в штучних умовах. Технологія вирощування п'явки була запатентована лікарями БіоКона. Паралельно з медичною практикою велися роботи по дослідженню впливу біологічно активних комплексів *Hirudo Medicinalis* на організм людини.

Учені БіоКона виявили в п'явці речовини, які чинять омолоджуючу дію на шкіру. Ці відкриття дали поштовх розвитку БіоКона як підприємства-виробника ексклюзивної косметики для догляду за шкірою.

Для розробки формул першого покоління косметики з екстрактом медичної п'явки лікарі БіоКона притягнули до співпраці колег з інституту краси в місті Бордо (Франція). Перші креми під брендом БіоКон з'явилися у 1995 році і відразу стали сенсацією, отримавши залужоване визнання на ринках України, Росії, Франції та ін країн світу.

За проведеними дослідженнями щодо аналізу продажу парфумерно-косметичних товарів отримано наступні дані. Ринкова частка спеціалізованих торгових точок зросла до 20-30 %. Звичайно, попереду в Україні – Київ, де ця частка сягає 70 % (близько 40-50 % припадає на спеціалізовані магазини та 20 % – на спецвідділи у супермаркетах). У регіонах на базарах реалізується поки що понад 80 % парфумерно-косметичної продукції, однак і там ця частка невпинно зменшується. Левова частка парфумерно-косметичної продукції реалізується через так звані дрогери (Drogerie – формат роздрібної торгівлі, мережеве торгове підприємство, що орієнтоване на продаж асортименту товарів першої необхідності, переважно непродовольчих – парфумерії, косметики, побутової хімії, засобів гігієни тощо), що представлені на вітчизняному ринку досить широко – «Watson», «Космо», «Єва», «Brosard», «L'Escale» тощо. Найбільшим гравцем на ринку парфумерно-косметичних товарів в Україні, за даними експертів Euromonitor і Planet, є міжнародна мережа Watsons (212 магазинів формату дрогері у 64 містах України) [20].

Продажі парфумерно-косметичних товарів мають сезонний характер: за 5 місяців (від середини жовтня до середини березня) торговці отримують 70 % річної виручки.

Саме на цей період випадає більшість свят, до яких українці звикли радувати себе й інших подарунками, переважно косметикою і парфумерією. Правда, на парфумерному ринку України з початком економічної кризи намітилася тенденція скорочення попиту. Збільшення цін і зниження купівельної спроможності населення стали стримуючими факторами зростання продажу парфумерії. Збільшення реалізації фіксували тільки ті гра-

вці, які активно розширювали асортимент і докладали значних зусиль для розвитку своїх торговельних марок. Скорочення продажів стали причиною того, що покупці товарів низьких і середніх цінових сегментів (90 % загальних продажів у кількісному вираженні) почали економити на подарунках. Тому якщо у докризові роки в передсвятковий тиждень продаж збільшувався у 3 рази, порівняно із звичайними тижнями, то в 2010-2012 рр. – лише у 2 рази, та й то не скрізь. Насамперед ця тенденція спостерігалася під час реалізації парфумерно-косметичної продукції низького цінового сегменту. Що ж стосується продажу продукції середнього цінового сегмента, то тут ситуація виглядала наступним чином. Цей товар переважно пропонували в мережі магазинів формату «дрогери» та немережеві точки. До кризи в таких магазинах не був у дивину «люксовий» товар – «масстїж», оскільки середній клас багатів і міг собі дозволити прикупити атрибут красивого життя [20].

Сьогодні продукція класу «масстїж» вартістю 500-1000 грн. за 1 од. поступила в обсягах продажів продукції ціною 100-200 грн. за 1 од. Тут стала популярною продукція так званих іменних брендів (товари, що випускаються під торговими марками знаменитостей, виробників одягу, аксесуарів, але все одно відносяться до парфумерії мас-маркету).

Внаслідок підвищення попиту в мережах «дрогери» з'явилася вітчизняна продукція приблизно по 80-100 грн. за 1 од. Результатом розвитку цієї тенденції в мережах «дрогери» стало активне скорочення пропозиції парфумерії класу «люкс» і площ, відведених під цю категорію товарів, зокрема, більшість парфумерно-косметичних мереж обмежили асортимент селективної парфумерії до 20-30 найменувань і зняли з полиць упаковки великих об'ємів. Це вже призвело до того, що споживач вирішив, ніби в мережах «дрогери» немає вибору парфумерно-косметичної продукції, і перестав запитувати продукцію класу «люкс».

Економлячи на витратах, оператори парфумерно-косметичного ринку розвивають метод реалізації товару в обхід торгових точок. У кризу на парфумерному ринку посилилася диверсифікація каналів і форматів збуту. Поряд з просуванням товарів у продовольчий ритейл, а також на відкриті ринки, опе-

ратори дедалі частіше звертаються до direct selling – так званих прямих продажів, що є одним із способів реалізації товару поза торговими точками. На етапі входження в ринок його активно використовують як вітчизняні гравці, так і оператори країн – сусідів України (скажімо, Польщі і Росії). Більш того, останні два-три роки до нього вдаються компанії, які реалізують свою продукцію через традиційні канали збуту. Згідно даних компанії Euromonitor International, за підсумками 2010 р. частка direct selling в структурі збуту становила 27,1 % [20].

Переваги реалізації поза торговими точками очевидні: компаніям, що займаються цим видом бізнесу, немає необхідності вибудовувати звичайний збутовий ланцюжок, витратити нерви і гроші на співпрацю з роздрібними підприємствами тощо. Просувати товар через аптеки, супермаркети, власні роздрібні торгові точки дорожче, ніж створити умови для дистрибуції для всіх бажаючих займатися збутом такого товару.

Післякризові 2009-2012 рр. були справжнім випробуванням для операторів парфумерно-косметичного ринку в Україні, тривало скорочення платоспроможного попиту населення. Весь цей час виробники шукали вихід із ситуації. Одні знижували собівартість товару, економлячи на деталях упаковки і використовуючи менш дорогівартісні, хоча і більш агресивні хімічні компоненти, ризикуючи при цьому відвадити від своєї продукції вимогливих покупців. Інші невпинно розвивалися, освоювали суміжні ринки, намагаючись диверсифікувати свій бізнес як за асортиментним портфелем, так і за географією присутності, нарошуючи експортний потенціал. Треті переходили на прямі контракти з торговельними мережами, економлячи на дистриб'юторах, і виробляли товар для власних торгових марок рітейл-операторів.

Така ситуація, за прогнозами дослідників [12] збережеться і в 2013 р. Разом з тим, роздрібні канали збуту будуть набувати європейської структури. Зокрема, культура споживання парфумерно-косметичної продукції неминуче призведе до скорочення відкритих ринків і заміщення їх на формат мережевий, включаючи мережі фірмових магазинів виробників. Можна також прогнозувати зростання ринку в сезоні 2013-2014 рр. на 15-20 % у вартісному виразі. Але повної впевненості в тому, що плато-

спроможний попит почне рости – немає. Розвиватися зможуть тільки ті компанії, які зуміють адаптуватися до жорстких реалій ринку і знайти свою нішу.

Загалом український ринок парфумерно-косметичних товарів є одним з найбільш містких і перспективних серед інших непродовольчих товарів. На сучасному етапі для вітчизняних виробників головні завдання складаються з покращення якості і розширення асортименту продукції, підвищення її конкурентоспроможності, а також більш активного її просування на внутрішньому та зовнішньому ринках.

2. Новітні розробки та перспективи розвитку парфумерно-косметичної промисловості.

Останнім часом, у засобах масової інформації поширюється думка про те, що більшість парфумерно-косметичних засобів містять у своєму складі шкідливі для організму людини речовини – мінеральну олію, небезпечні консерванти, синтетичні ароматизатори, барвники тощо. У більшості випадків ці інгредієнти пишуть на упаковці латиницею і споживач не завжди обізнаний з питань впливу на організм того чи іншого компоненту. Деякі з найбільш розповсюджених інгредієнтів наведено у табл. 1.2. [23,24].

Таблиця 1.2.

Вплив на організм людини деяких складових сучасних парфумерно-косметичних товарів

Назва інгредієнту	Вплив на організм людини
Paraffinum Liquidum, Cyclomethicone	Масляна основа (додається у косметичні креми, бальзами для волосся) – створює плівку, на шкірі голови, яка перешкоджає проникненню кисню, затримує вуглекислий газ, токсини та інші відходи життєдіяльності, що виводяться через шкіру
2-bromo-2-nitropropane-1,3-diol (бронопол)	Консервант (додається у парфуми і майже в усі косметичні товари низького цінового сегменту) – накопичує нітрозаміни, що негативно впливають на наступні покоління, сприяють мутації

продовження табл. 1.2.	
Methylisothia-zolinone	Консервант – канцероген, нейротоксичний, алергійний, руйнує нервові клітини, подразнює шкіру і очі при низькій концентрації
Diazolidinyl Urea	Консервант – підвищує чутливість шкіри та організму, сприяє розвитку ракових клітин)
DMDM Hydantoin	Консервант (використовують у виготовленні більшості косметичних товарів) – проникаючи через шкіру, негативно впливає на живі клітини, призводить до виникнення недоброякісних пухлин)
Propylparaben	Консервант (небезпечний для пошкодженої шкіри, негативно впливає на роботу ендокринної системи, провокує виникнення алергії, дерматиту)
Dimethicone	Мінеральна олія (використовують у виготовленні косметичних кремів, скрабів, бальзамів для волосся тощо), яку отримують із нафти (зв'язує воду та утримує не лише вологу але і токсини, вуглекислий газ, відходи і продукти життєдіяльності, які виводяться через шкіру, перешкоджає проникненню кисню)
Petrolatum (петролат)/ Парафін. Парафінова олія	Нафтохімічний жир (використовують у виготовленні косметичних кремів, декоративної косметики тощо). Має ті ж властивості, що і мінеральна олія, але отруйніший. Утримуючи рідину, він перешкоджає виділенню токсинів і відходів, заважає диханню шкіри. Саме волога – речовина, яка необхідна для шкіри – живить її, зберігає еластичність і естетичний вигляд. Неправильні методи зволоження шкіри шкідливі і викликають передчасне старіння, а не омолодження.

продовження табл.1.2.

<p>Glycerin, Vaseline (гліцерин, вазелін)</p>	<p>Хімічні сполуки жиру з водою, в яких вода розділяє жир на дрібні компоненти. Рекламуються як корисні зволожувачі. Викликає обезводнення шкіри, оскільки при вологості повітря нижче 65-70% "витагають" вологу з глибоких шарів шкіри на поверхню замість того, щоб брати її з повітря, чим посилює пересихання глибоких шарів епідермісу, роблячи суху шкіру ще сухішою.</p>
<p>Lanoline (ланолін)</p>	<p>Овечий смалець, який збирають з овечої вовни дійсно розм'якшує шар відмерлих клітин, але душить живі. Сторонні (овечі) білки можуть підвищувати чутливість шкіри і викликати алергічний висип. Ланолін косметичних сортів сам безпечний, але часто вступає в реакцію з канцерогенними речовинами, яких близько 16, сприяючи їх надходженню в організм. Усе б нічого, якби не було відомо, що 49% канцерогенного пестициду ДДТ (Дусту) поглинається ланоліном через шкіру (використовують у виготовленні комет. кремів).</p>
<p>Collagen (колаген)</p>	<p>Деякі компанії наполягають, що косметичний колаген може поліпшити власну колагенову структуру шкіри. Колаген – це протеїн (білок), з якого майже на 80% складається структурна мережа нашої шкіри. З віком він руйнується, а шкіра стає тонкою і дряблою. Косметичний колаген отримують шляхом відскрібання його з шкур великої рогатої худоби або нижньої частини лап птахів. Із-за великого розміру молекул (молекулярна вага 3000 од.), він не здатний проникати через мембрани клітин шкіри. Крім того, це сторонній білок, який біохімічно відрізняється від людського і не може використовуватися шкірою. В результаті він запечатує шкіру, перешкоджає нормальному диханню (використовують у виготовленні косметичних кремів).</p>

продовження табл. 1.2.	
Elastin (еластин)	Речовина, з якої складається структура, що утримує клітини шкіри на місці. Вважається, що формування зморшок є наслідком руйнування молекул еластину. На жаль, більшість фірм використовують еластин, який отримують, як і колаген, з шкіри великої рогатої худоби, і він так само утворює на шкірі задушливу плівку завдяки великій молекулярній вазі (використовують у виготовленні косметичних кремів).
Albumin (альбумін)	Головний інгредієнт в складі кремів для обличчя, що сприяє підтягуванню шкіри. При висиханні утворює плівку поверх зморшок, роблячи їх менш видимими. Стягує шкіру, викликаючи передчасне старіння. Із цього приводу не раз порушувалися судові справи.
Carbomer (Carbomer 940, карбомер)	Загущувач, емульгатор, завдяки сильному корозійному впливу здатен пошкоджувати шкіру обличчя
Seaweed (Агар-агар)	Використовується в мікробіології для посівів бактерій. Рекламується як поживний і зволожуючий засіб. За рахунок закупорки порів обличчя, дозволяє шкірі накопичувати воду, викликаючи тимчасовий позитивний ефект. Перешкоджає очищенню організму через шкіру від токсинів і вуглекислого газу. Є прекрасним поживним середовищем для мікроорганізмів і бактерій.

Як видно із даних таблиці інгредієнти, які досить часто містяться у сучасних парфумерно-косметичних засобах мають негативний вплив на організм людини. При постійному їх використанні ці компоненти негативно впливають на роботу ендокринної та статеві систем, подразнюють шкіру та очі, провокують алергії і виникнення раку, а набуті при цьому захворювання відзначаються на наступних поколіннях [25].

Вітчизняні та зарубіжні науковці працюють над проблемами якості та безпечності сучасних парфумерно-косметичних виробів.

Російські науковці Чигаріна К.М., Алавердієв Ібрагим Мусейб Огли, Алавердієва С.І.; Андрєєва Е.В.; Клейн Е.І.; Сапожнікова Т.І. [26] розробили на базі ВАТ «Косметическое объединение „Свобода”» 10 видів кремів по догляду за шкірою обличчя. Вони виготовлені на основі соєвої та олії з плодів кісточок і горіхів мигдалю, містять у своєму складі обмежену кількість речовин які можуть нанести шкоду організму людини та вважаються цілком безпечними.

Стекольніков Л.І.; Ракитська Г.А.; Самойленко І.І.; Тализіна Т.А. [27] – російські науковці, також розробили новий крем проти зморщок. Винахід відноситься до області косметології, а саме, до косметичного засобу у вигляді біокрему, що запобігає старінню шкіри. Винахід вирішує задачу створення високоефективного косметичного засобу у вигляді крему, проти старіння шкіри, який має пролонговану дію і не викликає побічних явищ. Вказаний результат досягається за рахунок використання як активних інгредієнтів ферментного препарату панкреатину і гіалурунової кислоти, введення до складу жирової основи гідрогенізованої бавовняної олії /ГБО/, маслинової олії, гідроліну і гліцерину та використання як консерванту, антисептика і антиоксиданту бензоату натрію, окислу цинку і -токоферолу.

Українські науковці Хмелевська Світлана Сергіївна, Купраш Ліана Петрівна, Гріщенко Володимир Олександрович, Хохленков Іван Олексійович розробили серію кремів крем для обличчя: «Чарівник», «Світлана», «Казка лугів», «Галіція блюз» та ін. [28] з використанням олійних екстрактів чистотілу, білої лілії, обліпихи та ін. природних речовин безпечних для здоров'я людини. Креми для обличчя, розроблені українськими науковцями мають приблизно однаковий склад, відрізняються добавками екстрактів.

Підвищення якості та безпечності, подовження терміну зберігання бальзамів для догляду за волоссям і шкірою голови, за рахунок використання добавок тонізуючої та протизапальної дії розглядали російські учені – А.Н. Децина, В.В. Назаров, І.Г. Каморзіна, Л.Г. Імохіна та ін. [31]. Проте їх розробки у бі-

льшості направлені на збереження енерговитрат та економічну ефективність.

Засноване на базі медичного центру Медичне науково-виробниче об'єднання БІОКОН за 20 років свого існування накопило безцінний досвід в питаннях догляду за шкірою. При створенні косметичних формул лікарі Біокону ґрунтуються на професійному знанні фізіології шкіри і розумінні процесів що відбуваються в шкірі з віком [22].

Особлива ефективність косметики БІОКОН досягається введенням у формули кремів біологічно-активних екстрактів медичної п'явки. Ці екстракти забезпечують цілу низку переваг, їх корисність для підтримки молодості і краси шкіри доведена в міжнародних інститутах краси.

У виробництві косметики БІОКОН застосовуються натуральні компоненти, що мають спеціальні сертифікати екологічності. Майже половина сировини, з якою працюють фахівці Біокону – рослинного походження.

Робота над створенням і тестуванням новинок Біокону не припиняється ні на хвилину. Біокін не обіцяє неможливого, йдеться про результати, підтверджені лабораторіями і практичними дослідженнями. Останні новинки цього підприємства: креми для обличчя «Активный уход», які протистоять початковим віковим змінам шкіри – з дермопептидами; креми для обличчя «Омолаживающий уход» – з екстрактом медичної п'явки; креми для жінок старше 55-річного віку з комплексом «Anti age active»; сонцезахисні креми з унікальними комбінаціями фільтрів UVA – та UVB; відбілюючі креми «Білосніжка» з тирозиназами; креми для проблемної шкіри з іонами срібла; бальзами та шампуні для волосся з біологічно активними речовинами на основі п'явки; бальзами для губ з цілющими травами; засоби від целюліту розроблені за спеціальною програмою; нові креми для захисту від холоду, вітру та морозу і ін. Розроблені та запропоновані косметичні засоби містять, в основному природні, або ж хімічні речовини не шкідливі для організму людини, проте штучні консерванти, емульгатори, і синтетичні ароматизатори містяться майже в усіх засобах, а вони під час завдають шкоди здоров'ю людини. Тому пошук необхідних природних інгредієнтів,

які б мали необхідні функції та не завдавали шкоди здоров'ю є актуальним питанням сьогодення.

Учені ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» Анненкова Н.Б. та Корнієнко А.С. на базі підприємства ЛВФ ТОВ «Контур-Дельта» м. (Луганськ) розробили і виготовили експериментальну партію нового бальзаму-ополіскувачу для догляду за волоссям і шкірою голови, який отримав назву «Родзинка». У його складі тільки природні інгредієнти: олія з виноградних кісточок, ефірна олія з полину лимонного та ромашки, екстракти календули, вівса, мати-і-мачухи, липи. Новий бальзам пройшов токсиколого-гігієнічні та мікробіологічні випробування і виявився цілком безпечним. Дослідження учених у напрямку використання природної, безпечної сировини для виготовлення парфумерно-косметичних товарів продовжуються [32].



Питання для самоперевірки

1. Назвіть основні тенденції та напрямки розвитку парфумерно-косметичних товарів.
2. Охарактеризуйте сучасний стан ринку парфумерно-косметичних товарів.
3. Визначте основних виробників парфумерно-косметичних товарів в Україні. Яку продукцію вони випускають?
4. Назвіть основних імпортерів та експортерів парфумерно-косметичної продукції в Україні.
5. Перерахуйте та охарактеризуйте шкідливі інгредієнти, які можуть бути використані у виробництві парфумерно-косметичних товарів.
6. В якому напрямку ведуться розробки нових парфумерно-косметичних товарів? Що пропонують науковці у сфері виробництва, розширення асортименту, підвищення якості та безпечності цієї групи товарів?

7. Яку роботу проводять науковці Медичного науково-виробничого об'єднання БІОКОН у напрямку розширення та оновлення асортименту?



Література

1. Луцив Н.В. Товароведные аспекты исследования рынка парфюмерных изделий в Украине Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.4 Економіка, планування та управління в галузях.

2. Русинова Наталья. Состав косметики и вредные вещества [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://lavida.ru/beauty.php?cod=109>

3. Морозов Виталий. Справочник вредных веществ, содержащихся в косметике [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://environments.landecology.com.ua/component/content/article/76-kos-metika/574-spravochnik-vrednyx-veshhestvsoderzhashhixsy-y-kosmetike-i-ne-tolko.html>

4. Пат. 2162318 Россия. Крем косметический / Чигарина К.М.; Алавердиев Ибрагим Мусейб Оглы; Алавердиева С.И.; Андреева Е.В.; Клейн Е.И.; Сапожникова Т.И. Заявитель и патентообладатель: Открытое акционерное общество "Косметическое объединение "Свобода". – № 2000107064/14; Заявл. 2000.03.23; Оpubл. 2001.01.27; Бюл. №1.

5. Пат. 2078561 Россия. Косметическое средство предотвращающее старение кожи / Стекольников Л.И.; Ракитская Г.А.; Самойленко И.И.; Талызина Т.А. Заявитель и патентообладатель: Стекольников Леонид Ильич; Ракитская Галина Александровна; Самойленко Игорь Иннокентьевич; Талызина Тамара Александровна. № 94015249/14; Заявл. 1994.04.28; Оpubл. 1997.05.10; Бюл. № 9.

6. Косметика и уход за кожей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://skindoktor.com/>.

7. Пат. 2126247 Россия. Способ получения косметического средства в виде эмульсии / А.Н. Децина. Заявитель и патентообладатель: Товарищество с ограниченной ответственностью „Биокосметическая фабрика”. – № 95120953/14; Заявл. 14.12.1995; Оpubл. 20.02.1999; Бюл. №1.

8. Анненкова Н.Б. Удосконалення споживних властивостей бальзамів для волосся / Н.Б. Анненкова // Товари і ринки. – 2011. – № 2. – С. 46-57.



ЧАСТИНА 2

ПАРФУМЕРНІ ТОВАРИ

Теоретична частина

Парфуми – це невидимий, але незабутній, неперевершений модний аксесуар. Він оповіщає про появу жінки і продовжує нагадувати про неї, коли вона пішла.

Тема 2.1. Фактори, які формують якість парфумерно-косметичних товарів

План

1. Сировинні компоненти та фактори, які формують якість парфумерних товарів.
2. Технологія приготування рідин для парфумів.
3. Пакування та маркування парфумерних товарів.

1. Сировинні компоненти та фактори, які формують якість парфумерних товарів.

Слово «*парфумерія*» (від французької «*parfum*») – «аромат, духи, пахощі»; (від грецької «*parfum*») – «диміти, випаруватися, видихати приємний запах».

Головне призначення парфумерії – ароматизація тіла, одягу, побутових предметів, приміщень. Разом з цим, деякі засоби використовують як гігієнічні, освіжаючі, лікувальні.

Якість парфумерних товарів закладається на різних стадіях, починаючи з ідеї створення духів і до їх розфасовки та упаковки. На подальших етапах життєвого циклу товару, залежно від умов транспортування, зберігання, продажу і використання, якість зберігається або погіршується. В процесі дозрівання парфумерної композиції якість з часом може поліпшуватися [16].

Розглянемо основні чинники, що впливають на формування якості цих товарів:

- Ø створення і складання рецептури;
- Ø сировина;
- Ø технологія приготування парфумерних рідин;

Ø фасування та пакування.

Створення та складання рецептури. Композиція створюється фахівцями – парфумерами на основі їх професійного досвіду. Розробка нових неповторних парфумерних композицій настільки складна, що зараз парфумери не працюють індивідуально. Найбільш поширений засіб створення парфумерних композицій – робота групи фахівців. Так у Франції тільки три парфумери високого професійного рівня створюють нову продукцію індивідуально.

Розробка нової рецептури може здійснюватися на фірмі-виробнику, а може бути куплена нею для виробництва.

Сьогодні у світі для створення парфумерії і ароматів косметичних та харчових товарів використовують більше 5000 запашних речовин, не рахуючи їх сумішей. З них парфумер вибирає ті, які дозволять йому створити задуманий аромат.

Для отримання бажаного запаху парфумер може використовувати індивідуальні запашні речовини і ефірні олії, але може також комбінувати композиції-бази [33].

Композиції-бази є гармонійним поєднанням запашних речовин, які створюються для полегшення роботи парфумера. Готові композиції-бази використовують при виборі основи для нового запаху або поліпшенні існуючого. Тому у парфумера немає необхідності запам'ятовувати запахи усіх речовин. Таким чином, спочатку парфумер створює основний, або так званий ведучий запах. Потім до основного запаху підбирає індивідуальні запашні речовини, які доповнюються і гармонійно поєднуються основним запахом, тобто початкові, серединні та кінцеві ноти. Шляхом підбору і поєднання запашних речовин парфумер може створити необмежену кількість запахів. Кожному запаху відповідає певна рецептура парфумерної композиції [16].

Парфумерна композиція є складною сукупністю різних запашних речовин, складеною з настоїв, розчинів індивідуальних запашних речовин або композицій-баз із додаванням вище перелічених компонентів. Вона є основним носієм запаху і від її якості залежить, перш за все, якість парфумерії. Саме її рецептурою обумовлюються характер і стійкість запаху.

Кожному найменуванню парфумерного виробу відповідає певна рецептура *парфумерної рідини*, затверджена дегустацій-

ною (парфумерною) радою підприємства-виробника. Її складають виходячи з призначення товару, наявності початкових компонентів, розчинності запашних речовин у розчинниках і інших факторів. Загальна схема складання рецептури парфумерної рідини наведена на рис. 2.1.



Рис. 2.1. Загальна схема складання рецептури парфумерної рідини.

Незалежно від територіального розташування підприємства, технології виробництва і виробничого оснащення процесу, якість однойменного продукту, обумовлена постійністю рецептури, повинна бути незмінною [16].

Сировина для виробництва парфумерних товарів. Можна сказати, що парфумерні вироби складаються як піраміда (рис.2.2.).



Рис. 2.2. Стадії запахів парфумерних виробів.

Кожен ступінь цієї піраміди відповідає певній характеристиці запахів. В основі лежать аромати кінцевої ноти: саме вони надають духам стійкість. Серцевинна нота, у повному розумінні, є серцем композиції, представляє її головну тему. Вершина піраміди – найбільш легкі аромати, що випаровуються першими, тільки відкриють флакон. Початкова нота виявляється протягом перших 15 хв. випаровування. Вона створює перше, спонтанне враження про духи. Складається вона з найбільш летких компонентів композиції: citrusових, трав'яних, альдегідних, зелених, озонових ароматів [34].

Нота «серця» – ядро духів, визначає тип запаху. Вона розкривається після початкової ноти і тримається протягом 3-4 годин. У цей час виявляються всі основні аромати композиції: фруктові, квіткові, пряні, деревні, тваринні та ін.

Кінцева нота відчувається на кінцевій стадії випаровування та тримається 4-5 годин. У ній виявляються тваринні, мускусні, ванільні запахи, вони забезпечують силу та стійкість парфумів. Візуально аромат можна уявити собі у формі трикутника і таким чином побачити, яку роль відіграють ті чи інші ноти на кожній стадії розкриття аромату.

Розглянемо основні види запахів [35]:

- ГІРКІ: герань, лимон, мандарин, півонія, бузок, флердоранж (квітка апельсина).
- ТОНКІ: акація, геліотроп, ірис, левкой, магнолія, мімоза, настурція, півонія, троянда.
 - СОЛОДКУВАТІ: акація, мандарин, тубероза, ваніль.
 - ЗЕЛЕНІ: гвоздика, фіалка (листя), нарцис, гальбанум (смола), мирра.
 - ТЕПЛІ: акація, запашний горошок, персик, сандал, тубероза, жимолость.
 - ГУСТІ, ВАЖКІ: гвоздика, ладан, лілія, пачулі, тубероза.
 - ПРЯНІ: жасмин, пачулі, цикламен, кориця, гвоздика, ветивер (корені), ладан.
 - ІЗ ЗАПАХОМ ШКІРИ, ТЮТЮНУ: отримують із безсмертника.
 - ТВАРИННІ ЗАПАХИ: сіра амбра, мускус, бобровий струміль, цибет тощо.

Дещо детальніше розглянемо інформацію про найбільш популярні квіти, які використовуються в парфумерії.

Троянда вирощується в усьому світі, вони бувають великі і дрібні, відрізняються різними відтінками і силою аромату. Проте тільки 2 види, найчастіше, використовують для виробництва духів – це *Rosa Damascene*, яка вирощується на території Туреччини і Болгарії, а також *Rosa Centifolia*, яка росте в Марокко і Грассе (дод. Б). Другий різновид троянди, яку іноді називають прованською або травневою, використовують для отримання конкрету, за допомогою обробки рожевих пелюсток леткими розчинниками. І вже з конкрету виділяється чиста олія. Марокканська троянда *centifolia*, так само як і турецька троянда *damascene*, проходять обробку водяною парою і розчинниками. Саме водяна пара допомагає отримати з рожевих пелюсток чистісіньку ефірну олію, яка використовується для створення парфумерних композицій. Олія з троянди настільки цінний продукт, що вартість її на міжнародному ринку вища за золото і платину. Лідером за обсягами виробництва і якості ефірної олії з троянди є Болгарія [35].

Ось лише мала дециця тих шедеврів парфумерії, в яких володарює королева квітів – Sa Majeste La Rose від Serge Lutens; Rose і Rose Princess від Gianfranco Ferre; Rose The One від Dolce&Gabbana; Very Irresistible Rose Damascena 2010 від Givenchy; Especially від Escada; So Essential від Angel Schlesser; Black Xs Pour Femme і Ultraviolet від Paco Rabanne; Burberry Body і Burberry Body Intense від Burberry; CH від Carolina Herrera; Chloe Eau de Parfum від Chloe; Rock'n'Rose Couture від Valentino; чоловічий аромат Terre D'Hermes від Hermes; чоловічий White Red for Him від Armani Emporio; Flight of Fancy від Anna Sui; Gucci by Gucci від Gucci.

«А там ще трохи і Прованс», – співається у пісні. Саме з Провансу поставляють на парфумерний ринок лаванду, точніше більшу частку цієї важливої сировини. Важливої – оскільки лаванда має широкий спектр ароматичних властивостей. Тому незаслужено кривдять іноді цю рослину, кажучи, що лаванда застаріла як інгредієнт, а використовувати її в ароматах – пережиток минулого. Так стверджують ті, хто боїться і не наважується працювати з цією складною сировиною. Істинні ж парфумери від Бога ламають стереотипи і охоче включають лаванду у свої формули і навіть присвячують їм свої моноаромати

Лаванда (дод. В) асоціюється з чистотою і в парфумерії цей надзвичайно дорогий компонент використовується виключно в початкових нотках, причому за основу беруть квітки з тонким стеблом. Як компонент переважає в чоловічих ароматах або ж в ароматах унісекс. Лаванда своїм незвичайним звучанням прикрашає такі композиції – чоловічі: Guilty Intense pour Homme від Gucci; He Wood Silver Wind Wood від італійського бренду Dsquared2; Higher Energy від Christian Dior; L'Homme і L'Homme Sport від Lanvin; Gris Clair від Serge Lutens, Dupont Passenger Pour Homme, Dupont Pour Homme і Dupont Intense pour Homme від S.T. Dupont; The One Gentleman від Dolce & Gabbana; жіночий O-Zone від Sergio Tacchini; чоловічий Platinum Egoiste від Chanel; чоловічий La Nuit De L'Homme від Yves Saint Laurent; жіночий Very Irresistible Fresh Attitude Summer Cocktail і чоловічий Very Irresistible Fresh Attitude від Givenchy; аромат-унісекс Chloe Eau de Fleurs Lavande від Chloe; чоловічий Boss Bottled Night від Hugo [36].

Якщо троянда – це королева, то жасмин – це король парфумерії (дод. Г). Сама затребувана біла квітка в парфумерній індустрії. Розквітає жасминове дерево тільки влітку. Найкрасивіше аромат кольорів жасминового дерева звучить вночі, тому збирають квіти безпосередньо до світанку. В основному – вручну, оскільки машинний збір не рідко ушкоджує квіти. Крім того, аромат квітів псується під впливом жари і сонця. Для 1 кг жасминової олії потрібно 8000 квіток. Тому і вартість її на парфумерному ринку досить висока.

Окрім Франції жасмин росте в Єгипті, Індії, Марокко і Італії, тобто в тих країнах, де ручний збір жасмину дешевший. До речі, від жасминових плантацій в Грассі залишилося трохи менше 10 гектарів, тому дістати його стає проблематичним навіть для впливових парфумерних будинків. Це досить сумно, оскільки кращі «носи» парфумерії стверджують, що якісні духи можуть виходити тільки при використанні жасминової ефірної олії [34].

Це доводять своїм існуванням такі композиції як – *la Roue la Fortune* від *Dolce & Gabbana*; *5th Avenue* від *Elizabeth Arden*; чоловічий *Allure Homme* від *Chanel*; *Ange ou Demon le Secret* від *Givenchy*; *Aqua Allegoria Jasminora* від *Guerlain*; *Beauty* від *Calvin Klein*; чоловічий *CH Men* від *Carolina Herrera*; *A la Nuit i Datura Noir* від *Serge Lutens*; *Eau de Parfum 2* від *Gucci*; *Escale a Pondichery* від *Dior*; *Essence Pure Ice, Passenger Cruise for Women i Dupont Femme* від *S.T. Dupont*; *F For Fascinating Night* від *Salvatore Ferragamo*; *Lacoste Pour Femme* від *Lacoste*; *Fuel For Life Denim Collection Femme* від *Diesel*; *Gold Touch i Le Parfum* від *Max Mara*; чоловічий *Gucci by Gucci Pour Homme* від *Gucci*; *Lady Million* від *Paco Rabanne* [36].

«Квітка щастя», «квітка наречених», «квітка невинності» – так частенько величають флердоранж (дод. Д) – цей подарунок природи. Подарунок – тому що він має свіжий, чистий, яскравий аромат. Квітка флердоранж – основний «учасник» весільних композицій і букетів для наречених. Абсолютна олія (абсолют) з квітів апельсина носить назву неролі. Вихід олії зовсім невеликий. На один кілограм неролі йде більше тонни квітів апельсинового дерева. Припускають, що ця олія має ейфоричну і гіпно-тичну дію. А ще має властивості афродизіака. Її аромат допома-

гає самоудосконалюватися, сягати істини і нових знань, розвиває талант і неординарність. І взагалі – це найкращий помічник для отримання успіху в коханні.

Гілки і листя гіркого апельсина також підлягають ретельній обробці, внаслідок чого виходить ефірна олія, що носить назву петигренова олія. Якщо ж обробці підлягає апельсинова шкірка, в результаті виходить бигарадова олія.

Витончений аромат флердоранжу чимось схожий на пахощі жасмину, але переливається більше медовими і терпкими відтінками. Сучасні композиції: Infusion de Fleur d'Oranger від Prada; Fleur d'Oranger (вважається найчистішим, щирішим ароматом флердоранжу) і Fleurs de Citronnier від Serge Lutens; Amarige від Givenchy; Poeme від Lancome; Pure Poison від Dior; Boucheron Femme від Boucheron; жіночий Classique і чоловічий Fleur du Male від Jean Paul Gaultier; Armani Code Women і Mania від Giorgio Armani; Anais-Anais і Eden від Cacharel; Lovely Blossom від Armand Basi; Pour une Femme від Caron; Ange Ou Demon Tendre від Givenchy; Gucci By Gucci від Gucci; Deseo від Jennifer Lopez; Femme de Montblanc від Mont Blanc; Orange Blossom від Jo Malone [36].

Щодо тваринних ароматів, то на сьогодні лише деякі фірми використовують саме природні мускуси тваринного походження, адже синтетичні ефіри значно дешевше. Проте інформацію щодо природного походження цих речовин наводимо нижче.

Сіра амбра – залоза внутрішньої секреції кашалота виділяє секрет, який дає живий, теплий аромат, з нотами морського узбережжя, з відтінками запаху чаю [37].

Мускус (рис. 2.3.) – (латинське – muscus) – надто ароматна речовина, яка виробляється залозами деяких тварин – кабарги (рис. 2.4.), вівцебика, бобра і інших іноді добувають з коренів деяких рослин. З тваринного мускусу виробляють три основні види мускусу, які використовуються в сучасній парфумерії: червоний, білий і чорний мускус. Чорний мускус має концентрований тваринний аромат. Аромат білого мускусу делікатніший і витонченіший [37].



Рис. 2.3. Мускус



Рис. 2.4. Кабарга

Бобровий струмінь – секрет, що виділяється з особливих залоз річкових бобрів (рис. 2.5.); щільна бура маса, яка має мускусний запах з дигтярним відтінком (рис. 2.6.). Основні компоненти бобрового струменя – ацетофенон, бензиловий спирт, бензойна кислота, борнеол, п-етилфенол, о-крезол, гваякол. Спиртовий екстракт (настій) бобрового струменя – запашна речовина і фіксатор запаху, саме його і використовують при виготовленні парфумерії [37].



Рис. 2.5. Річковий бобер



Рис. 2.6. «Бобровий струмінь»

Щоб отримати бобровий струмінь, тварину зазвичай вбивали. Але зараз вже розроблена методика прижиттєвого отримання цього секрету на звірофермах – досвідчений лікар спеціальним гінекологічним інструментом витягає із залоз тварини частину речовини (не більше 10 грамів).

Цибет – мазеподібне виділення залоз внутрішньої секреції цибетової кішки, яка мешкає у Північній Африці і Азії (рис. 2.7.).



Рис. 2.7. Цибетова кішка



Рис. 2.8. Цибет

Відомо, що самці доставляють кращий цибет, ніж самиці, проте значно меншу кількість. Деякі парфумери стверджують, що виділення самиць настільки погано пахнуть, що не йдуть для приготування цибету. У Каїрі, Південній Європі і інших місцевостях цибетових кішок заради добування цибету тримають в неволі, у вузьких клітинах. Тварин при добуванні цибету, прив'язують, вивертають пальцями резервуар, в який відкриваються протоки залоз, і вишкрібають ложечкою салоподібний вміст останніх. У свіжому стані цибет – біла піниста речовина, яка з часом буріє. Перш ніж пустити в продаж, його намазують на листя бетелю, очищають від волосся, промивають водою і лимонним соком і сушать на сонці (рис. 2.8.). Одна тварина, якщо її добре годувати, дає в день 80-100 грамів цибету [37].

Запашні речовини тваринного походження застосовують у парфумерії у вигляді настоїв. Вони мають велике значення у виробництві парфумів, адже не тільки збагачують аромат й продовжують час їх сприйняття, а й встановлюють гармонію між запахами духів і шкірою людини.

У групу основної сировини для парфумерних товарів входять запашні речовини, спирт і вода. Допоміжна сировина – фіксатори запаху, денатуруючий домішок, іноді барвники [33].

Найважливішим чинником, що впливає на якість парфумів, є наявність або відсутність початкової сировини для створення композицій та її якість. Чим більше запашних речовин

використано в створенні парфумерної композиції, тим вище, як правило, якість готового товару. Отже, *запашні речовини* складають основну групу сировини, які використовують у виробництві парфумів [33].

Залежно від походження рослинної сировини добувають запашні речовини шляхом перегонки, настоювання на спирту, олії, оцті та ін. У результаті отримують запашні продукти у вигляді ефірних олій, настоїв і розчинів.

Ефірні олії – це ароматна рідина, зовні схожа на рослинні олії, але за хімічною природою вона не має з ними нічого спільного. Ефірні олії є сумішшю речовин, які належать до різних класів органічних сполук (вуглеводні, спирти, альдегіди, кетони, ефіри, феноли тощо). У більшості випадків олію добувають із свіжозібраних частин рослин, але іноді сировину заздалегідь висушують або підв'ялюють. Для добування ароматів з рослин застосовують той спосіб, який дозволяє отримати найбільший вихід і найкращу якість продукції [37].

Настої – це розчини екстрактних запашних речовин, які отримані шляхом настоювання у спирті натуральної (рослинної або тваринної) сировини. За необхідності настої розбавляють спиртом, тобто використовують у вигляді *розчинів*. Настої отримують зі всієї рослини або з його запашних частин.

Сировину тваринного походження застосовують у вигляді настоїв. Їх вводять у рецептури парфумерних виробів у певних співвідношеннях разом із парфумерною композицією і спиртом.

Для закріплення запаху парфумів використовують *смоли* та *бальзами*. Так звані фіксатори запаху – бензойна смола, стиракс, толуанський бальзам – сприяють закріпленню запашних речовин на триваліший час, завдяки чому підвищується стійкість запаху парфумерних товарів.

Досить часто при створенні парфумерії потрібні індивідуальні запашні речовини. Індивідуальні запашні речовини можуть бути виділені з різних продуктів рослинного або тваринного походження, але найчастіше їх синтезують із різноманітних хімічних продуктів. Індивідуальні речовини, отримані шляхом синтезу, називають синтетичними запашними речовинами

(СЗР). Застосування СЗР у парфумерії дозволяє розширити спектр запахів, додати їм оригінальність, вишуканість [37].

Етиловий спирт у парфумерних виробках застосовують як розчинник. Він добре розчиняє більшість запащних речовин, є хорошим дезінфікуючим засобом, має певний запах, що гармонує з більшістю ароматичних речовин.

Вода в парфумерних виробках відіграє роль розчинника і є заміником спирту при зниженні міцності парфумерної рідини. Якість води, яку використовують у парфумерно-косметичному виробництві, визначається за ступенем бактерійної чистоти, органолептичних властивостей і хімічного складу.

Допоміжна сировина. До цієї групи речовин відносяться бензилбензоат, диетилфталат, бензилсалицилат, дипропиленгліколь тощо. Вони не беруть участь у побудові запаху, а виконують допоміжну роль – зменшують випаровування композиції, оскільки менш летучі, і виконують функції фіксаторів запаху

2. Технологія приготування рідин для парфумів.

Технологічний процес приготування парфумерної продукції складається з наступних операцій:

- Ø дозування компонентів, що входять у рецептуру виробу;
- Ø змішування компонентів;
- Ø відстоювання рідини;
- Ø охолодження;
- Ø вистоювання;
- Ø фільтрування;
- Ø фасування та пакування.

Дозування компонентів парфумерної рідини проводять відповідно до рецептури і технологічних розрахунків за виходом готової продукції. Точність дозування визначає якість готової продукції і її відповідність перш за все за запахом зразку-еталону [16].

Процес *змішування компонентів*, незалежно від застосованого у виробництві методу, впливає на якість готового продукту. Найбільш важливі у цій технологічній операції послідовність і час змішування. Правильне змішування компонентів дозволяє уникнути помутніння рідини і запобігти випаданню осаду у флаконі, поява якого вважається браком.

Відстоювання і охолодження. Процес відстоювання продовжується протягом часу, визначеного для кожного найменування виробу. Під процесом відстоювання розуміють фізико-хімічний процес відділення зважених частинок речовин від парфумерної рідини під дією сили тяжіння. При цьому речовини, що знаходяться у колоїдному і в грубодисперсійному станах, випадають в осад, рідина стає світлою і прозорою. Відстоювання продовжується декілька днів. За цей час поступово випадає осад, який повторно не розчинюється в рідині і видаляється фільтруванням. Пониження температури сприяє прискоренню сполучення частинок і їх осадження, тим самим прискорюється приготування парфумерних рідин і підвищується їх стійкість до низьких температур.

Вистоювання — процес, у результаті якого формується букет запаху парфумерної рідини. Протягом цього процесу відбувається взаємодія компонентів, які входять у рецептуру рідини, зі спиртом і між собою, внаслідок чого запах рідини стає цілісним, гармонійним, «закругленим», як кажуть парфумери. При цьому рідина втрачає різкий «передзапах» спирту, тобто відбувається дозрівання [16].

Ці два процеси, відстоювання і вистоювання, абсолютно різні за суттю, значенням і тривалістю. Якщо процес відстоювання триває в межах місяця, то процес повільного природного переходу букета в характерний запах може продовжуватися від 1 до 3 міс. і більше.

У вітчизняній практиці процес вистоювання парфумерних рідин на підприємствах закінчується, в основному, одночасно з процесом відстоювання. Проте не треба забувати, що цей процес продовжується і у флаконах. Час вистоювання кожного виду духів і одеколонів індивідуальний і залежить від набору компонентів, що входять у рецептуру продукції. Під час приготування парфумерних рідин деякі запашні речовини забарвлюють їх. Причому може вийти не дуже красивий колір духів і одеколонів, а покупець звик, щоб продукція мала певний колір. Тому для

надання приємного кольору парфумерну рідину іноді забарвлюють спеціальними барвниками.

Фільтрування. У парфумерних рідинах у процесі приготування і відстоювання присутні різні сторонні суміші, які повинні бути відфільтровані.

Основні вимоги до фільтрів для парфумерного виробництва – несприйнятливність запаху, герметичність, висока фільтруюча здатність, особливо для фільтрації рідин з малою кількістю твердого осаду.

3. Пакування, маркування, парфумерних товарів.

Фасування парфумерних виробів має специфіку: воно проводиться не тільки у відповідності із заданою мірою (масою або об'ємом), але і зі ступенем заповнення флакона. Для механічного фасування парфумерних рідин необхідні суворо стандартні за місткістю флакони. Процес наповнення флаконів у парфумерній промисловості ускладнений тією обставиною, що відхилення від місткості флаконів складають від 1 до 5% залежно від способу їх виробництва. Тому найбільш раціональним вважається наливання не за місткістю або масою, а за рівнем. У флаконах обов'язково залишають вільний простір для компенсації розширення рідини при нагріванні. Об'єм цього простору повинен складати не більше 4% об'єму флакона.

На стадії фасування надзвичайно важливий спосіб коркування флаконів і ретельність виконання цієї операції, від яких залежить герметичність флаконів.

Оскільки тара для парфумерії виконує естетичні функції, її дизайн впливає на якість виробу в цілому. У першу чергу це відноситься до дорогої парфумерії. Тому зовнішньому вигляду флакона і упаковці в парфумерному виробництві приділяють величезну увагу [33].

На рисунку 2.9. зображені зразки флаконів для парфумерних товарів.



Рис. 2.9. Флакони для парфумерних товарів

Флакони з парфумерією найчастіше укладають у футляри з картону, пластмаси або комбіновані (рис.2.10), але іноді випускають і без них.



Мустанг
Друк на металізованому картоні, блиндове тиснення



Магія квітів
Друк металізованими пантонами, тиснення кольоровою фольгою



Ваза
Тиснення золотою фольгою, фігурна вирубка



Граф
Друк на металізованому картоні, УФ лак



Next
Упаковка для наборів



Phenomen
Упаковка для наборів

Рис. 2.10. Упаковка для парфумерних товарів

Пакування в футляри підвищує збереженість, покращує зовнішній вигляд виробу і захищає парфумерію від дії сонячних променів. Футляри обтягують целофаном або рідше поліетиленовою плівкою. Невід'ємною частиною оформлення флаконів є етикетки, що наклеюються автоматами або вручну.

Зовнішній вигляд етикетки – малюнок і написи – повинен відповідати оригіналу. Вона повинна бути рівно обрізаною і при фігурному висіканні відповідати оригіналу за формою.

Фарби на етикетці повинні бути стійкі до тертя. Готову продукцію упаковують у транспортну тару – коробки з тришарового картону і заклеюють їх. Слід зазначити, що останні технологічні операції також мають значний вплив на збереженість якості готового товару.

Згідно з вимогами ДСТУ маркування на ящиках з парфумами повинне містити наступні реквізити [34]:

- ✓ найменування виробу;
- ✓ номер артикула;
- ✓ найменування підприємства – виробника (вантажовідправника, його місце знаходження);
- ✓ найменування вантажоотримувача;
- ✓ порядковий номер ящика;
- ✓ дату виготовлення;
- ✓ кількість виробів (у штуках) ;
- ✓ номер пакувальника;
- ✓ позначення стандарту.

На кришках ящиків з парфумерними товарами слід робити написи: «Верх, не кантувати», «Не кидати!», «Скло», «Боїться вологи», «Обережно, крихке!» та ін.



Питання для самоперевірки

1. Назвіть основні чинники, які впливають на формування якості парфумерних товарів?

2. Охарактеризуйте технологію виробництва парфумерних товарів.

3. Скільки стадій запахів у парфумерних виробках ? Охарактеризуйте їх.

4. Що таке – нота «серця» ?

5. Назвіть та охарактеризуйте основні види запахів парфумерних товарів.

6. Які запашні речовини тваринного походження використовують у виробництві парфумерних товарів? Охарактеризуйте їх.

7. Які запашні речовини рослинного походження використовують у виробництві парфумерних товарів? Охарактеризуйте їх.

9. Які реквізити повинно містити маркування парфумерних товарів, згідно ДСТУ ?



Література

1. Андрусевич А.М. Душистые вещества и продукты парфюмерно-косметического производства / А.М. Андрусевич. – М. : Агропромиздат, 1990. – 250 с.

2. Моисеенко Н. С. Товароведение непродовольственных товаров / Н. С. Моисеенко: учебное пособие [для студ. выс. учебн. завед.]. – Ч.2. – Ростов н/Д : Феникс, 2003. – 288 с.

3. Шепелев А.Ф.Товароведение и экспертиза парфюмерно-косметических товаров / А.Ф. Шепелев. – Ростов н/Д : «Феникс», 2002. – 224 с.

Тема 2.2. Класифікація, асортимент, вимоги до якості, транспортування та зберігання парфумерних товарів.

План

1. Класифікація та асортимент парфумерних товарів.
2. Вимоги до якості.
3. Транспортування, зберігання.
4. Рекомендації щодо вибору парфумів.
5. Ознаки оригінальності продукції.

1. Класифікація та асортимент парфумерних товарів.

Основні класифікаційні ознаки за якими поділяють парфумерні товари це: вид виробу, група, статевовікові ознаки,

консистенція виробу, вид закупорювання, тип, характер та сила запаху, напрям аромату (рис. 2.11.).

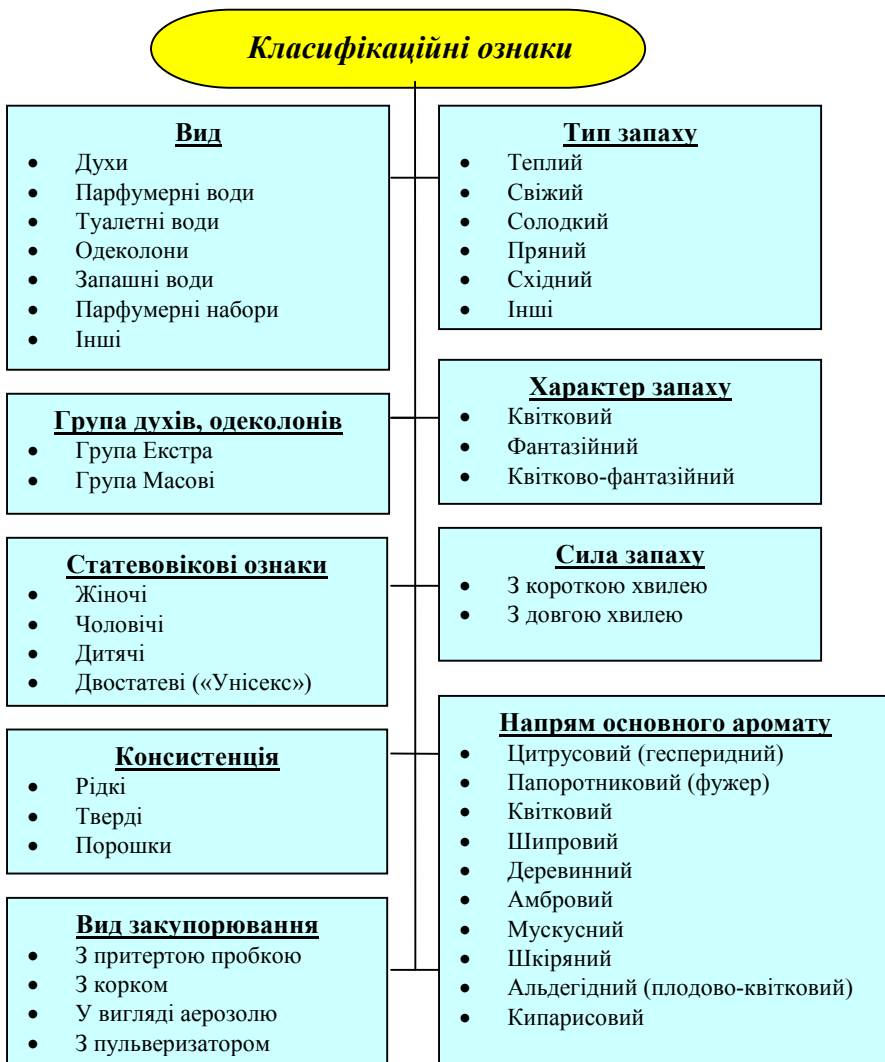


Рис. 2.11. Класифікація парфумерних товарів

Залежно від виду виробу парфумерні товари поділяють на: духи, одеколони, запашні, парфумерні і туалетні води, парфумерні набори та ін.

Духи. Головна функція духів – це ароматизація, тобто надання приємного запаху волоссю, тілу, одягу людини.

Усі види духів можна згрупувати за наступними ознаками: консистенцією, типом, характером запаху, складовими композиціями, стійкістю запаху, призначенням і місцем виробництва. За консистенцією духи бувають рідкі, тверді та порошкоподібні

Рідкі духи (рис.2.12) – це приємні, запашні, спиртові або водно-спиртові розчини парфумерних композицій із запахом квіткового або фантазійного характеру і застосовуються як ароматизуючий засіб [33-35].



Рис. 2.12. Рідкі духи

Тверді духи (рис.2.13) – це воскоподібна маса, до складу якої входить: бджолиний віск, парафін, тальк, купаж ефірних олій і натуральні ароматичні речовини (амбра, цибет та ін.). Виготовляють тверді духи у вигляді олівця або заливають у спеціальні коробочки, шкатулочки. Їх наносять на чисту, теплу шкіру в місцях близького розташування кровоносних судин (область шиї і декольте, зап'ястки, згини ліктів, пахви, під колінами) м'якими масажними рухами.

Порошкоподібні (сухі) духи (рис.2.14.) – це висушені рослини, розтерті в порошок та віддушені парфумерною композицією. Застосовують для аромату білизни.



Рис. 2.13. Тверді духи



Рис. 2.14. Сухі духи

Серед духів переважають жіночі парфуми. За типом та напрямом запаху сучасні духи розрізняють за сімействами[17]:

- *Сімейство солодких східних запахів* (з домінантою ванілі і/або квіткових нот, чепурні, вишукані духи, дуже чуттєві і пристрасні, екзотичні і насичені) – Бал а Версаль (бал у Версалі) / Bal A Versailles, Кашмір / Casmir, Хлоє Нарцис / Chloe Narcisse, Чіара / Ciara, Делишес (чудовий) / Delicious, Джил Сандер IV/JilSander IV, Лулу / Loulou, Обсеши (захопленість) / Obsession, Пуазон (отрута) / Poison та ін.

- *Сімейство альдегідний шипр* (теплий запах з ноткою моху, жива нота жіночої індивідуальності, справжній аромат ХХІ століття – нове бачення класики) – Джем (скарб) / Gem, Хальстон / Halston, Палома Пикассо / Paloma Picasso, Фенді / Fendi, Knowing та ін.

- *Сімейство витончених квіткових запахів* (вишукані, дуже жіночні, романтичні, ніжні і чисті запахи) – Б'ютіфул (прекрасна) / Beautiful, Діоріссімо / Diorissimo, Етерніті (вічність) / Eternity, Фіджі / Fidji, Плежез (задоволення) / Pleasures, Тетяна / Tatiana та ін.

- *Сімейство насичених квіткових запахів* (жіночні, романтичні, чуттєві, дуже яскраві і насичені квіткові запахи) - Білл Бласс / Bill Blass, Кароліна Херрера / Carolina Herrera, Есті / Estee, Джорджіо / Giorgio, Оскар Де Ла Рента / Oscar De La Renta та ін.

- *Сімейство пряних східних (орієнтальних) запахів* (спокусливі, пристрасні, спекотливі, дуже чуттєві, екзотичні і насичені запахи) – Коко / Coco, КейЕл / K.L., Мажі Нуар (чарівна ніч) / Magic Noir, Опіум / Opium, Венеція / Venezia та ін.

- *Сімейство квіткових альдегідів* (сучасні стильні, вишукані і витончені аромати для елегантних, шикарних жінок) – Амарідж / Amarige, Біжан / Bijan, Бушерон / Boucheron, Це ля ві (таке життя) / C'est La Vie, Шанель №5 / Chanel No.5, ДіЕнЕй / DNA, Гуччі III / Gucci III, Ніколь Міллер / Nicole Miller, Трезор (добро) / Tresor, Тач (дотик) / Touch, Вандербилт/Vanderbilt та ін.

- *Сімейство фруктово-квіткових запахів* (аромати свіжої юності, привабливі і динамічні, для сучасних, спортивних, упевнених в собі жінок) – Анаіс-Анаіс / Anais-Anais, Енджел (Ангел) / Angel, Джіо / Gio, Лорен / Lauren, Тендр пуазон (м'яка отрута) / Tendre Poison та ін.

- *Сімейство свіжих квіткових запахів* (запахи, що відповідають найвитонченішому смаку, класичні європейські, дуже незвичайні, навіть шокуючі, настільки яскраві, що підходять і для чоловіків і для жінок) – Феромон / Pheromone, Прайват колекшн (приватна колекція) / Private Collection, Сафарі / Safari, Сі Кей уан (перший Кельвіна Кляйна) / cKone та ін.

Розглянемо дещо детальніше найбільш розповсюджені та популярні духи, щодо їх складових компонентів, основних, як то кажуть парфумери [36].

Духи Poison, основні ноти: апельсин, калабрійський бергамот, сицилійський мандарин, жасмин, гарденія, сандал, амбра,

білий мускус. Духам *Bal A Versailles* властиві високі ноти італійських лимону та бергамоту, неролі, іланг-ілангу, олії касії; ноти серця: жасминовий абсолют, трояндовий абсолют та ірис, низькі ноти ветівелу, сандалового дерева, пачулі, ванільного абсолюту, скельної троянди (ладаннику) та фіміаму (дод. Ж).

Відомими представниками сімейства альдегідний шипр е парфумована вода *Paloma Picasso* та духи *Gem, Knowing*. Початкова нота у першого представника: жасмин, бергамот, троянда, гіацинт, нота "серця": мімоза, коріандр, жасмин, кінцева нота: іланг-іланг, ветивел. Духи *Gem* мають прятий квітковий аромат, який поєднується з сумішшю фруктів, амбри і шипра. Духи *Knowing* це суміш шляхетного дубового моху, ірису, амбри і ароматів цінних порід дерева з включенням сандалового дерева, пачулі, ветівелу і збагачена акордами теплих квіткових запахів, солодкого пітоспорума, зрілої сливи і пріанців (дод. И).

Щодо сімейства витончених квіткових ароматів, то найвідоміші з них Духи *Fidji*, вони мають аромат пряної гвоздики, жасмину, бузку та фіалки у поєднанні з сандаловим деревом, миррою і пачулі. Духи *Pleasures*, цього ж сімейства, мають аромат з основою білих лілій і свіжого листя фіалки, сильною нотою чорної бузку, білих півоній, світлої троянди, жасмину, Байської троянди, сандалу та пачулі (дод. К).

Насичені квіткові аромати мають відомі духи *Bill Blass* – гармонія акордів мімози, нарциса жонкіль, гіацинта і жасмину на деревній і мускусній основі. *Diamonds & Emeralds* (ці духи - творіння Елізабет Тейлор) представляють собою чистий, свіжий, насичений квітковий букет: екзотична гарденія, троянда, іланг-іланг, лісова конвалія (дод. Л).

Escada – цей квітковий парфум орієнтального сімейства, оснований на поєднанні ароматів італійського бергамота, французького гіацинта з фруктовим дуєтом персика і кокоса, у коктейлі з запахів жасмину, іланг-ілангу, флердоранжу, коренів фіалки, з базовими відтінками сандалового дерева, мадагаскарської ванілі, насичених нюансах мускусу і легких елементах тваринного походження. *Orium*, також відомий представник цього сімейства. Він має основні ноти троянди, гвоздики, сандалового дерева (дод. М) [36].

Chanel No5, як уже було сказано вище відноситься до сімейства квіткових альдегідів. Це широко відомі та популярні духи, в яких поєднані аромати жасмину, троянди та легкої пудри. Основними компонентами аромату духів Vivid є єгипетські чорнобривці, танжерина, бергамот, фіалка, фрезія, півонія, жасмин, квіти тіарі, лісової конвалії, амазонської і тигрової лілії, болгарської троянди, ірису з витяжкою індійського сандалу, мускусу, ванілі та амбри (дод. Н).

Anais-Anais та Tendre Poison – представники сімейства фруктово-квіткових запахів.

Початкова нота Anais-Anais: зелені квіти гіацинта і жимолості; нота «серця»: лілія, жасмин, іланг-іланг; кінцева нота: кедр, сантал, бурштин (дод. О).

Tendre Poison – «ніжний яд». Після свіжої початкової ноти гальбанума і пікантного мандарину, аромат Tendre Poison переходить у витончений квітковий букет, де аромат фрезії сплітається з тонким ароматом квітки апельсина. У шлейфі – сандалове дерево і ваніль приносять легку солодкість до цього букету (дод. О).

Safari от Ralph Lauren – яскравий представник сімейства свіжих квіткових запахів. Аромат включає ноти альдегідів, стираксу, меду, нарциса, флердоранжу, чорної смородини, ветівера, пачулі, гіацинта, гальбанума, орхідеї, амбри, гвоздики, апельсина, жасмину, троянди, мандарина, мускусу, ванілі, кедр, бобів Тонка, конвалії, тощо (дод. П).

Початкова нота туалетної води SK one: кардамон, лимон, ананас, зелені ноти, мандарин, папайя, бергамот; нота "серця": фіалка, мускатний горіх, жасмин, конвалія, троянда, корінь ірису; кінцева нота: сандал, мускус, амбра, кедр, мох (дод. П) [36].

Одеколони (рис.2.15.) – це водно-спиртові розчини, що містять не менше 1,5% композиції, міцність спирту не менше 60% Асортимент одеколонів також групується за типом, характером, силою, напрямом запаху, статевовіковими ознаками, характером закупорювання та ін. Серед одеколонів переважає чоловіча парфумерія [34].



Рис. 2.15. Зразки одеколонів

При розподілі чоловічих одеколонів за ароматом виділяють 4 основні групи:

- перша, але не ведуча – із запахом тютюну (Dolce&Gabbana The One for Men, Creed Tabarome, Thierry Mugler A*Men Pure Havana) (дод. Е, П);
- друга – деревинно-шипова: Араміс / Agamis, Девайн (кудесник) / Devin, Чорний драккар (драккар – скандинавська лад'я) / Drakkar Noir, Грей фланнел (сіра фланель) / Grey Flannel, Гуччі / Gucci та ін.(дод. Р);
- третя – найобширніша і популярна група, представлена квіково-фруктовими запахами: Сі Кей уан (перший Кельвіна Кляйна) / сК one, Альфред Сан для чоловіків / Alfred Sung For Men, Біжан для чоловіків / Bijan For Men, Босс/Boss (дод. С);
- четверта група – одеколони східного напрямку, з при-таманним пряним відтінком та з екзотичною нотою: Егоїст / Egoiste, Фенді для чоловіків / Fendi Uomo, Джуп для чоловіків / Joop For Men, Лагерфельд / Lagerfeld, Поль Себастьян / Paul Sebastian, П'єр Карден / Pierre Cardin та ін. (дод. Т)

Залежно від міцності спирту, одеколони мають різні властивості. Одеколон при міцності спирту 60% має спочатку зігріваючі, а потім охолоджуючі властивості, а при міцності 70% та вище – злегка припікаючі та дезінфікуючі властивості.

Запашні води – водно-спиртові розчини, що містять 1-2% композиції, міцність спирту не менше 20%, стійкість запаху не нормується. Вони призначені для освіження та дезінфекції шкіри, наприклад, після гоління [35].

Запашні води поділяють на групи:

- *безпосередньо запашні води* (розбавлені одеколони) – використовуються як освіжаючий засіб;
- *лікувальні води* – запашні спиртові розчини медикаментів (ментолу, камфори тощо) – для протирання шкіри;
- *туалетні оцти* – містять до 3 % оцту та борної кислоти, добре освіжають тіло в спеку;
- *води для волосся* – віддушені спирто-водні розчини невеликої кількості мила та сапонину (ПАР) з додаванням хни (частково виводять жир);
- *хвойні води або екстракти* – розчини композицій із перевагою хвойних олій (піхтової, соснової тощо) (рис.2.16.).



Рис. 2.16. Зразки запашних вод

Парфумерна вода (рис.2.17) – рекомендована для використання у денний час «дух духів», наступний за концентрацією вид парфумерної продукції – 5-25% концентрату розчинені в 90% спирті, стійкість запаху «середньої ноти» – 4 години [35].



Рис. 2.17. Зразки парфумерної води

Туалетна вода (рис.2.18.) відрізняється меншим вмістом запашних речовин, ніж парфумерна.



Рис. 2.18. Зразки туалетної води

Туалетні води вітчизняного виробництва містять 6-12% композиції, міцність спирту – не менше 85%, стійкість запаху середньої ноти 2-3 години.

Туалетна та парфумерна вода – легкий вид парфумерії, якою можна користуватися кілька разів на день. Вона відрізняється від духів менш різким і менш стійким ароматом, низьким вмістом ефірних олій та чудово підходить для літнього періоду.

На прилавках магазинів можна зустріти парфумерію з різних куточків планети – Франції та Америки, Японії та Бразилії.

Чим відрізняється парфумерія різних країн світу, які її характерні риси?

У виробництві парфумерії зазвичай виділяють двох найбільших представників – французьку і американську парфумерію.

Францію називають королевою парфумерного мистецтва. Французька парфумерія одночасно опирається на багатовікові традиції та на сучасні технологічні досягнення. Основа цих парфумів – квіткові есенції та деякі продукти тваринного походження, такі як мускус і амбра. Саме завдяки величезній кількості квітів столицею французької парфумерії став не Париж, а Грасс, що розташований неподалік від Середземного моря. Протягом віків тут вирощують троянди, жасмин, лаванду, ірис, міози, а також численні духмяні трави, з яких виробляють есенцію. У цьому невеликому сонячному місті Верхнього Провансу в парфумерній промисловості працюють 2 тис. чол.

Сьогодні Франція займає провідне місце серед гігантів сектора парфумерії: фірма L’Oreal займає друге місце в світі після американської групи Estee Lauder. Чемпіон Франції у галузі косметики й парфумерії є виробником і дистриб’ютором таких марок, як Lancome, Giorgio Armani, Paloma Picasso і Lanvin. Її наздоганяє Louis-Vutton-Moet-Hennessy, володар марок Christian Dior, Guerlain, Givenchy і Kenzo.

Американська парфумерна традиція як самостійний стиль склалася в середині XX століття, з появою на ринку фірм Estee Lauder і Elizabeth Arden.

Американські парфуми пахнуть практично однаково, у них немає розподілення на ноти. Багатьом це подобається, аромат здається більш цілісним, тому останнім часом американська традиція стала настільки впливовою, що все більше французьких парфумів виконуються у стилі – Angel від Thierry Mugler, Organza Indecence від Givenchy. У американській традиції є багато супротивників, які стверджують, що така парфумерія дуже примітивна. Аромати для американок повинні були бути стійкими, щоб витримати довгий робочий день, зручними у використанні, достатньо сильними, яскравими, щоб навіть у просторому приміщенні жінка могла ароматом заявити про себе. Цим принципам американці вірні і зараз, пригадаємо такі яскраві приклади парфумерії США, як 5th Avenue від Elizabeth Arden, Romance від Ralph Lauren, Tommy Girl від Tommy Hilfinger. Окрім французької і американської парфумерії, існує також низ-

ка не таких впливових, але не менш самобутніх і цікавих парфумерних традицій інших країн.

Досить старою є італійська парфумерія, яка розвивалася паралельно з французькою, і багато що запозичила у неї. Останні 20 років вона стала більше тяжіти до американської парфумерної традиції. Італійці більше всього люблять випускати глибокі, дуже солодкі аромати, віддаючи перевагу квітковим, фруктовим та пряним. нотам. Такі аромати вважаються сексуальними і збудливими. Приклад італійської парфумерії – аромат Dolce&Gabbana від однойменного парфумерного будинку, Laura by Laura Biagiotti, Versace Woman.

В Німеччині, в кінці 70-х років, з'явилася високовартісна авторська парфумерія. Німецька парфумерна традиція, якщо не рахувати причетності до історії одеколону, склалася багато в чому завдяки появі таких дизайнерських фірм як Jil Sander, Escada, Joop. Німецька парфумерія уникає переважання модних квіткових аспектів і все більш виразно виробляє власний неповторний почерк.

Складно сказати, до якої традиції вона ближча – французької чи американської, бо чіткої лінії не має. Такі духи, як Escada Sentiment, Sander Pure від Jil Sander, Innocence від Chloe – характерні німецькі парфуми.

Японська парфумерія стала широко відома з визнанням японських дизайнерів одягу, а також із зростанням популярності марки Shiseido. Самі японці, зазвичай, рідко використовують парфуми, їх творіння завжди стримані.

Японська парфумерія не виглядає по-європейськи шикарною, але при цьому досить високовартісна. У японському косметичному магазині людина може годинами милуватися, як у музеї, вишуканими лініями начебто простих баночок і флаконів, вдихати тонкі аромати духів. У Японії вміли помічати і цінувати красу кожної миті.

Японські аромати – це квіткові, квітково-океанічні, зелені або озонові духи, рідше деревинні, але майже зовсім немає солодких, східних. Пригадаємо духи Kenzo, Issey Miyake, Yohji Yamamoto.

Кажучи про парфумерію Kenzo, ми чудово усвідомлюємо, що цей дизайнер живе у Франції і духи для нього виготовляють

там же, як і для інших японських дизайнерів, але філософія і підхід до справи, загальний стиль все одно особливий, нерозривно пов'язаний з Японією.

Найбільш помітними виробниками парфумерної продукції на вітчизняному ринку є ТОВ «Парфумерно-косметичний комбінат “РОСО”» (Львівська обл.), ВАТ «Золотоніська парфумерно-косметична фабрика» (Черкаська обл.), ТОВ «Калинівська парфумерно-косметична фірма “КОНЕ”» (Вінницька обл.), ТОВ «Львівська парфумерно-косметична фабрика», ТОВ «Парфумерно-виробничий комбінат “Авалон”» (м. Сімферополь), АТ «Ефект» (м. Харків), ВАТ «Миколаївський парфумерно-косметичний комбінат “Алые паруса”».

Найбільш відомі, на вітчизняному ринку, зарубіжні фірми-експортери парфумерних товарів: «Schwarzkopf & Henkel Cosmetics» (Німеччина), «Biersdorf AG» (Німеччина), «Procter & Gamble» (Німеччина), «Londa GMBH» (Німеччина), «L'Oreal» (Франція), «Yves Rocher» (Франція), «Christian Dior» (Франція), «General Aromatics A.C.» (Франція), «Procter & Gamble UK» (Великобританія), «Avon Cosmetics Ltd.» (Великобританія), «Gillette UK Ltd.» (Великобританія), «Procter & Gamble Polska» (Польща), «Aroma Ltd.» (Болгарія), «Ruby Rose Int.» (Таїланд) (дод. А).

2. Вимоги до якості парфумерних товарів. Парфумерні товари повинні виготовлятися відповідно до вимог стандартів згідно із затвердженими технологічними інструкціями і рецептурами. Для їх виготовлення повинна використовуватись тільки доброякісна сировина і за складом відповідати затвердженій рецептурі. Вміст композиції для кожного найменування парфумерних виробів обумовлений рецептурою, але він повинен бути не нижче норм, встановлених ДСТУ для кожної групи виробів. Згідно вимог ДСТУ 4710:2006 парфумерні товари на вигляд повинні бути однорідними і прозорими без помутніння за температури -5°C . За температури нижче -5°C допускається помутніння, яке повинне зникнути за температури $+18-20^{\circ}\text{C}$.

Колір і запах парфумерних товарів повинні відповідати кольору та запаху контрольного зразка. Стійкість запаху – не менше встановленої стандартом [34].

При атестації за якістю парфумерні товари оцінюють за 30-бальною системою. Причому на запах відводиться вища оцінка. Вищу категорію надають виробам, що отримали 27-30 балів, проте не менше 5 балів – за зовнішнє оформлення. Першій категорії відповідають вироби, які отримали 20-26 балів, зокрема не менше 4 балів за оформлення.

Дефекти. Основні дефекти рідких парфумерних виробів пов'язані з виникненням у них осаду. Порушення стійкості визивається причинами біологічного та небіологічного характеру. Біологічні помутніння з'являються в результаті розвитку різних видів мікроорганізмів [10].

Крім біологічного помутніння, можуть з'являтися осадки колоїдної природи. Колоїдні небіологічні помутніння пов'язані з порушенням стабільності колоїдної системи парфумерних виробів, наприклад, з хімічними реакціями між складними частками продукту. Можливе також псування запахних речовин, які входять до складу парфумерних рідин.

Для того, щоб зберегти рідкі парфумерні вироби, в них вводять консерванти – речовини, які дозволяють подовжити термін зберігання духів, композицій-баз, одеколонів, туалетних вод та інших парфумерних виробів.

3. Транспортування, зберігання. Парфумерні товари, а також матеріали для їх виготовлення (ефірні олії, запахні речовини, напівпродукти їх синтезу) транспортують усіма видами транспорту відповідно з правилами перевозки вантажів, діючими на даному виді транспорту. Морським транспортом парфумерні вироби транспортуються в контейнерах або пакетах. Міжміським автотранспортом перевозять у середньотонажних контейнерах, пакетами або в ящиках з гофрованого картону [9,33].

Парфумерні товари в упаковці виробника зберігають за температури не нижче 5 та не вище 25°C у критих приміщеннях. Вироби при зберіганні не повинні підлягати безпосередньому впливу сонячного світла.

При зберіганні повинні бути дотримані вимоги, передбачені ДСТУ.

Гарантійні терміни зберігання:

• духів, одеколонів, туалетної води – 15 місяців з дня виготовлення;

• запашної води – 12 місяців з дня виготовлення.

4. Рекомендації щодо вибору парфумів.

Коко Шанель казала, що у жінки без парфумів немає майбутнього. Правильно підібрати свій аромат – завдання непросте. Парфумерні магазини пропонують безліч варіантів, і загубитися серед хвилюючих запахів дуже легко. Проте потрібно знати кілька простих правил вибору свого парфуму, й тоді проблема буде зведена до мінімуму.

По-перше, залежно від кольору рідини та флакону можливо визначити аромат духів.

Якщо потрібен легкий свіжий весняний аромат, то колір рідини у флаконі буде прозорий або блідо-жовтий. Сам флакон може бути зеленкуватого відтінку, але частіше просто прозорий.

Аромат квітковий солодкий – у флаконі з жовтою рідиною, дуже солодкий фруктовий – з помаранчевою рідиною.

Рожева рідина говорить про те, що аромат напівсолодкий або солодкий квітково-деревний.

Східний пряний запах, «гарячий» вечірній таїться в червоному флаконі. Зазвичай, чим «гарячіше» духи, тим темніше їх колір.

По-друге, необхідно брати до уваги і колір упаковки, а саме:

Білий. Характеристики аромату: «свіжа» або «солодка» квітова туалетна вода з нотами білих троянд, жасмину, конвалії, цитрусів в ароматі. Підходить для денного часу доби, пізнього весняного і літнього періоду року, для романтичних і спортивних жінок.

Жовтий. Свіжий фруктовий, напівсолодкий фруктовий або цитрусовий аромат. Ефірні олії лимона, мандарина, бергамота, апельсина і грейпфрута є основними. Ідеальні для денного часу і літа, оскільки бадьорять і відмінно допомагають переносити жару. Підходять усім, за винятком тих, у кого алергія на цитрусові.

Рожевий. Найчастіше «денна» квітова або класична туалетна вода з ненав'язливими солодкуватими нотами рожевих троянд, гвоздики, піона, з легкою ваніллю. Підходить для різної пори року.

Червоний. Аромат солодкий (амбровий, квітковий) або напівсолодкий (тобто не дуже «ванільний»). Це більше насичені аромати, ніж «рожеві», підходять, швидше, для вечора, чим для денного використання. Часто дуже стійкі, тому якщо жінка не уміє обмежувати себе у використанні парфумів, краще не ризикувати.

Зелений. Свіжий цитрусовий, шипровий, іноді насичений пряний з нотами сандала, пачулі, кедра, мускусу, бергамота і блакитного іриса. Дуже підходить спортивним дівчатам і любителькам природи. Якщо для дівчини сільський луг і дача – ідеальне місце для проведення вихідних і відпустки, то можливо цей аромат їй підійде.

Блакитний. Аромат легкий, свіжий, іноді з тією самою гіркуватістю, яка може бути до душі далеко не кожній жінці. Хоча дуже спортивним дівчатам, отаким «шибайголовам», може пасувати.

Колір веселки. Зазвичай дуже солодкий, навіть нудотний. На аматора. Максимум ванілі, максимум кориці і східних спецій. Має звичай просочувати одяг «на смерть». Якщо жінка вважає за краще користуватися більше ніж одним ароматом, цей варіант не для неї.

Чорний. Сильний вечірній пряний аромат. Теж просочує увесь одяг. Через рідкість використання аромату слід з обережністю зупинити на нім свій вибір.

По-третє, форма флакона також відповідає за особливості аромату суміші.

Квадратна – класичний, строгий аромат, для упевнених в собі осіб.

Витягнута – вишуканий, іміджевий аромат для привабливих дівчат.

Овальна – романтичний аромат для романтичних дівчат, витончених, м'яких.

Трикутна – витончений, але яскравий аромат для веселих, здатних звернути на себе увагу осіб.

Ще одна порада, не варто користуватися чужими підказками або купувати аромат, що сподобався «комусь». Підбір парфумів – справа суворо індивідуальна, й поспішати ні в якому разі не можна.

Як не дивно, але великий парфумерний магазин – не найкраще місце для підбору парфумів. Там витає безліч запахів, і ходять пахучі дами. Найкращий вибір – маленький бутик із перевіреною репутацією, але ніяк не ринок чи підземний перехід. Зрозуміло, що там тобі запропонують підробку.

Максимальне число «понюшок» у магазині – три. І то в престижному місці повинні запропонувати між пробами понюхати кавові зерна, щоб прибрати спогад про попередній парфум. Відібравши декілька ароматів, які сподобались, необхідно нанести їх на спеціальний пробник із пористого паперу та носити його з собою протягом дня, періодично діставати стрічки і принюхуватися. Ще краще – капнути трохи парфумів на зап'ястя і також нюхати протягом дня. Повністю парфуми розкриють свій запах тільки на власній шкірі.

Розрізняють три етапи прояву запаху: початковий, основний, залишковий. Спочатку ми сприймаємо головні ноти. Їх відчутно відразу, щойно відкрито флакон. У цей момент головує різкий спиртовий запах основи. За ним робити висновок про аромат та якість парфумів не можна, тому що він дуже концентрований.

Свій справжній аромат парфуми розкривають тільки за 15-20 хвилин після нанесення на тіло – це і є їхній основний запах. Саме він визначає загальний характер парфумів. Залежно від стійкості парфуму він може тривати 20 годин і більше. Потім сила запаху слабне, але аромат продовжує зберігатися ще 15-18 годин. Це залишковий запах.

Купувати парфуми можна, тільки тоді, коли на всіх трьох етапах аромат подобається. Якщо виникають хоча б замалі сумніви, то краще відмовитися від покупки.

Треба знати, що парфуми бувають не лише для різних випадків життя. Один і той же аромат може по – різному сприйматися в різний час доби. Є навіть літні та зимові парфуми. Для перших характерний легкий квітковий аромат. Зимові парфуми – більш пряні, насичені, зі східними нотками.

Парфумери тісно пов'язують вибір парфумів з кольором волосся, характером людини, знаком зодіаку. Звичайно, що найвибагливішим покупцем парфумів є жінки. Коко Шанель назвала духи тим аксесуаром, який дає знати про появу жінки і продовжує нагадувати про неї, коли вона пішла. Духи дозволяють жінці виразити свою індивідуальність, характер і настрій, тому так важливо не помилитися з вибором цієї невидимої зброї. Аромат духів улюбленої жінки залишається в пам'яті чоловіка надовго. Через роки він не згадає, в що була одягнена його кохана, але аромат її духів залишиться в його пам'яті надовго – швидше за все, назавжди. Нижче наводяться поради, щодо вибору парфумів для жінки, залежно від кольору її волосся, знаку зодіаку, характеру та ін.



Брюнеткам, особливо східного типу, пасують парфуми пряні, жасминові, амбрі, запаху шкіри або ж сандалу приховані у них під ароматом жасмину, флердоранжу, туберози, нарцису, лілії, білосніжного бузку.

Напевно, неповторними, а також найвідомішими парфумами орієнтованого напрямку є: Shalimar, Samsara від Guerlain, також Angel від Thierry Mugler, Emotion від Laura Biagiotti, та Premier Jour від Nina Ricci. До даної ж групи відноситься всевітньо популярний Opium від Yves Saint Laurent, який створено більше 20 років тому, але який ще не втратив власної спокусливості. Не поступаються їм за популярністю також Magie Noir від Lancome, у яких низка ароматів амбрі, прянощів, троянд та сандалу створюють атмосферу казок 1001 ночі. Підходить брюнеткам також Poison від Christian Dior, якому притаманний вишуканий аромат ягід, меду, та кориці.

Блондинкам пасують класичні парфуми, з солодкуватими, злегка пряними нотками, цитрусовими, водними, озонуваними, або ж ніжними квітковими чи фруктовими ароматами.



Найвідоміші парфуми з цього напрямку: J'adore від Christian Dior, Coco Chanel, Versace Woman, Baby Doll від Yves Saint Laurent, Beyond Paradise від Estee Lauder, Acqua di Gio від Armani, Green Tea Iced від Elizabeth Arden, CK One Summer

2005 від Calvin Klein, Davidoff Cool Water Woman Sea, Scents and Sun, Cerruti 1881 Eau D'Ete Summer Fragrance Pour Femme. Серед класичних: Agent Provocateur, Gucci Rush 2, Pure Poison від Christian Dior, Opium Fleur de Shanghai від Yves Saint Laurent і, звичайно ж, Chanel №5.

Жінкам з вогненно-рудим волоссям пасуватимуть яскраві квіткові аромати з пряними чи деревними нотами. Це можуть бути: Angel від Thierry Mugler, 7 Notes Jivago, Alessandro Dell'Acqua, Valentino V, 5th Avenue After Five від Elizabeth Arden.



Paloma Picasso від Paloma Picasso.



Шатенкам у парфумах підходять практично кожні квіткові парфуми, але найбільше всього – з теплими нотками гарденії, жимолості, акації, запашного горошку. Представники: Diamonds & Rubies, Donna Karan, Shalimar, Aromatic Elixir та ін. Астрологи впевнені,

що у кожного знаку є найбільш відповідний йому аромат духів. Адже зірки впливають на характер людини, на те, як вона відноситься до життя, до людей, до речей. У ароматерапії існують рекомендації щодо використання ароматів для кожного знаку Зодіаку. Знаючи місяць народження людини, можливо визначити, які аромати для якого знаку зодіаку підходять, навіть назви духів або туалетної води.

Для народжених під знаком зодіаку – Овен найкраще пасуватиме класичний парфум із сильно вираженим ароматом,

переважно різким, сильним і «мужнім», який асоціюється з атрибутами сили і впевненості – перегонами, екстримом або дайвінгом. Аромати можуть поєднувати у собі нотки цитрусових, м'яти, бергамоту, ялівцю або санталу. Гострі запахи активізують їх, роблять наполегливішими і уважнішими. Деревні нотки покращують самопочуття і надихають їх на благі справи. Жінкам рекомендують Allure, Coco, Opium, Chanel 5, Magie Noire, дівчатам – Odeur 71 від Comme des Garçons, енергійний Lumiere від Rochas і авантюрний Miracle від Lancome. Чоловікам можна рекомендувати Kenzo, Green Jens, M. Jordan, One Men Show.

Народжені під знаком зодіаку Телець найбільше схильні до квітково-солодкуватих ноток в ароматі парфумів, до вподоби також свіжий аромат бергамоту (вид груші). Ці парфуми стимулюють їх естетичність і схильність до лінощів. Подих аромату лісового моху допомагає їм легше пристосуватися до будь-яких новинок, роблячи їх заповзятливішими та активнішими. Представникам цього знаку можна подарувати парфум з ароматом ванілі, кориці, майорану або іланг-ілангу. Щодо упаковки то найкраще буде – великий флакон в яскраво-червоній або яскраво-зеленій упаковці. Жінкам фахівці рекомендують Amarige, Champagne, Organza, XS. Краса природи, яка відображається в ароматі Mahora від Guerlain, підкреслить завзятість, практичність Тельця, а їх упертість м'яко відзеркалять духи Io від La Perla. Чоловікам пасуватимуть Egoist, Fahrenheit, Hugo, Yatagan.

Активному способу життя народжених під знаком Близнюків підходять свіжі, особливо цитрусові нотки. Такий запах позитивно діє на їх психіку і чинить вплив на зібраність. Аромати прянощів і свіжа зелень здатні стабілізувати їх нервову систему. Оскільки вони не постійні у своїх пристрастях, то їм пасуватимуть ультра нові модні запахи. Їм подобається постійно міняти запахи. Екстравагантний і в той же час пустотливий флакончик ясно-жовтого або небесно-блакитного кольору, принесе представникам цього знаку величезне задоволення. Жінкам фахівці рекомендують 5-Avenue, 1881-Cerruti, L'Eua Par Kenzo, Pleasures. Свіжий квітковий запах Remember Me від Christian Dior надасть чарівності мінливим Близнюкам, а легкий аромат Betty Barclay Women від Betty Barclay допоможе спокусити

будь-якого чоловіка. Чоловікам пасуватимуть Aqua Digio, Blue Jens, Versus, What About Adam.

Народжені під знаком Рака досить чутливі та емоційні і для них досить важлива спокійна атмосфера і гармонія. Свіжий запах моря і таємничий запах квітів кактуса надихають творчий дух представників цього знаку. Їх улюблений аромат – літній квітково-фруктовий аромат. Жасмін надає їм сили. Консерваторам «Ракам» можна рекомендувати класичні композиції. Усе, що перевірено часом – підходить для них. Кращий подарунок – це округлий флакон у темно-жовтій упаковці. Жінкам добре пасуватимуть Aqua Digio, Escape, L'Eua D'Issey, Magnetic. Поганий настрій, який час від часу опановує народжених під знаком Рака, допоможе виправити оптимістичний аромат Flower by Kenzo від Kenzo. А доброту і вміння співчувати підкреслить теплий Hugo Boss Women від Hugo Boss. Чоловікам можна рекомендувати Cool Water, 1881-Cerruti, Joop Read, Pleasures.

Невичерпну енергію мають народжені під знаком Лева. Ідеальним ароматом для них є комбінація квіткових і класично елегантних складових. Найчутливіше «Лев» реагує на насичені аромати. Свіжий запах нарцису надихає його і здатний прогнати його похмурі думки. Деревні нотки розвивають почуття впевненості в собі і зміцнюють почуття власної гідності. В основному представники цього знаку віддають перевагу яскравим запахам, що запам'ятовуються. Це можуть бути аромати з нотами іланг-ілангу, базиліку, ванілі, імбиру або пачулі. Вони також не встоять перед великим флаконом, оформленим з фантазією в жовтій, зеленій або золотистій упаковці. Для народжених під знаком Лева важливий не стільки запах парфумів, скільки його престижність і вартість та бажання створити навколо себе атмосферу успіху і свята. Жінкам цього знаку зодіаку сподобаються Eternity, Miss Dior, Paris, Poison. Винахідливість представниць цього знаку, їх інтуїцію і оптимізм вигідно представить аромат Intuition от Estee Lauder. А духи J'Adore від Christian Dior вони просто не зможуть залишити без уваги, адже їм так до вподоби золотий колір. Для чоловіків пасуватимуть Havana, Polo Sport, Romo Uomo, Zino Davidoff.

Зазвичай народжені під знаком Діви не люблять виділятися. Саме тому вони віддають перевагу стриманим холоднува-

тим ароматам на основі терпких нот. Так вони намагаються приховати романтику. Їм пасуватимуть духи на основі іссопа, каяпута, ялівцю або чайного дерева, які запаковані у флакончик із суворими геометричними формами. На них може сильно подіяти синя або зелена упаковка.

Для жінок цього знаку зодіаку фахівці рекомендують Anais Anais, Diva, Paloma Picasso, Roma. Сексуальність цих жінок чоловіки відчують вже здалека, ледве вловивши аромат Liliás Sexy Night Cologne від Pola Liliás. Ніжність, дбайливість і практичність цього знаку підкреслить аромат Sensations від Jil Sander. Чоловікам рекомендовано Jazzi, One, Sculpture, Angel.

Народжені під знаком Терези віддають перевагу трояндам і фрезії. У їх садках посаджені братки і осінні квіти. Солодкі запахи роблять їх упевненішими в собі. Теплі тютюнові запахи надають їм упевненість і рішучість. Терези багато часу приділяють своїй зовнішності і надають велике значення ароматам, якими користуються. Їм подобаються екзотичні новинки з фруктовими і солодкими ароматами. Це може бути парфум на основі ванілі, фенхеля, пальмарози або мирту. Їм сподобається флакон правильної форми із закругленими краями в синьо-зеленій упаковці.

Для жінок цього знаку фахівці рекомендують Gabriela Tini Saba, Poeme, Priscilla, Venezia. Творчим натурам, народженим під знаком Терези, пасуватиме аромат Ella Mikao від Елі Mikao в упаковці з бамбука. Оптимізм та легкість, які притаманні «Терезам», передадуть Toujours Masumi від Coty і Luc Amsler Femme від Luc Amsler. Для чоловіків кращими будуть Hugo, Declaration, Black Seans.

Фахівці стверджують, що народжені під знаком Скорпіона роблять те, що їм заманеться. Їх девіз: «Усе або нічого!». Їм пасують тонкі аромати нарцису, цитрусових, ванілі, які стимулюють їх духовну силу, покращують настрій, пом'якшують душевні конфлікти. Представникам цього знаку зодіаку подобаються сині квіти, можливо, тому що цей колір їх стихії – води, а тому діє на них заспокійливо. Асиметричний флакон у темно-синій, темно-червоній або насичено-зеленій упаковці подіє на них вражаюче. Пристрасність та ніжність жінок, народжених під знаком Скорпіона підкреслять парфуми Contradiction,

Extravagance, D'Amarige, Vanessa, Truth від Calvin Klein. Любов до усього класичного не дасть «Скорпіонові» пройти повз аромат Eau d'Ivoire від Balmain. Класичні форми упаковок цих духів обов'язково сподобаються стриманим натурам. Чоловікам можна рекомендувати Tommy, L'Eau D'Issey, Eternity, Dun.

Більшість народжених під знаком зодіаку Стрільця є оптимістами. Їх стихія – вогонь, допомагає їм у пошуку своїх ідеалів. Завдяки своєму позитивному відношенню до світу і людей, вони мають багато друзів. Букет герберів примушує здригнутися серця представників цього знаку, а запах лаванди, цитрусових і моху діє на них, як «жива вода». «Стрільцям» подобаються екзотичні і оригінальні аромати. Вони можуть нагадувати морську свіжість або екзотичний різкий аромат далеких кольорів і тропічних фруктів. У запаху можуть бути присутніми аромати іланг-ілангу, гвоздики, майорану або анісу. Їм дуже сподобається флакончик нетрадиційної форми королівсько-синього або вогняно-червоного кольору. Жінкам рекомендують L.B.de'Ricci, Sculpture, S.Jacomo, Champs Elysees. Дівчата цього знаку відрізняються ентузіазмом, життєрадісністю і схильністю до перебільшення. Тому їм підійде яскравий аромат E'Zup від De Bon і оптимістичний Premier Jour від Nina Ricci. Чоловікам пусуватимуть Escape, One, Bulgari, Dolce & Gabbana.

Для народжених у сузір'ї Козеріг, порядок і почуття відповідальності – не порожні фрази. «Козероги» люблять камелію. Подобаються їм парфуми з тютюновим ароматом і запахом шкіри. Полоняць їх і запахи жасмину. Терпкий запах моху, деревини і лікувальних трав стимулюють їх сконцентрованість. Зовні холодний «Козеріг» міняє марки одеколонів, але дотримується холодних і гіркуватих запахів. Він віддає перевагу запахам, які б підійшли для ділової бесіди, а не для дискотеки. Йому краще дарувати аромати з нотами шавлії, евкаліпту, сандалу, ялиці або неролі. Найкращий подарунок – терпко-свіжий парфум з квітково-фруктовим акцентом у масивному флаконі і темній упаковці, наприклад, антрацитового, темно-синього або темно-зеленого кольору. Жінкам можна порекомендувати Ocean Dream, Organza, Dolce Una, Rocco Barocco Silver, Naomagic від Naomi Campbell. Авантюрний характер «Козерога» проявиться

завдяки аромату Lacoste for Women від Lacoste. Чоловікам пасуватиме Hugo, Yatagan, Havana, Green Jens.

Виняткові прибічники почуття свободи і незалежності, народжені у сузір'ї Водолій. Вони у постійному пошуку чогось нового і в прагненні передбачати майбутнє. Мають потяг до парфумів з елегантним квітковим ароматом, особливо до запаху троянди і апельсинового дерева. Ці аромати їх одночасно і п'янять, і діють заспокійливо, і стимулюють його духовні сили. «Водоліям» подобається усе незвичайне і романтичне, усе, що нагадує хвилі та вітер. Вони віддають перевагу свіжим морським запахам і запахам, які надають відчуття прохолоди. Їм підійдуть аромати на основі сандалового дерева, мускатного горіха або пальмарози. Бажана упаковка подарунка – фіолетово-червона або холодно-синя і обов'язково з сріблястими відтінками. Жінкам рекомендують різкі, рішучі, неординарні запахи Anais-Anais, 1881-Cerruti, XS, Oh Lala Ghost, Givenchy Oblique від Givenchy, Donna від Nautilus. Колір флаконів – краще, синій. Чоловікам-пасуватимуть Kenzo, Polo Sport, Opium, Roma Uom.

Не дивлячись на те, що народжені під знаком Зодіаку Риби делікатні і чутливі, вони здатні і на енергійні дії, що дозволяють їм рішуче справлятися з неприємностями. У них сильно розвинений підсвідомий зв'язок з лілілеєю та орхідеєю. Почуття краси знаходить у «Риб» вираження в перевазі аромату рідкісних кольорів і моху. Запах мімози надихає і стимулює їх на нові справи, посилює їх здібності уживатися в почуття і настрої близьких людей. Важкі, бальзамні запахи моху і амбри будять у них почуття ніжності і фантазії. М'які, мрійливі, романтичні, вони віддають перевагу фантазійному напряму в парфумерії і м'яким, ненав'язливим запахам. Їм сподобаються квіткові аромати: біла лілія, троянда, тубероза, мирт або свіжі – китайський лимонник і аромати цитрусових. Порадувати Риб можна флаконом незвичайно ніжної форми в пастельній упаковці. Жінкам фахівці рекомендують Champs Elysees, Roma, Jungle, Diva. Любов цього знаку до води і свіжості не дасть представницям цього знаку пройти повз духи Ozone від Sergio Taccini. А інтуїція, яка сильно розвинена у «Риб», сполучена з ароматом Words від Coty, без слів допоможе притягти до них увагу будь-якого чоловіка. Чо-

ловікам рекомендують Fahrenheit, Sculpture, One Man Show, Minotaure.

В цілому правило вибору парфумів можна сформулювати так – сильним, гордовитим і честолюбним жінкам, незалежно від кольору волосся та знаку зодіаку підійдуть яскраві аромати, схожі на чоловічі, та які добре запам'ятовуються. Еротичним спекотливим красуням – терпкі східні аромати, а романтичним і ніжним – свіжі, квіткові і фруктові.

Досить важливо пам'ятати, що кава в зернах, яка має бути присутня у відділах парфумерії – надійний помічник при виборі аромату. І використовується вона задля того, щоб перебити попередній аромат і повернути носу «втрачену» іншими духами здатність, розрізнити запахи.

5. Ознаки оригінальності продукції.

Існує п'ять ознак оригінальної продукції. А саме:

1) Наявність тестерів. Виробникам підробки не вигідно (немає сенсу) робити тестери, адже: основна перевага – це відносно бездоганно відтворена упаковка, яка вводить в оману недосвідчених покупців, і «нечесному» виробнику не вигідно, щоб покупець зміг почути запах, який не відповідає оригіналу. *Тестер* – це ідентичний екземпляр парфуму, який надходить у роздрібну мережу для демонстрації запаху. Відрізняється простішою упаковкою та має напис NOT FOR SALE, може мати масивні ковпачки такі як, наприклад, Versace BRIGHT CRYSTAL, або ж великі ємності 75ml 80ml 90ml 100ml, хоча бувають і 50ml. Основна мета – донести запах до покупця [10].

2) Подарункові набори. Тільки справжній виробник може дозволити виготовляти у такий спосіб парфуми з подібними ароматами, а саме: духи, туалетну воду, гель для душу, бальзами, лосьйони тощо, зібраних у єдину упаковку. Для фальсифікатора це досить складне завдання та мало прибуткове.

3) Новинки. Відомі парфумерні виробники постійно працюють над створенням новинок. Підробнику, для створення подібного аромату, необхідний певний час, а тому новинки, як правило, оригінальні.

4) Широта асортименту. Фальсифікатори підробляють тільки ті бренди, які користуються найвищим попитом. Тому роздрібні підприємства, які реалізують тільки популярні бренди і не мають у широкому асортименті усіх видів продукції

певної торговельної марки, реалізують підробку. Краще купувати парфуми у спеціалізованих великих магазинах, де відповідна широта і глибина асортименту парфумів.

5) Об'єм флакону. Виробникам підробок значно вигідніше випускати продукцію у великих флаконах, а тому краще купувати невеликі флакони і обов'язково звертати увагу на вартість: великий флакон не може мати низьку вартість, якщо це фірменний натуральний парфум [10].



Питання для самоперевірки

1. За якими ознаками класифікують парфумерні товари?
2. Як розрізняють сучасні духи за типом та напрямом запаху?
3. Що таке одеколони? Надайте характеристику.
4. На які основні групи класифікують одеколони?
5. Що таке туалетна вода? Надайте характеристику.
6. Перерахуйте вимоги до якості парфумерних товарів.
7. Перелічіть та охарактеризуйте основні дефекти парфумерних виробів.



Література

1. Вилкова С. А. Товароведение и экспертиза парфюмерно-косметических товаров : учебное пособие [для студ. выс. учебн. завед.]. / С.А. Вилкова. – М. : Деловая лит., 2000. – 279 с.
2. Моисеенко Н. С. Товароведение непродовольственных товаров : учебное пособие [для студ. выс. учебн. завед.] / Н.С. Моисеенко – Ч.2. – Ростов н/Д : Феникс, 2003. – 288 с.
3. Шепелев А. Ф. Товароведение и экспертиза парфюмерно-косметических товаров : учебник [для студ. выс. учебн. завед.] / А. Ф. Шепелев, И. А. Печенежская, Т. Е. Ивахненко. – Ростов н/Д : Феникс, 2002. – 223 с.
4. Яковлева Л. А. Товароведение парфюмерно-косметических товаров : учебник [для студ. выс. учебн. завед.] / Л.А. Яковлева, Г.С. Кутакова. – СПб. : Лань, 2001. – 255 с.



ЧАСТИНА 3

КОСМЕТИЧНІ ТОВАРИ Теоретична частина

Тема 3.1. Фактори, які впливають на якість косметичних товарів та технологія їх виробництва

План

1. Фактори, які впливають на якість косметичних товарів.
2. Характеристика сировинних компонентів, для створення косметичних товарів.
3. Технологія виробництва косметичних товарів та вплив окремих операцій на споживні властивості готової продукції.
4. Фасування, пакування, маркування косметичних товарів.

1. Фактори, які впливають на якість косметичних товарів. Косметика (від грецької «kosmetike» – прикрашати, або «kosmos» – порядок). Сучасна косметична промисловість займається, перш за все, розробкою декоративних і гігієнічних засобів (для догляду за шкірою, волоссям, порожниною рота).

Основне призначення декоративної косметики – зробити зовнішність людини привабливішою, молодшою.

Зі всього комплексу чинників, що формують якість косметичних товарів, виділимо найважливіші: планування і розробка складу косметичного засобу, сировина, технологія виробництва, фасовка і упаковка [10].

Під час планування і розробки складу косметичного засобу встановлюють, перш за все, властивості косметичного засобу, з урахуванням нових вимог, моди, попиту та ін. Ці вимоги можуть бути встановлені на основі маркетингових досліджень ринку косметики і наукових розробок, що проводяться на фірмі-виробнику. Успіх майбутньої продук-

ції на ринку і забезпечення її якості багато в чому обумовлені саме маркетинговими дослідженнями. Вивчення ринку припускає перш за все аналіз вже наявної продукції – її призначення, дії, рецептурного складу. Особливість косметичних товарів полягає в тому, що запити споживачів у частині їх асортименту і якості часто формуються виробниками товару. Споживачеві важко визначити, який косметичний засіб, з якими властивостями йому потрібен. Тому визначення самими розробниками вимог до створюваного косметичного засобу – основа його успіху. На етапі планування і розробки маркетингові дослідження, як правило, доповнюються науковими розробками нових рецептур і апробацією як нових, так і вже відомих засобів. Тому великі фірми мають свої косметичні салони і перукарні, в яких перевіряються нові складові засобів, вивчаються їх властивості, зокрема ефективність, недоліки і визначаються шляхи їх усунення. Таким чином, вивчаються не тільки пропозиція і попит, але і рівень споживання. Вивчення повного життєвого циклу косметичного товару дозволяє правильно визначити його якісні характеристики і шляхом наукових розробок створити необхідний засіб. Виходячи із вище сказаного, найважливішою стадією створення якісного і безпечного косметичного товару є розробка його рецептури [10].

2. Характеристика сировинних компонентів, для створення косметичних товарів.

Косметичні товари мають багатокomпонентні складові, окремі компоненти можуть взаємодіяти між собою, по-різному впливати на шкіру і волосся людини. Все це повинно бути враховано при розробці складу і визначенні видів сировини.

Визначення рецептури і вибір сировини розробниками проводяться з урахуванням вимог Керівництва з косметичної продукції, затвердженого в ЄС і вітчизняних СанПін.

Рецептурний склад формує споживні властивості косметичних товарів і ефективність засобу.

Сировину для косметичних товарів поділяють на основну та допоміжну. Відмінність між основною і допоміжною сировиною полягає в ступені її дії на формування якості [16,39].

При підборі сировини для складання рецептури виробу, зразки досліджуються на відповідність встановленим вимогам за фізико-хімічними, мікробіологічними, токсиколого-гігієнічними властивостями.

Розглянемо основну сировину і її роль у формуванні споживних властивостей косметичних товарів.

Жири, рослинні олії, жироподібні компоненти. Жири і жироподібні компоненти живлять шкіру, заповнюють втрату шкірного жиру при умиванні, несприятливих атмосферних явищах, а також при недостатній діяльності сальних залоз. У косметичних виробках використовують ті жири і жирові компоненти, які за складом близькі до шкірного жиру. Найчастіше у косметиці застосовують кокосову, обліпихову, маслинову, касторову, реп'яхову, кедрову, мигдалеву, персикову олію, з виноградних кісточок, шишшини, авокадо, какао, які вводять у рецептуру залежно від виду косметики і передбачуваних споживних властивостей [39].



Кокосова олія корисна для шкіри лица і волосся. Додається у косметичні креми для догляду за шкірою усіх типів та для різного віку. Олія настільки інтенсивно зволожує епідерміс і збагачує його поживними речовинами, що буквально в лічені дні припиняється лущення шкіри на обличчі і проходять по червоніння. Після використання косметичних засобів з цією олією шкіра стає здоровою, шовковистою, має прекрасний зовнішній вигляд, розгладжуються неглибокі зморшки, покращується її тонус і колір. Саме тому її рекомендують використовувати у антивікових кремах.



Олія з обліпихи застосовується як основа натуральних кремів, живильних масок для лица, для догляду за волоссям і віями. Завдяки вмісту вітамінів А, Е, С, ненасичених жирних кислот та ін. біологічно активних речовин ця олія має високі ан-

тисептичні, протизапальні антиоксидантні та ін. властивості. Підходить для усіх типів шкіри. Косметичні засоби на основі обліпихової олії здатні лікувати хвороби верхнього епідермісу шкіри – пігментні плями, герпес, лишай, екзему та ін. захворювання. Добре загоює неглибокі порізи і подряпини, а також легкі опіки.



Свої вражаючі властивості маслинава олія має завдяки величезному вмісту ненасичених жирних кислот, корисних мікроелементів і вітамінів різних груп. Наприклад, велика кількість вітаміну А сприяє повноцінному зволоженню, в результаті шкіра стає ніжною, еластичною,

оксамитовою на дотик. Вітамін Е, яким така багата натуральна маслинава олія – це найвідоміший природний антиоксидант. Він сприяє постійному оновленню клітин епідермісу, в результаті якого сповільнюються процеси старіння. Тому використання цього продукту в косметології допомагає забезпечити повноцінний догляд практично для усіх типів шкіри, вона прекрасно зволожує, живить її, допомагає впоратися з появою ранніх зморшок, а також частково розгладити вже наявні [39].



Рицинова олія, як косметичний засіб, може вирішити низку проблем зі шкірою, насамперед, сухого типу. Вона прекрасно живить і зволожує епідерміс, допомагає відновити ліпідний баланс, в результаті

шкіра стає гладенькою, зникає лущення і запалення, а огрубілі ділянки (лікті, коліна), стають значно м'якше. Разом з цим рицинову олію додають у креми та бальзами з метою посилення росту та оздоровлення волосся і вій.



Реп'яхову олію найчастіше додають у засоби для догляду за волоссям, у зв'язку з тим, що вона усуває проблеми жирної шкіри та має протизапальну, заспокійливу, підсушуючу дію. Разом з цим її додають у креми з метою вирішення проблем

зірлої шкіри. Вона сприяє оновленню епідермісу, пом'ягшує

огрубілі ділянки шкіри, усуває запалення, лущення.



Кедрова олія найкраще здатна підтримувати необхідний баланс вологи у шкірі людини, та надовго зберегти її пружною, молодою, здоровою; має антисептичну дію, сприяє швидкому загоєнню ран, подряпин, інфекційних хвороб шкіри. Додається у креми для обличчя різних вікових категорій.



Мигдалева олія рекомендована особливо для ніжної та витонченої шкіри. Її додають у креми для повік, у бальзами для волосся. Ця олія швидко всмоктується шкірою, не залишає жирного блиску, не забруднює пори обличчя [39].



У складі натуральної олії з персикових кісточок міститься величезна кількість корисних мікро- і макроелементів, жирних кислот (пальмітинової, олеїнової, стеаринової, лінолевої і т. д.), без яких шкіра швидко втрачає свій тонус і захисні функції. У персиковій олії міститься багато вітаміну А, який відповідає за зволоження епідермісу; вітаміну С, здатного боротися з шкідливими вільними радикалами і токсинами; вітаміну Е, який сприяє збереженню молодості шкіри, а також вітамінів групи В і Р. Усе це сприяє тому, що креми на основі олії з персикових кісточок є одними з кращих антивікових засобів – їх часто застосовують у догляді за зрілою шкірою для боротьби з першими ознаками старіння. Також вони незамінні в догляді за сухою та чутливою шкірою, оскільки діють м'яко і допомагають усунути подразнення шкіри від несприятливих умов навколишнього середовища, неякісної води, та інших факторів [39].



Олія з виноградних кісточок універсальна і має досить широкий спектр дії. Передусім, вона є чудовим засобом, який покращує колір обличчя, насичує епідерміс вологою і необхідними поживними речовинами, попереджує пересихання і лущення

шкіри, сприяє підвищенню пружності шкірних покривів, покращує мікроциркуляцію крові, сприяючи підтримці високого тонусу, внаслідок чого покращується зовнішній вигляд шкіри, вона довше залишається еластичною, дрібні зморшки розгладжуються, а нові просто перестають з'являтися. Особливо добре застосовувати цю олію для догляду за ніжною, чутливою шкірою навколо очей та у бальзамах для волосся.



них функцій епідермісу та ін.



міні жирні кислоти, мінеральні речовини та ін.



Олія з авокадо найкраще підходить для догляду за шкірою голови і повік. Тому її використовують у виробництві бальзамів для волосся та кремів для повік. У її складі вітаміни А, Д, Е, групи В, РР, незамінні жирні кислоти, мінеральні речовини та ін. Можливо, буде не зовсім правильним називати олію жожоби *олією*, оскільки, по суті, вона є рідким воском, проте, усі називають її саме «олія жожоба», і ми також не будемо від цього відхилятися. Олія жожоби є воістину унікальним і натуральним продуктом, який отримують з плодів вічнозелених чагарників (*Simmondsia chinensis*) кущів, зростаючих у спекотних і засушливих куточках нашої земної кулі (північ Мексики, Арізона, Каліфорнія, та інших). Горішки жожоба, які дають ці зарості кущів, збираються вручну, і містять в собі близько 50% воску, який отримується шляхом холодного пресування [39].

Вже готова олія жожоба має золотисто-жовтий колір, щільну, але рідку консистенцію при кімнатній температурі (застигає за температури від 0 градусів, і нижче), і практично не має запаху [38].

За своїми властивостями олія жожоби дуже схоже з таким компонентом як спермацет, який розглянуто нижче. Також до її

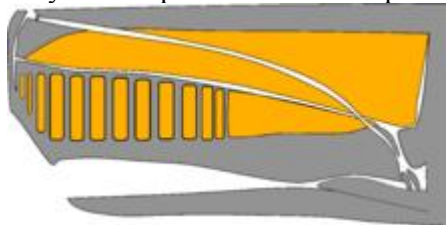
складу входять амінокислоти, і протеїн, який знову ж таки своїми властивостями нагадує білок колаген, необхідний для підтримки пружності і еластичності нашої шкіри. Цим більшою мірою і пояснюється така популярність застосування олії жожоба для шкіри лица.

В олії жожоба є досить таки високий відсоток вмісту вітаміну Е, який стимулює процес регенерації клітин шкіри, тим самим подовжуючи її молодість. Також вона має хорошу здатність глибоко проникати в клітини шкіри, утворюючи на ній свого роду плівку, яка допомагає утримувати вологу, перешкоджаючи висушенню і лущенню шкіри.

Окрім своїх відмінних поживних, зволожуючих, і омолоджуючих властивостей, олія жожоба має хорошу протизапальну дію, і її успішно можна застосовувати за наявності прищів на шкірі, дерматиті, псоріазі, і інших шкірних захворюваннях [38].

Тваринні жири використовують рідше, ніж рослинні, оскільки повністю вони не всмоктуються, а покривають плівкою поверхню шкіри, затрудняючи її дихання. Проте деякі жири містять корисні речовини, які не зустрічаються в оліях.

Найбільш популярним тваринним жиром, який використовують при виготовленні кремів, є спермацет.



Спермацет (від грецької κῆτος кит, латинської – cetaceum) – воскоподібна речовина, яка отримується при охолодженні рідкого тваринного жиру (спермацетового), який знаходиться

у фіброзному спермацетовому мішку в голові кашалота, а також деяких інших китоподібних (наприклад, китів-пляшконісів).

Спермацет кристалізується у вигляді блискучих, жирних на дотик пластинок без смаку і запаху. Головний компонент спермацету цетилпальмітат ($C_{15}H_{31}CO_2C_{16}H_{33}$), складний ефір цетилового спирту і пальмітинової кислоти. Крім того, в спермацеті присутні вільні спирти: цетиловий, октадециловий і ейкозиловий. Додають у косметичні креми в якості пом'ягшуючого та протизапального ефекту [39].

Особливої уваги заслуговують жироподібні речовини – кераміди і фосфоліпіди. Вони побудовані на зразок шкірних ліпідів і синтезуються з рослинної сировини, саме завдяки їм шкіра набуває пружності, еластичності та здорового вигляду.

Керамід – це молекула ліпиду, яка складається з ненасиченого аміноспирту сфінгозину і жирної кислоти.

Кераміди відповідальні за низку клітинних функцій: можуть затримувати зростання та старіння клітини, диференціювання, швидке розростання, загоєння, міграцію клітин, і апоптоз, або програмований процес смерті клітин [16].

Креми, до складу яких входять кераміди, досить корисні. Кераміди заповнюють простір між мертвими клітинами рогового шару епідермісу, скріплюють їх, не дають волозі випаровуватися, синтезують нові клітини епідермісу роблять шкіру більш пружною. Дефіцит керамідів відчуває суха шкіра. Зовнішнє їх застосування зв'язує вологу, уповільнюючи процеси старіння.

Джерелом фосфоліпідів в косметиці є ячний або соєвий лецитин. Але він повинен пройти спеціальну обробку.

У нашому тілі фосфоліпіди це основний компонент клітинних мембран. Вони потрібні для нормальної роботи мозку і нервової системи. Штучні фосфоліпіди прекрасно вбудовуються в ліпідний шар нашої шкіри, де підтримують рівень зволоженості. Креми та бальзами на фосфоліпідній основі не потребують додавання емульгаторів, тому що лецитин має загущувальні властивості [10,39].

У 90-і роки симпатії споживачів і виробників косметики відвернулися від натуральних олій та жирів, і сталося це з двох причин. По-перше, наука показала, що жир – це погано, оскільки надмірне споживання жирів призводить до атеросклерозу, ожиріння і низки інших проблем із здоров'ям. По-друге, в косметичне виробництво прийшли силікони (у списку інгредієнтів їх можна розрізнити по закінченню «кон», наприклад, симетикон, циклодиметикон і так далі) і синтетичні похідні жирних кислот (зазвичай вони мають складні назви, такі як ізопропилмірістат та ін.) і інші досягнення косметичної хімії. З цими речовинами з'явилася можливість створювати косметичні засоби з точно заданими характеристиками, що дуже непросто з натуральними жирами та значно подовжити термін зберігання косме-

тичних засобів. Розповсюдженими жировими компонентами, які входять до складу дитячих косметичних кремів, масок є: мінеральна олія, воски, ланолін, вуглеводні.

Мінеральна олія це продукт нафтопереробки. Вона утворює на шкірі плівку, яка заважає їй дихати. В основному цю олію використовують в дитячій косметиці від попрілоостей саме за рахунок утворення плівки. Також існує думка, що ця сама плівка захищає нашу шкіру від пилу і бруду, але при цьому створюється "парниковий ефект", що не завжди позитивно відзначається на шкірі людини. Крім кремів для дітей мінеральну олію додають у бальзами для волосся.

Воску належить особливо важлива роль у виробництві косметичних кремів і декоративної косметики. Він є структуроутворюючим компонентом, сприяє створенню структури косметичних засобів, надає їм блиск, дозволяє отримувати креми необхідної консистенції, підвищує їх термостабільність, особливо емульсивних кремів типу вода/олія. У виробництві косметичних засобів віск знайшов широке застосування.

Розрізняють рослинні, тваринні і хімічні воски. У косметиці використовуються, в основному, тваринні – бджолиний віск, ланолін та хімічні воски (дод. У).

Бджолиний віск – нежирна на дотик, тверда речовина жовтого або білого кольору з приємним медовим запахом. Він утворює однорідні сплави з жирами, підвищує температуру плавлення суміші, добре пом'якшує шкіру, надає їй бархатистості [10,39].

Ланолін – продукт переробки жиропоту овечої вовни. Це продукт поєднання гліцеридів жирних кислот з одноатомними спиртами. Тому його часто відносять до жироподібних речовин. Ланолін має світло-жовтий колір, слабкий специфічний запах, мазеподібну консистенцію. Застосовується майже у всіх видах косметики, надає шкірі еластичності і пружності.

З воску рослинного походження знаходять застосування в косметиці: віск жожоба (з рослин *Simmondsia chinensis*), троянди, з відходів лаванди, хвойний, карнаубський і канделільській. Загально прийнято вважати, що віск рослинного походження краще підходить для шкіри людини, бо має подібний хімічний склад. Проте на сьогодні досить рідко застосовується у зв'язку з

високою вартістю та обмеженим терміном зберігання. У більшості сьогодні використовують воски хімічного походження [39].

Асортимент вуглеводнів, які використовують у складі косметичних виробів невеликий (парафін, парфумерна олія, церезин), але роль їх вельми значна. Найчастіше ці продукти використовують для створення жирової плівки, що не вбирається в шкіру, забезпечує «ковза-ючий ефект» у масажних і дитячих кремах і як структуроутворюючі компоненти. Плівка, яка утворюється при використанні кремів на основі цих вуглеводнів, взимку захищає шкіру від переохолодження, а влітку сприяє забрудненню шкіри.

Вищі жирні кислоти і спирти. Як високомолекулярні кислоти, так і високомолекулярні спирти зараз набули великого значення як базові речовини для отримання різних емульгаторів, структуроутворюючих і інших компонентів косметичних виробів. До них відносяться стеарин і синтетичні первинні спирти.

Стеарин (фр. *stearine*), від грець. *Stear* – жир) – органічний продукт, що отримується з жирів. Складається із стеаринової кислоти з домішкою пальмітинової, олеїнової і інших насичених і ненасичених жирних кислот. Це тверда, напівпрозора маса, жирна на дотик, $t_{пл}$ 53-65°C (залежно від сорту), щільність 0,92 г/см³(20°C).

Його отримують дистиляцією гідролізату тваринних жирів (з наступною кристалізацією і віджиманням) або гідруванням ненасичених кислот рослинних олій [10,39].

Синтетичні первинні спирти C7-C9 – прозора олійна рідина білого чи кремового кольору, зі слабким специфічним запахом, кислотне число не більше 2, ефірне число не більше 10, вологість – 0,5%, густина – 0,82 г/см³.

Допоміжна сировина використовується з метою надання однорідної структури, стабільної консистенції, подовження терміну зберігання косметичних засобів та ін. До неї відносять: поверхнево-активні речовини, емульгатори та емульгуючі суміші, солюбілізатори, абразивні речовини і наповнювачі, гелеутворюючі речовини, консерванти, препарати, які містять сірку, плівкоутворюючі речовини, фото захисні речовини, відбі-

люючі, віддушки, вітаміни, ліпосоми, природні білки та ферменти і інші добавки [10,39].

Поверхнево-активні речовини. У косметичній промисловості все ширше використовують синтетичні поверхневоактивні речовини (ПАВ) таких типів, як аніоноактивні, катионоактивні, амфотерні (неоногенні). Вони додають стійкість дисперсним системам, емульсіям (кремам для догляду за шкірою обличчя, тіла, рук, бальзамам для волосся тощо).

Емульгатори та емульгуючі суміші є обов'язковими компонентами косметичних кремів і миючих речовин емульсивного типу. Ці компоненти в значній мірі визначають якість кремів – їх стабільність, консистенцію, однорідність структури та ін. До них відносять: емульсивний віск, Олеат-ПЕГ-400, стеарат ДЕГ, моностеарат гліцериона.

Емульсивний віск (емульгатор). Наявність фосфорних сполук робить його близьким до лецитину, кефаліну, та до складу шкірного жиру, завдяки чому він чинить ефективну пом'якшувальну дію на шкіру, запобігає втраті вологи шкірою, не залишає відчуття жирності шкіри.

Олеат ПЕГ-400 (емульгатор) – має поверхнево-активні властивості і високу розчинність в оліях, його рекомендують застосовувати в очищаючих кремах, оліях, масляних і кремодібних шампунях, в оліях для догляду за шкірою дітей.

Стеарат ДЕГ (дітиленглікольстеарат). Утворює стабільні високодисперсні емульсії (часточки діаметром 1-2 нм. складає до 90-95%).

Моностеарат глицериона – суміш моно- і діефірів кислот стеарину. Використовується як структуротворний і стабілізує компонент в косметичних кремах. Утворює високостабільні емульсії [39].

Солюбілізатори – спеціальні поверхнево-активні речовини, у присутності яких підвищується розчинність важкорозчинних у воді речовин. Застосування солюбілізаторів дозволило розробити рецептури низки косметичних лосьйонів лікувально-профілактичного призначення. Вони покращують властивості лосьйонів за рахунок зниження концентрації спирту. Як солюбілізатори в косметиці найчастіше застосовують різні оксietiлировані продукти: полісорбат-20 і полісорбат-80 – спеці-

альні поверхнево-активні речовини, у присутності яких підвищується розчинність важко розчинних у воді речовин.

Абразивні речовини і наповнювачі. До них відноситься група твердих порошкоподібних речовин переважно мінерального походження (коалін, діоксид титану, тальк та ін.). Останніми роками більш широке застосування знаходять і синтетичні полімери. Абразивні речовини служать основою для приготування зубних паст, скрабів, в якості наповнювачів їх застосовують для приготування пудри, губних помад, а також використовують у складі косметичних кремів.

Каолін (біла глина) – мінерал, у процесі переробки якого отримують тонкий, практично аморфний порошок з високою адсорбційною здатністю. Забезпечує глибоке чищення порів шкіри обличчя, сприяє поліпшенню структури шкіри лица [39].

Діоксид титану – має хорошу плівку утворюючу здатність і антисептичні властивості.

Тальк – мінеральний продукт, якому притаманна м'якість, ковзаючий ефект, якісне запитування шкіри.

Гелеутворюючі речовини дозволяють регулювати консистенцію косметичних виробів. Вони є невід'ємною частиною зубних паст, гелів, гелеподібних кремів, забезпечують їх стійкість і надають їм привабливого зовнішнього вигляду.

До гелеутворюючих речовин, які застосовуються у косметичній промисловості відносять:

Карбомер – відноситься до гелеутворюючих речовин. Це полімер на основі акрилової кислоти. Створює на шкірі напівпроникну плівку, яка захищає її від несприятливих дій довкілля. Дозволяє понизити відсотковий вміст емульгаторів, зберігаючи стійкий і красивий зовнішній вигляд кремів. Випускається по Британській фармацевтичній статті.

Консерванти застосовують для забезпечення стійкості косметичних виробів до мікробного зараження. Ці речовини у незначних кількостях мають виражені бактерицидні і фунгіцидні властивості по відношенню до бактерій і грибків, які часто зустрічаються у косметичному виробництві. Консерванти можуть бути природного і хімічного походження. До консервантів природного походження можна віднести: екстракт прополісу, бджолиний віск; ефірні олії; екстракти з грейпфрутових кісточок, ли-

стя берези, волоського горіха, ромашки, звіробою, полину, календули та ін. Консерванти, отримані хімічним шляхом: *нетоксичні* – сорбати, саліцилова, аскорбінова, лимонна кислоти; *малотоксичні* – бензоати (бензойна кислота, бензоат натрію, бензоат калію, бензоат кальцію), парабени (ніпагін та ніпазол); *токсичні*: формальдегіди (бронопол), нітрити, нітрати [10].

Існує безліч думок «за і проти» внесення консервантів в косметичну продукцію. Так, промовці «проти» свідчать про те, що консерванти пригнічують природну шкірну флору. Прибічники «за» вважають, що зіпсований крем може завдати шкірі значно більше шкоди, аніж будь-який консервант.

Препарати, які містять сірку вводять в косметичні засоби для догляду за волоссям, сприяючи усуненню лупи, наприклад, сульсена. Завдяки вмісту 2% сірчаної сполуки SeS_2 (дисульфід селену) сульсена нормалізує функцію жирової секреції шкіри волосистої частини голови, сприяє усуненню лупи і неприємного свербіжжю, видаленню екзогенних токсинів, що руйнують кореневий апарат волосся; сприяє зміцненню і зростанню волосся, підвищує тонус волосин запобігає деструктивним процесам в зоні зростання волоссяного покриву. Загалом, сульсена ефективно відновлює життєдіяльність клітин шкіри волосистої частини голови; надає волоссям здорового вигляду, блиску і еластичності.

Плівкоутворюючі речовини застосовують у складі лаків для нігтів і волосся. Використовують природні і частіше синтетичні полімери (нітроцелюлоза, поліакрилонітрил).

Фотозахисні сполуки. Ультрафіолетові фільтри – система сонцезахисних фільтрів, захищає шкіру протягом дня від несприятливих дій ультрафіолетових променів.

Препарати, які відбілюють шкіру. Альфагідроксильні кислоти – чинять слабку відбілювальну дію на шкіру. Монометилловий ефір гідрохінону (ММЕГ) або гідрохінон чинить сильну відбілювальну дію на клітинному рівні – пригнічує синтез меланіну (коричневий пігмент). Використовують його спільно з рослинними екстрактами, які не лише посилюють відбілювальний ефект, та мають протизапальну дію, а й зменшують подразнювальну дію на шкіру.

Ментол, камфора – високоефективні бактерицидні і фунгіцидні добавки. Чинять антисептичну, дезодоруючу і ранозагоюючу дію. Спільне поєднання цих речовин посилює кровообіг і знімає втому ніг. Ментол охолоджує шкіру, надаючи їй відчуття прохолоди і свіжості. Камфора – навпаки стимулює кровообіг, знімає набряки. У очищаючій масці камфора несе в собі інше призначення – усуває надмірну жирність шкіри лица, зменшує вугрові висипання, знімає почервоніння [39].

Карбамід (сечовина) – відноситься до гігроскопічних речовин – поглинає вологу з повітря, має зволожуючу і пом'якшувальну дію.

Вітаміни. Відомо, що сучасні виробники, з метою підвищення споживних властивостей косметичних засобів додають вітаміни А, Е, групи В, С та ін. Вітамін А, каротиноїди - їм належить важлива роль в обмінних процесах і в окиснювально-відновних реакціях які протікають у шкірі. При його дефіциті розвивається сухість шкіри, і поява зморщок, шкіра втрачає еластичність, знижується потовиділення і саловиділення. Кисень β-каротину посилює метаболізм шкіри, тим самим покращує її дихання, запобігає попаданню токсинів в пори, сприяє очищенню шкіри від вугрового висипу.

Вітамін Е (токоферол) – найбільш важливий антиоксидант людського організму. Стабілізує клітинні мембрани, блокуючи перекисне окиснення ліпідів, що призводить до передчасного старіння шкіри. Посилює обмін речовин, зберігає природну вологу шкіри і захищає її від ультрафіолету. Є натуральним ультрафіолетовим фільтром (сонцезахисним).

Вітамін В₅ (пантенол) – відіграє важливу роль в клітинних обмінних процесах, прискорює процеси регенерації шкіри. Вважається вітаміном краси, входить в зволожуючі комплекси, як одна з активних складових. Походить від грецького „всюдисущий”, використовується в косметичних виробках по догляду за шкірою і волоссям.

Вітамін С (аскорбінова кислота) – синергіст – посилює дію антиоксидантів, захищає клітини від багатьох токсичних агентів (наприклад, нітриту). Стимулює імунні реакції, синтез колагену, прискорює регенерацію тканин, загоєння ран. Недолік

вітаміну С в шкірі призводить до передчасного її старіння, розвитку сухості.

Вітамін F (ліноленова, арахідонова та ін. ж.к.) – їх недолік призводить до виснаження і випадіння волосся, появи лупи, сухості і лущення шкіри, ненормального її ороговіння. Сприяє кращому засвоєнню жирів, бере участь в жировому обміні шкіри. При нашкірному застосуванні вітамін F підвищує рівень естрогенів в крові, позитивно впливає на вуглеводний обмін, посилює ліполітичну активність і регенераційну здатність епідермісу, активізує місцевий кровообіг і лімфообіг [16].

Вітамін PP (нікотинова кислота) бере активну участь у вуглеводному, білковому і інших видах обміну, сприяє розширенню кровоносних судин, покращує кровообіг.

Полівітамінний комплекс бере участь в живленні клітин, поставляючи шкірі протягом дня необхідні компоненти. При нашкірному застосуванні вітаміни не лише впливають на обмінні процеси в самій шкірі, але й засвоюються через шкіру, чинячи сприятливу дію на організм в цілому. Завдяки вітамінам усувається сухість шкіри, покращуються її зовнішній вигляд і загальний стан.

Амінокислоти – відновлюють структуру шкіри, нормалізують клітинний метаболізм, часто використовують в anti-age терапії (боротьба із старінням шкіри).

Ліпосоми. Це мікроскопічні 0,1-0,3 мкм (мікромметр, мільйонна доля метра) кулясті частки, утворені спорідненими шкірі фосфоліпідами, наповнені біологічно-активними речовинами. Біологічна активність речовин, включених в ліпосому, зростає в 3-5 разів, у порівнянні із звичайними носіями. Наприклад, вітамін „А” стає ефективніший в 10 разів.

Ліпосоми активно реагують з клітиною, легко проникаючи через усі шари шкіри аж до підшкірної клітковини. Способи взаємодії ліпосом з клітиною різні. Вони можуть зливатися з клітиною, захоплюватися клітиною, адсорбуватися на ній, уприскуючи в клітину свій внутрішній вміст, обмінюватися з клітиною ліпідами зі своєї оболонки [39].

Ліпосоми можуть містити практично будь-які біологічно активні речовини.

Ліпосомальні вироби можна рекомендувати до застосування у віці після 25 років, оскільки приблизно з цього віку починається біологічний процес старіння шкіри. Ліпосомальні вироби припиняють процес старіння шкіри. Використовувати такі косметичні вироби треба курсами. Курс складає 4-6 тижнів, потім перерва 4-6 тижнів і так далі.

Природні білки. Колаген, еластин, кератин – заповнюють природну кількість загальних розчинних білків шкіри, втрачених нею в процесі старіння організму [16].

Колаген є будівельним білком сполучної тканини. Колагенові нитки пружні і еластичні. З віком пружність ниток зменшується, що призводить до в'ялості шкіри і до утворення зморшок. Щоб уникнути цього, необхідно підживлювати шкіру колагеном зовні. Колаген здатен зв'язувати воду, тому його рекомендують як зволожуючого, пом'якшувального, розгладжуючого агента. Він також має ранозагоювальну дію, стимулює регенерацію власних тканин організму (колагенові серветки).

Еластин – входить до складу міжклітинної речовини дерми, підтримуючи пружність і еластичність шкіри. Розгладжує і зволожує шкіру, ефективно впливає на обмінні процеси, що протікають в ній. Джерело отримання колагену і еластину сполучні тканини великої рогатої худоби – фібрілярний білок.

Кератин – натуральний білок, виділений з білої шерсті вівці. Покращує структуру волосся: розгладжує пошкоджений рельєф його поверхні, регенерує волосся, а також зміцнює нігті.

Природні зволожувачі. Митилан (мідійний екстракт) – полісахаридний препарат, отриманий з м'яса мідій. Містить низькомолекулярні азотисті сполуки, пігменти, вітамін F, макроеlementи і мікроelementи. Сприяє нормалізації ферментних систем клітин шкіри, має протизапальну, пом'якшувальну і зволожуючу дію. Завдяки цьому відбувається інтенсивне оновлення шкірної тканини і її омолодження [39].

Гіалуронова кислота – прекрасно сумісна з шкірою і ніколи не викликає роздратування і алергічних реакцій. Гіалуронова кислота здатна зв'язувати воду (у кількості в 1000 разів що перевищує її вагу). Крем з гіалуроновою кислотою добре розподіляється по усій поверхні шкіри, утворюючи легку плівку, яка активно всмоктує вологу з повітря. Полімерна мережа, яку гіа-

луронова кислота утворює на поверхні шкіри, дозволяє біологічно активним речовинам, що входять до складу косметичних засобів, довше на ній затримуватися, що підвищує вірогідність того, що, вони проникнуть в шкіру. Отримують гіалуронову кислоту з м'яких сполучних тканин птахів, наприклад: гребенів півнів [39].

Ферменти. Супероксиддисмутаза (СОДМ) – один з головних антиоксидантів нашого організму, у тому числі і шкіри, який перешкоджає утворенню вільних радикалів і, таким чином, захищає ліпопротеїни від окиснення. З віком вміст СОДМ у шкірі зменшується. У косметику СОДМ вводять для захисту шкіри від ушкоджувальної дії вільних радикалів і запобігання утворенню зморшок.

Вільні радикали – це щонайпотужніші окисники, які викликають руйнування клітин епітелію, і щоб „не втратити” лице, потрібно потурбувати про нейтралізацію вільних радикалів. Крем-нейтралізатор рятує шкіру лица від передчасного старіння.

Інші поживні добавки.

Вершки натуральні. Заможні красуні античного світу свято вірили у ванни з молока ослиць або кобил, менш багаті, щонайменше, умивалися коров'ячим молоком. І дійсно, молоко, вершки – це і природний зволожувач і речовина що містить: жири, вуглеводи, білки, вітаміни В₁, А, В₂, С; і навіть одну досить актуальну активну речовину проти зморшок – молочну кислоту.

Мед додають у косметичні засоби з метою регенеруючої, поживної, пом'якшувальної, ранозагоювальної, дезинфікуючої дії. Він містить легкозасвоювані цукри (глюкозу, фруктозу), мікроелементи (мідь, марганець), каротиноїди, флавоноїди, хлорофіл, низку ферментів.

Глюкозу спеціально вводять в косметичні вироби з метою активізації метаболізму в шкірі. Це ключовий продукт обміну речовин та забезпечення живих клітини енергією.

Алантаїн – має позитивний вплив верхній епітелій та на шорстку шкіру, яка має тріщини, усуває лущення і мозольні утворення, робить шкіру гладенькою і еластичною, посилюючи її регенераційну здатність [10,35].

Азулен – речовина, виділена з ефірної олії ромашки. Має яскраво виражену протизапальну, протиалергічну дію, посилює

процеси регенерації шкіри, а так само дезодорує її. Має синє колір, тому крем має блакитне забарвлення.

Бисаболол – є активною речовиною екстракту ромашки. Він заспокоює шкіру, знімає роздратування і лущення, загоює дрібні тріщини і інші ушкодження.

Муміє гірничо-алтайське – має ранозагоювальну, проти-запальну дію, воно виліковує дрібні тріщини і вугрові висипання, усуває роздратування і почервоніння шкіри.

Сангвиритрин – антимікробний препарат, виділений з наземної частини рослини – маклеї дрібноплідної. Сангвиритрин має широкий спектр антимікробної активності: затримує розвиток грам „+” і грам „-“ бактерій і патогенних грибів. Він також чинить виражену лікувальну дію при гнійних інфекціях, запальних явищах, при опіках, різних дерматозах.

При щоденному застосуванні крему з сангвиритрином 1-2 рази в день відзначається зменшення болю, свербіжу, запалення, набряку.

Живиця – збирають з соснових дерев. Живицю використовують зовнішньо при тріщинах на губах і на шкірі, свіжих і гнильних ранах, що довго не гояться, мокнучій екземі. Вона має протизапальну, відволікаючу, загоюючу і болезаспокійливу дію. Додають у лікувальні креми для обличчя, шампуні, бальзами тощо [39]. Таким чином, сучасне виробництво косметичних засобів має в своєму розпорядженні величезний вибір сировини, яка має значний потенціал для створення засобів із найрізноманітнішими властивостями.

3. Технологія виробництва косметичних товарів та вплив окремих операцій на споживні властивості готової продукції.

Технологія виробництва косметичних засобів включає сукупність операцій, направлених на формування основних споживних властивостей готової продукції, обумовлених рецептурою. Перелік і послідовність основних технологічних операцій визначаються консистенцією і типом гетерогенної системи косметичних засобів. Основну масу косметичних засобів виробляють у вигляді рідких консистенцій: розчинів і гетерогенних (неоднорідних) систем. Найбільш поширені гетерогенні системи [16]:

1) *суспензії* складаються з рідкого дисперсійного середовища і зважених у ній твердих частинок дисперсної фази (креми, скраби, зубні пасти та ін.);

2) *емульсії* складаються з двох або декількох практично взаємно нерозчинних рідин. Одну з цих рідин називають дисперсійним середовищем, частинки другої, розподілені в останньому, дисперсною фазою (креми, молочко та ін.);

3) *піни* складаються з рідкого дисперсійного середовища і зважених у ній частинок газів (препарати в аерозольній упаковці).

Дещо детальніше розглянемо *емульсії*. Емульсіями називаються грубодисперсні гетерогенні системи, які складаються з рідин, що не змішуються, одна з одною і у яких в дрібнодисперсному стані (дисперсна фаза) розподілена в безупинному дисперсійному середовищі. Як правило, одна з рідин – вода, а інша – водонерозчинна рідина, умовно названа олією.

Відомо три типи емульсії:

1) олія – вода (скорочено о/в), у цьому випадку олія є дисперсною фазою, а вода – дисперсійним середовищем (легкі креми, молочко та ін.);

2) вода – олія (скорочено в/о); тут дисперсійне середовище – олія (креми жирного типу);

3) емульсія змішаного типу – одночасно представлено обидва типи емульсії: о/в і в/о.

Отримання стійкої емульсії – головне завдання технології виробництва косметичних засобів емульсивного типу. В'язкі емульсії (наприклад, густі креми) стійкіші, ніж рідкі. Великий вплив на стійкість емульсії має температура. За температури вище 30°C стійкість емульсії знижується.

Типова технологічна схема отримання емульсивних кремів передбачає виконання таких операцій: приготування водяних розчинів водорозчинних компонентів; плавлення і розігрівання твердих і застиглих компонентів крему; приготування жирової основи, перемішування водяної і жирової фаз кремів, варка та емульгація крему; охолодження і парфумування; внесення біологічно активних речовин і інших корисних компонентів; фасовка і упаковка [16].

З перерахованих операцій найбільш важливими є *приготування жирової основи та емульсії* (перемішування двох фаз компонентів і емульгація). Саме вони визначають стабільність, термін придатності та інші характеристики кремів. Для приготування жирової основи для кремів заздалегідь готують жирову і жироподібну сировину шляхом розплавлення і перемішування в апараті для приготування жирової основи. Готова основа (жирова фаза крему) насосом подається в основний реактор, в якому готують креми.

Другу фазу емульсії – водяну також готують окремо: у водяній фазі розчиняють водорозчинні речовини. Найчастіше для полегшення розчинення рідину нагрівають. Саму емульсію виготовляють зазвичай у закритому резервуарі при постійному помішуванні, в який для нагрівання суміші вводять гарячу воду, для прискорення охолодження – холодну воду. Емульгація протікає за температури 80-90°C. Резервуар забезпечений не тільки мішалкою, а й гомогенізатором, який швидко та тривало перемішує емульсивну суміш, при цьому розміри крапель, як правило, олійної фази значно зменшуються. Гомогенізація відбувається протягом декількох годин. Компоненти, які не можна нагрівати (наприклад, деякі ферменти, екстракти трав), додають тільки на стадії охолодження. У результаті цієї операції отримують емульсію, однорідну за консистенцією, тонкодисперсну, стабільну в часі.

В'язкість емульсій можна регулювати за допомогою карбоксиметилцелюлози (КМЦ) або однієї з її численних похідних. При емульгації стежать за тим, щоб у процесі виробництва в емульсію не потрапило повітря, яке сприятиме окисненню продукту. Це нерідко відбувається, коли стрижень мішалки при русі не знаходиться постійно в рідині. Маленькі бульбашки повітря видаляють шляхом вакуумування. Розмір крапель готової емульсії та інші її характеристики перевіряють під мікроскопом зазвичай відразу ж після виготовлення.

При виробництві косметичних засобів у вигляді розчинів, наприклад, рідких і гелеподібних шампунів, всі компоненти змішують одночасно, відповідно до рецептури [16].

Активні компоненти – ПАВ – змішують із водою у резервуарах за температури 40-60°C. Потім масу охолоджують і вводять у неї загусники, регулятори кислотності середовища, ароматизатори, барвники, консерванти та інші добавки. Послідовність введення компонентів, час перемішування впливають на властивості готового продукту – в'язкість, стабільність, однорідність тощо. Брикетовані маси твердої консистенції, як, наприклад, компакту пудру, перемішують у сухому вигляді і спресовують механічним способом у холодному стані до певного розміру і форми. На якість пудри найбільше впливає ступінь і однорідність подрібнення маси.

Технологічний процес отримання будь-якої косметичної продукції визначається технічним документом виробництва – технологічним регламентом, в якому визначаються послідовність проведення операцій та їх параметри, які впливають на якість: температура, час і швидкість перемішування, тиск тощо.

Найважливіше значення в технологічному процесі має *контроль якості продукції у виробництві*. У виробничих лабораторіях може проводитися контроль якості сировини (вхідний контроль), суміші продуктів (технологічний контроль) і готової продукції (приймальний контроль). Підприємство визначає, на яких стадіях і за якими показниками контролювати технологічний процес. На підприємстві затверджується перелік продукції, яка підлягає контролю, і номенклатура показників, за якими проводиться контроль.

Істотну інформацію про якість продукції дає органолептична оцінка. Шляхом вимірювання рН продукції визначають можливі помилки при зважуванні на стадії перемішування компонентів. У деяких видах продукції (наприклад, у зубних пастах, шампунях) технологічний процес контролюють шляхом вимірювання в'язкості. За допомогою мікробіологічного аналізу виявляють наявність інфекцій, забрудненість мікроорганізмами, тощо. Зазвичай проводять контроль на мікробіологічну забрудненість всієї водоемульсійної продукції. Проте якщо на підприємстві існують мікробіологічний контроль сировини, і висока

культура виробництва, то мікробіологічна перевірка готової продукції може виключити.

Готовий продукт зазвичай досліджують перед тим, як відправити до продажу. Такий контроль називається *приймальним*, бо проводиться відповідно до технічних умов, в яких визначені його періодичність і контрольовані показники [16].

Деякі фірми вводять свої методи оцінки якості продукції. Так, тільки на фірмі «Крістіан Діор» губну помаду перевіряють на злам при висунутому пеналі. Після випробувань губні помади, навіть якщо олівець не зламаний, переплавляють, оскільки на олівці залишається слід від натиснення.

Велике значення має також контрольне зважування продукції, при якому визначають повноту заповнення флаконів і туб, а також наявність повітря в продукції, наприклад, у зубних пастах.

Результати приймального контролю фіксують у журналі, на партію товару виписують паспорт якості (протокол, сертифікат). Для продукції, забракованої за обов'язковими показниками (рН, в'язкість, стабільність, мікробіологічна забрудненість і ін.), на підприємстві відводиться спеціальне місце зберігання – ізолятор браку.

4. Фасування, пакування, маркування косметичних товарів.

Косметична продукція відноситься до таких товарів, які випускаються тільки у фасованому вигляді. Фасовка і упаковка косметичних товарів – кінцева технологічна операція виробництва косметики, яка не менше впливає на якість і, перш за все, на збереженість кінцевого продукту. Готову продукцію розфасовують у спеціально виготовлену тару, яку потім запаковують в упаковку з картону, паперу, скла, текстильних, полімерних матеріалів, тощо [33].

Особливість тари, для цієї продукції, полягає в тому, що вона є одним із найважливіших елементів її художнього оздоблення. Вид тари для фасовки косметичних виробів визначається залежно від консистенції і рівня якості продукції (рис. 3.1).



Рис. 3.1. Упаковка для косметичних товарів

Герметичність – основна вимога фасовки, оскільки при втраті вологи у процесі зберігання, продукція може втратити текучість, затвердіти, стати непридатною для застосування. Разом з цим, у присутності повітря, при порушенні герметичності тари кількість мікроорганізмів зростає, і утворення побічних продуктів розпаду рослинних і тваринних екстрактів, які утворюються під впливом мікробів і ензимів також негативно відзначається на якості косметичних товарів.

Косметичні товари випускають в металевих і пластмасових пеналах і тубах, в аерозольній упаковці, а також в скляних, пластмасових баночках, флаконах та ін.

Досить перспективною, для косметичних товарів вважається пластмасова тара: пластичні маси легко формуються у виробі різних місткостей і контурів.

З пластичних мас, забарвлених у світлі і яскраві тони, отримують красиву і зручну тару для косметики.

Пластмасова тара має низку переваг у порівнянні зі скляною: вона у декілька разів легша, не розбивається, в ній можна зберігати продукцію за низьких температур, що дуже важливо при постачанні продукції на далекі відстані. На рис. 3.2. зображено скляну і пластмасову тару, яку використовують сучасні виробники.



Рис. 3.2. Тара для фасовки косметичних товарів



Питання для самоперевірки

1. Назвіть основні сировинні компоненти косметичних товарів.
2. Яку роль відіграють у формуванні споживних властивостей косметичних товарів жири та жироподібні речовини?

3. Що таке спермацет і як його добувають?
4. Назвіть основні види восків, які використовують у виробництві косметичних товарів.
5. Назвіть вищі жирні кислоти і спирти, які використовують у виробництві косметичних товарів та визначте їх роль у формуванні споживних властивостей.
6. Що таке солюбілізатори? Яка їх роль у виробництві лосьйонів?
7. Назвіть основні вітаміни, які використовують у виробництві косметичних товарів та визначте їх вплив на організм людини.
8. Які інші добавки і з якою метою використовують у виробництві косметичних товарів?
9. Охарактеризуйте загальну технологію виробництва косметичних товарів.
10. Які види упаковки використовують для косметичних товарів та яка їх роль у збереженні якості продукції.



Література

1. Вилкова С. А. Товароведение и экспертиза парфюмерно-косметических товаров : учебное пособие [для студ. выс. учебн. завед.] / С.А. Вилкова – М. : Деловая лит., 2000. – 279 с.
2. Шепелев А. Ф. Товароведение и экспертиза парфюмерно- косметических товаров : учебное пособие [для студ. выс. учебн. завед.] / А. Ф. Шепелев, И. А. Печенежская, Т. Е. Ивахненко. – Ростов н/Д : Феникс, 2002. – 223 с.

Тема 3.2. Класифікація та асортимент косметичних товарів

План

1. Загальна класифікація косметичних товарів.
2. Класифікація та асортимент засобів для догляду за шкірою.
3. Засоби для гоління і догляду за шкірою після гоління.
4. Класифікація та асортимент засобів для догляду за волоссям.
5. Засоби для догляду за зубами та порожниною рота.
6. Інші косметичні товари.

1. Загальна класифікація косметичних товарів.

Для класифікації косметичних товарів використовують ЗКП, ТНЗЕД, ЄЕС та ін. (код ТН ЗЕД 33.04-33.07).

У багатьох підручниках і навчальних посібниках розглядається класифікація косметичних засобів, розроблена радянським косметологом і парфумером Р.А. Фрідманом ще у 1935 р., яка набула поширення в усьому світі. Згідно Р.А. Фрідману косметика ділиться на наступні групи [42]:

- гігієнічна і лікувально-профілактична;
- декоративна;
- театральна (професійна або сценічна);
- лікарська (лікувальна).

Гігієнічна і лікувально-профілактична косметика призначена для оберігання шкіри, зубів, волосся, нігтів від шкідливого впливу зовнішнього середовища, мікробіологічних дій, а також для збереження і підтримки їх в здоровому і красивому стані. Широко використовується у повсякденному житті людини.

Декоративні засоби (декоративна косметика) призначені для прикраси або зміни зовнішності шляхом маскування (приховування або затушовування) недоліків зовнішності людини.

Театральні (професійні або сценічні засоби для TV, подіуму та ін.) застосовують актори для тонального моделювання обличчя, волосся, шкіри тіла. Це різноманітний грим,

клеї, засоби для зняття гриму та ін. У рецептурах цих засобів використовуються спеціальні світлофільтри.

До цієї групи відносять також препарати для перукарень і косметичних салонів. Зазвичай ці засоби більш концентровані. Існують спеціальні методики використання професійних засобів. Потрібна професійна підготовка фахівців (косметологів, дерматологів, перукарів, візажистів та ін.) для нанесення такої косметики. Її зазвичай упаковують в місткості більшого об'єму, що пов'язано із специфікою їх використання.

Останнім часом професійні засоби, розфасовані в споживчу тару, з'явилися на прилавках магазинів в роздрібній торгівлі, наприклад засоби догляду за волоссям, нігтями та ін.

До лікувальних (медичних) відносять косметичні засоби з лікувальними і фармацевтичними властивостями, призначені для профілактики, лікування і усунення шкірних захворювань, захворювань волосся, нігтів та ін.

Лікарські (лікувальні) засоби реалізуються через аптеки за рекомендаціями лікаря-косметолога або дерматолога і застосовуються під безпосереднім його контролем в строго індивідуальному порядку [42].

Більш детально розглянемо класифікацію та асортимент гігієнічної і лікувально-профілактичної косметики. Залежно від призначення її класифікують на:

- засоби для догляду за шкірою;
- засоби для гоління і догляду за шкірою після гоління;
- засоби для догляду за волоссям;
- засоби для догляду за зубами і порожниною рота;
- інші косметичні засоби – дезодоранти, засоби для ванн.

В окрему групу виділені косметичні серії і парфумерно-косметичні набори.

За *статевовіковою* ознакою косметичні товари класифікують на засоби для жінок, чоловіків, підлітків і дітей.

Жіночі косметичні засоби, наприклад, креми випускаються для різних типів шкіри: сухої, жирної, нормальної, сухої і нормальної, нормальної і жирної, комбінованої, проблемної, зрілої шкіри, універсальні – для усіх типів шкіри; різних вікових груп (18-25 років, 25-30 років, 30-35 років, 35-45 років, старше 45 ро-

ків). Жіночі креми для шкіри обличчя діляться на денні (переважно, зволожуючі або денні – захисні креми) і нічні/вечірні креми (поживні креми), поновлюючі баланс натуральних жирів і води, які містяться в шкірі і втрачені протягом дня. Вони регулюють водно-ліпідний обмін, стимулюють процес оновлення клітин, уповільнюють старіння шкіри. Нічні креми – жирніші. До складу нічних кремів обов'язково вводять біодобавки: екстракт з молочок осетрових риб, коензим Q10, гіалуронову кислоту, амінокислоти, полісахариди та ін.).

Чоловічі косметичні засоби діляться на гігієнічні (креми для гоління), лікувально-профілактичні (креми після гоління, сучасні креми для догляду за шкірою обличчя, і спеціальні (креми від зморшок), спеціальні засоби для догляду за волоссям і шкірою голови [42].

Дитячі косметичні засоби використовують, як правило, з профілактичною метою, для догляду за чутливою дитячою шкірою. Для виготовлення цих засобів використовують тільки природну сировину, яка цілком безпечна для здоров'я дитини. Дитяча косметика не містить синтетичних консервантів. Іноді як антиоксиданти використовують вітаміни Е або С.

Дитячі косметичні засоби це:

- креми від попрілоостей (для догляду за шкірою грудних дітей); містять натуральні жирові компоненти, мають протизапальну дію (у складі присутній екстракт ромашки), попереджають роздратування ніжної шкіри;
- креми для пом'якшення і зволоження шкіри (наносять на шкіру тіла дитини після купання, оскільки від частого купання вона стає сухою);
- креми для догляду за шкірою, з метою зменшення алергічної реакції, діатезу, свербіж у (містять настої корисних трав: екстракт чебрецю, деревію, калини і т.д.);
- шампуні та бальзами для догляду за шкірою голови і волосся (не містять спирту, синтетичних добавок, а містять настої корисних трав, природні ефірні олії);
- спеціальні засоби для догляду за зубами і порожниною рота (не мають подразнювальної дії, антиалергічні, з підвищеним вмістом кальцію, фтору, без антибіотиків).

Косметичні засоби для підлітків. Часто в підлітковому і юнацькому віці шкіра стає жирною і вугруватою. Причиною появи вугрового висипу (камедонів) вважається вікова гормональна перебудова організму, в результаті якої сальні залози виробляють надто багато густого секрету. Жир на повітрі окиснюється, утворюються пробки, на них скупчується бруд, що створює ідеальні умови для бактерій. Сальна залоза запалюється, утворюються вугри. Косметичні засоби цієї групи призначені для видалення надмірного жиру і ороговілих клітин. Знежирені емульсивні креми містять борно-саліцилову кислоту, сірку, буру, фурацилін, екстракти рослин (ромашки, чистотілу та ін.), бензоїлпероксид, антибактеріальні добавки: триклозан, хлор гексил. Для догляду за шкірою підлітків пропонуються серії косметичних засобів «Улетай» від «Грін-мама», «МІА» від «Калини» та ін.

Залежно від *сировини, структури та консистенції* косметичні товари випускаються: у вигляді водно-спиртових розчинів (лосьйони, зубні еліксири, рідкі шампуні); емульсій (креми); суспензій (зубні пасти, губні помади); емульгосуспензій (тональні креми, рідка туш); гелів (шампуні, креми); порошків (пудра, рум'яна).

2. Класифікація та асортимент засобів для догляду за шкірою

Розглянемо детальніше засоби для догляду за шкірою. До них відносяться креми і лосьйони [42].

Креми і лосьйони забезпечують очищення, живлення, зволоження шкіри, захист від шкідливих зовнішніх дій.

Креми класифікують за консистенцією – густі (мазеподібні) і рідкі, які містять до 92% води (вони ретельно очищують і злегка тонізують шкіру та використовуються для зняття макіяжу). В свою чергу, як рідкі так і мазеподібні креми ділять за складом та призначенням (тобто функціональними особливостями).

За складом їх розрізняють як жирові, безжирові та емульсивні.

Жирові креми мають незначне розповсюдження. У них жирно-воскова основа з різними добавками, вони не містять води, тому погано вбираються шкірою. За призначенням вони частіше

захисні (наприклад, Березовий) – захищають шкіру від завітрення і обмороження, та спеціальні. Залежно від складу можуть бути від веснянок і пігментних плям, для профілактики вугрового висипу, для загару і від загару.

Безжирові креми – це креми, які не містять жиру, на медово-гліцериновій або іншій основі. Наприклад, гелевидний крем для жирної шкіри «Бархатные ручки», гель для рук «Карина».

Емульсивні креми найпоширеніші. Вони є прямою чи зворотною емульсією де найдрібніші частинки жиру розподілені у воді або найдрібніші частинки води рівномірно розподілені в жировій основі, тому ці креми легко і швидко вбираються шкірою, не залишаючи жирного сліду. До складу емульсивних кремів входять жирно-воскова основа, вода, ароматизатори і різні добавки, вид яких залежить від призначення крему і його функцій. Таким чином, емульсивні креми можуть бути двох типів:

1). «Вода – жир» – це частки води, емульговані в жирі. Призначені в основному для сухої шкіри.

2). «Жир – вода» – це частки жиру, емульговані у воді. Вони містять менше 45% жиру. Призначені в основному для жирної і нормальної шкіри, добре регулюють водяний баланс.

Емульсивні креми залежно від складу можуть бути звичайні, гідратні, біокреми, пілінг-креми, скраби та ін.

Звичайні – без корисних і лікувальних добавок. Найбільш дешеві, наприклад, Ланоліновий, Спермацетовий – це найкращі креми для сухої шкіри, вони містять підвищену кількість однойменних речовин, дуже добре зволожують шкіру. Підходять для будь-якого віку.

Гідратні (які зволожують шкіру) — містять багато води, регулюють водний баланс шкіри, наприклад: Гармонія, Роса, Ворожка, Мусон, Сандра, Ольга, Волошка, Ромашка, VICHY, Nivea, Giordani Gold. В основному це денні креми.

Біокреми — містять біологічно активні речовини у великій кількості, наприклад біокрем для обличчя Лісова німфа. Такі креми є в асортименті косметичних товарів торгової марки Oriflame, Avone, Lierac, VICHY, Nivea та ін. Вони рекомендовані особам старше 30-35 років. Різновидом біокремів є гормономісткі креми – найефективніші, добре омолоджують, розгла-

джують шкіру. Але їх треба застосовувати дуже обережно, оскільки вони можуть викликати порушення внутрішнього обміну речовин, посилити зростання волосся на обличчі. Точний склад кремів виробники не повідомляють [42].

Пілінг-креми залежно від складу їх класифікують на хімічні пілінги (кератолики) і препарати, що викликають набухання кератину. Хімічні пілінги діляться на фруктові і ензимні. Фруктові пілінги виробляються частіше на основі гліколевої кислоти (5-10-15%), яка діє на самий верхній роговий шар епідермісу, розчиняючи речовину, що зв'язує клітини між собою, і відмерлі клітини видаляються з поверхні шкіри.

Скраби у вигляді гелю, емульсії, пінистого крему призначені для механічного очищення шкіри. Вони містять тверді частки, які при втиранні в шкіру сприяють механічному відлущуванню відмерлих клітин рогового шару. Також використовуються дрібний пісок, глинисті частки, крем'янисті водорості, губка, подрібнені часточки шкаралупи волоського горіха, мигдалю, маслинових кісточок. Останнім часом замість шкаралупи до складу скрабів частіше вводять дрібні округлі поліетиленові кульки, частинки воску (наприклад, жожоба), парафін та інші. Пілінг-креми і скраби часто входять до складу косметичних серій, наприклад, «Черный жемчуг», Червона лінія, Nivea, VICHY, L'Oreal, Olay, Reveal та ін.

Залежно від призначення креми класифікують на: креми для рук, для ніг, для тіла, для губ, для повік, для нігтів, для обличчя; захисні, очищаючі, пілінг-креми, скраби, гоммаж, живильні, звичайні та ін.

Креми для рук, в свою чергу, розрізняють: захисні та живильні.

- захисні, оберігають шкіру рук від шкідливої дії лугів, кислот, солей, висушуючої дії води, негативного впливу товарів побутової хімії (піноміюючих засобів, пральних порошоків, різних розчинників, а також забруднень різної природи). До їх складу входять кремні й органічні сполуки, які сприяють створенню на шкірі захисної плівки.

- живильні креми мають м'яку консистенцію, легко наносяться на шкіру, приємно її охолоджують. Завдяки вмісту таких цінних компонентів, як маслинова олія, високоякісні жири

компоненти, вітаміни природні екстракти трав та ін. живильні креми мають протизапальну дію, сприяють швидкому загоєнню дрібних тріщин, пом'якшують шкіру рук, захищають від несприятливого впливу вітру, сонця, дощу, снігу тощо.

Креми для ніг виготовляють на основі високоякісної сировини і лікувальних добавок. Основний склад: ланолін, гліцерин і маслина олія, в якості додаткової сировини використовують ментол, екстракт календули, ромашки, деревію та ін трав. Вони пом'якшують і живлять шкіру ступнів, попереджають утворення тріщин, знімають відчуття втоми і напруги в ногах, покращують кровообіг та ін. Великою популярністю серед споживачів користуються креми для ніг виробництва АТ «Невська косметика», не менш популярні креми від торгових марок Нефрит, Ефект, Біокон, Чемпіон, Чорні перли, Oriflame, Avone, Lierac, VICHY, Nivea та ін.

Креми для тіла містять у своєму складі натуральні рослинні олії, екстракти трав, вітаміни, білкові речовини, та ін. Вони мають ранозагоювальну, розслаблюючу, протизапальну дію, сприяють зволоженню та розм'якшуванню шкіри, наносяться на тіло після купання. Випускають їх у вигляді молочка, бальзаму, крему, олії, та ін. великій розфасовці.

Креми для губ. Основа у таких кремів: олія парфумерна, ланолін, церезин, парафін, бджолиний віск. Це відмінний засіб для пом'якшення шкіри губ (замість гігієнічної помади). Їх випускають з різними смаковими добавками – полуничною, малиновою, вишневою та ін.

Креми для повік. У їх складі не повинно бути речовин, які подразнюють очі. Вони не містять так званих «олій», які розтікаються та могли б потрапити в очі. Шкіра повік вимагає особливого догляду, оскільки вона тонка, добре розтягується, може набрякати від накопичення рідини тощо. До цих кремів ставляться особливі вимоги. Найбільш популярні креми для повік від торгових марок Біокон, Oriflame, Avone, Lierac, VICHY, Nivea та ін.

Креми для нігтів виготовляють на основі рослинних та ефірних олій с додаванням кальцію та вітамінів. Вони живлять і зволожують шкіру навколо нігтя і під нігтьовою пластинкою, що посилює зростання нігтів без вrostання і інших порушень.

Креми для обличчя за призначенням і складом поділяються на: захисні, зволожуючі, очищаючі (для зняття макіяжу, пілінг-креми і скраби); живильні (звичайні за складом, з добавками, ліфтинг-креми, креми-маски, біокреми); спеціальні (від веснянок і пігментних плям, для профілактики від вугрового висипу, для загару і від загару, антицелюлітні); залежно від типу шкіри - для сухої шкіри, жирної, нормальної та для будь-якого типу шкіри.

Захисні – захищають шкіру від дії води, розчинних в ній речовин та від впливу жиркових і розчинних у жирах речовин. Вони повинні легко наноситися і покривати шкіру еластичною плівкою, а також не дратувати її [42].

Очищаючі креми містять у своєму складі чисту воду, мінеральну олію, віск та ін. поживні речовини. Традиційний очищуючий крем містить бджолиний віск, мінеральну олію, борну кислоту. Очищаючі креми застосовуються для зняття косметики переважно з сухої шкіри обличчя.

Креми для зняття макіяжу – підвищують тонус шкіри, знімають наслідки стресів і агресивного впливу навколишнього середовища і покращують колір обличчя. Звільняють шкіру від забруднень і відмерлих клітин, роблять її рівною і гладенькою, а колір обличчя здоровим і сяючим, не стягують шкіру.

Пілінг-креми –розчиняють ороговілі клітини. У такому кремі присутні молочна, яблучна, лимонна кислоти. Крем-пілінг здатний розгладжувати дрібні зморшки і особливо їх рекомендовано для старіючої шкіри.

Скраби – покращують кровообіг, мають омолоджуючу дію. До складу скрабу зазвичай входять роздроблені частинки виноградних, мигдалевих кісточок персика й абрикоса, а також дрібна морська сіль. Такі часточки відмінно звільняють шкіру від ороговілих клітин, що повертає шкірі бархатистість і свіжий вигляд.

Гоммаж – це відлущуючий крем делікатного впливу. Він ідеальний для сухої, чутливої та проблемної шкіри. Особливість гоммажа в тому, що він не містить відлущуючих часток і представляє собою пасту з жирів, воску і наповнювачів, які здатні видаляти омертвілі клітини шкіри і прочищати забруднені пори.

Гоммаж зазвичай тримається на обличчі протягом 5-10 хвилин у вигляді плівочки, після чого видаляється. Гоммаж видаляється з обличчя не змиванням водою, а відлущується руками.

Живильні креми інакше називають нічними. Велика кількість жирових поживних речовин, вітамінів, гормонів, екстрактів трав, біологічно активних речовин, які входять до складу живильних кремів, а також високий вміст колагену (натурального протеїну, що утримує вологу в шкірі) робить їх незамінним засобом для догляду за шкірою.

Звичайні креми – це креми без корисних та лікувальних добавок.

Креми з добавками – це креми, що регенерують, тонізують, звожують і живлять шкіру обличчя.

Для їх виготовлення використовують наступні добавки: екстракти тваринного і рослинного походження, новітні ефективні білкові і гормональні компоненти, вітаміни, ліпосоми і фруктові кислоти тощо.

Ліфтинг-креми (креми для в'янучої шкіри) рекомендуються для жінок після 25 років. Функції цих засобів зводяться в основному не до розгладження зморшок (всупереч рекламним зверненням), а до попередження їх передчасної появи або до зменшення їх видимості за рахунок підвищення пружності і еластичності шкіри.

Креми-маски – ніжно і водночас глибоко очищують шкіру, виводять токсини і стимулюють оновлення клітин. Нормалізують роботу сальних залоз, мають антибактеріальний ефект, покращують стан шкіри та ін.

Біокреми – косметичні креми, до складу яких входять біостимулюючі речовини.

Креми від веснянок і пігментних плям – відносяться до косметичних засобів, які мають відбілюючий ефект і мають на шкіру депігментуючу дію. До складу таких кремів входять різні відбілюючі компоненти: екстракт огірка, лимона, кульбаби, локриці, арбутин або екстракт мучниці; ретиноїди; аскорбінова, молочна, гліколева, лимонна та інші кислоти, дія яких направлена на блокування синтезу меланіну, а також на поступове відлущування ділянок шкіри з уже наявними веснянками і пігментними плямами [42].

Креми для профілактики від вугрового сипу – мають протизапальну і антибактеріальну дію, сприяють швидкому очищенню шкіри від інфекції. До асортименту кремів входить продукція відомих виробників – PULANNA, Pure Zone від L’Oreal, Vichy Normaderm, Скінорен, Clearasil та інші.

Кремом від засмаги називають сонцезахисний косметичний засіб. Він містить сонцезахисні фільтри двох типів: UVA і UVB. У його склад входять: двоокис титану, оксид цинку і авобензон – це ті компоненти, які дозволяють відображати шкідливі для шкіри ультрафіолетові промені. Крем від засмаги призначений, перш за все, для власників світлої шкіри, яка під сонячними променями швидко обгорає і червоніє. Такий крем вбереже шкіру від гіперпігментації, від ластовиння, від ранніх зморшок.

Крем для засмаги утворює на поверхні шкіри тонку плівку, що захищає її від сонячних променів. Ступінь захисту може бути різною, і вона виражається в так званому SPF (від англійського Sun Protection Factor). Залежно від типу шкіри вибирається крем для засмаги з певним UV індексом захисту. При цьому індекс від 2 до 10 означає слабкий захист для смуглявої або вже засмаглої шкіри; від 10 до 20 – середній захист для нормальної шкіри, яка легко покривається засмагою; від 20 до 40 – високий захист – для світлої та чутливої дитячої шкіри; від 40 до 60 – максимальний захист для дуже світлої, дуже чутливої дитячої шкіри. Крем для засмаги з індексом від 20 до 60 є продуктом високої надійності, який захищає шкіру, дозволяє їй поступово покриватися засмагою і пропонує оптимальний захист від UVB і UVA спектру сонячних променів. До асортименту кремів для засмаги та від засмаги входять: Cool Breezec, Сонячний Крим, Sun Wellbeing, SOL LEON, Great Tan від Neways, Clarins, Garnier, After Sun Tan Maximizer від Lancaster та ін.

До складу антицелюлітних кремів входять такі основні речовини:

- екстракти рослин (кінський каштан, плющ, хвощ, глід, звіробій), які покращують обмін речовин, сприяють схудненню;
- екстракти водоростей, наприклад ламінарія, фукус, екстракт зеленого чаю, червоного винограду підвищують тонус і

еластичність шкіри, сприяють виведенню токсинів, мають антиоксидантні властивості;

- ефірні олії (кипарисова, лавандова, яловецева) забезпечують дренаж шкірного покриву, тобто відводять лімфу і воду;

- мінеральні солі (хлориди натрію, калію) виводять шлаки;

- вітаміни А, С, Е, групи В підсилюють регенерацію клітин шкіри, захищають її, підвищують еластичність судин, стимулюють вироблення колагену;

- кофеїн, ксантан – активізують обмінні процеси, розщеплюють жир і виводять воду;

- флорідзін – перешкоджає появі жиру.

Антицелюлітні креми відновлюють пружність і еластичність шкіри, тонізують і стимулюють обмін речовин у глибоких шарах шкіри (підшкірної жирової клітковини). Комплекс активних компонентів, які містяться в антицелюлітних кремах впливає безпосередньо на обмін речовин в адипоцитах – клітинах підшкірної жирової клітковини.

До асортименту антицелюлітних кремів відносять: «Чудо-лукошко», ЦЕЛЛЮ–СТОП від Galenic, D-Сток від Vichy, R-2 від Faberlic, Perfectslim від L'OREAL, Тальгомінс від Thalgo, Super "S" Cream тощо.

Креми для сухої шкіри – мають щільну структуру та жирову основу. Основними його компонентами є: гіалуронова кислота, колаген, еластин, вітамін F. Найкориснішу дію має ретинол (вітамін А), рослинні екстракти і олії (люпин, гінкго білоба, горіх, огіркова трава, морошка, пророщена пшениця).

Крем для сухої шкіри для денного використання обов'язково повинен містити ультрафіолетові фільтри. У зимовий час – захищати від несприятливого впливу вітру, морозу. Нічний крем для сухої шкіри повинен мати живильний і відновлювальний ефект.

До асортименту кремів для сухої шкіри відносять: TimeWise[®], Clarins HydraQuench і HydraQuench Rich від Clarins, La Roche-Posay Hydreane Riche, Aubrey Rosa Mosqueta, Biotherm Aquasource, Aquasource Non Stop Oligo-Thermal Gel Intense Moisturization від Biotherm, Herbal Beauty, OLAY, Nivea, Чорні перли, Чиста лінія, Біокон, Морський дощ тощо.

Основними речовинами, які входять до складу кремів для жирної шкіри – є емоменти. Речовини цієї групи здатні створювати на поверхні обличчя шар, аналогічний тому, який утворюється з шкірного сала. У результаті необхідність виробляти шкірний жир знижується, і шкіра поступово перестає бути жирною. До них відносяться силікон, натуральні тваринні жири, олія ши, олія какао, рослинні олії, холестерол, тригліцериди, стеарати, міристат, пальмітат.

У виробництві крему для жирної шкіри також використовуються натуральні компоненти, яким притаманні зволожуючі функції (НЗФ). Ці речовини здатні відновлювати властивість шкіри зберігати вологу і нормально виробляти шкірне сало. До них відносяться: гіалоуронова кислота, молочна кислота, фруктоза, піроглутамат натрію, вільні амінокислоти, сорбіт, декстрин, сечовина. Заспокоїти роздратування, пов'язане із забрудненням порів шкіри обличчя, допоможуть екстракти кореня лопуха, кореня солодки, винограду, ромашки, зелений чай, бісабол.

До асортименту кремів для жирної шкіри входить продукція фірми OLAY, Nivea, Green Mama, Yves Rocher, Vishy, Clinique, Garnier, Чиста лінія, Біокон, Червона лінія, Чорні перли тощо.

В основному, креми для нормальної шкіри мають рідку консистенцію і містять зволожуючі агенти.

Асортимент кремів для нормальної шкіри включає: VITA KISLOROD, Vishy, Garnier, Jardins de Lune, Чиста лінія, Біокон, Червона лінія тощо.

На основні причини старіння шкіри – генетичну і імунну – косметика вплинути не в силах, проте дію зовнішнього середовища косметика здатна пом'якшити або звести до мінімуму. До таких засобів відносяться креми, які містять вітаміни А, Е у ліпосомах; вітаміни групи В, що містяться в дріжджових екстрактах, продуктах бджільництва, паростках пшениці. До вітчизняних кремів цієї групи відносять: Полідерм, Карина (з ліпосомами), Калодерма, Магія, Лайн, Крем від зморшок та ін.

3. Засоби для гоління і догляду за шкірою після гоління.

Засоби для гоління пом'якшують волосся, трохи піднімають його, зволожують шкіру полегшуючи гоління. Активні ре-

човини, які входять до їх складу, заспокійливо діють на шкіру обличчя, яка подразнюється під час гоління [43].

Засоби категорії „після” дезінфікують, освіжають та пом'якшують шкіру, а також усувають подразнення і прискорюють загоєння дрібних порізів.

До засобів для гоління і догляду за шкірою після гоління відносять: креми, гелі, піни, лосьйони, олії.

Залежно від типу шкіри вони підрозділяються на наступні: для сухої, жирної, чутливої, нормальної, комбінованої та для усіх типів шкіри.

Залежно від типу гоління: для сухого і вологого гоління та універсальні

Креми для гоління – це водно-гліцеринові розчини високоякісного туалетного мила. До складу кремів можуть входити антисептики (борна кислота), хлорофіл-каротинова паста хвої, очищений ланолін або ланоліновий спирт, ментол та інші корисні добавки, які зменшують подразнення шкіри та прискорюють її загоєння [43].

Креми після гоління багаті зволожуючими і пом'якшуючими речовинами, зменшують почервоніння і подразнення, викликані голінням, захищають обличчя від шкідливих впливів навколишнього середовища, крім того вони містять особливу комбінацію натуральних есенцій (наприклад, ментол, камфору, ефірну олію м'яти, які сприяють свіжості і хорошему самопочуттю).

До асортименту кремів для гоління і догляду за шкірою після гоління відноситься продукція торгових марок: NIVEA, Bielita for Men, Арко, ARCTIC, Gillette, Procter&Gamble, Avene Men, Oriflame, Cliven, Wilkinson Sword Ltd тощо.

Гелі досконало пом'якшують заріст, полегшуючи гоління. Активні складові, які містяться в їх складі інтенсивно, зволожують і регенерують шкіру обличчя. Спеціальна формула гелів забезпечує комфортне гоління, одночасно доглядає шкіру та запобігає її подразненню.

Піна для гоління сприяє легкому та ефективному ковзанню леза, зволоженню і очищенню шкіри, а також захисту від мікропорізів і подразнення.

Основними виробниками гелів та пін для гоління є фірми: NIVEA, Арко, ARCTIC, BOND, Gillette, Avene, Procter&Gamble, Cliven, Oriflame, TOLSOM, Florena, Mennen, Vidal тощо.

Лосьйон (рис.3.3) – це спеціальний косметичний засіб, який заспокоює подразнену шкіру, зволожує і пом'якшує її, перешкоджає появі запалень. Лосьйон підходить для використання після гоління як електричною так звичайною бритвою.



Gillette



NIVEA



Malizia



Old Spice



Denim



Barbasol



Figaro



Axe



Formula 1

Рис. 3.3. Лосьйони після гоління

Основними виробниками лосьйонів є Gillette, Malizia, Denim, Barbasol, Axe, Figaro, Formula 1, Old Spice, Oriflame, Gillette, Procter&Gamble, NIVEA і інші.

Віднедавна у широкому продажу з'явився і новий засіб – олія для гоління. Її можна використовувати під гель чи піну, а то і замість них. У її складі: комплекс рослинних екстрактів, які мають протизапальний, регенеруючий, заспокійливий, пом'якшуючий вплив на шкіру обличчя [43].

У складі олії «Арго»: фітосквалан (неомилений екстракт маслинової олії, який забезпечує відновлення гідроліпідної плівки шкіри, сприяє зволоженню і м'якості); каприк-каприлик тригліцериди (фракція кокосової олії – не залишає жиру на шкірі, проте уникає відчуття стягування та сухості, покращує сенсорні властивості косметичного продукту), пентилен гліколь (зволожуючий інгредієнт, розчинник, здатен зв'язувати вологу у середині шкіри, покращує проникнення активних речовин у підшкірний шар, консервант), цетеарил етилгексаноат (ліпід, створює на шкірі додатковий захисний шар, підтримує природну бар'єрну функцію шкіри), стеарил гептаноат (Stearyl heptanoate – камедогенний компонент, цілком безпечний, сприяє гелеутворенню засобу); олії авокадо, жожоба, виноградних кісточок (їх властивості описані вище на стор.104-105), каприлил метикон (хімічний силікон створює відчуття м'якості, шовковистості шкіри, має хороші очищаючі властивості), бісаболол (в'язка рідина із слабким своєрідним запахом отримується із ефірних олій ромашки, лаванди і інших, використовується з протизапальним і заспокійливим ефектом), евкаліптова олія, вітамін F, токоферол ацетат, ретинол пальмітат, екстракт м'яти (використовуються як природні ароматизатори та консерванти).

До асортименту олій для гоління відноситься продукція торгових марок: Argo, American Crew, FLORAME, The Art of Shaving, Close Shave Oil тощо (рис.3.4).

Олія «FLORAME» відрізняється тим, що в якості додаткової сировини містить суміш рослинних олій (маслинової, горіхової і соняшникової), які пом'якшують щетину і зменшують подразнення шкіри. Невеликі проблеми шкіри (почервоніння, дрібні порізи, подряпини) знімаються завдяки стягуючим і антисептичним властивостям ефірної олії лаванди.

Олія «American Crew» – відрізняється від попередніх засобів тим, що містить мінімальну кількість жирів, а в якості заспокійливих, пом'якшуючих засобів використано олію евкаліпта

і гвоздики, які ще й надають засобу своєрідного аромату та сприяють подовженню зберігання.

Олія «The Art of Shaving» запобігає появі врослого волосся, твердої щетини і подразнень. У її складі: унікальна суміш рослинних інгредієнтів та ефірних олій. Важливим інгредієнтом є ефірна олія лимона та полину лимонного.

Склад олії «Close Shave Oil» відрізняється тим, що поряд з основною сировиною, вона містить силікон, камфору, олію чайного дерева та олію соєвих бобів.



Олія «Арго»



Олія «FLORAME»



Олія «American Crew»



Олія «The Art of Shaving»



Олія «Close Shave Oil»

Рис. 3.4. Олія для гоління

4. Класифікація та асортимент засобів для догляду за волоссям.

До засобів для догляду за волоссям відносять: шампуні, бальзами, ополіскувачі і кондиціонери; шампуні-фарби, компле-

ксної дії, та ін. Основне призначення цих засобів – підтримувати волосся у хорошому стані якомога довше, додати волоссям красивого кольору, блиску; полегшити укладання волосся в зачіску; підлікувати знешкоджене волосся, захистити від випадіння, знешкодження, лупи та ін. [42,44].

Асортимент засобів для догляду за волоссям за функціональним призначенням можна поділити на такі групи: *засоби для миття волосся; засоби для зміцнення і зростання волосся, від лупи; засоби для укладання, завивки і збереження зачіски; фарби для волосся.*

Засоби для миття волосся: шампуні; бальзами, ополіскувачі і кондиціонери, маски; шампуні комплексної дії.

Шампуні – складні суміші речовин, які мають різні властивості. Вони можуть бути на мильній основі і на основі високоякісних синтетичних поверхнево-активних речовин (СПАВ). Останні добре промивають голову не тільки в м'якій, але і в жорсткій, і навіть морській воді; не утворюють, подібно до мила, нерозчинних солей кальцію і магнію, які осідають у вигляді білого нальоту і погано видаляються при ополіскуванні водою. Після миття волосся шампунями з вмістом СПАВ, воно набуває блиску, добре розчісується, стає м'яким і еластичним, легко укладається в зачіску. Завдяки останнім досягненням науки, шампуні стали мати м'якшу основу, що дозволяє застосовувати їх щодня [42].

Лікувально-профілактичний ефект шампунів різного призначення досягається за рахунок спеціальних корисних добавок, як рослинних, так і синтетичних. Широке застосування у складі засобів для миття знайшли натуральні екстракти трав і лікувальні компоненти. До стимулюючих засобів відносять екстракти чебрецю, шавлії, материнки, розмарину, женьшеню, перцевої м'яти; до заспокійливих компонентів – екстракти морських водоростей, лугової ромашки, валеріани, хмелю, пустирника. Протизапальну, загоюючу і бактерицидну дію мають екстракти календули, звіробою, ромашки, алое, деревію та ін.

У сучасні засоби для миття волосся стали вводити вітаміни А, В, Е, пантенол, алантоїн, мед і багато інших корисних добавок.

Шампуні класифікують за такими ознаками [44]:

За призначенням:

- звичайні – потребують додаткового використання інших косметичних засобів, кондиціонерів, ополіскувачів;
- спеціальні – м'якої дії, щоденного користування, що поліпшують будову волосся, не подразнюють шкіру голови, оскільки мають нейтральний рівень рН (препарати «2 в 1» – шампунь і бальзам-ополіскувач);
- лікувальні – призначені для особливо чутливого і пошкодженого волосся. До їхнього складу входять спеціальні лікувальні препарати;
- особливого призначення – використовуються до або після хімічної завивки чи фарбування волосся, нейтралізують залишки окисника, надають волосся міцності, закривають луску кутикули тощо.

За статевовіковими ознаками шампуні поділяють: для дорослих; для дітей.

За консистенцією – рідкі; желеподібні; кремоподібні.

За концентрацією поверхнево-активних речовин (ПАР): звичайні; концентровані, що вимагають розведення водою.

За типом волосся: для сухого; жирного; нормального волосся; універсальні.

За виконуваними функціями:

- звичайні – потребують додаткового використання інших косметичних засобів, кондиціонерів, ополіскувачів;
- з додатковими функціями: для частого застосування; «живильні» – містять корисні добавки; для ламкого, посіченого і ослабленого волосся – відновлюють структуру волосся; лікувальні – призначені для «проблемного», особливо чутливого і пошкодженого волосся.
- комплексної дії: відтінкові; фарби-шампуні; освітлюючі; шампуні «два в одному» – шампунь та кондиціонер або бальзам, або ополіскувач; шампуні «три в одному» – шампунь + бальзам + ополіскувач або кондиціонер, або шампунь + кондиціонер + ополіскувач.

За основою:

- Лужні шампуні – шампуні на мильній основі, які мають хорошу миючу здатність, але через наявність спирту в їх рецептах вони негативно впливають на суху шкіру і волосся.

- Безлужні шампуні рекомендують для волосся з сильно пошкодженою структурою. У більшості ці шампуні виготовляються на основі саноніна, який отримують з кори і коріння різних рослин. Крім саноніна до складу входять речовини, які мають лікувальні властивості, пом'якшуючу, знижуючу подразнення дію. До них відносять анолін, лецитин, спермацет та інші.

- Шампуні на основі ПАР досить популярні. Цими шампунями можна користуватися у воді будь-якої жорсткості. Це шампуні з корисними добавками, вони не подразнюють і не знежирюють шкіру, добре змиваються з волосся і не залишають по собі нальоту.

Шампуні для дорослих відрізняються тим, що складаються з розчинника (вода, екстракти рослинної сировини, спирт, гліцерин тощо), розчинних лужних солей вищих жирних кислот і розчинених в ньому або змішаних з ним діючих, біологічно активних речовин. Компонент, що міститься в найбільшій кількості – вода, у меншій об'ємній кількості – поверхнево-активні речовини (ПАР). Також використовують консерванти, ароматизатори, неорганічні солі – хлорид натрію (NaCl) або інші – для підтримки бажаної в'язкості. До складу сучасних шампунів часто входять природні олії, вітаміни та інші корисні компоненти [44].

Рецептура дитячих шампунів розробляється особливо ретельно. Поверхневоактивні речовини, що вводяться до їх складу, мають м'яку дерматологічну дію, не подразнюють слизову оболонку очей, мають особливий, наприклад, фруктовий аромат.

Рідкі шампуні являють собою водні розчини активних миючих речовин – сурфактантів (поверхнево-активних речовин (ПАР) від 10 до 30%). В даний час більш поширеною формою випуску є кремopodobні і желеподобні (гелеподобні) шампуні, яким притаманні більш високі споживні характеристики: косметична ефективність, зручність застосування та дозування.

Особливої уваги вимагає ослаблене сухе волосся: фарбоване, після хімічної завивки, освітлене та ін. Для його миття ко-

рисні шампуні, які мають пом'якшуючу дію, в рецептуру яких введени речовини, поновлюючі структуру волосся та сприяючі їх оздоровленню.

Пом'якшувальні шампуні, містять жирові добавки і біологічно активні речовини. Ці шампуні добре промивають волосся у воді будь-якої жорсткості, надають їм м'якість і природний блиск.

Шампуні для жирного волосся характеризуються мінімальною кількістю поживних речовин і не містять жирові добавки. Основне їхнє призначення – нормалізація виділення жиру та запобігання склеювання волосся. Шампунь для жирного волосся характеризується наявністю великого відсотка миючих речовин, які сприяють видаленню з поверхні шкіри надлишків жиру.

У шампуні для нормального волосся миючі речовини містяться в дозованій кількості, оскільки, очищаючи волосся, шампуні не повинні сушити шкіру. Присутність великої кількості поживних речовин також не потрібна, тому що ці шампуні повинні бути найбільш нейтральними і щадними.

Універсальні шампуні – це висококонцентровані шампуні, розроблені переважно для салонів краси. Підходять для всіх типів волосся. Виготовляються на основі суміші рослинних олій і поживних рослинних екстрактів [44].

Шампуні для частого миття відрізняються тим, що мають делікатну очищуючу дію і призначені для щоденного миття, зберігаючи при цьому природний баланс волосся і шкіри голови. У шампунях для частого миття використовуються рослинні олії (касторова, реп'яхова, авокадо, жожоба) і ланолін. Вони укріплюють коріння волосся, сприяючи їх зростанню.

Шампуні для ламкого, посіченого і ослабленого волосся багаті мікроелементами, укріплюють волосся і запобігають їх витонченню і випадінню.

Шампуні від лупи містять спеціальні добавки, які надають антисептичну і протизапальну дію, попереджають появу лупи і усувають свербіння.

На сьогоднішній день визнаними лідерами у виробництві шампунів є такі компанії, як Lebel Cosmetics, Kerastase, Loreal, Londa, Schwarzkopf, Kanebo і Selective та ін.

Бальзами, ополіскувачі, кондиціонери. Їх використовують після миття волосся шампунями, для того щоб покращити та відновити волосся. До складу шампунів входять синтетичні мийчі речовини, які іноді сильно знежирюють волосся і воно стає «неслухняним», важко розчісується, з'являється статична електрика. Тому після миття шампунями корисно обробляти волосся кондиціонуючими засобами: кондиціонерами, бальзамами, ополіскувачами, які завдяки спеціально підібраній рецептурі покращують структуру волосся, додають їм блиск, м'якість і еластичність, знімають статичну електрику, сприяють м'якому розчісуванню, збільшенню їх об'єму (пишноти).

Комплекс біологічно активних речовин, що входить до їх складу, оберігає волосся від надмірного висушування.

Бальзам проникає безпосередньо під кератинові луски волосся, заповнюючи порожнечі, що утворилися між ними, вирівнює його поверхню. Бальзам впливає на волосяну цибулину, стимулює зростання волосся і регулює саловиділення.

Сучасні кондиціонуючі засоби поєднують у собі декілька функцій: ополіскувача-кондиціонера, бальзаму-ополіскувача, бальзаму-кондиціонера.

Ополіскувачі-кондиціонери наносять на вимите вологе волосся і залишають на 1-3 хвилини, після чого змивають теплою водою. Вони сприяють збільшенню об'єму волосся та кращому розчісуванню. Відрізняються від бальзамів-ополіскувачів нижчим вмістом корисних речовин, основне призначення – сприяти пишноті волосся.

Маски для волосся слугують основою для процесу відновлення структури волосся, живлення сухої і підсушування жирної шкіри голови. Маски застосовуються рідше, ніж інші засоби – раз на 1-2 тижні. Усі засоби даної групи випускаються для різних типів волосся, що обов'язково необхідно враховувати при їх застосуванні.

Шампуні комплексної дії. Шампуні «два в одному» і «три в одному» поєднують у собі властивості шампуню, бальзаму і кондиціонера. Рекомендуються для людей з обмеженим часом, а також зручні в дорозі.

Краще застосовувати окремо шампуні і кондиціонуючі засоби, оскільки головна функція шампунів – змивати, видаляти з волосся жир, забруднення, а функція бальзамів і ополіскувачів – проникати в структуру волосся, пом'якшувати (піджирнити),

відновити його, проникати у шкіру голови та покращувати її регенерацію. Виходить протидія.

Засоби для укладання, завивки та збереження зачіски.

Для того, щоб зробити красиву зачіску, випускаються спеціальні засоби, до яких відносяться: засоби для укладання; лаки для волосся; засоби для хімічної завивки.

До засобів для укладання волосся відносяться: гелі, піни, муси, лосьйони, віск, спеціальні рідини, лак та ін. Вони призначені для того, щоб зробити волосся слухняним, захистити його від пошкоджень при укладанні та зберегти зачіску. У виробництві засобів для укладання волосся використовуються полімерні речовини, які і виконують роль фіксатора. Вони обволікають волосся, створюють на ньому своєрідну плівку. Ця плівка добре фіксує зачіску і в той же час не створює зорового ефекту злиплого і жорсткого волосся, не утворює жирної плівки. Волосся стає більш пружним. Полімерна плівка також захищає волосся від несприятливих дій навколишнього середовища – вітру, ультрафіолетового випромінювання, пилу. До їх складу вводяться вітаміни і рослинні добавки, що сприяють зміцненню волосся. Гелі випускаються в тубах, піни – в аерозольній упаковці, віск – у вигляді крему, рідини – з пульверизатором. До складу деяких пін вводяться барвники, які додають волосю певний відтінок. Засоби для укладання волосся бувають різної фіксації. За допомогою засобів для укладання волосся можна додати об'єм (гідрогель Ласта), ефект «мокрого волосся», дощових крапель тощо [35].

Лаки для волосся – це розчини природних і синтетичних смол в етиловому спирті. До складу лаку входять плівкоутворювачі, пластифікатори, розчинники та барвники. Плівкоутворюючими служать натуральні і синтетичні смоли. Пластифікаторами є ланолін, касторова олія, які додають плівці пластичності. Лаки є хорошим засобом для збереження зачіски, додання волосю блиску і жорсткості, захисту волосся від вологи, вітру і сонця. Усі засоби для укладання волосся легко вимиваються теплою водою [35].

Для хімічної завивки волосся у використовують такі сучасні препарати: Лонда, Мінтокс, Локон, Завитоль, Велла.

Принцип хімічної завивки з часів її винаходу не змінився – це зміна структури волосся для створення красивого завитка, а

ось засоби дії на волосся змінилися. Вони стали м'якшими: аміак використовується по мінімуму, лужний склад практично не використовується, кислоти так само підбираються більш щадні, волосся травмується мінімально. Наприклад, для біозавивки основним діючим компонентом є біологічний білок цистин, аналогічний по структурі цистину, що входить до складу людського волосся. В результаті завивки волосся не руйнується, а, навпаки, наповнюється білком, зміцнюється, покращується структура і зовнішній вигляд. Волосся може бути завите в будь-якому стані і забарвлене, і навіть пошкоджене в результаті попередніх хімічних завивок.

Фарби для волосся класифікують на рослинні (хна, басма (рис.3.5) і штучні (хімічні).



Рис. 3.5. Хна та басма.

Хна – це сухі, потовчені у порошок листки рослини алкани. Натуральна хна високої якості поставляється з країн Близького і Середнього сходу. Її природні властивості такі, що вона здатна вбивати шкідливі мікроорганізми, позбавляти від лупи, зупиняти процес випадіння волосся, незалежно від причини недуги. Вона живить волоссяні цибулини і стимулює ріст волосся, робить їх більш товстими і міцними, відновлює пошкоджену структуру та корисна, як для жирного, так і для сухого волосся. В основному хна забарвлює волосся в руді та червоні відтінки. Але сьогодні можна знайти хну для волосся, за допомогою якої можна домогтися освітлення пасм, і навіть надати їм зеленого або лілового відтінку.

Рослину алкани, яку використовують для виготовлення хни зображено на рис. 3.6.



Рис. 3.6. Рослина алкани, яку використовують для виготовлення хни.

Недолік фарбування волосся хною полягає в її нестійкості, вона поступово змивається при кожному митті волосся, не здатна зафарбувати сивину і може дати найнесподіваніші результати при нанесенні на волосся, яке раніше було пофарбоване штучними барвниками або після хімічної завивки [35].

Безбарвна хна для волосся виготовляється з стебел рослин, які не містять барвних пігментів, тому при помірному застосуванні зовсім не дає жодних відтінків.

Басма – це екологічно чиста рослинна фарба для волосся, що отримують з висушеного листа тропічної рослини індіго (індігофери) (рис.3.7).



Рис. 3.7. Тропічна рослина індіго.

Вона має зеленувато-сірий колір та застосовується тільки разом з хною або кавою, тому, що сама басма забарвлює волосся в зелено-синій колір. Їй притаманні чудові косметологічні властивості – вона стимулює ріст волосся і надає їм природного блиску, покращує структуру волосся, зміцнює коріння, усуває лупу [35].

Штучні фарби поділяться на: відтіночні шампуні, шампуні-фарби; фарби окиснювальні, на основі солей; засоби, які освітлюють.

Відтіночні шампуні, шампуні-фарби – це шампуні, що додають волосю той чи інший відтінок. Вони не містять окиснювачів та аміаку. Відтінкові шампуні для волосся бувають декількох видів: світлі, темні, шоколадні і червоні.

Виробників шампунів дуже багато, але у кожного продукту свої особливості. Розглянемо основних виробників відтіночних шампунів.

Відтіночний шампунь Estel. Відтіночний шампунь Estel SOLO Top має 17 відтінків. Засіб має кондиціонуючий ефект, волосся стає м'яким, живим і блискучим.

Відтіночний шампунь estel professional представляє формулу, призначену для сивого волосся, він проникає всередину волосків, а не фарбує їх зверху. Разом з цим цей шампунь містить кератиновий комплекс, який повертає волосю еластичність і відновлює їх структуру, не містить перекису водню і аміаку, змивається, в середньому, за 6-7 разів.

Відтіночний шампунь Шварцкопф. Цей засіб підсилює і підтримує холодні відтінки, а завдяки срібним пігментам, нейтралізує жовтуваті, теплі відтінки та додає сріблястого відтінку знебарвленому і сивому волосю.

Відтіночний шампунь Schwarzkopf palette має гелевидну текстуру. Сприяє пом'якшенню волосся і відновленню його структури [35].

У складі шампуню *Schwarzkopf bonacure* присутні фіолетові та блакитні пігменти. Формула із захистом кольору дозволяє позбавитися від неприємних і небажаних відтінків. Відтіночний шампунь Бонакур не тільки забарвлює, а й видаляє різні продукти стайлінгу та іншого догляду, дбайливо очищаючи во-

лосся. Цей шампунь можна наносити на фарбоване волосся, тим самим, продовжуючи стійкість кольору. Він містить мікропротеїни з насіння дерева Морінга Оліфера (Чудового дерева) (рис.3.8): цей інгредієнт сприяє оздоровленню структури волосся і захищає їх від зовнішнього негативного впливу.



Рис.3.8. Морінга Оліфера (Чудове дерево)

Відтіночний шампунь Ірида. Відтіночний шампунь Ірида представлений декількома продуктами. Наприклад, IRIDA M De Luxe містить «Color De Luxe» – новітній доглядаючий комплекс. Цей комплекс, доглядає за волоссям не тільки під час фарбування, але і після нього. Відтіночний шампунь Ірида не містить перекису водню і аміачних компонентів, не впливає на структуру волосся, додає волосю блиск. Змивається шампунь протягом 12-14 змивів.

Фарби на основі солей металів утворюють нерозчинні кольорові сполуки, що покривають поверхню волосся. Для цього використовували солі срібла, міді, вісмуту, нікелю, кобальту, заліза та марганцю.

Сучасні засоби для волосся являють собою окиснювальні фарби. Вони відрізняються від природних тим, що не тільки покривають волосся, але і проникають всередину його і беруть участь у хімічних реакціях, в результаті яких з'являється бажаний колір волосся.

Принциповий склад окисних фарб: аміачний розчин ароматичних амінів, діаміни, поліфеноли та їх похідні, при окисненні безпосередньо утворюють барвник.

Торгові марки: Londa, L'Oreal, Schwarzkopf essential color, Natural & Easy, Syoss, Palette, Garnier Herba Shine, Garnier Color Naturals Wella, Poly Brilliance, Revlon ColorSilk, Herbal Essences, Poly Diadem, Poly Color, Clairol.

5. Засоби для догляду за зубами та порожниною рота

До засобів для догляду за зубами та порожниною рота відносяться зубні порошки, зубні пасти, еліксири, ополіскувачі, засоби для догляду за зубними протезами. Допоміжні засоби – нитки (флоси), зубні щітки та жувальні гумки.

Зубні порошки. Основними компонентами будь-якого зубного порошку є хімічно осаджена крейда. До неї додають якусь запашну речовину, що освіжає порожнину рота (м'ятну, анісову, гвоздичну, евкаліптову олію, ментол та ін.). У склад лікувальних порошоків входить ще й сода, хлористий амоній та інші препарати, які нейтралізують продукти життєдіяльності мікробів. На рисунку 3.9.представлені зразки зубних порошоків [35].

Останнім часом обсяг промислового виробництва зубних порошоків значно скоротився. Це тому, що користуватись ними не зовсім зручно, бо при систематичному дотику з щіткою вони забруднюються. Крім того, порошки більше стирають емаль, ніж зубні пасти.



Рис. 3.9. Зразки зубних порошоків

Виробництво їх також пов'язане з деякими труднощами. До зубних порошоків, наприклад, не можна додавати багато ліку-

вально-профілактичних речовин і тому вони здебільшого виконують лише очищувальну механічну дію.

Наша промисловість виготовляє досить широкий асортимент зубних порошків, склад їх приблизно однаковий: 98—99% крейди і 1—2% пахучої речовини. Вони відрізняються один від одного головним чином лише смаковими і освіжаючими особливостями, а також по-різному діють на емаль зуба, тобто мають різний ступінь абразивності. Так одні зубні порошки більше стирають тканини зуба, інші – практично не впливають на них [35,42].

Зубні порошки добре очищають тканини зуба від м'якого нальоту, вони значно дешевші, ніж пасти, і тому їх застосовують ще й досі, незважаючи на їхні недоліки. При виборі їх треба пам'ятати, що чим дрібніший порошок, тим менші його абразивні властивості. Очисні властивості всіх зубних порошків досить високі, а дезодоризаційні і смакові – досить низькі. До того ж, після відкриття коробки, пахуча речовина швидко видихається і практично залишається лише крейда. Може, тому останнім часом порошками користуються рідко. Так, лише близько 5% людей чистять зуби порошками, останні ж віддають перевагу зубним пастам.

Усі *зубні пасти* поділяються на три категорії :

- гігієнічні
- лікувально-профілактичні
- лікувальні.

Перші призначені здебільшого для механічного очищення зубів від нальоту й усунення неприємного запаху з рота, тому рекомендуються людям зі здоровими міцними зубами та для дітей [35,42].

До категорії лікувально-профілактичних належить більшість існуючих на ринку зубних паст. Вони мають набагато глибшу і серйознішу дію, запобігаючи появі «каріозних монстрів» і пародонтиту, відбілюючи і зміцнюючи зубну емаль.

Залежно від призначання *лікувально-профілактичні* зубні пасти класифікують на: протизапальні, протикаріозні, сольові, відбілюючі, для чутливих зубів, для щоденного застосування та ін.

Протизапальні – завдяки екстрактам лікарських рослин, які входять до їх складу, і антисептичним та антибактеріальним компонентам, що знищують хвороботворні мікроорганізми, мають протизапальну дію. Їх використовують при захворюваннях ясен, парадонтозах, кроточивості, тощо. В якості абразиву в таких пастах найчастіше застосовують гідроксид алюмінію.

На тюбику з такою пастою можуть бути позначки АКТИВЕ, PARODONT або ПАРОДОНТ.

Добре зарекомендували себе пасти з цієї групи Lacalut Aktive, President Active, Parodontax.

Протикаріозні – відрізняються своїм складом та містять іони кальцію, фосфору або фтору, які сприяють зміцненню емалі зубів та підвищують стійкість до карієсу. Але ці пасти є профілактичними, не лікувальними, бо при наявності карієсу вони не зупиняють процес, а лише тимчасово призупиняють його.

Наявність фтору зазначається на тюбику. Оптимальний вміст фторидів для дорослих 0,1 - 0,6%, для дітей цей показник в два рази нижчий (іноді концентрація позначається в одиницях ppm, при цьому 10000 ppm = 1%. Відомими представниками цієї групи є зубні пасти Lacalut Fluor, Colgate-захист від карієсу, Blend-a-med Компліт 7.

Сольові – містять мінеральні солі, які стимулюють обмінні процеси в яснах і покращують кровообіг. Ці пасти мають специфічний смак, але дуже ефективні при пародонтиті й пародонтозі. Деякі представники цієї групи: пасти серії Lacalut, Rembrandt.

Відбілюючі – позначаються відміткою WHITE. До їх складу входять компоненти, агресивні до зубної емалі, які до того ж можуть викликати неприємні відчуття в роті. Після використання таких паст може більше проявитися пігментація зубів від кави, ягід, вина, паління [35].

Для чутливих зубів – позначаються SENSITIVE. До їх складу входять речовини, що утворюють на поверхні захисну плівку, яка сприяє зниженню чутливості. Вони мають понижену абразивність (абразивність вимірюється за стандартом RDA і не повинна перевищувати 100. Оптимальне значення 70-80. Для чутливих зубів нижче 70). Це такі зубні пасти, як Lacalut sensitive, Sensitive Original, President Sensitive.

Для щоденного застосування – на основі лікарських рослин, мають позначку ФІТО.

Лікувальні зубні пасти – містять ферменти (запобігають утворенню зубного нальоту) і біологічно-активні добавки – призначаються стоматологом суворо за медичними показаннями.

Зубні еліксири – ефективний засіб для догляду за порожниною рота. Вони містять антисептики й речовини, що розчиляють зубний наліт у місцях, недоступних зубній щітці. Використаються у вигляді полоскань після чищення зубів [42].

Раніше зубні еліксири і ополіскувачі виготовлялися на основі водно-спиртового розчину, в який так само додавали ароматичні олії, ментол, ванілін і антисептик амарант. Вони використовувалися, як правило, для полоскання після чищення зубів або для усунення неприємного запаху після їжі і досягнення почуття свіжості в порожнині рота.

Переважає більшість еліксирів, на сьогодні представлених на ринку, містять фтор і активні антисептики (хлоргексидин, хлорбутанол, хлороформ). Ці розчини можна сміливо віднести до продуктів минулого покоління, оскільки вони недостатньо відповідають потребам сучасної стоматології.

Останнім часом в зубні еліксири, з метою надання їм лікувально-профілактичних властивостей, стали додавати біологічно активні і інші корисні добавки. Наукою давно і досить переконливо доведено, що природні антиоксиданти, такі як вітаміни Е, А, С, бета-каротин а так само деякі амінокислоти і мікроелементи, істотно впливають на процеси оновлення тканин порожнини рота і сприяють підвищенню опірності зубної емалі і тканин пародонту до різних захворювань. Саме вони стали основними компонентами зубних еліксирів і ополіскувачів нового покоління. Введені нововведення враховують усі особливості слизової оболонки порожнини рота і дозволяють активніше впливати на зуби і тканини пародонту.

На відміну від застарілих гігієнічних еліксирів і ополіскувачів, нові лікувально-профілактичні засоби містять дуже корисний елемент (високомолекулярний полівінілпіролідон), який здатен розчиняти білково-ліпідну основу зубного нальоту і тим самим руйнувати і прибирати його, не ушкоджуючи твердих

тканин зубів. Що безпосередньо сприяє підвищенню рівня гігієни порожнини рота (рис.3.10).



Рис. 3.10. Зразки зубних еліксирів

Ополіскувач порожнини рота можна використовувати як додатковий спосіб очистки, допомагаючи видалити бактерії та рештки їжі, особливо у важкодосяжних місцях ротової порожнини. Використовувати ополіскувач необхідно зранку та вечором у комбінації з зубною пастою, він освіжає дихання та піклується про ясна.

Ополіскувачі ділять на профілактичні і лікувальні. Профілактичні ополіскувачі доцільно використовувати у випадках, коли немає можливості повноцінно чистити зуби (в дорозі, від'їзденні та ін.). Лікувальні ополіскувачі призначені максимально захистити порожнину рота від хвороботворних бактерій, заліковувати невеликі ушкодження ясен, сприяти швидкому загоєнню лунок після видалення зубів (рис.3.11).



Рис. 3.11. Зразки ополіскувачів для порожнини рота

Засоби для догляду за зубними протезами – крем-паста, швидкорозчинні шипучі таблетки, спеціальні щітки для очищення зйомних протезів.

Крем-паста (рис. 3.12) наноситься на висушену внутрішню поверхню зубних протезів, швидко та надійно фіксує у роті зубний протез і позбавляє від незручностей пов'язаних з користуванням зубними протезами. Разом з цим прискорює адаптацію до протезів, запобігає дискомфорту, збільшує жувальну функцію. Має приємний смак м'яти, що надає відчуття свіжості цілодобово.



Рис. 3.12. Крем-паста для кріплення зубних протезів

Швидкорозчинні шипучі пігулки використовуються для швидкого, високоефективного очищення зубних протезів №4 та №32 (рис. 3.13).



Рис. 3.13. Швидкорозчинні зубні пігулки для очищення зубних протезів

Щітка для очищення зйомних протезів має широку круглу голівку, з двосторонньою щетиною, досить м'яка – для базисів протезів (бо вони потребують дуже делікатного очищення), жорстка – для «зубів» протезів (рис. 3.14).



Рис. 3.14. Щітка для очищення зйомних протезів

Зубна нитка (флос) (рис.3.15) – це тонка, м'яка, синтетична нитка довжиною 35–40 см, іноді ароматизована, яка слугує для догляду за ротовою порожниною: очищення контактних поверхонь і міжзубних проміжків. Їх застосування дає непоганий ефект при профілактиці карієсу.



Рис. 3.15. Зразки зубних ниток

Зубні щітки – відносять до галантерейних товарів і вивчатимуться у розділі товарознавства «Галантерейні товари».

Жувальна гумка може застосовуватися після їжі для механічного очищення зубів від нальоту, стимуляції слиновиді-

лення і освіження порожнини рота (більш детально вивчається у товарознавстві харчових продуктів).

Останнім часом з'явилися гігієнічні засоби на рослинній основі, з високими мінералізованими, антибактеріальними, дезодорувальними властивостями, дія яких побудована на хронобіологічному принципі лікувально-профілактичного впливу, адаптованого до певного часу доби. До таких засобів належать, наприклад, «Radonta Morning» і «Radonta Evening» – взамін зубної пасти, для ранішнього та вечірнього чищення зубів та «Radonta» – освіжаючий зубний гель – для денного догляду. Цей комплект для ротової гігієни можна рекомендувати для усунення запальних явищ слизової оболонки порожнини рота, зменшення кровоточивості ясен, зміцнення твердих тканин зубів, зниження швидкості утворення назубних нашарувань, а також з метою усунення неприємного запаху з рота. До складу вказаних зубних паст та гелю входять природні компоненти, які поліпшують мікроциркуляцію в тканинах пародонта, діють профілактично. Вони економні та зручні у використанні, не містять штучних антисептичних компонентів, таких як хлоргексидин чи триклозан

6. *Інші косметичні товари* — це засоби від поту та засоби для прийняття ванн та душу.

Засоби від поту поділяються на дві групи: *дезодоранти*; *антиперсперанти* [35].

Дезодоранти запобігають розкладу поту, маскують його запах спеціально підібраними парфумерними композиціями.

Як антимікробні компоненти використовують заміщені феноли, ациклічні первинні сесквітерпенові спирти (фарнезол, фірма «Драгоко», Австрія), четвертинні солі амонію, триклозан, ундециленову кислоту, ефірні олії лаванди, петрушки, м'яти, гвоздики, герані, лимона, помаранчу; етиловий спирт.

Дія *антиперспірантів* ґрунтується на частковому пригніченні дії потових залоз – потовиділення. Таку дію виявляють сполуки алюмінію, цирконію, хрому, свинцю та заліза. Вони спричиняють звуження порів шкіри, тим самим зменшуючи потовиділення. Це не завжди і не зовсім бажано, тому що потовиділення разом з виділенням сальних залоз утворюють на поверхні шкіри гідроліпідну захисну плівку, яка затримує втрати во-

логи шкірою, і не дає їй пересихати. Разом з цим, з потом із організму видаляються небажані токсичні речовини.

Найпоширеніший серед антиперспирантів – це алюміній гідроксихлорид (INCI name: Aluminum Chlorohydrate). Швейцарська фірма Clariant виробляє його у вигляді порошку (Locron P) – 99,5% основної речовини або рідини (Locron L) – 50 % водного розчину.

Розрізняють декілька видів антиперспирантів: ролери, стіки, спреї, гелі. Антиперспиранти спреї, дуже зручні в застосуванні, на жаль, у них є недолік – вони неекономічні у використанні. Етиловий спирт, який досить часто входить до складу спрею, не рідко дратує чутливу шкіру, особливо після гоління. На сьогодні виробники виготовляють спреї без етилового спирту. Компактні і зручні у використанні антиперспиранти стіки. Зазвичай стіки мають слабкий запах, що дозволяє використовувати парфум. Стіки також не позбавлені недоліків, як правило, вони можуть залишати сліди на одязі. Особливо даний недолік помітний, якщо одяг темного кольору. Іноді антиперспиранти можуть обсіпатися, скупчуватися в пахвових западинах, що, безумовно, не є перевагою. Зручними та практичними є кулькові дезодоранти, вони компактні, досить економічні, і значно легші ніж тверді антиперспиранти. Кулькові дезодоранти користуються більшою популярністю бо вони заспокоюють шкіру, мають протизапальну дію, що робить цей тип дезодорантів ідеальним варіантом для чутливої шкіри. Так само зараз на ринку з'явилися антиперспиранти – гелі, які є новим напрямом дезодорантів даного типу. Гелієві дезодоранти, прозорі, не залишають слідів на одязі, легко наносяться на шкіру.

Сучасна косметична індустрія працює у напрямку створення дезодорантів, які покликані знищувати неприємні запахи, і не мають істотного впливу на потовиділення. Такі дезодоранти знищують бактерії, які провокують неприємні запахи, не подразнюють шкіру, не залишають плям на одязі, не викликають свисту та ін. дискомфорту під пахвами.

Асортимент засобів від поту представлений наступними торговими марками: «Rexona», «NIVEA», «DryDry», «Dove», «Payot», «Vichy», «Lady Speed Stick», «Avon», «Oriflame», «Gar-

nier», «Gillette», «CAMAY», «Fa», «Adidas», «Mennen Speed Stick», «BALEA», «Caribic», «Secret» і ін.

Сучасні засоби для прийняття ванн містять такі сировинні компоненти, які благотійно впливають не тільки на поверхню тіла та розширюють пори шкіри, а й мають позитивний вплив на весь організм у цілому, заспокоюють нервову систему, поліпшують кровообіг, знімають головний біль та ін. Це пов'язано з використанням поверхнево-активних речовин (ПАР), ефірних олій, морської солі, екстрактів лікарських рослин, овочевих, фруктових та інших біологічно активних домішок (БАД) [45].

Промисловість випускає спеціальні косметичні засоби для ванн у вигляді піни, солі, шипучих «бомб», ефірних олій тощо.

До складу піни для ванн входять ПАР, стабілізатори, піноутворювачі, зволожувальні добавки для шкіри, екстракти трав та фруктів, ефірні олії та їх композиції, ароматизатори. Вони очищують шкіру, пом'якшують її та тонізують.

Основними представниками піни для ванн є наступні торгові марки: «Fa», «Дракоша», «Маленькая фея», «Oriflame», «Nivea», «Garnier» та ін.

Солі для ванн надають воді приємного аромату, пом'якшують жорстку водопровідну воду, лікують шкіру, слизову оболонку носа, горла та легені, адже в складі морської солі є йод, срібло та багато інших елементів таблиці Менделєєва. Це на деякий час припиняє процес зменшення вологи у складі нашої шкіри (рис.3.16) [45].



Рис. 3.16. Солі для ванн

Соляні ванни не тільки розслаблюють, а й здатні знімати біль у суглобах та м'язах.

Бомби (їх ще називають гейзерами або шипучими кульками) опускають у ванну, вони шиплять і розчиняються, поширюючи аромат лікувальних ефірних олій протягом 10–20 хв. (рис. 3.17)



Рис. 3.17. Бомби для ванн

Основу такої бомби складають: сода харчова (натрію бікарбонат, гідрокарбонат натрію) і лимонна кислота – це вони, при розчиненні у воді одночасно, дають такий ефект бурління. А для корисності такої бомби і приємного запаху до неї додають наступні інгредієнти: ефірні та пом'якшувальні олії, косметичні глини, сухе молоко або вершки, морську сіль, крохмаль, какао, перлинну пудру, англійську сіль, пелюстки квітів, мелені спеції та ін.

Виробничі підприємства «Attirance», «CANAN», «Anava», «JURMALA SPA COLLECTION», «Царство ароматів», «ВІТЕКС», ПКФ «Ароза» та фірма «Суматра» (Україна) та ін. виробляють широкий асортимент ароматичних солей для прийняття ванн, а також шипучих «бомб» [45].

Разом з цим, значна кількість підприємств випускає піномийні засоби у формі густих рідин з високою в'язкістю. Вони мають у своєму складі високий вміст поверхнево-активних речовин і утворюють під струменем теплої води високу та стабільну піну. Зазвичай, у складі таких засобів є три-чотири ПАР – лаурилефірсульфати натрію, діакілоламіди та амфотерні ПАР – амідопропілбетаїни та як загусник – лауриловий спирт оксиетильований 2–3 молями окису етилену. До складу таких засобів також входять екстракти цілющих лікарських рослин та ефірні олії. Усе це забезпечує разом з приємними віддушками та хлоридом натрію неаби-який лікувальний ефект.

Останнім часом у широкому продажу з'явилися ефірні олії, які також відносять до косметичних засобів і використовують для ароматизації тіла, волосся, одягу, приміщень, та з лікувальною метою. Ефірна олія (*етерна олія, етери*) – рідка летка суміш органічних речовин, котрі виробляються рослинами і надають їм запаху (дод. Ф). Сировиною для отримання ефірних олій є свіжі або в'ялені частини рослин: кора, коріння, стебла рослин, деревина, смола, листя, пелюстки, суцвіття, насіння та коробочки (більш детально вивчаються у товарознавстві ефірно-олійної сировини).

Основними виробниками ефірних олій є: «Styx Naturcosmetics», «Primavera», «Царство ароматов», «Душистый мир», «Ботаника», «Styx», «Арома» та ін.



Питання для самоперевірки

1. На які основні групи ділиться косметика згідно розробленої класифікації Дрідмана Р.А. Охарактеризуйте ці групи.
2. Як класифікують гігієнічну і лікувально-профілактичну косметику залежно від призначення?
3. Чим відрізняються косметичні засоби для дітей?
4. Охарактеризуйте асортимент засобів для догляду за шкірою.
5. Надайте характеристику засобам для догляду за шкірою після гоління.

6. Які відмінні особливості мають засоби для догляду за волоссям та шкірою голови?

7. Охарактеризуйте асортимент засобів для догляду за зубами та порожниною рота.

8. Які засоби відносять до інших косметичних? Охарактеризуйте їх.



Література

1. Яковлева Л.А. Товароведение парфюмерно-косметических товаров / Л.А. Яковлева. – Н: Изд. «Лань», 2001. – 160 с.

2. Фридман Р.А. Технология косметики: учебн. [для студ. выс. учебн. завед.] / Р.А. Фридман. – М. : Пищевая промышленность, 1984. – 487 с.

3. Засоби від поту та засоби для прийняття ванн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tovar.dtk.net/books/book-1/chapter-53/>

4. Классификация шампуней [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://shampuni.blogspot.com/p/blog-page.html>

5. Засоби для прийняття ванн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ekotovar.com.ua/tovars/19.html>

Тема 2.3. Класифікація та асортимент декоративної косметики.

План

1. Призначення та загальна класифікація декоративної косметики.
2. Засоби для догляду за шкірою обличчя.
3. Засоби для губ.
4. Грим для повік та вій.
5. Грим для виправлення шкіри.
6. Засоби для догляду за нігтями.

1. *Призначення та загальна класифікація декоративної косметики.* Основне призначення декоративної косметики –

зробити зовнішність людини привабливішою, підкреслити кращі її риси і замаскувати невеликі дефекти.

Декоративна косметика різноманітна за функціональним призначенням. Асортимент декоративної косметики представлений на сучасному ринку достатньо широко, але в основному за рахунок товарів зарубіжних фірм.

Згідно з ДСТУ 4774:2007 декоративна косметика класифікує залежно від призначення: засоби для догляду за шкірою обличчя (пудра, рум'яна, маскувальні олівці); засоби для губ (губні помади, блиск, контурні олівці, бальзами); грим для очей (туш для вій, олівці для повік, тіні для повік, олівці для брів, фарби для брів та вій, блиск для повік, підводки для повік); засоби для догляду за нігтями; грим для виправлення дефектів шкіри, інші вироби [40].

2. *Засоби для догляду за шкірою обличчя*: пудра, рум'яна.

Пудра – це порошкоподібна тонко подрібнена суміш органічних і мінеральних речовин, призначена для оберігання шкіри обличчя від шкідливих атмосферних впливів (вогкості, пилу, коливань температури), а також для поліпшення кольору шкіри, надання їй матового відтінку. Пудра є кращим засобом, що поглинає потові і жирові виділення шкіри. Шар пудри, нанесений на обличчя, захищає шкіру від недоліків [10,42].

Основним недоліком пудри вважається її здатність підсилювати сухість шкіри, тому перед нанесенням її на суху шкіру, обличчя злегка змашують кремом або застосовують крем-пудру.

До складу пудри входять крохмаль, оксид цинку, каолін, тальк, стеарат цинку, оксид титану, барвник, парфумерні віддушки та ін.

Основними операціями у виробництві пудри є підсушування і подрібнення сипких матеріалів, складання суміші (підбір і дозування), перемішування, просіювання і упаковка.

Асортимент пудри розрізняють за консистенцією, призначенням, кольором і якістю.

За консистенцією пудра буває порошкоподібною, компактною, рідкою, кремopodobною і в листочках.

Порошкоподібна (розсипчаста) пудра – це тонко подрібнена суміш основних компонентів пудри

Компактна пудра – це порошкоподібна пудра, змішана з декстрином, патокою, агар-агаром і спресована у вигляді пігулок або пластинок. Така пудра зручна в користуванні, оскільки займає менший об'єм і не розсипається [10,42].

Рідка пудра – це суспензія порошкоподібної пудри у водно-гліцериновому розчині, який іноді містить невелику кількість спирту. Таку пудру наносять тампоном, а після випаровування рідких складових частин вона залишає рівний, тонкий шар, що добре утримується на шкірі лица.

Кремоподібна пудра (крем-пудра) поєднує властивість сухої пудри і густого емульсійного крему. Вона легко наноситься на шкіру, має високу криючу здатність, надає шкірі різні відтінки, пом'якшує шкіру і захищає її від атмосферних впливів.

Пудра в кульках (так звані «метеорити») – це кульки декількох кольорів в одній коробці. «Метеоритову» пудру наносять пензликом. Вся гамма кольорів найдрібнішими порошинками розподіляється по обличчю і за рахунок цього воно немов світиться зсередини [10].

Рум'яна призначені для підфарбовування скронь. З їх допомогою можна додати обличчю бажаний відтінок, змінити зорово овал обличчя, надати йому виразності. За консистенцією рум'яна бувають сухі і жирні [42].

Сухі рум'яна – порошкоподібна суміш пудри з пігментами і органічними барвниками, випускають у вигляді порошку або твердих спресованих пігулок.

Жирні рум'яна – віддушена і забарвлена суміш жирових речовин, призначена для сухої шкіри.

Нове в асортименті – *рум'яна в кульках* – це комбінація кульок різних кольорів (наприклад, теракотового, кремowego, рожевого). Змішуючи кульки, можна досягати різних відтінків і навіть ефекту легкого загару.

Рум'яна виготовляються на основі тальку, кукурудзяного крохмалю з додаванням олій, воску, а для поліпшення властивостей – вітамінного комплексу, сонцезахисних фільтрів, керамідів.

3. Засоби для губ.

До декоративних засобів для губ відносяться помада, контурний олівець і блиск для губ.

Губну помаду класифікують за різними ознаками [42].

За призначенням – розрізняють гігієнічну і декоративну помади. Гігієнічна – це найкращий засіб для догляду за шкірою губ, до її складу часто вводять масло какао, прополіс, вітаміни А, С (Бджілка), азулен (Спорт) – протизапальна добавка, феофітин, що надає помаді антимікробний загоюючий ефект (Феб), фотофільтри (Промінь). Розроблена рецептура, що враховує особливості дитячої шкіри (Маленька фея).

За кольором – вітчизняна промисловість випускає декоративну помаду від 1 до 99 тонів (від блідо-рожевого до лілового); на кожному підприємстві-виготівнику своя нумерація помади за кольором, тому під одним номером у продаж поступає помада різних тонів.

За блиском – помади поділяються на матові, перламутрові, з іскристим блиском.

За ступенем жирності – помаду поділяють на жирну, напівжирну і суху.

За формою футляра (пенала) – у вигляді круглих, овальних, прямокутних паличок – олівців; у металевих і пластмасових футлярах; недавно з'явилися помади у формі олівця в дерев'яному корпусі, дерево вбирає зайвий жир, через який помада швидше розтікається.

До складу губної помади входять високоякісні жири, олії, віск, нафтопродукти (цезезин, парафін), а також корисні добавки (вітаміни А, Е, С; лецитин, екстракти алое, жожоба та ін.). Кількість компонентів різна – від 15 до 30.

Жири – основні з них свинячий, норковий, ланолін.

Олії – кокосова, кукурудзяна, авокадо, жожоба, мигдалева, маслинова, соняшникова, парфумерна та ін.

Жири і олії пом'якшують і живлять губи, надають їм блиску, оберігають від зовнішніх несприятливих факторів. Шкіра губ суха, оскільки її верхній шар дуже тонкий, без потових залоз. Вологість губ в основному забезпечується слиною.

Додавання воску загущує консистенцію помади і полегшує її формування. У якості воску використовують: бджолиний, канделильський, карнаубський.

У губну помаду вводять також антиоксиданти, перламутрові добавки і біологічно активні речовини, розраховані на дерматологічну дію.

Блиск для губ, як і губні помади, має багатокомпонентний склад: природний віск, олії, жири, плівкоутворюючі і блискоутворюючі речовини, барвники і корисні добавки. Випускають 11 тонів. Блиск освіжає губи і оберігає їх від атмосферних несприятливих умов [10]. Він може випускатися в баночках або у формі олівця (у пеналах).

Контурний олівець для губ – для корегування контуру губ різноманітних тонів. Склад аналогічний губній помаді, але сухіший і твердіший за рахунок більшого вмісту воскових речовин.

У «стійкий» олівець вводять силікони, вони швидко випаровуються, дозволяючи кольоровим пігментам фіксуватися на шкірі, додають стійкість і яскравість кольору олівця. Як основа для грифеля використовують каолін, а віск надає грифелю стійкість. Олівці для губ повинні бути достатньо м'якими, щоб не пошкодити шкіру навколо рота, але і не дуже жирними, щоб контур не розтікався. За тоном олівець повинен співпадати з губною помадою.

4. Грим для повік та вії: туш, олівець для повік, тіні для повік, олівець для брів, фарби для брів та вії, блиск для повік [10].

Туш для вії – призначена для підкреслення, виділення і зміни природного кольору вії. Туш виробляється в різних формах: рідкій, кремopodobній і сухій. Вона також випускається різних відтінків і кольорів.

Найпопулярніша форма випуску туші – туби з паличкою, на кінці якої знаходиться апплікатор-щіточка. Щіточка може бути прямою або зігнутою, залежно від призначення туші – підкручування, розпушування або подовження вії.

Інгредієнти туші зазвичай включають воду, віск, формуючі частки, ароматизатори і консерванти. Деякі туші містять віскозні або нейлонові волокна для подовження вії.

Першу туш для вії винайшов англійський торговець французького походження Юджин Риммел у середині XIX століття. Слово „*gimmel*” як і раніше означає „туш” на декількох мовах, включаючи португальський, турецький, румунський і т.д. Англійська назва туші – *mascara*, пішла від італ. *maschera*, що означає „захисна маска”.

Сучасна туш була створена у 1913 році хіміком Тері Л. Уільямсом для його сестри Мейбл. На початку туш була сумішшю вугільного пилу з вазеліном.

Туш була успішно випробувана на Мейбл, і Уільямс почав продавати новий продукт поштою. Він назвав свою компанію „Maybelline” – з’єднавши ім’я його сестри (Mabel) і слово вазелін (Vaseline), яка зрештою стала провідною косметичною компанією [46].

В ті часи туш була сухої консистенції – вона складалася з барвників і карнаубського воску. Туш терли вологою щіточкою-гребінцем, набираючи її на зубчики щіточки, а потім наносили туш на вії.

Тері Уільямсу, так само, як до нього Юджину Риммелу, не вдалося б зробити туш для вій популярною. Але на допомогу прийшов кінематограф. Туш припала до вподоби кіноактрисам: вона робила очі яскравими і виразними, при великих планах не виглядала так неохайно, як густе підведення. Так Maybelline стала постійно використовуватися голлівудськими гримерами. А після того, як відразу в двох фільмах героїні актрис Теді Бару і Полі Негрі за допомогою Maybelline перетворилися на красунь, туш негайно знадобилася чи не усім жінкам світу.

Разом з популярністю у Уільямса з’явилися і конкуренти. Виробництво туші налагодила ще одна компанія – Max Factor. Причому їх рецепт був вже більш удосконаленим – окрім барвників і вазеліну в нього входив карнаубський віск який надавав віям, глянцевого блиску і додаткової товщини [46].

У 1920-х-1930-х роках туш для вій оселилася в сумочці чи не кожної жінки. Тон задавали голлівудські зірки – Грета Гарбо, Марлен Дітріх, Бет Девіс. Вони створювали собі надзвичайно довгі вії, що кидають густу тінь на щоки, приклеюючи до повік штучні волоски і покриваючи їх декількома густими шарами туші.

Сучасна упаковка туші (туба) з’явилася лише в 1957 році завдяки Елен Рубінштейн. Нова упаковка туші була привабливішою і зручнішою, чим колишня суха туш, і тому туш в тубах швидко завоювала популярність на ринку.

Сучасну туш для вій можна розділити на дві групи: водостійку туш (часто помічено як водонепроникну) і неводостійку туш [10].

- Водостійка туш.

Її основу складають леткі розчинники, різні види воску тваринного походження (наприклад, бджолиний віск), різні види воску рослинного походження (карнаубський віск, віск з рисових висівок, т.д.), віск мінерального походження (наприклад, парафін), барвники (оксид заліза, ультрамарин і т. і.) і полімерів. Така туш не містить водочутливих інгредієнтів, тому вона має хорошу стійкість до сліз, поту або дощу. Водостійку туш видаляють спеціальним засобом для зняття макіяжа, оскільки її практично неможливо змити водою.

Водостійка туш за своїми властивостями схожа на фарби на масляній основі або масляних розчинниках.

- Неводостійка туш.

Її основа: вода, м'які поверхнево-активні речовини, різні види воску тваринного, рослинного і мінерального походження, барвники, потовщені полімери (арабська смола, модифікована целюлоза) і консерванти. Ця туш стійка до дії сліз, але вона легко видаляється за допомогою мила і води. Неводостійка туш за своїми властивостями схожа на фарби на водній основі

Тіні для повік використовувалися в косметиці з давніх часів. При розкопках в Єгипті була виявлена перша фарба для повік з сурми і сажі. Римлянки вже в середині першого століття н. е. використовували сурму як тіні для повік [4].

Якщо замислитися, тіні для повік – найщільніший косметичний засіб, адже багатошаровість в нанесенні тіней не лише не забороняється, але навіть вітається. Візажисти стверджують, що використання тіней може перетворити лице до невпізнання і створити абсолютно новий, незвичний образ. Саме макіяж очей визначає загальний стиль макіяжа. І справді, чорне підведення перетворило Елізабет Тейлор на Клеопатру, а Одрі Хепберн – в Холлі Голайтли („Сніданок у Тіффані”).

Тіні для повік не лише зорово збільшують очі, роблять погляд відкритим або загадково-ваблячим, але і підкреслюють їх колір. Проте, незважаючи на численні вади тіней, небагато жінок використовують їх в повсякденному макіяжі – нанесення тіней вимагає особливого уміння. Потрібен час, щоб досягти майстерності в проведенні плавної лінії апплікатором і осягнути тонкощі непомітних переходів між різними відтінками.

Макс Фактор створив тіні для повік на основі хни.

До складу сучасних тіней для повік входять парфумерна олія, церезин, парафін, віск, цинкові і титанові білила, тальк і барвники: вохра, муміє, пігмент жовтий, мілори, сажа лампова, ультрамарин, лак яскраво-червоний та ін. Разом з цим вони можуть містити такі шкідливі речовини, як [24]:

- Каолін (Kaolin) – може викликати алергію.
- Ацетат Токоферолу (Tocopheryl Acetate) – антиоксидант, зволожує шкіру. У великих дозах спричиняє роздратування, лущення і свербіж шкірних покривів, алергію.

- Оксид цинку (Zinc Oxide) – барвник, а також захисник від УФ-променів. Здатен викликати алергію, свербіж і роздратування шкіри і очей.

- Силікагель (Silica) – абсорбуюча речовина. Запобігає затвердінню складу. Може викликати алергію і навіть інтоксикацію.

- Метилпарабен (Methylparaben) – консервант. Викликає алергію або роздратування шкіри, очей, і навіть, легенів. У окремих випадках можуть спостерігатися порушення роботи ендокринної системи.

- Пропілпарабен – консервант і парфумерна добавка. Викликає алергію, порушення роботи ендокринної системи.

- Бутилокситолуол (BHT) – антиоксидант. Викликає алергічні реакції, при попаданні на слизову оболонку горла викликає сухість і кашель, паління шкіри, почервоніння, лущення.

- Діоксид титану (Titanium Dioxide) – барвний пігмент, здатний поглинати УФ-промені. Викликає рак, алергію, роздратування на шкірі, очах і в легенях. Деякі виробники можуть перевищувати допустимий відсоток його вмісту, що і викликає небажані реакції.

- Алюмінієвий порошок (Aluminum Powder) – барвник. Може негативно позначитися на репродуктивній і нервовій системах, викликати алергію.

Сухі (компактні тіні, у вигляді пудри) – тіні на сухій порошкоподібній основі, отримані методом пресування. Це найбільш популярні види тіней. Склад аналогічний складу пудри: тальк, гідроксид хрому, окисел цинку, двоокис титану, стеарати цинку і магнію, каолін, барвники, перламутрові пігменти і т. д.

Наносяться пальцем, пензликом, пінопластом аплікатором і т. д. Виглядають природно.

Тіні для повік у вигляді олівців (eyelid stick; pencil eye – shadow; eye – shadow pencil; eye – shadow stick) ідеальні для швидкого макіяжу. Випускаються у вигляді традиційного олівця або олівця в пластиковому корпусі з висувним грифелем. Товщина таких олівців коливається від 8 до 15 мм. До складу олівців входять безводні суміші жирових речовин і воску: бджолиний віск, віск воскової пальми і свічного дерева, суміш парафіну і церезину, стеаринова кислота, жироподібні речовини, завдяки яким досягається відповідна консистенція і зменшується твердість олівця. До недоліків відноситься те, що вони не дуже добре тримаються.

Кремові тіні (рідкі, кремоподібні) – тіні на жировій основі. Зазвичай водостійкі. До недоліків відноситься швидке висихання, розтікання і скупчування в складках шкіри [47].

Олівець для брів – ароматизована суміш жирових продуктів, воску, церезину, парафіну, барвників.

Контурні олівці для повік виготовляють із тієї ж самої сировини, вони бувають м'які і тверді.

Рідка підводка для повік має кремоподібну консистенцію. Якщо айлайнер дуже рідкий, він може при попаданні на шкіру розсихатися і тріскатися. Зручніша рідка підводка у формі фломастера.

Фарби для брів і вій – виготовляють чорного і коричневого кольорів. Вони можуть бути рідкими і пастоподібними. До них відносяться фарби Лондаколор, Велла та ін.

5. Грим для виправлення дефектів шкіри

До цієї групи входять тональний крем, коректор, гігієнічний олівець.

Тональні креми містять жирові компоненти, пігменти, корисні добавки. До складу сучасних тональних кремів можуть входити вітаміни Е, А, зволожуючий комплекс, сонцезахисні фільтри, лецитин, летючі силікони, гіалуронова кислота, олія ши, порошок шовку та інші корисні добавки [28, 10].

Тональний крем – основа будь-якого сучасного макіяжу. Він допомагає скорегувати всі дрібні недоліки, дефекти шкіри, покращує естетичний вигляд шкіри і обличчя. Залежно від тону

крему, шкірі можна додати бажаний відтінок. Тональний крем утворює на обличчі м'яку прозору плівку, стійку протягом дня.

Сучасні тональні креми можуть зволожувати і захищати шкіру від зовнішніх дій (від агресивних сонячних променів).

Випускають такі види тональних кремів: рідкі, кремоподібні, крем-пудра.

Рідкі – в скляних флаконах, наносяться спеціальною губкою, спонжем (у перекладі з англійського «пористий матеріал», «губка»).

Кремоподібні – у пластикових тубах і наносяться губкою або подушечками пальців.

Крем-пудра Саку (Кейк) продається у футлярі, у комплект входить спеціальний спонж. Якщо засіб використовується як пудра, його наносять на обличчя сухим спонжем. При використанні крему-пудри як тонального засобу, його наносять на обличчя спонжем, змоченим у воді.

До складу *маскуючого олівця* входять 20% діоксиду титану, змочуючі і диспергуючі агенти – парфумерна олія, віск, парафін, церезин, ланолін, барвні речовини.

Гігієнічний олівець використовується як протизапальний і підсушуючий засіб для маскуванню дефектів шкіри, схильної до вугрового висипу [28].

6. Засоби для догляду за нігтями.

До засобів для догляду за нігтями відносяться лаки і емалі для нігтів, рідини для зняття лаку, основи під лак, лосьйони і креми для зміцнення нігтів тощо.

За деякими даними *лак для нігтів* був винайдений в Китаї біля ХХХ століття до н. е. За часів китайської династії Мін в моду входять довгі нігті як ознака вищого сану. Жінки відрощували нігті (іноді завдовжки до 25 сантиметрів) для демонстрації того, що вони не займаються ручною працею, а чоловіки відрощували нігті як амулет від зла [48].

У Стародавньому Єгипті листя червениці (*Anchusa tinctoria*), імовірно використовувалися для виготовлення пасти для фарбування рук, підшов ніг, а також нігтів і волосся. Також деякі дослідники відмічають, що нігті на руках і ногах староегипетських статуй іноді забарвлені в червоний колір.

З давніх часів відоме використання „поліровки для нігтів” яка складалась з жиру та крові тварин.

Першу у світі незмивну водонерозчинну формулу лаку для нігтів винайшов Чарльз Ревсон¹, засновник компанії Revlon (1934 р.). Структура лаку була нестабільна, покриття відлущувалося вже через дві-три доби. Як рідина для зняття лаку використовувався звичайний ацетон. Гамма лакових покриттів була дуже одноманітна: біля п'яти-шести відтінків червоного кольору, при цьому використовувались пігменти, які були досить небезпечні.

Будь-який типовий *сучасний лак* містить чотири основні типи інгредієнтів: полімери, розчинники, пластифікатори, пігменти.

Полімери є основою будь-якого лакового покриття. Тосиламідформальдегідна смола (ТСФ) і похідні нітроцелюлози (наприклад, ацетобутират целюлози) – традиційні складові сучасних лаків. Саме вони і утворюють міцну блискучу плівку, яка називається лаковим покриттям.

Нітроцелюлоза, розчиняючись в суміші розчинників, створює яскраву, блискучу тверду плівку, але без додаткових добавок буде крихкою і не дасть потрібного зчеплення з поверхнею нігтя.

ТСФ – синтетичний полімер, який добре поєднується з живими тканинами організму. Саме цей інгредієнт визначає якість зчеплення з нігтем і робить лакове покриття міцним. Він не має відношення до вмісту в лаці чистого формальдегіду. Слідова концентрація останнього не повинна перевищувати 0,05 %.

Розчинники. Лакові покриття тверднуть не за допомогою полімеризації, але завдяки випарювання розчинників, які містяться у їх складі. Саме вони виконують роль носіїв усіх інгредієнтів лаку. Також їх вміст визначає здатність лаку бути якісно нанесеним на нігті. Комбінація декількох видів розчинників дає оптимальний час висихання лаку на нігтях. Розчинниками в лаках є ефіри, поширені в кондитерській промисловості для виробництва фруктових есенцій і цукерок – етилацетат і бутилацетат. Саме їх характерний „аромат” відчувається при відкритті флакона з лаком. Також до складу лакових покриттів входять ізопропіловий спирт, стеаралконний гекторит і диметикон [48].

¹ Найбільш відомі розробники та основоположники декоративної косметики наведені у додатку Ф.

Бутилацетат дає можливість розподілити лак по поверхні нігтя.

Етилацетат відповідає за швидкість висихання і формування плівки.

Ізопроприловий спирт є аналогом етилового спирту і основою професійних антисептиків. Він використовується для різкого зниження взриво- і вогнебезпечності нітроцелюлози.

Стеаралконний гекторит протидіє осадженню пігменту і контролює рівномірний розподіл лаку по поверхні.

Диметикон – різновид силікону, який прискорює процес висихання лаку. Також часто є основним інгредієнтом разом з рідкими оліями в спреях -,„сушках” для лаку.

Пластифікатори. Надають лаковій плівці необхідну еластичність і міцність. Часто використовують: дибутилфталат та камфору.

Дибутилфталат – надійний і гарантований пластифікатор в лаках. Проте опинився під забороною в Євросоюзі через передбачувану, але не доведеної негативної дії на організм. Американські виробники, услід за цим, перестали використовувати цей інгредієнт в лаках, замінивши його трифенілфосфатом або пентанілдибутиратом.

Камфора – пластифікатор натурального походження з камфорного дерева і інших рослин. У зв'язку з неоднозначною реакцією організму людини на інгредієнт, деякі виробники лакових покриттів відмовляються від використання його у складі своїх лаків.

Пігменти. Застосовуються натуральні і синтетичні. Слюда, силікати, діоксид титану, оксихлорид вісмуту, D&C Red, D&C Blue, D&C Yellow, лимонна кислота.

Слюда – природний інгредієнт, надає лакам ефект мерехтіння.

Силікати – здатні контролювати консистенцію лаку і одночасно попереджати осадження пігментів.

Діоксид титану – найпоширеніший пігмент, надає лаку білого кольору, і регулює усі інші відтінки кольорів.

Оксихлорид вісмуту – сіль, надає різним лакам перламутровий ефект. Іноді для цієї мети використовують спеціальні глини і натуральний перламутр [48].

D&C Red, D&C Blue, D&C Yellow – пігменти натурального і синтетичного походження різних кольорів від червоного до синього і чорного.

Лимонна кислота – ефективна як стабілізуючий агент.

Підгрупи лаків

Сучасні лаки для нігтів розділяються на декілька груп.

Основа. Зазвичай наноситься на ніготь в першу чергу і виконує декілька функцій – готує поверхню нігтя для нанесення шару основного лаку, захищає ніготь від пожовтіння при використанні кольорових лаків темних кольорів. Деякі основи містять добавки – частки тальку, шовку або інших речовин, що заповнюють нерівності нігтя. Існують також лікувальні основи, що містять речовини для захисту від грибкових захворювань, або речовини, які допомагають зростанню і зміцненню нігтя (з домішкою епоксидних або формальдегідних смол, а також полівінілбутирола, іноді з кальцієм). Лікувальні основи можуть використовуватися як спільно з декоративним лаком, так і самостійно [48].

Лак-основа. Служить для вирівнювання поверхні нігтя. Буває рожевий, прозорий.

Прозорий лак. Використовується як основа і як лак для покриття. Захищає нігті і надає їм блиску, робить колір яскравішим. До складу входять анілінові барвники.

Кольоровий (декоративний) лак. Зазвичай наноситься на основу і служить для надання нігтю потрібного кольору. Поверх кольорового лаку рекомендується наносити шар захисного лаку для запобігання його відлущування. Часто наноситься в декілька шарів для надання нігтю гладенького і більш блискучого виду.

Звичайний лак. Найпоширеніший і популярний. Ніготь покривається в два шари, крім чорного і дуже темних тонів (в один), а білого і дуже світлого – в три.

Перламутровий. Лак має перламутровий відлив і хорошу стійкість. Має видиму структуру.

Швидковисихаючі. Експрес-лаки. Висихають за одну хвилину.

З блискітками. Прозорий (кольоровий) лак з додаванням блискучої мішури різної форми, розмірів, кольорів.

Матові. Не мають звичного лакового відблиску. Поверхня гладенька, оксамитова. Миттєво висихає і пахне камфорною олією. Густий лак.

Одношарові лаки покривають поверхню якісно при одношаровому нанесенні.

Зміцнюючі лаки. Наносяться після манікюру. Містять рідкі шовкові волокна і кератин. Захищають від впливу навколишнього середовища. Нігті стають більш твердими.

Гіркий. Має гіркий смак і служить захистом від звички обкушувати нігті. Зазвичай зелено-прозорого кольору.

Хамелеон. Змінює колір (відтінок) залежно від кута нахилу нігтя.

Температурний. Поступово змінює колір залежно від температури поверхні нігтя у приміщенні і на вулиці.

Кракелюрний (потрісканий) лак створює на поверхні нігтя ефект тріщин, які розповзаються в різні сторони («ефект старої порцеляни») (рис.3.18).



Рис.3.18. Кракелюрний лак

Гіпоалергенні лаки зазвичай продаються в аптеці, не викликають алергії через відсутність толуолу, формальдегіду, дибутилфталату.

Акварель. Прозорий лак з різними відтінками. Має більш блискучу поверхню, ніж звичайний лак, як ніби ще не до кінця висох. Дає ніжні, приємні кольори. Добре використовувати при френчі – згладжує різкий кордон між вільним краєм (смайл) і нігтьовим ложе.

Лаки Dance Legend. Лак виявляється при УФ-висвітленні у вигляді яскравого світіння: рожевий, синій, червоний, бірюзовий, зелений.

Крем-лак. Має нерозчинні, густі пігменти. При нанесенні можуть утворитися смужки.

Піль-офф-лак. Знімається з нігтя єдиною плівкою. Містить спеціальні полімери на водній основі. Такий лак не підходить для педикюру.

Лаки для малювання на нігтях та нейл-арту. Більш щільні і рідкі. Є спеціальні професійні набори для нейл-арту. Вони складаються з 6 флакончиків різного кольору (наприклад: червоний, синій, чорний, білий, жовтий, зелений). Ці лаки чисті за кольором. В середині флакончика спеціальний пензлик для малювання.

Мініатюрні лаки. Об'єм близько 3,5 мл. пензлик дістає дна, лак довго не густіє, витрачається практично повністю.

Лаки-пасту – відрізняються від звичайних лаків вищим вмістом каніфолі і наповнювача – діоксиду титану.

Лаки з колекцій. Компанії-виробники випускають такі лаки до сезону (зима, літо, осінь, весна), до події (свято), до місця (денс-клуб), специфічні (акварель), серії з гіпоалергенних лаків, серії для м'яких нігтів і т.д. Сезонні колекції намагаються відобразити настрої того часу року, до якого випускаються. Вони йдуть у крок з модою і самі створюють її.

Емалі для нігтів – в'язкіші, ніж лаки, до їх складу вводять пігменти замість барвників, тому вони дають непрозору плівку. Емалі випускають до 14 кольорів і відтінків. Асортимент засобів для догляду за нігтями постійно удосконалюється і розширюється.



Питання для самоперевірки

1. Як класифікує декоративна косметика згідно від призначення, за ДСТУ 4774:2007?
2. Охарактеризуйте засоби для догляду за шкірою обличчя.
3. Які засоби відносять для догляду за шкірою губ?
4. Надайте характеристику туші для вій.
5. Яку сировину використовують у виробництві тіней для повік?
6. Які засоби відносять до гриму для виправлення дефектів шкіри? Охарактеризуйте їх.

7. Що собою уявляють засоби для догляду за нігтями? Як вони класифікують залежно від призначення?



Література

1. Шепелев А. Ф. Товароведение и экспертиза парфюмерно- косметических товаров : учебное пособие [для студ. выс. учебн. завед.] / А. Ф. Шепелев, И. А. Печенежская, Т. Е. Ивахненко. – Ростов н/Д : Феникс, 2002. – 223 с.

2. Русинова Наталья. Состав косметики и вредные вещества [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://lavida.ru/beauty.php?cod=109>

3. Косметика и уход за кожей [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://skindoktor.com/>.

4. Тушь для ресниц [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://womanwiki.ru/>

5. Тени для век [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ru.wikipedia.org/wiki/тени_для_век

6. Лак для ногтей [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ru.wikipedia.org/>

Тема 3.3. Вимоги до якості, дефекти, транспортування, зберігання косметичних товарів

План

1. Загальні вимоги до якості косметичних товарів.
2. Вимоги до засобів для догляду за шкірою.
3. Вимоги до засобів для догляду за волоссям.
4. Вимоги до засобів для догляду за зубами і порожниною рота.
5. Вимоги до якості декоративної косметики.
6. Методи контролювання якості косметичних засобів.
7. Дефекти косметичних товарів.
8. Транспортування та зберігання косметичних товарів.

1. Загальні вимоги до якості косметичних товарів [40]:

Всі косметичні товари повинні виготовлятися за рецептурами, затвердженими відповідними органами Міністерства охорони здоров'я, і відповідати вимогам нормативних документів.

- високий ступінь ефективності позитивного впливу на організм людини, залежно від призначення;
- безпечність інгредієнтів, які входять до складу косметичних засобів;
- незмінність якості протягом гарантійного терміну, стійкість у відношенні до розвитку мікроорганізмів і окиснювальних процесів;
- естетичні вимоги: безперечний зовнішній вигляд засобу (консистенція, колір, запах), високо естетичне художнє і рекламне оздоблення упаковки.

Більш детально розглянемо вимоги які ставляться до якості окремих груп косметичних товарів (згідно нормативних документів).

2. Вимоги до засобів для догляду за шкірою [40].

Креми за консистенцією мають бути однорідними (без згустків, грудок, розшарувань), стабільними. Вони повинні легко видавлюватися з туб або виливатися з флаконів, легко наноситися на поверхню шкіри, розтікатися по її поверхні, швидко напитуватися шкірою. Колір і запах – властиві виробу даного найменування. Значення рН кремів у межах 5-9. Підвищена кислотність або лужність кремів має несприятливу дію на шкіру.

Лосьйони повинні бути прозорими, однорідними, мати косметичний ефект (очищаючий, освіжаючий, дезінфікуючий і ін.), допускається опалесценція. Значення рН – 1,2-8,5. Низьку кислотність мають лосьйони, призначені для зняття забруднень із рук. Найсприятливіше значення рН лосьйонів для шкіри обличчя – 5-7.

3. Вимоги до засобів для догляду за волоссям [40].

Шампуні повинні добре очищати волосся і шкіру голови, давати рясну густу піну, легко і повністю змиватися з волосся; не повинні давати осаду з солями кальцію і магнію у жорсткій воді, тобто нальотів на волоссі. Значення рН у межах 5-8,5 для шампунів на основі синтетичних миючих речовин і 6-10 – для шампунів на мильній основі. Шампуні повинні мати приємний запах, додавати волосю натурального блиску, шовковистості.

Фарби для волосся порошкоподібні (хна, басма) повинні бути сухими, однорідними, рідкі – без осаду, кремоподібні – не

містити сторонніх сполук. Водневий показник (рН) – у межах 8,5-11,5. Колір волосся після забарвлення повинен відповідати кольору, вказаному в маркуванні фарби. Фарба не повинна давати волоссю жорсткість і тьмяність (матовість).

4. Вимоги до засобів для догляду за зубами і порожниною рота [40].

Зубний порошок має бути однорідним, без грудочок і затверділих сполук, з приємним запахом, створювати в роті відчуття свіжості. Вологість порошку – не більше 3%.

Важливе значення мають такі показники зубних паст: зовнішній вигляд; смак; запах; піноутворення; видалення зубного нальоту; освіжаючий ефект; протипародонтозний ефект; зниження реакції на подразники (холодне, гаряче, кисле, солодке).

Згідно вимог нормативних документів зубні пасти повинні мати однорідну консистенцію, у вигляді пастоподібної або гелевидної маси без крупинок, сторонніх сполук; їм повинен бути притаманний приємний запах, смак, властивий колір; вони повинні мати поліруючу, освіжаючу, дезинфікуючу, лікувальну дію, зберігати свої властивості протягом встановленого терміну зберігання. Разом з цим пастова маса повинна легко видавлюватися з туб, розтікатися на щітці, не тверднути при щільній упаковці, рН -7-10,3.

5. Вимоги до якості декоративної косметики нормуються згідно ДСТУ 4774:2007 [40].

Губні помади повинні мати гладеньку рівномірно забарвлену поверхню, приємні запах і смак, без жирового присмаку, повинна триматися на губах декілька годин, у спекотну погоду і під час вживання гарячих страв не повинна стікати з губ. Разом з цим вона не повинна випадати з пенала, движок пенала повинен вільно переміщатися, під час його руху, краї пенала не повинні зрізати помаду.

Контурний олівець для губ не повинен кришитися, гіркнути, покриватися сірим нальотом, повинен давати рівний, однорідний, мазок, який легко наноситься на шкіру навколо губ.

Температура краплепадіння для губних помад і олівців для губ знаходиться в межах 55-80°C, кислотне число – не вище 15 мг КОН/г, карбонільне – не більше 8 мг КОН/г.

Порошкова пудра. Ступінь її подрібненості повинен відповідати вимогам стандарту, оскільки від цього багато в чому залежить криюча здатність, здатність пудри лягати на шкіру без осипання, міцно утримуватися на ній. Вона повинна мати адсорбуючу здатність, тобто легко вбирати виділення вологи, усуваючи при цьому блиск шкіри; запах пудри – приємний, освіжаючий.

Компактна пудра повинна бути щільно спресована, без наколів і тріщин, не повинна ламатися при легкому натисканні, легко набиратися на спонжик. Значення рН – нейтральне середовище, температура краплепадіння – 40-75°C, кислотне число 15 мг КОН/г

Туш для вій – (однорідна маса або спресований брусок) повинна мати високу покривну здатність. Якісна туш не повинна викликати склеювання вій, алергії. Деякі її види мають можливість подовжувати вії, а також здатні додавати їм ефектний вигин, розпушувати їх. Туш не повинна лягати грудочками, які при висиханні потрапляють в очі, викликаючи їх почервоніння і роздратування. Водневий показник рН 1%-ного водного розчину – 7-10,0.

Вимоги до засобів для догляду за нігтями

Лаки, емалі для нігтів повинні відповідати привласненому номеру кольору; лак – прозорий, без муті і осаду; емаль – не прозора, однорідна. Вони повинні лягати на нігті рівно і гладенько, швидко висихати (не більше 2,5 хвилин), утворюючи рівну, блискучу плівку, стійку до засобів побутової хімії (миючих засобів). Рідина для зняття лаку і емалі повинна добре розчиняти їх.

6. Методи контролювання якості косметичних засобів.

Відбирають проби згідно з ГОСТ 29188.0.

Маса усередненої сукупної проби косметичних виробів має бути не менше ніж 30 г.

Для визначання мікробіологічних показників маса усередненої сукупної проби має бути не менше ніж 15 г.

Зовнішній вигляд, колір, запах виробів декоративної косметики визначають згідно з розділом 3 ГОСТ 29188.0.

Покривну здатність виробів декоративної косметики визначають органолептично (візуально), для чого наносять олів-

цем (для виробів у олівці) або допоміжними засобами для макіяжу (китичками, щіточками, аплікаторами, спонжами тощо) чи щіточкою згідно з ГОСТ 28638 смужку площею 2 см² на зовнішню поверхню кисті руки або аркуш білого паперу тричі на те саме місце [34].

Під час визначання покривної здатності твердої туші для вій перед нанесенням смужки треба провести по ній вологою щіточкою 7 — 10 разів.

Покрив виробів декоративної косметики має бути рівний, однорідний.

Температуру краплепадіння косметичних виробів визначають згідно з ГОСТ 29188.1.

Вміст спирту етилового ректифікованого згідно з ДСТУ 4221.

Визначення кислотного числа ґрунтується на нейтралізації вільних кислот розчином лугу (згідно ДСТУ 4774:2007) [40].

Визначення карбонільного числа ґрунтується на оксимуванні карбонільних сполук гідроксиламіном хлориду і подальшому визначенні надлишку гідроксиламіну основи титруванням розчином кислоти (згідно ДСТУ 4774:2007) [40].

7. Дефекти косметичних товарів

Розглянемо основні дефекти деяких косметичних виробів [10].

Дефекти губної помади:

✚ Порухнення цілісності корпусу пеналу – зовнішні ознаки – при відкриванні кришки пеналу і викручуванні олівця губної помади основа відокремлюється від корпусу. Причина виникнення – порушення процесу виробництва.

✚ Не працює механізм подачі олівця з пеналу – губна помада не викручується. Причина – порушення технології зборки пеналу.

✚ Раковина на олівці губної помади – заглиблення на поверхні олівця. Причина виникнення – попадання повітря в масу при дозуванні.

Дефекти лаків для нігтів

✚ Розрив флакону. Причина – надлишкова доза вмісту.

✚ Випадання стрижню з пензликом із ковпачка – погане кріплення стрижня в ковпачку.

✚ Ковпачок не відгвинчується – причина – попадання лаку на зовнішню частину шийки при розливі.

Дефекти туші для вій

✚ Порушення цілісності механізму балону. Зовнішні ознаки – при відгвинчуванні ковпачка випадає внутрішня частина балону. Причина виникнення – погане кріплення деталей балону.

✚ Витікання туші з балону – поверхня балону забруднена тушшю. Причиною є відсутність герметичності, відсутність мембрани всередині балону.

✚ Відсутність вмісту в балоні. Причина – порушення технології.

✚ Туш суха – ознака – тверда консистенція. Причиною є порушення рецептури, температурного режиму і термінів зберігання.

Дефекти компактної пудри

✚ Порушення амальгами дзеркала – зовнішні ознаки – відшарування амальгами, плями, темні крапки, смуги. Причиною виникнення є відмокання дзеркала. Виробничий дефект.

✚ Тріщини в основі пудрениці – причиною є розбіжність розміру блоку з гніздом.

✚ Випадання дзеркала з кришки пудрениці – недостатнє закріплення дзеркала клеєм або обтяжною деталлю.

✚ Забруднення поверхні пудри – зовнішні ознаки – на поверхні пудри маються сторонні вclusions. Причина – забруднення при пакуванні чи транспортуванні.

У практиці зустрічаються дефекти: розбите дзеркало, розбитий або роздавлений корпус пудрениці; відколи або щербини на кришці, які є, як правило, результатом механічних впливів.

7. Транспортування та зберігання косметичних товарів [35].

Косметичні вироби повинні транспортуватися і зберігатися в приміщеннях за температури не нижче +5°C і не вище +18°C, відносної вологості повітря 55-70%. За температури нижче +5°C парфумерні рідини мутніють, в емульсивних кремах викристалізовується вода, що призводить їх до повного руйнування.

За температури вище норми і зберіганні товару поблизу опалювальних приладів можливий випар парфумерних рідин, розрідження, витікання, зміна кольору.

Вироби декоративної косметики на жировій основі повинні зберігатися в сухих складських приміщеннях за температури повітря не нижче 0°C і не вище 25°C. Не допускається зберігання виробів близько від теплообігрівальних приладів.

При підвищеній вологості етикетки на флаконах відклеюються, упаковка набрякає, пліснявіє, в результаті чого втрачається товарний вигляд.

Терміни збереження косметичних товарів наведені в таблиці 3.1 [35].

Таблиця 3.1.

Терміни зберігання косметичних товарів

Найменування продукції	Термін придатності, міс.
Креми: для рук, ніг, обличчя	12
Рідкі креми та біокреми	6
Креми для гоління	12
Губна помада	18
Блиск для губ	12
Бальзам для губ	12
Туш для вій	12
Олівець для брів та повік	18
Рум'яна, тіні, пудра порошкоподібні	18
Фарби для волосся кремоподібні	12
Шампуні, фарбуючі та відтіночні шампуні	12
Зубні пасти, зубний порошок, зубний еліксир	12
Дезодоранти для тіла	12
Засоби дезодоруючі та ароматизуючі для ванн	12
Лак для волосся	12



Питання для самоперевірки

1. Назвіть загальні вимоги до якості косметичних товарів.
2. Які вимоги ставляться до якості засобів для догляду за шкірою?

3. Назвіть основні показники якості зубних паст.
4. Який термін зберігання має губна помада?
5. За яким нормативним документом нормується якість косметичних товарів?
6. Назвіть методи контролювання якості косметичних товарів.
7. Назвіть дефекти косметичних товарів.



Література

1. Вироби косметичні для макіяжу на жировій основі : ДСТУ 4774-2007 [Чинний від 2007-28-04]. – К. : Держстандарт України. – 2007. – 14 с. – (Національні стандарти України).
2. Михайло В.І. Товарознавство непродовольчих товарів / В.І. Михайло. – К: Книга, 2005. – 345 с.
3. Шепелев А.Ф. Товароведение и экспертиза парфюмерно-косметических товаров / А.Ф. Шепелев. – Ростов –на Дону : «Феникс», 2002. – 224 с.
4. Яковлева Л.А. Товароведение парфюмерно-косметических товаров / Л.А. Яковлева. – Н: Изд. «Лань», 2001. – 160 с.

Практична частина

Завдання до практичних робіт № 1.

Тема: Парфумерні товари.

Мета: Закріпити знання щодо споживних властивостей, класифікації та асортименту парфумерних товарів, відпрацювати навички визначення їх якості.

План

1. Ознайомлення з асортиментом та споживними властивостями парфумерних товарів.
2. Визначення якості парфумерних товарів згідно ДСТУ 4710:2006 за органолептичними та фізико-хімічними показниками [34]

Завдання 1. Надайте характеристику представленим зразкам парфумів, згідно з класифікаційними ознаками, як то: вид, тип, характер, сила та напрям запаху; група, статевовікові ознаки, характер закупорювання.

Завдання 2. Визначте якість наданих зразків парфумів згідно ДСТУ 4710:2006 за показниками: зовнішній вигляд, однорідність рідини, прозорість, колір, аромат, стійкість аромату, об'ємна частка етилового спирту, об'єм парфумерного виробу у спожитковій тарі. Зробіть висновки та надайте рекомендації споживачам щодо визначення якості представлених зразків [34].

Рекомендації щодо виконання завдання 3.

Визначення зовнішнього вигляду — згідно з ГОСТ 29188.0.

Визначення кольору — згідно з ГОСТ 29188.0.

Визначення запаху — згідно з ГОСТ 29188.0.

Зовнішній вигляд, однорідність та прозорість рідини визначають шляхом зовнішнього огляду флаконів (у разі їх прозорості) при денному чи електричному освітленні. У разі непрозорості флакону, рідину виливають у спеціальну прозору колбу з притертим корком. Під час визначення показника флакон чи колбу декілька разів перевертають корком донизу. Під час огляду звертають увагу на консистенцію рідини, появу зважених часточок, помутніння, осад та ін. дефекти.

Колір також визначають зовнішнім оглядом проби, у кількості 20-30 см³, яку наливають у спеціальний хімічний стакан. Рідину розглядають на фоні листа білого паперу, а розміщують її так щоб сонячні промені, чи промені від електричного світла проходили крізь неї.

Аромат визначають органолептичним методом з використанням смужки щільного паперу розміром 10x160 мм. Смужку занурюють у дослідну рідину на глибину 30 мм терміном 3-4 сек. Аромат парфумів визначають у декілька етапів. У перші декілька хвилин випаровується спирт, а потім проявляється початковий аромат летких компонентів (головної нотки аромату) протягом наступних декількох годин виявляється основний аромат – «нота серця», а через 5-6 годин – кінцевий аромат або ж «нота шлейфа».

Визначення *стійкості аромату*.

Метод базується на органолептичному оцінюванні запаху.

Апаратура, реактиви, допоміжні матеріали:

Чашка випаровувальна № 3 згідно з ГОСТ 9147.

Піпетки 1-2-1-5 згідно з ГОСТ 29227.

Марля згідно з ГОСТ 9412.

Пінцет згідно з ГОСТ 21241.

Випробування: у випарювальну чашку наливають 0,5-1,0 см³ парфумерної рідини. У ній змочують шматочок вибіленої сухої марлі розміром 5x10 см, за 2-3 сек. виймають пінцетом, висушують не розжимаючи пінцета у приміщенні за t 15-20°C.

Стійкість запаху парфумерної рідини визначають органолептично через кожні 12 год. Замість марлі допускається використовувати стандартні випробовувальні смужки.

Майте на увазі, що стійкість аромату парфумів пов'язана з природою походження ароматоутворюючих речовин – складових парфумерної композиції. При цьому духам завжди притаманний більш стійкий аромат, аніж одеколонам, туалетним водам. Підробки, як правило, втрачають аромат вже за 1-5 годин.

Визначення прозорості

Метод базується на візуальному оцінюванні прозорості парфумерної рідини у добре освітленому приміщенні.

Апаратура, реактиви, допоміжні матеріали

Лампа електрична потужністю 40 Вт згідно з чинними нормативними документами.

Пробірки згідно з ГОСТ 25336.

Циліндр 1-50 згідно з ГОСТ 1770.

Термометр рідинний скляний з діапазоном вимірювання температури від 0°C до 100°C і ціною поділки 1°C згідно з ГОСТ 28498.

Сіль кухонна згідно з ДСТУ 3583.

Суміш льоду із сіллю (3:1).

Випробовування

У пробірку циліндром наливають (10—20) см³ парфумерної рідини. Пробірку закривають пробкою, у яку вставлений термометр (кульку термометра треба повністю занурити в досліджувану парфумерну рідину). Пробірку з парфумерною рідиною охолоджують сумішшю льоду із сіллю до температури 5°C

під час випробовування одеколонів і запашних вод і до температури 3°C під час випробовування парфумів, туалетних вод і парфумерних вод. Потім виймають із охолодженої суміші, струшують та проглядають при денному світлі або при світлі електричної лампи.

Визначення об'ємної частки етилового спирту

Об'ємну частку етилового спирту у парфумерних виробках визначають за масовою часткою етилового спирту методом газової хроматографії згідно з ГОСТ 29188.6 із наступним перерахуванням згідно з «Таблицями для визначання вмісту етилового спирту у водноспиртових розчинах»

Визначення суми масової частки запашних речовин

Суму масової частки запашних речовин у парфумерній рідині визначають гравіметричним методом, об'ємним методом та методом газової хроматографії.

Визначення суми масової частки запашних речовин гравіметричним методом у парфумерних рідинах із масовою часткою води в рецептурі понад 10 %.

Метод базується на екстракції запашних речовин із парфумерних рідин хлороформом із наступним гравіметричним визначанням масової частки запашних речовин у залишку після відгонки розчинника.

Апаратура, реактиви, допоміжні матеріали.

Ваги лабораторні загальної призначеності 2-го класу точності з найбільшою межею зважування 200 г згідно з ГОСТ 24104.

Набір гир Г2-210 згідно з ДСТУ ГОСТ 7328.

Колба К-1-50-14/23 ТС згідно з ГОСТ 25336.

Пробірка П-2-25-14/23 ХС згідно з ГОСТ 1770.

Холодильник ХПТ-2-400-29/23 ХС згідно з ГОСТ 25336.

Алонж АИО-14/23-14/23-60 ТС згідно з ГОСТ 25336.

Насадка Н1-14/23-14/23-14/23 ТС згідно з ГОСТ 25336.

Перехід П10-14/23-14/23 ТС згідно з ГОСТ 25336.

Циліндр 1-50-2 згідно з ГОСТ 1770.

Термометр рідинний скляний з інтервалом температур від 0°C до 100°C і ціною поділки 1°C згідно з ГОСТ 28498 та чинною нормативною документацією.

Вакуумметр ВО, верхня межа вимірювання 0,1 МПа (1 кгс/см²), клас точності 0,25 згідно з ГОСТ 2405.

Лійка ВД 1-50(100) ХС згідно з ГОСТ 25336.

Піпетки 6(7)-1-5(10) згідно з ГОСТ 29227.

Насос вакуумний або водоструминний згідно з ГОСТ 25336.

Склянка СПЖ-250 або СПТ згідно з ГОСТ 25336.

Вода здистильована згідно з ГОСТ 6709.

Натрію хлорид згідно з ГОСТ 4233, насичений розчин.

Хлороформ згідно з ГОСТ 20015 або медичний.

Метанол (отрута) згідно з ГОСТ 6995.

Діетилфталат згідно з чинною нормативною документацією.

Огрівник водяний згідно з чинною нормативною документацією.

Можна застосовувати інші прилади, реактиви і посуд тощо з характеристиками, не гіршими за вказані.

Випробовування

Флакон із парфумерним виробом зважують на вагах.

У ділильну лійку наливають циліндром 18 см³ дистильованої води і додають піпеткою 10 см³ випробовуваної парфумерної рідини, відібраної із попередньо зваженого флакона. Зважують флакон з парфумерною рідиною, що залишилася, і за різницею зважування визначають масу парфумерної рідини, взятої для випробовування.

Результати зважування в грамах записують з точністю до третього десяткового знака. Потім у ділильну лійку додають циліндром 10 см³ хлороформу, струшують і залишають відстоюватися за кімнатної температури до повного розділення шарів. У разі утворення емульсії додають кілька крапель насиченого сольового розчину. У колбу наливають піпеткою (0,5—0,6) см³ діетилфталату, колбу зважують на вагах (результат зважування в грамах записують з точністю до третього десяткового знака), потім зливають у колбу нижній шар із ділильної лійки.

Водний шар двічі екстрагують свіжими порціями по 5 см³ хлороформу, органічні екстракти об'єднують із вмістом колби, додають до колби 5 см³ метанолу, потім отриману суміш струшують.

Збирають прилад, що складається із колби з об'єднаними екстрактами, насадки, термометру для вимірювання температури в парі, прямого холодильника (Лібіха), алонжа, пробірки. На водяному ogrівнику за температури (85—90)°С за атмосферного тиску із колби проводять відгонку розчинників за температури пари (53—59)°С.

Після закінчення відгонки основної маси розчинників, що фіксується за зниженням температури в парі, колбу за допомогою переходу та забезпечувальної склянки з'єднують з насосом. Встановлюють залишковий тиск (4,0—6,7) кПа або (0,040—0,068) кгс/см² або (30—50) мм рт. ст. і на водяному ogrівнику за температури 40°С протягом 20 хв. проводять відсмоктування залишків розчинників. Охолоджену колбу зважують, прикривають пробкою і занурюють у ogrівник за температури (60—70)°С, повторюють відсмоктування при тому ж розрідженні протягом 5 хв., після чого зважують. Відсмоктування та зважування повторюють доти, доки різниця між зважуваннями буде не більше ніж 0,005 г.

Обробка результатів.

Суму масової частки запахних речовин X_1 у відсотках обчислюють за формулою (ф. 1.1):

$$X_1 \frac{m_1 - m_2}{m} \cdot 100, \quad (1.1)$$

де m_1 — маса колби із залишком після відгонки розчинників, г ;

m_2 — маса колби з діетилфталатом, г;

m — маса наважки парфумерної рідини, г.

X_1 обчислюють до другого десяткового знака з наступним заокругленням до першого десяткового знака.

За остаточний результат приймають середнє арифметичне результатів двох паралельних визначань, різниця між якими не повинна перевищувати 0,5 %; допустима сумарна похибка вивробовування $\pm 0,5$ % за довірчої ймовірності $P = 0,95$.

Визначення суми масової частки запахних речовин гравіметричним методом у парфумерних виробках з масовою часткою води в рецептурі не більше ніж 10 %.

Апаратура, реактиви, допоміжні матеріали (стор. 86-87).

Випробовування

У колбу наливають піпеткою 1 см^3 діетилфталату, колбу зважують (результат зважування в грамах записують з точністю до третього десяткового знака), додають піпеткою 5 см^3 випробовуваного парфумерного виробу, знову зважують (результат зважування в грамах записують з точністю до третього десяткового знака) та додають піпеткою 10 см^3 циклогексану.

Під час випробовування парфумерних виробів із сумою масової частки запашних речовин більше ніж 15 % у колбу наливають 2 см^3 діетилфталату та $2,5\text{ см}^3$ парфумерного виробу.

Збирають прилад, який складається із колби з випробовуваним виробом, насадки, термометра для вимірювання температури в парі, прямого холодильника, алонжу, пробірки. На водяному ogrівнику з температурою від $(88\text{—}90)^\circ\text{C}$ за атмосферного тиску відганяють 10 см^3 азеотропної суміші спирту, води і циклогексану за температури пари $(60\text{—}65)^\circ\text{C}$.

Колбу за допомогою переходу та забезпечувальної склянки з'єднують із насосом, на 30 с занурюють у водяний ogrівник за температури $(99\text{—}100)^\circ\text{C}$. Виймають із водяного ogrівника, вмикають насос та встановлюють залишковий тиск $(4,0\text{—}6,7)$ кПа або $(0,040\text{—}0,068)$ кгс/см³, або $(30\text{—}50)$ мм ст.ст. і проводять відсмоктування залишків розчинників протягом 5 хв. Відсмоктування та зважування повторюють доти, доки різниця між зважуваннями буде не більше ніж 0,005 г.

Обробка результатів.

Суму масових часток запашних речовин X_2 у відсотках обчислюють за формулою наведеною вище

Визначання суми масової частки запашних речовин (до 4 %) у парфумерних виробих об'ємним методом

Метод базується на екстракції запашних речовин із парфумерних виробів рідким толуолом або ксилолом.

Апаратура, реактиви, допоміжні матеріали

Циліндр, зроблений із бюретки згідно з ГОСТ 29251, місткістю 50 см^3 з ціною поділки $0,1\text{ см}^3$.

Стакани В-1-100 ТС згідно ГОСТ з 25336.

Піпетки 1-2-5(10)(20) згідно ГОСТ з 29227.

Термометр рідинний скляний з інтервалом температур від 0°C до 100°C і ціною поділки 1°C згідно з ГОСТ 28498 та чинною нормативною документацією.

Секундомір згідно з чинною нормативною документацією.

Електроплитка закритого типу згідно з ГОСТ 14919.

Толуол згідно з ГОСТ 5789 або ГОСТ 9880 або ксилол згідно з ГОСТ 9949.

Вода дистильована згідно з ГОСТ 6709.

Натрію хлорид згідно з ГОСТ 4233, розчин з масовою часткою 10 % і 15 % хлориду натрію.

Метилловий оранжевий згідно з чинною нормативною документацією, розчин з масовою часткою 0,1 %.

Можна застосовувати апаратуру і засоби вимірювання іншого типу з аналогічними технічними і метрологічними характеристиками, а також реактиви за якістю не нижче зазначених у стандарті.

Випробовування

10 см³ парфумерного виробу вносять піпеткою в сухий циліндр, закріплений у штативі, додають піпеткою 5 см³ толуолу або ксилолу та 20 см³ дистильованої води температурою плюс (80—85)°C, або 20 см³ сольового розчину температурою плюс (70—75)°C.

До парфумерного виробу із умістом води до 25 % додають воду; до парфумерного виробу із умістом води від 26 % до 35 % додають сольовий розчин із масовою часткою хлориду натрію 10 %; до парфумерного виробу із умістом води понад 36 % додають сольовий розчин із масовою часткою хлориду натрію 15 %. Циліндр, уникаючи струшування, прокручують між долонями (30—40) с, витримують за кімнатної температури (30—40) хв. Вимірювання об'єму утвореного толуольного або ксилольного екстракту проводять за нижнім меніском стовпчика рідини. Якщо лінія розшарування нечітка, додають (2—3) краплі розчину метилового оранжевого.

Обробка результатів.

Суму масових часток запашних речовин X_3 у відсотках обчислюють за формулою (ф. 1.2):

$$X_3 = \frac{(V - V_1) \cdot 100\rho}{V_2 \cdot \rho_1} \cdot 100, \quad (1.2)$$

де V — об'єм толуольного або ксилольного екстракту, см³;

V_1 — об'єм толуолу або ксилолу, см³;

V_2 — об'єм виробу, см³;

$\frac{\rho}{\rho_1}$ — відношення значення густини композиції до значення густини парфумерної рідини приймають рівним одиниці.

Суму масових часток запахних речовин визначають до другого десяткового знака з наступним заокругленням до першого десяткового знака.

За остаточний результат приймають середнє арифметичне результатів двох паралельних визначань, різниця між якими не повинна перевищувати 0,5 %; допустима сумарна похибка вимірювання $\pm 0,5$ % за довірчої ймовірності $P = 0,95$.

Визначання об'єму парфумерного виробу у спожитковій тарі

Апаратура, посуд, циліндр – згідно з ГОСТ 1770.

Випробовування

Для визначання об'єму парфумерного виробу у спожитковій тарі складають випадкову вибірку пакувальних одиниць спожиткової тари з парфумерним виробом згідно з ГОСТ 29188.0.

Скляний циліндр необхідно ополоснути парфумерним виробом та ретельно злити його надлишок.

З метою запобігання утворення пухирців повітря досліджуваній парфумерній виріб наливають у циліндр по стінці. Визначають об'єм парфумерного виробу за температури $(20 \pm 2)^\circ\text{C}$.

Об'єм парфумерного виробу в одиниці спожиткової тари визначають діленням об'єму парфумерного виробу у циліндрі на кількість одиниць спожиткової тари, взятої для випробовування, і порівнюють із об'ємом виробу, встановленим у технічних вимогах на парфумерний виріб певної назви.

Завдання до самостійної роботи

Тема: Парфумерні товари

Завдання 1. На базі практики відберіть парфумерні товари (по одному найменуванню) і охарактеризуйте їх за даними таблиці 1.1.:

Таблиця 1.1

Визначення якості парфумерних товарів

Показники якості	Духи концентровані	Духи групи «Екстра»	Духи	Парфумована вода	Туалетна вода	Одеколон	Духмяна вода
Зовнішній вигляд							
Колір							
Запах							
Прозорість							
Стійкість запаху							

Завдання 2. Надайте рекомендації покупцям – яким жінкам чи чоловікам можна порекомендувати представлені зразки парфумерних товарів, згідно їх характеру, кольору волосся, знаку Зодіаку, та ін., враховуючи форму, колір флакона, упаковки, характер запаху та ін. Дайте відповідь на запитання: у який період доби та для яких потреб можливо застосовувати саме ці духи, одеколон чи туалетну воду?

Завдання 3. Підготуйте доповіді чи реферати за наступними темами:

1. Парфумерні товари. Споживні властивості. Показники безпеки.
2. Фактори, що формують асортимент і якість парфумерних рідин.
3. Методи отримання ефірних олій.
4. Настоя і розчини запашних речовин.
5. Створення парфумерних композицій.
6. Технологія виробництва парфумерної рідини

7. Класифікація та асортимент парфумерних рідин.
8. Зарубіжна класифікація парфумерних рідин.
9. Вимоги до якості упаковки і маркування парфумерних рідин.
10. Показники якості парфумерних рідин.
11. Класифікація сімейств ароматів. Запах і стійкість запаху парфумерних рідин.

Завдання 4. Самостійно опрацюйте наведені тестові завдання з метою підготовки до контрольно-модульної роботи

1. Споживні властивості парфумерних товарів, які визначаються зовнішнім виглядом рідини, її прозорістю, кольором, видом та дизайном упаковки, якістю маркування:

- а) функціональні
- б) естетичні
- в) ергономічні
- г) надійність та безпечність

2. Споживні властивості, які визначаються основним призначенням парфумерних товарів:

- а) функціональні
- б) естетичні
- в) ергономічні
- г) надійність та безпечність

3. Споживні властивості, які забезпечують зручність та комфорт при використанні парфумерних товарів:

- а) функціональні
- б) естетичні
- в) ергономічні
- г) надійність та безпечність

4. Скільки існує стадій запахів парфумерних товарів?

- а) 2
- б) 3
- в) 4
- г) 5

5. Скільки годин тримається нота «серця»?

- а) 2-3 години
- б) 3-4 години
- в) 4-5 годин
- г) 5-6 годин

6. Найпомітніша нота в запаху композиції, це:

- а) голова
- б) домінанта
- в) зелена нота
- г) кінцева нота

7. Зерниста речовина темно-коричневого кольору, яку одержують з висушених залоз внутрішньої секреції кабарги, це:

- а) амбра
- б) цибет
- в) бобровий струміль
- г) мускус

8. Виділення залози кашалота, яке дає живий, теплий аромат з нотами морського узбережжя, з відтінками запаху чаю, це:

- а) цибет
- б) амбра
- в) бобровий струміль
- г) мускус

9. Запахи герані, лимону, мандарину, півонії, бузка, флердоранжу вважають як:

- а) теплі
- б) зелені
- в) гіркі
- г) пряні

10. Запахи шкіри та тютюну отримують на основі:

- а) сандалу
- б) акації
- в) безсмертника
- г) цикламену

11. Процес, у результаті якого формується букет запаху парфумерної рідини, це:

- а) дозування компонентів
- б) відстоювання рідини
- в) вистоювання
- г) фільтрування

12. Як класифікують парфумерні товари за характером запаху?

- а) квіткові, фантазійні, квітково-фантазійні
- б) теплі, свіжі, солодкуваті, пряні, східні, інші
- в) з короткою хвилею, з догою хвилею
- г) рідкі, тверді, порошки

13. Висушені рослини, розтерті в порошок та віддушені парфумерною композицією, які застосовуються для аромату білизни, це:

- а) рідкі духи
- б) тверді духи
- в) сухі духи
- г) одеколони

14. Воскоподібна маса, найчастіше у вигляді олівця, насичена парфумерною композицією і забарвлена у певний колір, це:

- а) рідкі духи
- б) тверді духи
- в) сухі духи
- г) одеколони

15. Водно – спиртові розчини, які містять не менше 1,5% композиції, міцність спирту не менше 60%, це:

- а) туалетні води
- б) запашні води
- в) духи
- г) одеколони

16. Водно-спиртові розчини, які містять 1-2% композиції, міцність спирту не менше 20%, це:

- а) духи
- б) одеколони
- в) запашні води
- г) туалетні води

17. Запашні спиртові розчини з запахом медикаментів (ментолу, камфори тощо), це:

- а) туалетні оцти
- б) води для волосся
- в) лікувальні води
- г) хвойні води (екстракти)

18. За якої температури допускається помутніння парфумів?

- а) 0°C
- б) – 5°C
- в) – 10°C
- г) – 15°C

19. При атестації за якістю парфумерні товари оцінюють:

- а) за 20-ти баловою системою
- б) за 30-ти баловою системою

в) за 40-ка баловою системою

г) за 50-ти баловою системою

20. До якої категорії відносять парфумерні вироби, які при атестації за якістю отримали менше 20-ти балів ?

а) вищої

б) першої

в) другої

г) третьої

21. Для збереження якості парфумерних рідин до їх складу вводять:

а) стабілізатори

б) віддушки

в) ароматизатори

г) спирт

22. Характеризує аромат сировини або композиції:

а) концентрат

б) нота

в) тема

г) гамма

23. Основна сировина для виробництва парфумерних товарів?

а) запашні речовини, спирт, вода

б) спирт, вода, барвники, фіксатори запаху

в) запашні речовини, барвники, вода

г) вода, барвники, фіксатори запаху

24. Ідентичний екземпляр парфуму, який надходить до роздрібного продавця для демонстрації запаху, це:

а) флакон

б) конкрет

в) лінія

г) тестер

25. Ефект, що отримується при змішуванні двох-трьох видів сировини або простих нот:

а) віджимання

б) відстоювання

в) поєднання

г) дозування

26. Смолянисті продукти, які отримують в процесі обробки леткими розчинниками деяких бальзамів, камеді та натуральних смол, зазвичай використовуються в кінцевій ноті парфумів:

- а) резиноїди
- б) стабілізатори
- в) барвники
- г) консерванти

27. Речовини, які пригноблюють зростання мікроорганізмів та попереджають появу неприємного запаху, плісняви і утворення токсинів мікробного походження

- а) резиноїди
- б) стабілізатори
- в) барвники
- г) консерванти

28. Який гарантійний термін зберігання запашної води?

- а) 6 місяців
- б) 12 місяців
- в) 15 місяців
- г) 24 місяці

29. Який гарантійний термін зберігання одеколонів?

- а) 6 місяців
- б) 12 місяців
- в) 15 місяців
- г) 24 місяці

30. Який гарантійний термін зберігання туалетної води?

- а) 6 місяців
- б) 12 місяців
- в) 15 місяців
- г) 24 місяці

Завдання до практичних робіт № 2

Тема: Косметичні товари

Мета: Розглянути класифікацію та асортимент косметичних товарів, та визначити їх якість згідно з нормативними документами.

План

1. Ознайомлення з класифікацією та відмінними особливостями косметичних товарів, згідно представлених зразків.
2. Визначення якості деяких косметичних товарів.

Завдання 1.

Визначте якість туші для в'їй за органолептичними показниками (зовнішній вигляд, колір, запах, покривна здатність) згідно ДСТУ 4774:2007, результати оформіть у вигляді таблиці 2.1:

Таблиця 2.1

Органолептична оцінка якості туші для в'їй

Назва показника	Характеристика і норма згідно ДСТУ	Результати досліджень
Зовнішній вигляд	Консистенція однорідна, рівномірно забарвлена	
Колір	Властивий кольору або тону виробу	
Запах	Властивий запаху виробу без сторонніх	
Покривна здатність	Покрив однорідний, без крупинок	

Для визначення покривної здатності туші нанесіть її на зовнішню поверхню кисті руки або аркуш білого паперу щіточкою у вигляді смужки площею 2 см² тричі на одне і те саме місце. Покрив має бути рівний, однорідний.

Завдання 2.

Визначте кислотне число представленого зразка крему для обличчя.

Визначення кислотного числа ґрунтується на нейтралізації вільних кислот розчином лугу.

Готують титровані розчини та визначають їхню концентрацію згідно з ГОСТ 25794.3.

Готування до випробування

Перед початком роботи рН-метр перевіряють згідно з інструкцією, яку додають до приладу.

Випробовування

Зважують (0,8 — 1,0) г випробного крему для обличчя у стакані для титрування і результат зважування у грамах записують з точністю до четвертого десяткового знака. Додають циліндром 40 см³ суміші толуолу зі спиртом (1:1) і нагрівають на водяній бані до повного розчинення. Після охолодження за кімнатної температури у стакан занурюють електроди і титрують, постійно перемішуючи, спиртовим розчином гідроксиду калію до рН 10,2—10,5.

Опрацювання результатів

Кислотне число X , мг КОН/г, обчислюють за формулою (2.1):

$$X = \frac{V \cdot 11,2}{m}, \quad (2.1)$$

де V — об'єм точно 0,2 моль/дм³ розчину гідроксиду калію, витраченого на титрування кислоти, см³;

m — маса наважки виробів декоративної косметики, г;

11,2 — масова концентрація гідроксиду калію в розчині 0,2 моль/дм³, мг/см³.

Визначають до другого десяткового знака, а потім округлюють до першого.

Завдання до самостійної роботи

Завдання 1. Складіть товарознавчу характеристику запропонованих зразків косметичних товарів. Результати оформіть таблицею 2.2.

Таблиця 2.2

№ з/п	Найменування	Група	Призначення	Склад	Упаковка	Виробник

Завдання 2. Ознайомтеся з вимогами до якості косметичних товарів.

2.1. Випишіть показники якості та правила зберігання косметичних товарів.

2.2. Опишіть правила пакування та маркування косметичних товарів.

Завдання 3. Розрахуйте контрольне число штрих-коду обраного зразка товару.

Наприклад: Піна для укладки волосся «Велла Флекс» має наступний штриховий код: 4056800640188.

1. У першій дії необхідно скласти усі цифри, які стоять на парних місцях – $6+6+8=20$

2. У другій дії – отриману суму необхідно помножити на три: $20 \times 3 = 60$

3. У третій дії – складають усі цифри, які стоять на непарних місцях: $4+5+8+4+1=22$.

4. У четвертій дії – складають результати отримані у другій і третій дії: $60+22=82$

5. Наприкінці – отримане число віднімають від найближчого до нього більшого числа кратного 10: $90-82=8$

Завдання 4. Підготуйте доповіді чи реферати за наступними темами:

1. Косметичні товари. Споживні властивості. Показники безпеки.

2. Інноваційні технології в косметичній індустрії.

3. Сучасні виробники декоративної косметики, особливості асортименту, виробництва, безпеки

4. Сучасна сировина для виробництва косметичних товарів, її якість, безпека та вплив на споживні властивості виробів.

5. Шкідливі речовини в косметичних товарах, їх вплив на організм людини

6. Ефіроолійна сировина – як антиоксиданти в косметичній промисловості

7. Лікувальна косметика. Асортимент, споживні властивості.

8. Професійна косметика. Асортимент, споживні властивості.

9. Косметичні засоби для дітей та підлітків. Асортимент, особливості технології виробництва, сировина, споживні властивості.

10. Показники якості та безпечності косметичних товарів.

Завдання 5. Самостійно опрацюйте наведені тестові завдання, з метою підготовки до контрольної-модульної роботи

1. Косметичні товари класифікують на наступні групи:
 - а) гігієнічна, лікувально-профілактична, декоративна, театральна (професійна або сценічна), лікувальна
 - б) гігієнічна, лікувально-профілактична, декоративна
 - в) гігієнічна, лікувально-профілактична, декоративна, лікувальна
 - г) усі відповіді вірні
2. Розчини природних і синтетичних смол в етиловому спирті:
 - а) бальзам
 - б) шампунь
 - в) лак для волосся
 - г) кондиціонер
3. Порошкоподібна тонко подрібнена суміш органічних і мінеральних речовин, призначена для оберігання шкіри обличчя від шкідливих атмосферних впливів:
 - а) тональний крем
 - б) рум'яна
 - в) пудра
 - г) гігієнічний олівець
4. Порошкоподібна суміш пудри з пігментами і органічними барвниками, яку випускають у вигляді порошку або твердих спресованих пігулок:
 - а) компактна пудра
 - б) рідка пудра
 - в) сухі рум'яна
 - г) жирні рум'яна
5. За ступенем жирності губну помаду підрозділяють на:
 - а) жирну, суху
 - б) жирну, напівжирну, суху
 - в) жирну, напівжирну

- г) дуже жирну, жирну, напівжирну
- 6. Тіні для повік підрозділяють на:
 - а) жирні, сухі, тіні-олівці
 - б) жирні, напівжирні, сухі
 - в) порошкоподібні, жирні, тіні-олівці
 - г) жирні, сухі
- 7. Безбарвні або забарвлені розчини нітроцелюлози з пластифікатором в органічних розчинниках:
 - а) шампуні
 - б) тональні креми
 - в) лаки для нігтів
 - г) бальзами
- 8. Зубні пасти класифікують за наступними категоріями:
 - а) гігієнічні, лікувальні, профілактичні
 - б) гігієнічні, лікувально-профілактичні, лікувальні
 - в) гігієнічні, профілактичні, лікувально-профілактичні
 - г) усі відповіді вірні
- 9. Зубні пасти для чутливих зубів позначаються відміткою:
 - а) SENSITIV
 - б) WHITE
 - в) PARODONT
 - г) AKTIV
- 10. Природний мінерал, який використовується в масках для обличчя. Відрізняється відбілювальною дією, при змішуванні з рідиною утворює гель:
 - а) бетаїн
 - б) бентонит
 - в) гідроксидні кислоти
 - г) диметилкетон
- 11. Властивості косметичних товарів, які визначаються консистенцією, упаковкою, пристосуванням, яке полегшує користування косметичними товарами:
 - а) естетичні
 - б) функціональні
 - в) ергономічні
 - г) надійність
- 12. Зовнішній вигляд, колір, запах, дизайн упаковки, стильова спрямованість, це споживні властивості:

- а) естетичні
 - б) функціональні
 - в) ергономічні
 - г) надійність
13. Однорідні на вигляд системи, в яких частіше всього одна рідина є водою, а інша органічною рідиною, умовно званою олією, це:
- а) біокреми
 - б) суспензії
 - в) жирні кислоти
 - г) емульсії
14. За складом креми поділяють на:
- а) жирові, безжирові, густі, рідкі
 - б) жирові, безжирові, емульсивні
 - в) густі, рідкі, емульсивні
 - г) жирові, емульсивні, рідкі
15. До лікувально-гігієнічної косметики відносять:
- а) креми, зубні пасти, шампуні, бальзами, дезодоранти
 - б) лосьйони, губні помади, туш для вій, зубні пасти
 - в) тональні креми, лаки для волосся, шампуні, губні помади, олівці для губ
 - г) туш для вій, рум'яна, пудру, губні помади, фарби для волосся
16. Яке значення рН має бути для шампунів на мильній основі?
- а) 5-8,5 %
 - б) 6-10 %
 - в) 7-10,3 %
 - г) 8,5 – 11,5%
17. Вимоги до якості зубних паст, які передбачають повне припинення кровоточивості ясен, загоєння дрібних ранок слизової оболонки, зняття набрякlostі ясен називають:
- а) протикарієсний ефект
 - б) відбілюючий ефект
 - в) протипародонтозний ефект
 - г) протизапальний ефект
18. Термін придатності губної помади:
- а) 6 місяців
 - б) 12 місяців

- в) 18 місяців
 - г) 24 місяці
19. Високоочищена біла глина, яка використовується в косметичних засобах як адсорбуючий і очищуючий компонент:
- а) лецитин
 - б) колаген
 - в) глицерол
 - г) каолін
20. Креми, які мають жирно-воскову основу з різними добавками:
- а) емульсивні
 - б) безжирові
 - в) жирові
 - г) біокреми
21. Поверхня здорової чистої шкіри має рН:
- а) 5-6 балів
 - б) 7-8 балів
 - в) 10-11 балів
 - г) 12-14 балів
22. Якісні декоративні засоби для нігтів повинні висихати не більше:
- а) 1,5 хвилин
 - б) 2,5 хвилин
 - в) 3 хвилин
 - г) 3,5 хвилин
23. Краще значення рН лосьйонів для шкіри обличчя:
- а) 5-7
 - б) 5-9
 - в) 7-9
 - г) 9-11
24. Властивості косметичних товарів, які визначають ефективність дії засобу:
- а) естетичні
 - б) ергономічні
 - в) функціональні
 - г) безпечність
25. Креми, які не містять жиру, на медово-гліцериновій або іншій основі:
- а) емульсивні

- б) безжирові
 - в) жирові
 - г) біокреми
26. Термін придатності рідких кремів та біокремів:
- а) 6 місяців
 - б) 12 місяців
 - в) 18 місяців
 - г) 24 місяці
27. Вологість зубного порошку повинна бути не більше:
- а) 3 %
 - б) 5 %
 - в) 7%
 - г) 8%
28. Речовини, які застосовують для забезпечення стійкості косметичних виробів до мікробного зараження:
- а) абразивні речовини
 - б) гелеутворюючі речовини
 - в) плівкоутворюючі речовини
 - г) консерванти
29. Термін придатності туші для вій:
- а) 6 місяців
 - б) 12 місяців
 - в) 18 місяців
 - г) 24 місяці
30. Косметичний засіб, який слугує основою для процесу відновлення структури волосся і підсушування жирної шкіри голови:
- а) бальзам
 - б) кондиціонер
 - в) шампунь
 - г) маска для волосся

ГЛОСАРІЙ

Абсолют – (з лат. – absolutus – безумовний, досконалий) абсолютні олії виходять з конкретів або резиноїдів. Останні обробляють спиртом, далі спиртовий розчин заморожується, фільтрується для видалення воску і, нарешті, випарюється при зниженому тиску для видалення спирту. Використовується у складі парфумерних виробів з метою ароматизації та подовження терміну зберігання.

Авокадо олія – цінний натуральний косметичний жир. Широко використовується у складі високоякісних косметичних препаратів – кремів, масок, очищаючих засобів, лосьйонів для тіла, засобів для ванни та ін. Завдяки захисним, пом'якшувальним і поживним властивостям відновлює бар'єрні функції епідермісу, відновлює місцевий імунітет шкіри, ефективно впливає на кутикулу.

Азулен – компонент ефірної олії з квітів ромашки аптечної. Широко застосовується в косметичних засобах для дітей, у рецептурі кремів (особливо для чутливої шкіри), у зубних пастах, засобах для гоління та після гоління, з метою ароматизації.

Альдегідний відтінок – альдегіди жирного ряду мають своєрідний квітковий запах з домішкою гострого «жирного» відтінку (запах згірклого жиру). Цей запах сам по собі не дуже приємний, але в композиціях він дає дивовижне поєднання і настільки змінює характер запаху духів, що важко сказати, чи є він ведучим.

Алантаїн – отримують синтетичним шляхом або з пророслої пшениці. Алантаїн і його похідні використовуються в кремах, лосьйонах для догляду за шкірою, в засобах для гоління у дезодорантах і антиперспірантах, виробках декоративної косметики, кремах для загару, миючих пінках і засобах. Виявляє пом'якшувальну і зволожуючу дію на шкіру і волосся, а також стимулює загоєння ран і оновлення клітин епідермісу. Рекомендується для догляду за шкірою в умовах підвищеної агресії довкілля (вітер, сонце, мороз, значні перепади температур і вологості, в умовах високогір'я).

Алоє (екстракт) – лікарська рослина. Його сік застосовується в препаратах для проблемної, сухої, чутливої, жирної, се-

борейної шкіри обличчя, тіла і волосся. Виявляє загоюючу, бактерицидну, тонізуючу дію, використовується для загоєння опіків. Є прекрасними зволожувачем, захищає шкіру від світлової дії.

Алое Віра (екстракт) – сукулентна рослина роду Алое. Додається у вигляді екстракту у косметичні креми, шампуні, бальзами, з лікувальною метою. При нанесенні на місце ушкодження, ранки, опіки та порізи відповідні препарати негайно дають приголомшливі результати.

Амбра – тверда горюча, ароматична воскоподібна речовина, яка утворюється у харчовому тракті кашалота. Натуральна амбра використовується для виготовлення високовартісних духів, з метою зміцнення запаху, та стійкості.

Амінокислоти – клас органічних сполук. Природних амінокислот понад 150. Застосовуються в рецептурах кремів, лосьйонів і інших косметичних засобів, а в чистому вигляді - в препаратах інтенсивного догляду за шкірою (наприклад, ампули для швидкої підтяжки шкіри). Вони покращують водний і білковий баланс шкіри сприяють оздоровленню і біостимуляції клітин шкіри, видаляють шар клітин, що омертвіли, з її поверхні.

Амоніум сульфат – $((\text{NH}_4)_2\text{SO}_4)$ – неорганічна бінарна сполука, амонійна сіль сірчаної кислоти. Ця речовина входить до складу багатьох мінеральних солей, які використовують у косметичній продукції. Має здатність очищати і пом'якшувати поверхню шкіри.

Ампульні препарати – антикуперозні, біовідновлюючі ампули, зволожуючі, відбілюючі, з прополісом, з гіалуроновою кислотою, з алое та ін. Це швидка косметична допомога для шкіри. Ампули містять у своєму складі висококонцентровані активні речовини, які освіжають «втомлену» шкіру, покращують стан жирної, проблемної, чутливої, знервованої шкіри, стан волосся та ін.

Антиоксиданти – до них відносяться такі природні речовини, як токоферолі (вітамін Е), ретиноли (вітамін А), аскорбінова кислота (вітамін С), селен і інші; синтетичні – 2-bromo-2-nitropropane-1,3-diol, Methylisothiazolinone, Diazolidinyl Urea та ін. речовини. Додають майже в усі у косметичні засоби, з метою уповільнення або запобігання окиснення органічних сполук та

захисту клітини від ушкоджень, викликаних вільними радикалами.

Апельсин гіркий (екстракт) – екстракт, який отримується методом віджиму гіркого апельсину. Містить у своєму складі: воду (40%), лімонен, цитрал, цитронелол, монотерпени (близько 50%), спирти, альдегіди, кетони, гіркий глікозид – аурантіамарин і флавононові глікозиди – гесперидин і 3-гесперидин (провітаміни групи Р), а також неогесперидин і нарингін сприяє посиленню обмінних процесів у клітинах шкіри; використовується в антицелюлітних препаратах.

Апельсіна солодкого олія – олія яка отримується методом холодного віджиму з шкірки солодкого апельсину. Містить у своєму складі: D-лімонен – 90%, Н-дециловий альдегід, D-ліналоол, Н-ноніловий спирт, D-терпінеол, ефіри каприлової кислоти, метиловий ефір антранілової кислоти, цитраль, цитронеллаль. Пом'якшувальний і зволожуючий компонент, широко використовується як добавка в масажні олії і в засоби по догляду за шкірою.

Арганова олія – олія з плодів арганового дерева. Містить ненасичені жирні кислоти, а саме ліноленову, пангамову, ерукову, антиоксиданти та вітаміни. Особливо багато вітамінів А і Е. Стимулює діяльність клітин, запобігаючи процесу старіння, і зміцнює їх захисні функції. Використовується в косметичних засобах для сухої шкіри – поживному молочку, лосьйонах, кремах та у миючих засобах для волосся – має лікувальне значення при випадінні і посічені волосся.

Арніка (екстракт) – рідкий концентрований екстракт (водо-спирто-гліцериновий). Виготовляється з Арніки гірської. Застосовується в шампунях для тіла і волосся, зволожуючих кремах і іншій косметичній продукції. Сприяє посиленню кровообігу шкіри попереджає запалення, має бактерицидні властивості.

Аромат – слово латинського походження передає приємний запах духів, на додаток до терміну запах, який може бути приємним і неприємним.

Альфа-гидроксильні кислоти (АНА) – або фруктові кислоти (гліколева, молочна, яблучна, виннокаменна, лимонна кислоти). Отримують їх штучним шляхом або з натуральних продуктів. Належать до найпоширеніших активних речовин у пре-

паратах проти зморшок. Мають відлущуючу дію, зменшують кількість чорних точок і вугрів, мають сильну відбілювальну дію. Помічена позитивна дія фруктових кислот на кровоносні судини і сполучні тканини. Висока концентрація кислот у препаратах покращує якість еластинових волокон і збільшує щільність колагену, розгладжує зморшки і запобігає появі нових.

База - це слово означає композицію, яка характеризується простим запахом, результатом змішування декількох видів сировини. База – це компонент закінченої композиції.

Бальзами - природні напіврідкі речовини, до складу яких входять ефірні олії і розчинені в них смоли, ароматичні і інші сполуки. Найбільше поширення в парфумерії має толуанський бальзам. Додають у парфумерні вироби з метою фіксації аромату і підвищення його стійкості.

Бамбук (екстракт) – екстракт, який отримують шляхом екстракції висушеного листа, стеблів, коренів бамбуку водно-спиртовим розчинником. Далі екстракт очищають, концентрують, отримують густий екстракт. Містить у своєму складі флавонолглікозиди, фенолокислоти, пептиди, вільні амінокислоти, полісахариди, мікроелементи. Має антиоксидантну і Р-вітамінну активність, зміцнює стінки судин, підвищує еластичність і тонус посудин, кровопостачання тканин, знижує проникність капілярів і покращує мікроциркуляцію крові, має протинабрякову дію. Використовується: у засобах для укріплення волосся і нігтів, як зволожуючий інгредієнт в різних косметичних засобах, в очищаючих масках, скрабах, антицелюлітних засобах та як компонент лікувально-косметичних тонізуючих засобів для втомлених ніг з симптомами венозної недостатності і варикозним розширенням вен.

Бамбукова олія - біла або блідо-жовта тверда масляниста речовина з дуже легким горіховим запахом, при кімнатній температурі не тане. Отримується з м'якуша кісточок плодів олійного дерева (ши), традиційним способом (ферментацією плодів з наступним витяганням кісточок і їх м'якуша, нагрівом і пресуванням), без використання хімічних розчинників. Хімічний склад: жирні кислоти – стеаринова (C₁₈:0) до 48%, олеїнова (C₁₈:1) до 55%, лінолева (C₁₈:2) до 8%, міристинова (C₁₄:0), до 0,5%, пальмітинова (C₁₆:0) до 6%, ліноленова (C₁₈:3) до 0,3%,

арахінова (C₂₀:0) до 1%, та ін. Протеїни 10%. Вуглеводи 25-30%. Вітаміни: А, Е, терпенові спирти, фітостероли. Входить до складу косметичних препаратів. Виявляє сильну зволожуючу дію. Нерідко використовується в рецептурі нічних кремів, масок.

Бензилнікотинат – це бензиловий ефір ніотинової кислоти представляє прозору рідину безбарвну або жовтого кольору, має характерний запах. Він добре розчиняється в бензиловому, метиловому і етиловому спиртах і хлороформі, практично не розчиняється у воді. Стимулює виділення тепла і кровообіг шкіри, входить до складу косметичних антицелюлітних засобів і лікувальних препаратів.

Бентонит – природний мінерал, використовується як добавка в масках для обличчя. Відрізняється відбілювальною дією, при змішуванні з рідиною утворює гель.

Бетаїн – компонент рослинного походження (міститься в цукровому бурякові). Застосовується в засобах для догляду за волоссям, оберігає волосся від висихання, забезпечує йому здоровий блиск.

Бета-гідроксисині кислоти (БГК) – серед яких, наприклад, саліцилова кислота, приєднуються до жирних складових шкіри і тому здатні проникнути крізь захисні ліпідні шари до найглибших шарів епідермісу і діяти в них. Вони розчиняють клітини, застряглі в порах шкіри і, таким чином, збільшують виробництво нових клітин і ущільнюють шкіру, запобігаючи утворенню прищів.

Береза (екстракт) – виготовлений з високоякісної фармакопійної сировини, яка пройшла мікробіологічний і радіологічний контроль. Це екологічно чистий, натуральний рослинний продукт, технологія отримання якого дозволяє повністю відмовитися від використання спирту. Містить ефірну олію, флавоноїди (рутин, кведитрин, бетулетон), дубильні і смолянисті речовини, сапоніни, вітаміни С, РР, каротин, органічні кислоти, виноградний цукор, фітонциди. Використовується для виготовлення активних очищаючих, денних зволожуючих, нічних знежирюючих кремів і інших косметичних препаратів. Має заспокійливу, стимулюючу, пом'якшувальну і освіжаючу дію.

Бета-каротин – провітамін А, рослинного походження. Антиоксидант. Оберігає ліпиди від перекисного окиснення, а

мембрани клітин – від руйнування. Додається у косметичні засоби для догляду за шкірою. Запобігає старінню шкіри.

Біофлавоноїди – група водорозчинних речовин рослинного походження. Хімічно і структурно близькі до стероїдних і тироїдних гормонів. Ефективні як антиоксиданти. Додають майже в усі косметичні засоби з метою подовження їх зберігання та як протизапальні, вітамінізуючі добавки, які зміцнюють стінки кровоносних судин, нормалізують жировий і білковий обмін у клітинах. Зберігають здоров'я і молодість шкіри, запобігають передчасному старінню, мають протипухлинну дію.

Бузина (екстракт, олія) – екстракт, який містить глікозид самбунігрин, бензальдегід, синільну кислоту, рутин, ефірну олію (до 32%), органічні кислоти – аскорбінову, кавову, яблучну, валеріанову, хлорогенову, дубильні речовини, вітамін Е. Додається у косметичні засоби як протизапальний, регенеруючий і зволожуючий засіб.

Бук – екстракт з листя червоного бука. Містить вуглеводи і споріднені сполуки: інозит, стероїди, вітаміни Е, С, каротин, фенолкарбонову, кавову, ванільну кислоти, дубильні речовини, флавоноїди, астрагалін, ізокверцитрин, кемпферол, мирецетин, ізорамнетин лейкоціанідин, лейкодельфінідин, каротиноїди, лютеїн. У косметичній промисловості цінується за антисептичні, терпкі та регенеруючі властивості. Здавна використовується як засіб від лупи.

Ванілін – ароматизатор. Безбарвні голчасті кристали із запахом ванілі. Формула ваніліну $C_8H_8O_3$. Він містить такі функціональні групи як альдегідна, ефірна і фенольна. Додають у косметичні засоби з метою ароматизації.

Віджимання – спосіб витягання деяких ефірних олій, зазвичай з цедри цитрусових за допомогою таких механічних засобів, як пресування, центрифугування.

Віск (бджолиний) – природний емульгатор, додають його в рецептуру кремів для повік, мультигенеруючого крему, туші для вій та ін., зволожує, пом'якшує, кондиціонує та освіжає шкіру.

Вітаміни – група низькомолекулярних органічних сполук різноманітної хімічної природи, біологічно активних і абсолютно необхідних для життєдіяльності людини і тварин. У космети-

чній промисловості використовують основні вітаміни: А - ретинол; В₁ - тіамін; В₂ - рибофлавін; В₃ - пантотенова кислота; В₅ - пантенол; В₆ - піридоксин; В₁₂- ціанкобаламін; В6 - фолієва кислота; З - аскорбінова кислота; Д - кальциферол; Е - токоферол; F - суміш лінолевої та ліноленової кислот; РР - ніотинова кислота тощо. Вітаміни вводяться до складу кремів, лосьйонів, бальзамів. При зовнішньому застосуванні впливають на обмін речовин, звожують, живлять шкіру прискорюють процеси регенерації і захищають шкіру від вільних радикалів і сонячних променів. Покращують загальний стан шкіри, нігтів і волосся.

Вітамін А – ретинол – активний компонент у складі кремів для шкіри навколо очей, для шкіри з віковими змінами та ін. Стимулює клітинний обмін, сприяючи омолодженню шкіри.

Вітаміни групи В та біотин (Н) – штучні водорозчинні вітаміни, які додають майже в усі косметичні засоби. Вони прискорюють регенерацію і епітелізацію шкіри, сприяють її зволоженню і еластичності, беруть участь у жировому обміні, знищують себорею, активізують обмін речовин, відновлюють пошкоджену структуру волосся, розгладжують його поверхню, живлять і зміцнюють коріння та ін.

Вітамін С (аскорбінова кислота) – водорозчинний штучний вітамін, який використовують як добавку у біо-кремах, кремах для догляду за шкірою навколо очей, кремах для проблемної шкіри та з віковими змінами. Посилює антиоксидантні властивості вітаміну Е; покращує синтез колагену в тканинах. Має здатність легко проникати в глибокі шари шкіри, порушувати утворення ДОФА-хінону і ДОФА-хрому. У зв'язку з цим вітамін С добре справляється з вибілюванням веснянок та пігментними плямами, активізує синтез колагену в шкірі. Найбільшу ефективність має стійка форма вітаміну С.

Вітамін D (кальциферол) – жиророзчинний вітамін, найбільша частка якого міститься у риб'ячому жирі. Додається у креми до і після загару та у креми для шкіри з віковими змінами. Надає цим кремам сонцезахисні властивості, стимулює зростання клітин, покращує колаген шкіри.

Вітамін Е (токоферол) – жиророзчинний вітамін, міститься в усіх рослинних оліях, відомий як антиоксидант. Використовується як добавка у кремах для догляду за шкірою навко-

ло очей, кремах для рук і нігтів, у очищаючих рідинах і кремах-масках, у складі губних помад, в кремах для старіючої шкіри (розгладжує зморшки і складки шкіри) та інших косметичних виробів. Захищає шкіру, а також косметичні препарати, в яких міститься від окиснювальних процесів.

Вітамін К (філлохінон) – жиророзчинний вітамін, який додають у косметичні засоби для гоління, з метою зупинення кровотечі та синтезування обмінних процесів.

Вітамін F ($\omega - 3$) – ліноленова, арахідонова, ерукова та ін. поліненасичені жирні кислоти. Потрапляють у косметичні засоби разом з оліями авокадо, шипшиновою, лляною, маслиновою, обліпиховою та ін. Міститься у кремах жирових, емульсивних, губних помадах, кремах для догляду за шкірою навколо очей та ін. Пом'якшує шкіру, робить її еластичною.

Вітамін І (інозит) – шестиатомний спирт циклогексана. Додається в шампуні та в засоби для догляду за волоссям і шкірою голови. В комплексі з вітамінами групи В запобігає випадінню волосся.

Вітамін Р (рутин) – флавоноїд, який в основному додають у креми та лосьйони до і після гоління, з метою зменшення проникненості і ламкості капілярів та з протизапальною дією. Разом з цим він сприяє підвищенню активності вітаміну С.

Вітамін РР (B_3) – ніацин – загальна назва ніотинової кислоти і нікотинаміду. Він загоює рани і опіки, усуває прищі, вугри і сухість шкіри, бере участь у реакціях клітинного дихання нормалізує стан волосяних цибулин, прискорює зростання волосся, живить волосся по всій довжині, стимулює обмінні процеси в їх корінні, попереджає посивіння і випадіння волосся. Має протиалергійну, протизапальну дію, розгладжує шкіру, запобігаючи її старінню.

Вітамін U (метилметіонін) – водорозчинний вітамін, додають у креми для догляду за шкірою. Він стимулює процеси регенерації клітин, сприятливо впливає на обмін вуглеводів і жирів, знімає біль і алергічні реакції.

Вода міцела – часточки, які утворюються поверхнево-активними речовинами (ПАР) досягши їх певної концентрації у воді. До таких поверхнево-активних речовин можна віднести

пінки для умивання, очищаючі засоби і так далі. ПАР є своєрідними хімічними містками з двома кінцями, один з яких тяжіє до води (гідрофільний), а інший – до жирів (ліпофільний). Ефективно очищає шкіру і дбайливо знімає макіяж з обличчя, очей і губ. Заспокоює шкіру, знімає роздратування і набрякність.

Вода морська або сіль – НСІ – додається у скраби, насичує шкіру мінеральними речовинами і мікроелементами, робить її еластичнішою. Стимулює обмінні процеси в організмі, звільняє від шлаків. Позитивно впливає на усі органи і системи.

Вода термальна – рН-нейтральна вода природних джерел, з унікальним складом, без консервантів і ароматів. Є основою у виробництві безспиртових косметичних засобів. Усуває почервоніння, роздратування, відчуття дискомфорту. Посилює природні захисні властивості шкіри. Ідеальна для щоденного догляду при усіх типах шкіри.

Водорості морські (Algae maritima) – водяна рослинна сировина, яка налічує до 25000 видів (бурі, зелені, червоні, синьо-зелені водорості та ін.). Екстракти морських водоростей застосовуються практично в усіх типах засобів для догляду за шкірою і волоссям. Лікування за допомогою водоростей і продуктів морського походження (бруд, мул, морська вода) отримало назву «таласотерапія».

Волошка (екстракт) – водяний екстракт, застосовується у кремах для догляду за шкірою повік, знімає припухлості і почервоніння, зменшує свербіж повік, викликаний алергічними реакціями.

Гамма – цей термін, подібно до музикантів або художників, використовують для позначення збалансованого за біологічною цінністю асортименту сировини.

Гамамеліс або ліщина (екстракт) – рідина, яка має терпку, тонізуючу, заспокійливу дію. Застосовується у виробництві косметичних тоніків, лосьйонів і іншої косметичної продукції. Сприяє звуженню судин, скорочує пори, є антисептиком.

Герань – лікарська рослина, у складі косметичних засобів забезпечує антиоксидантний, антибактерицидний, протигрибковий ефекти.

Гіалуронова кислота (Hyaluronic Acid) – природний полімер, гелеутворювач, є важливим структурним елементом шкі-

ри. Використовується як основна сировина у виробництві кремів для догляду за шкірою. Завдяки високій гідрофільності сприяє підтримці нормального водяного балансу в клітинах шкіри. Має також регенеруючу, протівірусну, бактерицидну, ранозагоювальну активність. У поєднанні з іншими біологічно активними компонентами діє в синергізмі, нерідко посилюючи їх активність.

Гідратація – зволоження.

Гідроліпідна плівка – верхній захисний шар шкіри, чутливий до правильного догляду, що призводить до обезводнення шкіри, появи запальних процесів, пігментації і передчасного старіння.

Сосвий гліцерид – пом'якшувальна суміш природного походження. Застосовується в кремах. Діє як зволожуючий і зміцнюючий шкіру засіб.

Гідроксидні кислоти – активні біокомпоненти, які входять до складу деяких видів косметичної продукції (гелів і лосьйонів для чищення обличчя зволожуючих кремів і ін.), уповільнюють процеси старіння шкіри, покращують колір обличчя.

Гідроксильні кислоти (АГК) – активні біокомпоненти, до яких відносяться молочна і фруктові кислоти натурального походження (яблучна, винна, лимонна). Додають у скраби, маски для тіла. Вони м'яко розчиняють речовину тканини між ороговілими клітинами, оновлюючи шкіру (так званий «пілінг-ефект»).

Гідроксильний комплекс – водяний залишок хімічних сполук (води, лугів, спиртів). Є компонентом, що входить до складу очищаючих та тонізуючих препаратів.

Гідрооксикераміди – активні речовини, які сприяють зміцненню міжклітинних зв'язків. Присутність їх у рецептурі кремів від зморшок сприяє розгладженню, натягуванню шкіри, поліпшенню її кольору.

Гідролізований зародковий білок пшениці – компонент у косметичних засобах, що зв'язує природну вологу. Присутність його в косметичних виробках розгладжує шкіру, знімає відчуття сухості і стягнутості.

Гідролізований морський колаген – білок, який отримується з м'яса риб. Застосовується в кремах. Робить шкіру пружною, має зволожуючі властивості.

Гідрофобність – нерозчинність у воді, водовідштовхувальна здатність.

Гліколева кислота – компонент рослинного походження, зустрічається в цукровій тростині. Застосовують в основному в професійній косметиці як відлущуючий засіб, у препаратах для глибокого очищення шкіри, зменшення зморшок, видалення пігментних плям.

Глини лікувальні – Глина буває блакитна, зелена, біла, червона, жовта і сіра. Кожен її вид має свої специфічні властивості і використовується з різною метою в медицині і косметології. Має адсорбуючу, відбілюючу і протизапальну дію. Використовуються в косметичних масках (для проблемної, жирної і змішаної шкіри), у пудрі, гігієнічному тальку. Їх відрізняють висока гігроскопічність, пластичність, а також стимулююча і антисептична ефективність.

Гліцерид – пом'якшувальна суміш природного походження, компонент, який вживають в очищуючих косметичних засобах. Міститься в соєвій олії і ромашці.

Гліцерин – розчинник, емульгатор, зволожувач і пом'якшувач у косметичних препаратах. Особливо ефективний у біокремах для загарблених рук, засобах для миття. Вбирає вологу з повітря і утримує її на шкірі, надає шкірі м'якість і еластичність. Отримують його шляхом гідролізу жирів або синтетичним способом.

Глицерол – дематотропна речовина. Застосовується в кремах для нормального і змішаного типу шкіри, а також для чутливої шкіри.

Голова – йдеться про головну ноту аромату парфумів, коли створюється перше нюхове враження під час використання спиртової парфумерної продукції. Вона виникає завдяки летючості деяких компонентів духів.

Гумікант – зволожуючий інгредієнт, додається у креми для догляду за шкірою, у бальзамах для волосся, сприяє затриманню вологи в шкірі.

ДЕА-лаурамід – речовина, яка сприяє утворенню піни. Застосовується як піноутворюючий компонент у гелях для ванни, очищаючих гелях.

Дегидратант – речовина, яка здатна поглинати вологу.

Дигідроксиацетон (DNA) – (глицерон, 1,3-дигідроксипропанон-2) – моносахарид з групи триоз з емпіричною формулою $C_3H_6O_3$. Хімічна речовина, її похідні використовуються в кремах і лосьйонах для загару.

Дистиляція – витягання водяною парою пахучих речовин, які містяться в деяких видах натуральної сировини, з метою отримання ефірної олії.

Диметилкетон – ацетон – простий представник кетону. Формула: $CH_3-C(O)-CH_3$. Безбарвна легкопосувна летка рідина з характерним запахом. Використовується у виробництві лаків для нігтів.

Дифузія – *diffusio* – поширення, розтікання, розсіювання, взаємодія – процес взаємного проникнення молекул або атомів однієї речовини між молекулами або атомами іншої, що призводить до мимовільного вирівнювання їх концентрацій за усім займаним обсягом

Домінанта – це найпомітніша нота в композиції аромату. Наприклад, квітка нота з домінантою жасмину.

D-пантенол – синтетичний аналог вітаміну B_5 . Є в'язкою прозорою рідиною (при кімнатній температурі), солі пантотенової кислоти представляють з себе порошки білого кольору. Пантенол добре розчиняється у воді, спиртах, пропіленгліколі, може розчинятися в ефірі і хлороформі, слабо розчиняється в гліцерині. Додається у спеціальні креми для шкіри. Сприяє відновленню клітин шкіри і регенерації тканин.

Дріжджовий мукопротеїн – спеціальний протеїновий екстракт органічного походження. Додається у креми для догляду за шкірою обличчя. Має регенеруючі властивості. Забезпечує нормальне функціонування шкіри, сприяючи засвоєнню поживних речовин.

Духи – найбільш концентрований і зазвичай найбагатший за запахом продукт у певній серії однойменної продукції. Його називають також екстрактом. Термін «духи» означає завершений

ня творчої роботи парфюмера. Часто він використовується неправильно: як синонім аромату або ноти.

Евкалипт (екстракт і олія) – застосовують у зубних пастах і еліксирах, у депіляторіях для маскування запаху окремих компонентів, у деяких кремах-дезодорантах. Має протизапальну, бактерицидну, ранозагоювальну, а також терпку і тонізуючу дію.

Есцин – сапонін (міститься, наприклад, у насінні кінського каштана). Додається в сонцезахисні косметичні вироби. Має фотозахисні властивості.

Евцерит – емульгатор, здатний надовго об'єднати активні речовини, жири і воду. Речовина природного походження, за своєю структурою споріднена клітинам шкіри. Застосовується в туалетному милі, лосьйонах.

Еластин – білкові волокна, присутні в сполучній тканині. За властивостями ці волокна близькі до колагену. Використовується у кремах для догляду за шкірою обличчя.

Етилгексилпараметоксициннат – сонцезахисна речовина. Перешкоджає передчасному старінню шкіри. Використовується як компонент у сонцезахисних кремах, губних помадах і інших косметичних сонцезахисних засобах.

Ефірна олія – цей термін означає ароматичні компоненти і леткі екстракти рослин, отримані дистиляцією, або методом холодного віджиму. Це олії троянди, сандала, лимона тощо, які додають у парфумерно-косметичні засоби з метою ароматизації та подовження терміну зберігання.

Женьшень – цілюща рослина з унікальними властивостями. Широко використовується у косметології у вигляді екстракту. Виявляє тонізуючу, стимулюючу дію на шкіру.

Жожоба або китайський буксус – унікальна тропічна рослина. Її олія за властивостями аналогічна спермацету, регулює вологість шкіри, зберігає кислотний захисний шар і сприяє здоровому вигляду, підтягнутості і пружності шкіри. Ідеально доглядає шкіру обличчя, шиї, декольте, ефективна при догляді за волоссям. Нерідко використовується як олія основи. Екстракт жожоба є важливим компонентом багатьох косметичних препаратів. Пом'якшує, тонізує, зволожує шкіру, захищає від сонячних опіків.

Запах - у парфумерії це слово відноситься до сировини або до простих нот, на відміну від терміну аромат, який відноситься до запаху більш відпрацьованого закінченого продукту.

Зелені ноти – парфумерний термін. Це свіжі, чисті аромати зеленого листя, коріння і свіжоскошеної трави.

Зелений чай (екстракт) – є лідером рослинних антиоксидантів, містить високу концентрацію поліфенолів. Ефективний засіб – тонізуючий, протизапальний, нормалізуючий обмін речовин. Сприяє зниженню ваги і моделюванню фігури, підвищенню життєвого тону.

Календула (екстракт) – лікарська сировина, джерело ефективних зволожуючих і тонізуючих компонентів з м'якою дією. Екстракт календули ідеальний для догляду за ніжною і чутливою шкірою, має бактерицидні властивості, оберігає шкіру від запалення, виявляє заспокійливу дію.

Кандеї олія – використовується в нічних відновлюючих кремах. Має заспокійливу дію, знімає втому.

Каолін – високоочищена біла глина. Використовується в косметичних засобах як абсорбуючий і очищуючий компонент.

Карите або Ши – африканське екваторіальне дерево. Олія горіха карите використовується в кремах як поживний, зволожуючий і захисний компонент.

Карнозин – дипептид, один з антиоксидантів, зберігає і зміцнює клітинні мембрани, захищаючи їх від ушкодження внаслідок дії вільних радикалів. Ефективно запобігає гликогуванню – підступний і руйнівний процес, при якому тканинам організму людини завдається безповоротна шкода через постійне сполучення з молекулами цукру. Подовжує тривалість життя клітин. Застосовується у кремах для шкіри з віковими змінами.

Композиція – це закінчена суміш натуральних і синтетичних продуктів і баз. Парфумери використовують цей термін для визначення продукту, отриманого в результаті творчої роботи.

Кінцева нота – йдеться про ноту, яка відчувається в завершуючій стадії випару духів після «головної» ноти і «серця». Стійкістю її запах зобов'язаний найменш летким компонентам духів.

Колаген – протеїнові волокна в структурі шкіри. З віком він починає руйнуватися і шкіра стає тонкою і дряблою. Колаген додають у зволожуючі косметичні препарати для боротьби зі старінням шкіри. Він також міститься в засобах для догляду за волоссям з хімічною завивкою і забарвленим волоссям.

Комедогенічність - закупорка порів шкіри – сприяє появі прищів і гнійників на шкірі.

Кінський каштан – використовується у вигляді екстракту в кремах для жирної і нормальної шкіри, кремах-бальзамах для ніг, пінах для ванн, шампунях і препаратах для волосся при жирній себорей. Здатний зміцнювати стінки кровоносних судин і капілярів, стимулювати кровообіг, покращувати обмінні процеси в клітинах шкіри.

Конкрет – це твердий і напівтвердий продукт, отриманий після екстракції запашних речовин з деяких видів сировини рослинного походження (таких як жасмин, троянда, нарцис тощо), леткими розчинниками (гексан, бензол тощо).

Корали – інгредієнт, отриманий з морських коралів у вигляді екстракту або порошку. Входить до складу багатьох реанімуючих, тонізуючих і зволожуючих масок. Має заспокійливу дію та антиоксидантні властивості. Абразивний порошок, отриманий із коралів, нерідко включається до складу скрабів.

Кава (плоди кавового дерева) – містить цінний компонент кофеїн (1-3%). Здатний активізувати обмінні процеси, зокрема, жировий і водний обмін, пом'якшувати і захищати епідермальний шар. Вводиться до складу лікувально-профілактичних кремів, наприклад, в антицелюлітні препарати.

Ксеромід (ТМ) – речовина, яка поповнює недолік ліпідів у сухій шкірі.

Кукурудза (олія, порошок). Кукурудзяний порошок - компонент у косметичних засобах, який використовують як абразив і як абсорбуючий засіб. Кукурудзяна (маїсова) олія – цінний косметичний продукт, відрізняється високим вмістом ненасичених жирних кислот і фосфатидів (лецитину), використовується в засобах для догляду за шкірою і волоссям і в декоративній косметиці.

Лаванда (екстракт, олія) – популярна у косметології і парфумерії. Додається як ароматизатор, антиоксидант, зволожувач.

Ланолін – (від лат. *lana* - шерсть і лат. *oleum* - олія) – вовняний віск, тваринний віск, який отримується при виварюванні овечої вовни. Це густа, в'язка маса жовтого або жовто-бурого кольору, своєрідного запаху, плавиться за температури 36-42°C. Відрізняється від іншого воску високим вмістом стеринів (зокрема, холестерину). Додається у косметичні креми, або слугує їх основою. Добре вбирається в шкіру і має пом'якшувальну дію.

Лецитин – фосфоліпід, який містить лінолеву кислоту. Додається майже в усі косметичні засоби. Має поновлюючий захисний вплив на клітини шкіри.

Лінія - серія продукції з одним ароматом, яка продається під однією назвою.

Лимон (екстракт) – містить у своєму складі монотерпени (а, b -пінен, сабінен, b -мирцен, цимол, лімонен, γ -терпен, а-терпенеол, нерол, цитраль, гераніол), терпеноїди - (нерил ацетат, каріофілен, бергамотен, фарнезен, гумулен, гермакрен, а, b -бисаболен, кадинен), спирти (апіол, кадинол, бісаболол, манол), цитроптен, жирні кислоти (тетрадеканова, пентадеканова, пальмітинова, ліноленова, олеїнова, стеаринова), вітамін Е, фітостіроли. Знаходить широке застосування у відбілювальних і тонізуючих кремах і лосьйонах, шампунях. Надає волоссю легкий платиновий відтінок і чудовий блиск, усуває лупу і ламкість. Аналогічно діє і на нігтьові пластини – усуває ламкість і освітлює.

Лимонна кислота – раніше отримували з соку лимона і біомаси махорки. Нині основний шлях промислового виробництва – біосинтез з цукру або цукристих речовин (меляса) промисловими штамми пліснявого гриба *Aspergillus niger*. Використовується в косметичних засобах для балансування рН, а також як консервант.

Ліпіди – група природних сполук, яка включає жири і жироподібні речовини. Містяться в клітинах організму (один з компонентів біологічних мембран). Беруть участь у створенні водовідштовхувального і термоізоляційного покривів шкіри.

Ліпіди входять до складу косметичних засобів, де відсутня жинова основа.

Лляна олія – основна сировина для отримання вітаміну F, використовується в засобах по догляду за шкірою і особливо за волоссям.

Люффа – (лат. *Luffa*) – рід трав'янистих ліан сімейства Гарбузові. Зрілі плоди деяких видів використовуються для виготовлення мочалок, схожих з губками (які, як і сама рослина, називаються люффа). Така рослинна губка одночасно з процедурою миття забезпечує хороши масаж.

Макадамії олія – отримують із макадамського горіха. Застосовується у складі відновних нічних кремів, особливо для догляду за сухою шкірою з віковими змінами. За своїми властивостями подібно до норкового жиру, легко вбирається, пом'якшує і добре живить шкіру.

Макасар олія – активний компонент косметичних засобів, що складається з білкового гідролізату паростків пшениці і масла солодкого мигдалю. Додається у косметичні креми для шкіри з віковими змінами. Має омолоджуючу, регенеруючу, пом'якшувальну дію.

Мальва лісова (екстракт) – отримують зі свіжих квітів і листя мальви, він має високий вміст вітамінів групи А, В, С, ефективний у складі засобів для догляду за сухою і чутливою шкірою (креми, засоби для ванн і ін.), пом'якшує, заспокоює шкіру, знімає набряки.

Маракуйя – тропічний фрукт. Містить α -гідрооксикислоти. Екстракт маракуйї додається у косметичні креми. Він покращує гідратацію, пружність і тонус шкіри.

Ментол – отримують з олії м'яти. Присутній у засобах для гоління і для догляду за порожниною рота у фармацевтичних препаратах, у низці парфумерних виробів. Освіжає і тонізує шкіру.

Мікроелементи – хімічні складові (мідь, цинк, залізо, магній) рецептури косметичних препаратів. Нормалізують життєдіяльність і захист організму, оберігаючи шкіру від в'ялості, старіння, виявляють протизапальну дію.

Мірра – ефірна олія, яка додається у спеціальні креми, зубні пасти, туш для вій та ін. Застосовується при виготовленні

засобів від вугрів і прищів, для зміцнення вій. Олія омолоджує, розгладжує зморшки, ліквідує дерматити, висип; усуває рубці і розтяжки, загоює рани. Допомогає при стоматитах, кровоточивості ясен.

Мирта олія – блідо-жовта або помаранчева рідина. Склад: цинеол, миртенол, пінен, гераніол, ліналол, камфінт. Добре змішується з оліями розмарину, лавра, кориці, кипариса, сосни, герані, пачулі, троянди, мускатної шавлії, гвоздики. Застосовується в ароматерапії, у складі кремів для очищення і лікування шкіри обличчя. Має бактерицидні дезодоруючі властивості.

Молочна кислота – виготовляється з цукру, молочнокислих продуктів і відбірних пророслих зерен ячменю або пшениці. Активний компонент, який додається у маски і скраби з метою пом'якшення та відлущування відмерлих клітин шкіри.

М'яти перцевої олія – отримують з японської м'яти, без обмежень застосовується в парфумерії і косметичі. Усуває подразнення шкіри, загоює ранки, подряпини, знеболює.

NMF (натуральний зволожуючий чинник) – здатність рогового шару шкіри притягувати і утримувати вологу. Підвищити вологоутримання допомагають м'які скраби і пілінги, косметичні засоби, які містять гіалуронову кислоту, гліцерин, карбамід і інші речовини з аналогічними властивостями.

Нейлон 12 – компонент у складі деяких денних захисних кремів. Забезпечує легку дифузію, яка зменшує складки і зморшки на шкірі.

Ніс – окрім нюхового органу, цей термін в парфумерії означає людей, що створюють духи.

Нота – це те, що характеризує аромат сировини або композиції. Наприклад, квіткова нота, нота зелені, пряна нота.

Нюхальний папірець (блоттер) – це необхідний предмет у роботі парфумерів і хіміків. Йдеться про тонку смужку із спеціального паперу (без клею), яка добре поглинає вологу, її занурюють у композицію або в запашну речовину. Підносячи до носа блоттер, парфумер оцінює якість продукту і стежить за зміною запаху (головна, серединна, кінцева ноти).

Об'єм – говорять про духи, які широко поширюються у повітрі.

Огірочника олія – Жовто-коричнева прозора рухлива рідина, яку отримують методом холодного віджиму з насіння огірка. Містить токофероли, сітостероли, міристинову, пальмітинову, пальмітолеїнову, маргарінову, стеаринову, олеїнову, лінолеву, альфа-ліноленову, ейкозенову, докозадисенову жирні кислоти. Завдяки поживному, охолоджуючому ефекту олію огірка використовується в кремах для лиця і тіла, для догляду за волоссям та нігтями. Має захисні властивості, вітається в засобах для загару і після загару

Огірка екстракт – входить у більшість зволожуючих і освіжаючих гелів і кремів для обличчя, а також інтенсивно використовується у складі кремів для повік. Продукти на його основі мають легкий відбілювальний ефект і освіжаючий запах.

Оксибензон – сонцезахисна речовина, яка перешкоджає передчасному старінню шкіри. Застосовується в рецептурах сонцезахисних кремів, губних помад і в інших косметичних засобах.

Октилдодецил мірилат – поживна олія. Використовується в засобах для догляду за шкірою (у косметичному молочці). Закупорщик сальних залоз, призводить до утворення вугрів при щоденному використанні.

Олігоелементи – це, в першу чергу, 15 життєво необхідних елементів – Fe, J, Cu, Zn, Co, Cr, Mo, Ni, V, Se, Mn, As, F, Si, Li. Олігоелементи відіграють величезну роль в регулюванні життєвих процесів – надлишок або дефіцит будь-якого з них позначається на здоров'ї і зовнішньому вигляді. Відновлення елементного складу організму – перше, з чого необхідно починати оздоровлення і поліпшення зовнішності. Важливий компонент у косметичних засобах, необхідний для регулювання шкірного балансу.

Орган – ще одна аналогія з музикою, цей термін використовується для позначення різноманітності сировини і базових елементів, які використовують у виготовленні парфумів. Так само говорять про палітру.

Паба фрі (Paba Free) – формула (у складі косметичних препаратів), що не містить сонцезахисних інгредієнтів, які можуть викликати роздратування або алергічну реакцію шкіри.

ПАР – поверхнево-активні речовини – використовуються в шампунях, кремах, лосьйонах як піноутворюючі, очищуючі компоненти.

Пальмітинова олія - продукт, який отримується з кокосових горіхів. Пом'якшувальний засіб і стабілізатор емульсій.

Пантенол – діюча речовина препарату пантенола декспантенол є попередником пантотенової кислоти і має аналогічну їй біологічну дію. Сприяє життєдіяльності клітин, широко використовується в засобах для волосся, лосьйонах, ополіскувачах, відновних рідинах, лаках для волосся та ін. Має ефективні судинорозширювальні і ранозагоювальні властивості.

Паростків пшениці олія – сильнодіючий регенеруючий засіб широкої дії. Додається у косметичні креми для догляду за шкірою з віковими змінами. Має омолоджуючу дію, усуває роздратування, свербіж, лущення, набряклість шкіри.

Парфумерна рідина – термін використовується для позначення спиртового розчину концентрату духів.

Парфумер – творець – людина, що створює духи.

Пасифлора (олія) – олія з рослини пасифлори сімейства староквіткових. Олія багата жирними кислотами і широко використовується в кремах для сухої і чутливої шкіри.

Перець (екстракт) – фітопрепарат з гемостатичною і утеротонізуючою дією. Додається у креми від целюліту.

Персикових кісточок олія – персикова олія містить багато насичених і ненасичених жирних кислот (лінолева, олеїнова, стеаринова, пальмітинова і інші кислоти), які потрібні для повноцінної життєдіяльності клітин шкіри. Крім того, олія персика містить вітаміни Р, А, Е, С і вітаміни групи В. Це цінний компонент кремів, олій для ванн і ін., має здатність розгладжувати і пом'якшувати шкіру.

Петролатум – в'язка світло-коричнева маса, суміш парафіну, церезину і олій (7-38%), отримана при депарафінізації залишкових нафтових олій сірчанокислотного або селективного очищення. Компонент, який має консервуючі властивості.

Протеїни – білкова фракція. Застосовують в антивіковій косметиці, в засобах для ванн, волосся, нігтів. Оберігають шкіру від висушування, надають їй м'якість і пружність. Благодійно впливають на порушену структуру нігтів і волосся.

Псевдоколаген – глікопротеїновий екстракт рослинного походження. Застосовується в косметичних препаратах для підтримки тонуусу і еластичності шкіри.

Поліетиленгліколь (ПЕГ) – синтетична речовина, яка додається в косметичні креми, перешкоджає втраті шкірою вологи.

pH - водневий потенціал, шкала лужності і кислотності – від 0 до 14 балів. Нейтральний бал pH – 7. Поверхня здорової чистої шкіри має pH від 5 до 6 балів.

Резиноїд – це смолянистий продукт, який отримується в процесі обробки леткими розчинниками деяких бальзамів, камеді та натуральних смол. Зазвичай використовується в кінцевій ноті при створенні парфумів.

Реп'яхова олія – отримують з кореня лопуха. Додається у шампуні, бальзами, маски для догляду за волоссям та шкірою голови. Активний засіб для догляду за волоссям усіх типів, у тому числі від лупи.

Рисова олія – отримується з рисових висівок. Використовується як пом'якшувальний і вологоутримуючий компонент у низці косметичних засобів для шкіри.

Розмарин – у вигляді екстракту додається у креми для нормальної і жирної шкіри, засоби для ванн, препарати для догляду за волоссям, з метою стимулювання їх зростання. Має загальнозміцнюючу, гіперемічну, антиоксидантну, протизапальну і легку анестезуючу дію.

Ромашка – у вигляді екстракту використовується у препаратах дитячого асортименту (мило, креми, лосьйони), в зубних пастах, кремах для обличчя і рук, губних помадах, засобах для загару, оліях для догляду за шкірою тіла, шампунях і ополіскувачах. Має фотозахисну дію, антиоксидантну, протизапальну, легку відбілюючу дію на волосся, надає їм золотистого відтінку.

Силіконова олія – рідкі кремнійорганічні полімери, кремнієві аналоги органічних сполук, де деякі атоми вуглецю заміщені на атоми кремнію. Активний компонент, який входить у рецептуру бальзамів і кремів для рук. Має захисні властивості, оберігає шкіру від висушування.

Серце - йдеться про ноту, яка при випарі духів відчувається після початкової, «головної» ноти і перед кінцевою нотою.

Стабілізатор – це може бути як хімічна так природна сполука, яку додають у креми до для стійкості емульсії. Присутність цих речовин істотно збільшує термін придатності продукту і запобігає розподілу компонентів емульсії.

Сухі духи – суміш ароматичних (саше) речовин або подрібнених пахучих рослин з наповнювачем, зазвичай розфасовані в мішечки, пакетики.

Сечовина або карбамід – антисептик і дезодоруючий компонент, використовується в кремах, лосьйонах, антиперспирантах, зубних пастах. Як зволожуючий компонент входить до складу кремів для сухої, чутливої шкіри, шампунів, фарб для волосся. Похідні сечовини мають фотозахисну дію.

Сквалеон – похідні маслинової олії добре відомі в косметичному виробництві. Додається у кремові пудри, гелі. Забезпечує змазування шкіри, її захист, еластичність і тонування.

Спермацет – (від грецької κίτος кит, латинської – cetaceum) воскоподібна речовина, яка отримується при охолодженні рідкого тваринного жиру (спермацетового), який знаходиться у фіброзному спермацетовому мішку в голові кашалота, а також деяких інших китоподібних (наприклад, китів-пляшконісів). Додають у косметичні креми в якості пом'ягшувального та протизапального ефекту.

Супероксиддесмутази (СОДИ) – компоненти у складі кремів, які оберігають шкіру від старіння. Мають здатність виводити вільні радикали з клітин шкіри.

Сосва олія – активний біокомпонент у рецептурі кремів проти старіння. Характеризується високим вмістом поліненасичених жирних кислот (олеїнової, лінолевої, ліноленової).

Сої гідролізат – забезпечує вологоутримання, зазвичай використовується в препаратах для догляду за тілом після душу і ванн.

Сополімер ПЕГ- 12 і SMDI – складний полімер, який забезпечує максимальне засвоєння і тривалу дію відлущуючих кислот, які містяться в кремах.

Сорбіт нехарчовий – гігроскопічна речовина і загусник. У косметичних препаратах використовується в зволожуючих

кремах і масках, рідкій пудрі, в основі під макіяж, зубних пастах лосьйонах після гоління, дезодорантах, шампунях, гелях тощо. Забезпечує збереження вологи в шкірі.

Сурфактант – інгредієнт (ПАР), який руйнує жири або природне забруднення, після чого їх можна легко видалити з шкіри або шерсті. З його допомогою отримують ланолін із шерсті овець.

Т-зона – зона найбільшої концентрації сальних залоз (підборіддя, ніс, лоб і край волосистої частини голови).

Таласфери – висококонцентровані, подібні до «клубків вовни» колагенові волокна, отримані із рибопродуктів. Простори між ними заповнені високоефективним рідким хітином, компенсуючим нестачу вологи в шкірі. Застосовуються в гелях, у засобах для активного зволоження шкіри.

Тверді духи – воскоподібна маса (найчастіше у вигляді олівця або розфасована в баночки), насичена запашними речовинами. Зручна в дорозі, туристичній поїздки.

ТЕА – триетаноламін – простий стабільний аміноспирт, в'язка масляниста рідина, змішується з водою в усіх співвідношеннях. Використовується для нормалізації рН в косметичних засобах, які називають «м'якими» для шкіри. Шкідлива речовина.

Тирозин – амінокислота, яка дозволяє придбати глибокий темний загар. Присутній у рецептурі деяких лосьйонів і інших косметичних засобів для загару.

Тест – випробування, яке дозволяє оцінити продукт до його випуску на ринок.

Тип запаху – у парфумерії залежить від складу духмяних речовин, що входять у парфумерну композицію, і є дуже важливим при виборі ароматичних виробів (для молодих і зрілих жінок і чоловіків, для літа та зими, для вечірки та роботи). За типом запаху парфумерні вироби бувають: теплі, свіжі, прохолодні, солодкі, сухі, пряні, терпкі, східні, гіркі, екзотичні, бальзамні.

Убіхінон (Q10) – речовина органічного походження. Нейтралізує вільні кисневі радикали, попереджаючи старіння шкіри. Застосовується в зволожуючих кремах.

Фарнесол – натуральний дезодоруючий компонент. Діє проти бактерій, які викликають неприємний запах поту. При цьому інша біологічна флора шкіри не порушується.

Хроматографія – фізико-хімічний метод аналізу, який дозволяє ідентифікувати і контролювати якісний і кількісний склад парфумерного виробу.

Церезин – воскоподібна речовина без смаку і запаху від білого до коричневого кольору, у воді і етанолі не розчиняється, розчиняється в бензолі. Отримують з нафтової сировини, в основному з петролатуму (суміш церезину, парафіну і нафтових олій) і озокериту. Також виробляється синтетичний церезин. Застосовують у виготовленні губної помади, брилліантинів, вазелінів. Використовується він і як основа туші для вій, мазей, кремів і різних інших косметичних засобів.

Шлейф – парфумери використовують цей термін, щоб передати нюхове відчуття запаху повітря, залишеного після використання парфумів.

Фарнезол – це спирт, похідний терпеноїдів, безбарвна в'язка рідина. Активний компонент у рецептурі нічних кремів, гелів, відновних систем. Сприяє зміцненню, тонізації, пом'якшенню, зняттю втоми і напруги шкіри.

Фітосоми – унікальні рослинно-ліпосомні комплекси. Вони сконструйовані з рослинного лецитину і екстрактів женьшеню сибірського, родіоли рожевої (золотого кореню), елеутерокока колючого, китайського лимонника, проростків пшениці, коренів лопуха, алое деревовидного, софори японської і солодки голої. Забезпечують проникнення поживних, вітамінізуючих, стимулюючих і антиоксидантних компонентів косметичних композицій в глибокі шари шкіри, підвищують активність її клітин, систем імунітету, пролонгують дію косметичних препаратів, позбавляючи від необхідності частого використання косметики протягом дня.

Флавоноїди – група природних фенольних сполук, які містяться у вищих рослинах. Додають у косметичні засоби з метою подовження зберігання, ароматизації тощо.

Фосфоліпіди – натуральні інгредієнти, які формують ліпосоми. Ключовим елементом фосфоліпідів є жирні кислоти, які

природним способом покращують здатність шкіри утримувати вологу.

Фосфорна кислота – додається у косметичні засоби для підтримки нейтрального рН. Широко використовується в засобах для очищення шкіри.

Фотоэффект – процес старіння шкіри під впливом сонця. Запобігти цьому дозволяють засоби з фотозахистом (UVA і UVB фільтрами).

Фукус пузирчастий – екстракт. Використовується в засобах для догляду за шкірою (масках, лосьйонах, гелях, ампульних виробках), а також в шампунях, засобах для ванн. Виявляє пом'якшувальну, регенеруючу, захисну дію на шкіру.

Хвоц польовий – у вигляді екстракту присутній в кремах і масках для нормальної та жирної шкіри, засобах для догляду за волоссям. Сприяє прискореному оновленню клітин шкіри, поліпшенню кисневого і жирового обмінів, стягненню порів шкіри, загоєнню дрібних ран.

Хна – фарба з висушеного листа Лавсонії. Вона традиційно використовується для прикраси тіла в Індії, Пакистані, Північній Африці і багатьох арабських країнах. У нас використовується як фарба для волосся. Надає насичений червонуватий колір і красивий блиск робить волосся жорсткішим, густішим і пишнішим.

Чайного дерева олія – додається у спеціальні креми для догляду за шкірою, у шампуні, бальзамах, зубні паста та ін. Позитивно впливає на шкіру і волосся. Усуває висип, мікози, лупу. Купірує свербіж і набряк після укусів комах, є профілактичним засобом від карієсу, усуває запахи і запалення слизових оболонок ротової порожнини.

ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

1. Теоретичні основи товарознавства: Конспект лекцій з елементами розв'язання практичних ситуацій / О. В. Кузьменко, О. Р. Сергєєва – Дніпропетровськ: Видавництво ДУЕП, 2008. – 107 с.
2. Товарознавство. Терміни та визначення: ДСТУ 3993-2000 [Уведено 2001-01-01] – К. : Держспоживстандарт України, 2000. – 28 с. – (Національний стандарт України).
3. Барченкова В.І. – Основи товарознавства непродовольчих товарів / В.І. Барченкова. – К. : Дніпро, 2003. – С. 87, 131, 163, 180-183.
4. Вілкова С.А. Товарознавство і експертиза парфумерно-косметичних товарів / С.А. Вілкова. – М. : Ділова література. – 2004. – 250 с.
5. История зарождения и развития парфюмерии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ru.lambre.eu/beauty_school/detail.php?ID=110247
6. Духи // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона: В 86 томах (82 т. и 4 доп.). – СПб., 1890—1907.
7. Магія ароматів. Історія парфумерії. [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://ywoman.ru/page/magija-aromativ-istorijaparfume-riyi>
8. Історія виникнення і роль косметики і косметології в житті сучасної людини [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://newsme.com.ua/ua/tech/health/1554818/>
9. Бальзами косметичні. Загальні технічні умови : ДСТУ 4763-2007 [Чинний з 2009 – 01 – 01]. – К. : Держстандарт України. – 2009. – 12 с. – (Національні стандарти України).
10. Шепелев А. Ф. Товароведение и экспертиза парфюмерно-косметических товаров : учебное пособие [для студ. выс. учебн. завед.] / А. Ф. Шепелев, И. А. Печенежская, Т. Е. Иващенко. - Ростов н/Д : Феникс, 2002. – 223 с.
11. Береславець Г., Карпенко О. Стан Українського парфумерно-косметичного ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://conf-cv.at.ua/forum/63-750-1>

12. Луцив Н.В. Товароведные аспекты исследования рынка парфюмерных изделий в Украине Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.4 Економіка, планування та управління в галузях.

13. Виробництво промислової продукції за видами в Україні за січень – грудень 2011 р. // Статистичний бюлетень Державного комітету статистики України. – К. : Вид-во "Лібра", 2012. – С. 45. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

14. Виробництво промислової продукції за видами в Україні за січень – грудень 2012 р. // Статистичний бюлетень Державного комітету статистики України. – К. : Вид-во "Лібра", 2013. – С. 69. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

15. Вотченікова О.В. Оцінка рівня якості парфюмерних товарів / О.В. Вотченікова // Товарознавство та інновації : зб. наук. праць / голов. ред. О.О. Шубін. – Донецьк : Вид-во ДонНУЕТ. – 2010. – Вип. 2. – С. 50-59.

16. Пешук Л.В. Технологія парфюмерно-косметичних продуктів / Л.В. Пашук, Л.І. Бавіка, І.М. Демідов. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 376 с.

17. Писаренко Т.П. Особливості застосування органолептичних і фізико-хімічних методів досліджень для експертизи автентичності парфюмерних товарів / Т.П. Писаренко, А.О. Реміга // Товарознавство та інновації : зб. наук. праць / голов. ред. О.О. Шубін. – Донецьк : Вид-во ДонНУЕТ. – 2010. – Вип. 2. – С. 296-304.

18. Попова О.С. Тенденції розвитку сучасного ринку парфюмерних товарів / О.С. Попова, К.В. Тишлек, В.І. Рибаченко, І.В. Новак // Актуальні питання сучасного товарознавства : матер. Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., Донецьк, 12-13 квітня 2012 р. – Донецьк : Вид-во ДонНУЕТ, 2012. – С. 74-76.

19. Промисловість України в 2007-2010 роках. Статистичний зб. / за ред. Л.М. Овденко. –К. : Вид-во Держ. служби стат. України, 2011. – 307 с.

20. Рынок парфюмерии в 2010 году. [Электронный ресурс]. – Доступный <http://www.marketing.vc>.

21. Статистичний щорічник України за 2011 рік / за ред. О. Осауленко. – К. : ТОВ "Август Трейд", 2012. – 558 с.

22. Биокон, кто мы. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.biokon.com.ua/history>

23. Солдатченко С.С. Ефірні олії – аромат здоров'я: Старовинний і сучасний досвід профілактики та лікування захворювань ефірними оліями / Г.Ф. Кашенко, А.В. Підаєв, М.І. Гладун та ін. – Сімферополь : „Тавріда”, 2003. – 192 с.

24. Русинова Наталья. Состав косметики и вредные вещества [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://lavida.ru/beauty.php?cod=109>

25. Морозов Виталий. Справочник вредных веществ, содержащихся в косметике [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://environments.land-ecology.com.ua/component/content/article/76-kosmetika/574-spravochnik-vrednyx-veshhestv-soderzhshhix-sya-v-kosmetike-i-ne-tolko.html>

26. Пат. 2162318 Россия. Крем косметический / Чигарина К.М.; Алавердиев Ибрагим Мусейб Оглы; Алавердиева С.И.; Андреева Е.В.; Клейн Е.И.; Сапожникова Т.И. Заявитель и патентообладатель: Открытое акционерное общество "Косметическое объединение "Свобода". – № 2000107064/14; Заявл. 2000.03.23; Оpubл. 2001.01.27; Бюл. №1.

27. Пат. 2078561 Россия. Косметическое средство предотвращающее старение кожи / Стекольников Л.И.; Ракитская Г.А.; Самойленко И.И.; Талызина Т.А. Заявитель и патентообладатель: Стекольников Леонид Ильич; Ракитская Галина Александровна; Самойленко Игорь Иннокентьевич; Талызина Тамара Александровна. № 94015249/14; Заявл. 1994.04.28; Оpubл. 1997.05.10; Бюл. № 9.

28. Косметика и уход за кожей [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://skindoktor.com/>.

29. Работягов В.Д. Ароматические растения, их эфирные масла и бальзамы. Справочное пособие // В.Д. Работягов, О.Н.

Курдюкова. – Луганск: изд-во „Шико”, ООО „Виртуальная реальность”, 2008. – 295 с.

30. Власик Л.І. До біологічної дії олій, отриманих із насіння гарбуза та кісточок винограду / Л.І. Власик, Л.В. Сергеева // Матеріали наукової конференції „Навколишнє середовище і здоров’я”, – Чернівці : ЧМУ, 1993. – С. 71.

31. Пат. 2126247 Россия. Способ получения косметического средства в виде эмульсии / А.Н. Децина. Заявитель и патентообладатель: Товарищество с ограниченной ответственностью „Биокосметическая фабрика”. – № 95120953/14; Заявл. 14.12.1995; Оpubл. 20.02.1999; Бюл. №1.

32. Анненкова Н.Б. Удосконалення споживних властивостей бальзамів для волосся / Н.Б. Анненкова // Товари і ринки. – 2011. – № 2. – С. 46-57.

33. Михайло В.І. Товарознавство непродовольчих товарів / В.І. Михайло. – К: Книга, 2005. – 345 с.

34. Вироби парфумерні рідинні. Загальні технічні умови ДСТУ 4710:2006 [Чинний від 2006-26-12]. – К. : Держстандарт України. – 2007. – 18 с. – (Національні стандарти України).

35. Яковлева Л.А. Товароведение парфюмерно-косметических товаров / Л.А. Яковлева. – Н: Изд. «Лань», 2001. – 160 с.

36. Карта духов. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://users.i.com.ua/~aromat/aromatno/annotation/analogii.htm>

37. Андрусевич А.М. Душистые вещества и продукты парфюмерно-косметического производства / А.М. Андрусевич. – М: Агропромиздат, 1990. – 250 с.

38. Уход за кожей лица – о масле жожоба [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.naturalmask.ru/maslo-jojoba.html>

39. Косметические компоненты [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.oblyseniestop.nm.ru/info/04.htm>

40. Вироби косметичні для макіяжу на жировій основі : ДСТУ 4774-2007 [Чинний від 2007-28-04]. – К. : Держстандарт України. – 2007. – 14 с. – (Національні стандарти України).

41. Войткевич С.А. От древних благовоний к современным парфюмерии и косметике / С.А. Воткевич. – М: Пищевая промышленность, 1997. – 125 с.
42. Фридман Р.А. Технология косметики: учебн. [для студ. выс. учебн. завед.] / Р.А. Фридман. – М. : Пищевая промышленность, 1984. – 487 с.
43. Засоби від поту та засоби для прийняття ванн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tovardt-kt.net/books/book-1/chapter-53/>
44. Классификация шампуней [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://shampuni.blogspot.com/p/blog-page.html>
45. Засоби для прийняття ванн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ekotovar.com.ua/tovars/19.html>
46. Тшь для ресниц [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://womanwiki.ru/>
47. Тени для век [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://ru.wikipedia.org/wiki/тени для век](http://ru.wikipedia.org/wiki/тени_для_век)
48. Лак для ногтей [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ru.wikipedia.org/>

ДОДАТОК А

Зарубіжні фірми-експортери парфумерно-косметичних товарів

Фірма (країна)	Найменування товару
«Schwarzkopf & Henkel Cosmetics» (Німеччина)	Суміші запашних речовин, шампунь, фарба, лак для волосся, дезодорант і гель для душу серії "Fa".
«Biersdorf AG» (Німеччина)	Засоби до і після гоління, гель для душу, піна для ванн, дезодоранти "Nivea".
«Procter & Gamble» (Німеччина)	Паста зубна, суміші ароматичних речовин, лосьйон.
«Londa GMBH» (Німеччина)	Шампунь, бальзам, лак, фарба та ін. засоби для волосся.
«L'Oreal» (Франція)	Шампунь, мус, бальзам, лак, фарба для волосся, пудра, крем для загару, туш для вій, губна помада, лак для нігтів, туалетна вода, дезодорант тощо.
«Yves Rocher» (Франція)	Засоби для догляду за шкірою, туш, тіні, помада, лак для нігтів, шампунь і лак для волосся, парфумерія, гель і масло для душу, піна для ванн.
«Christian Dior» (Франція)	Духи, туалетна вода, крем і гель для обличчя і тіла, тіні, туш для вій і волосся, помада, лак для нігтів, засоби для гоління, дезодорант і ін.
«General Aromatics A.C.» (Франція)	Суміші запашних речовин, ефірні масла.
«Procter & Gamble UK» (Великобританія)	Шампунь, мус, гель, лак для волосся, пудра, засоби для макіяжа очей, лосьйон і піна для гоління, дезодорант та ін.
«Avon Cosmetics Ltd.» (Великобританія)	Парфумерія, засоби для макіяжа обличчя, шампунь, засоби для гоління, дезодорант, гель для душу, освіжувач повітря та ін.
«Gillette UK Ltd.» (Великобританія)	Засоби для гоління, дезодорант, гель для душу.
«Procter & Gamble Polska» (Польща)	Шампунь "Pantene", "Head & Shoulders", "Wash & Go"
«Aroma Ltd» (Болгарія)	Зубна паста, шампунь, фарба для волосся.
«Ruby Rose Int.» (Таїланд)	Пудра, помада «Ruby Rose», лак для нігтів.

Роза damascena



Лаванда



Жасмин



Флердоранж



Одеколон з ароматом тютюну



ДОДАТОК Ж

Духи сімейства солодких східних запахів



Christian Dior Poison



Bal A Versailles Eau De Toilette Spray

Духи сімейства альдегідний шипр



Paloma Picasso



Духи Gem



Духи Knowing

ДОДАТОК К

Духи сімейства витончених квіткових запахів



Fidji



Pleasures

Духи сімейства насичених квіткових запахів



Bill Blass



Diamonds & Emeralds

Духи сімейства пряних східних (орієнтальних) запахів



Escada



Opium

ДОДАТОК Н

Духи сімейства квіткових альдегідів



Chanel No.5



Vivid

Духи сімейства фруктово-квіткових запахів



Anais Anais



Tendre Poison

ДОДАТОК П

Духи сімейства свіжих квіткових запахів



Safari от Ralph Lauren



ck one

Деревинно-шипова група одеколонів



Drakkar Noir



Devin

ДОДАТОК С

Одеколони з квітково - фруктовим запахом



ck one



Alfred Sung For Men

Одеколони східного напрямку



Egoiste



Lagerfeld

Косметичний віск



Бджолиний віск

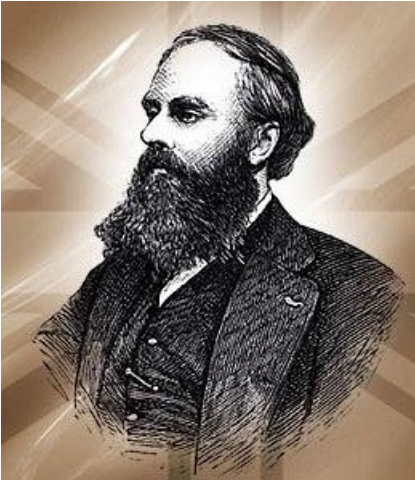


Спермацет



Ланолін

НАЙБІЛЬШ ВІДОМІ РОЗРОБНИКИ
ТА ОСНОВОПОЛОЖНИКИ ДЕКОРАТИВНОЇ КОСМЕТИКИ



Юджин Риммел



Тері Л. Уільямс



Елен Рубінштейн



Макс Фактор



Чарльз Ревсон

Анненкова Н.Б., Попова Я.А., Бідаш В.І
Парфумерно-косметичні товари. – навчальний посібник

У запропонованому навчальному посібнику розглянуто найважливіші питання з товарознавства парфумерно-косметичних товарів, а саме: споживні властивості, класифікацію, асортимент, вимоги до якості, основні дефекти, особливості пакування, маркування, зберігання і транспортування.

Новизна розкриття тем полягає в тому, що розглянуто сучасний асортимент та нові розробки парфумерно-косметичних товарів, особливості їх виробництва і споживних властивостей, надано товарознавчу характеристику сучасного асортименту, розглянуто вимоги до якості згідно нових ДСТУ, а також розроблено і запропоновано завдання до практичних робіт, до виконання самостійної роботи і тести – для підготовки до модульних робіт. Розширити кругозір сучасного товарознавця допоможуть представлені відомості відносно напрямів у виробництві сучасних парфумерно-косметичних підприємств, дещо з історії походження. Представлений наприкінці посібника глосарій допоможе студентам у визначенні тих чи інших сучасних термінів відносно товарознавства парфумерно-косметичних товарів, а розроблені рекомендації споживачам, щодо придбання останніх допоможуть у маркетинговій роботі сучасного фахівця з підприємницької і комерційної діяльності.

Ключові слова: товарознавство, парфумерні товари, косметичні товари, споживні властивості, класифікація, асортимент, вимоги до якості, дефекти, духи, одеколон, туалетна вода, душиста вода, ефіроолійна сировина, функціональні властивості, ергономічні властивості, лікувально-профілактичні властивості, естетичні властивості, безпечність, надійність, гігієнічна і лікувально-профілактична косметика, декоративна косметика, театральна (професійна або сценічна) косметика, лікарська (лікувальна) косметика, спермацет, фосфоліпіди, ланолін, кераміди, вітаміни, гіалуронова кислота, емульгатори, солюбілізатори, консерванти, ліпосоми, колаген, еластин, лецитин, креми, шапуні, бальзами, маски, скраби, туш для вій і волосся, фарба для волосся, лак для нігтів, тіні для повік, губна помада та ін.

Анненкова Н.Б., Попова Я.А., Бідаш В.И
Парфюмерно-косметические товары. - учебное пособие

В предложенном учебном пособии рассмотрены важнейшие вопросы из товароведения парфюмерно-косметических товаров, а именно: потребительские свойства, классификацию, ассортимент, требования к качеству, основные дефекты, особенности упаковки, маркировки, хранения и транспортировки.

Новизна раскрытия тем заключается в том, что рассмотрен современный ассортимент и новые разработки парфюмерно-косметических товаров, особенности их производства и потребительских свойств, предоставлена товароведная характеристика современного ассортимента, рассмотрены требования к качеству согласно новых ДСТУ, а также разработано и предложено задания к практическим работам, к выполнению самостоятельной работы и тесты – для подготовки к модульным работам. Расширить кругозор современного товароведа помогут представленные сведения относительно направлений в производстве современных парфюмерно-косметических предприятий, кое-что из истории происхождения. Представленный в конце пособия глоссарий поможет студентам в определении тех или иных современных терминов относительно товароведения парфюмерно-косметических товаров, а разработанные рекомендации потребителям, относительно приобретения последних помогут в маркетинговой работе современного специалиста по предпринимательской и коммерческой деятельности.

Ключевые слова: товароведение, парфюмерные товары, косметические товары, потребительские свойства, классификация, ассортимент, требования к качеству, дефекты, духи, одеколон, туалетная вода, душиста вода, эфиромасличное сырье, функциональные свойства, эргономичные свойства, лечебно-профилактические свойства, эстетические свойства, безопасность, надежность, гигиеническая и лечебно-профилактическая косметика, декоративная косметика, театральная (профессиональная или сценическая) косметика, врачебная (лечебная) косметика, спермацет, фосфолипиды, ланолин, керамида, витамины, гиалуроновая кислота, эмульгаторы, солибулизаторы, консерванты, липосомы, коллаген, эластин, лецитин, кремы, шапуни, бальзам, маски, скрабы, тушь для ресниц и волос, краска для волос, лак для ногтей, тени для век, губная помада и др.

**Annenkova N.B., Popova Y.A., Bidash V.I.
Perfume-cosmetic commodities. – train aid**

In the offered train aid major questions are considered from merchandizing of perfume-cosmetic commodities, namely: consumer properties, classification, assortment, requirements to quality, basic defects, features of packing, marking, storages and transporting.

The novelty of opening of themes consists in that a modern assortment and new developments of perfume-cosmetic commodities, feature of their production and consumer properties are considered, commodity expert description of modern assortment is given, requirements are considered to quality in obedience to new DSTU, and also a task is worked out and offered to practical works, to implementation of independent work and tests – for preparation to module works. Modern commodity expert the presented information will help an open mind in relation to directions in the production of modern perfume-cosmetic enterprises, something is from history of origin. The glossary presented at the end of manual will help students in determination of those or other modern terms in relation to merchandizing of perfume-cosmetic commodities, and the worked out recommendations to the consumers, in relation to acquisition of the last will help in marketing work of modern specialist on entrepreneurial and commercial activity.

Keywords: merchandizing, perfume commodities, cosmetic commodities, consumer properties, classification, assortment, requirements to quality, defects, perfumes, eau-de-cologne, edt, sweet-scented water, ether is butter raw material, functional properties, ergonomics properties, medical and preventive properties, aesthetic properties, unconcern, reliability, hygienical and medical and preventive Cosmetology, decorative Cosmetology, theatrical (professional or stage) Cosmetology, medical (medical) Cosmetology, spermaceti, phosphotides, lanolin, keramidi, vitamins, hyaluronic acid, emulsion, solubilesation, preservatives, liposomi, collagen, elastin, lecithin, creams, shampoo, balsams, masks, India ink for cilia and hair, paint for hair, nail polish, pls for eyelids, lipstick and other.

Навчальне видання

АННЕНКОВА Надія Борисівна
ПОПОВА Яна Андріївна
БІДАШ Валентин Іванович

ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНІ ТОВАРИ

*Навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів*

За редакцією – Н. Б. Анненкової
Комп'ютерне макетування – Я. А. Попова
Коректор – Н. Б. Анненкова

Здано до склад. 30.09.2013 р. Підп. до друку 30.10.2013 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 14,24. Наклад 300 прим. Зам. № 204.

Видавець і виготовлювач
Видавництво державного закладу
„Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
вул. Оборонна, 2, м. Луганськ, 91011. Т./ф: (0642), 58-03-20
e-mail: alma-mater@list.ru
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.